

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ, ΦΡΑΣΕΟΛΟΓΙΑΙ, ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΙΣΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Α'

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ.

1

'Αβράκωτος 'βρακώθηκε,
κ' ἐ(γ)ελοχαχάρισε.

'Επί νεοπλούτων μεγαλαυχούντων.

2

'Αγαπᾶ ὁ Θεὸς τὸν κλέφτην,
ἀ(γ)απᾶ καὶ τὸν νοικοκύρη.

'Οτι οἱ πονηροὶ καὶ ἄδικοι δὲν ἐπιτυγχάνουσι πάντοτε, ἐφ' ὅσον οἱ ἀγαθοὶ προστατεύονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

3

'Α(γ)απᾶ τὰ ζυνόμηλα.

'Επί τῶν ἐν διαφθορᾷ βιούντων.

4

'Α(γ)ενος ζευγᾶς,
'ῤημιὰ σπιδδιῶ.

'Επί τῶν ἀνεπιτηδείων.

5

'Αγιος ποῦ δέθ θαματοουργᾶ,
τῆδ δόξατ τί τῆθ θέλει;

'Οτι ὁ μὴ εὐεργετῶν, διατί νὰ τιμᾶται ἢ νὰ δοξάζεται;

6

'Αγρία πωρναριά,
καθάρια ἴμέρα.

Καταληπτή.

7

'Αγέρα μου καλοκαιρνέ,
νὰ σ' εἶχα τὸχ χειμῶνα,

ὄνταν ἀστράφτη καὶ βροντᾶ,
καὶ ρίχτ' ὁ Θεὸς τὰ χιόνια.

Σαφής.

8

"Αδεια κοιλιὰ τραγούδια δὲν ἤξερει.
Εὐληπτος.

9

'Ακαμάτραμ μ' ἐλαλοῦσαν,
ἀμμ' ἐγὼ καματέρ' ἤμουν.

'Επί τῶν ὀκνηρῶν, ὅταν διαφημίζονται.

10

'Ακαμάτης καὶ φα(γ)ᾶς,
ἄλλο δέτ τοῦ πρέπει, μόνε νὰ γενῆ παπᾶς.

'Επί ὀκνηρῶν ἱερέων καὶ ἰδίως μοναχῶν, καίτοι οἱ πλείστοι τούτων πόρρω ἀπέχουσι τοῦ ψόγου τούτου.

11

'Ακριβὸς θαρρεῖ, κερδαίνει,
μὰ τὰ χάνει, δέτ τὰ νοιώνει.

'Ομοίᾳ τῷ
ὅπου λυπᾶται τοῦ κάττη τὸ ψωμί,
τρῶν οἱ ποντικοὶ τὰ ροῦχά του.

'Επί τῶν ἐν φιλαργυρίᾳ μὴ προβλεπόντων τὸ ἴδιον συμφέρον.

12

"Αλλα λέγ' ἡ λύρα μου
καὶ ἄλλα ἡ τσαμποῦνά μου·

ἢ ἄλλα λέγ' ἡ λύρα
κι' ἄλλ' ὁ λυριστής.

'Επί τῶν ἄλλα ἀντ' ἄλλων ἀποκρινομένων.

13

"Αλλα λόγια ν' ἀ(γ)απιούμεθα

Εἰς τοὺς ἀποφεύγοντας τὰς ἀπαντήσεις καὶ καταφεύγοντας εἰς ἀσχέτους συζητήσεις.

- 14
"Αλλα μελετούσαμε
κι' ἄλλα ἔμπρός μας ἤραμε.
Ἐπὶ τῶν αἰφνιδίως προσκοπτόντων.
- 15
"Αλλα μελετοῦν τὰ βούδια,
κι' ἄλλα μελετᾷ ὁ ζευγάς.
Ἐπὶ τῶν μὴ συνεννοουμένων μετὰ τῶν
προϊσταμένων των.
- 16
"Αλλο νὰ δῆς, κι' ἄλλο ν' ἀκούσης.
Ἐπὶ πιστοτέρα ἢ ὄρασις τῆς ἀκοῆς.
- 17
"Αλλα ν' τ' ἄλλα
κι' ἄλλο τῆς παρασκευῆς τὸ γάλα.
Ἐπὶ τῶν διαφερόντων πρὸς ἄλληλα.
- 18
"Αλλα ν' τὰ ἑμάτια τοῦ λαγοῦ
κι' ἄλλα τῆς λαγουδίνης.
Ἐπὶ τῶν λίαν διαφερόντων οἰκείων.
- 19
"Αλλα ἔπάνω κι' ἄλλα κάτω.
Ἐπὶ τῶν ἀτάκτων.
- 20
"Αλλοι κᾶνουν κι' ἄλλοι βρίσκουν.
- 21
"Αλλοι ἔπιθυμοῦν τὰ γένεια,
κι' ἄλλοι φτρουῦν καὶ ρίχτουτ τα.
Ἐπὶ τῶν περιφρονούντων τὰ παρ' ἄλλοις
ἐπιθυμητά.
- 22
"Αλλοὶ ἔς τὸν ἀνδρειωμένο,
τὸν πιάσουν δρὸ σπασμένοι.
Σαφῆς.
- 23
"Αλλοὶ τὸν δέρνουν δεκοκτώ,
κι' ὁ νοῦς του δὲν τὸν δέρνει.
Ἐπὶ τῶν ἀπερισκέπτως ἐνεργούντων.
- 24
"Αλλοι τρῶσιν τὰ ξυνά,
κι' ἄλλοι μουδιάζουν.
Ἐπὶ τῶν ἀδίκως τιμωρουμένων.

- 25
"Αλλοίμονον ὅποιος πεινᾷ,
κι' ἀρπίζ' ἀπὸ τῆς γειτονιάς.
- 26
"Αλλοῦ ὁ ζευγάς κι' ἄλλοῦ τὰ βούδια του·
ἢ ἄλλοῦ ὁ παπᾶς κι' ἄλλοῦ τὰ ράσα του.
Ἐπὶ ἀκαταστάτων.
- 27
"Αλλοῦ κτυποῦν οἱ ποταμοί,
κι' ἄλλοῦ κτυποῦν τὰ ρυάκια.
Ἐπὶ ἀλλαχόθεν προσγίνεται τι καὶ ἄλλος
κατηγορεῖται.
- 28
"Αλλοῦ ν' τὰ κούρταλα, κι' ἄλλοῦ ν' γάμοι.
Ἐπὶ τῶν ἐπιτυγχανόντων αἰφνιδίως καὶ
ἀνελπίστως πραγμάτων ἄλλοις προμεμελε-
τημένων.
- 29
"Αλλουνοῦ παπᾶ βαγγέλια.
Ἐπὶ τῶν μὴ διατηρούντων συνέχειαν εἰς
τὰς συζητήσεις των.
- 30
"Αλλος εἶν' ὅπου θωρεῖς,
κι' ἄλλος εἶν' ὁ Θεοδωρῆς.
Ἐπὶ τῶν μὴ διαγιγνωσκόντων καλῶς τὰ
πράγματα.
- 31
"Αλλος ἔχει τ' ὄνομα, κι' ἄλλος ἔχει τὴ χάρη.
Ἐπὶ τῶν ἀδίκως κατηγορουμένων.
- 32
"Αλλος πίνει κι' ἄλλος μεθρᾷ.
"Αλλοι μὲν σπεύρουν, ἄλλοι δὲ θερίζουσι.
- 33
"Αμε χάσε, κ' ἔλα γύρευγε.
Ἐπὶ τῶν ἀναζητούντων ἀπολωλότα ἐντὸς
πλήθους.
- 34
"Αμπέλι ἔς τῆς ἡμέραις σου
κ' ἔλγαις πὸ τοῦ κυροῦ σου.
Ἐπὶ τῶν ἐτοιμῶν εἰς χρῆσιν.
- 35
"Αμπέλι, ὅσον ἠμπορεῖς
καὶ σπῖτιν, ὅσον ἔχωρεῖς.
Ἐπὶ τῶν παραμελούντων τὰ ἐπωφελεῖ καὶ
ἐπιδιωκόντων τὰς πολυτελείας.

- 36
"Αδ δὲν ἀστράφη, δὲβ βροντᾷ,
κι' ἀδ δὲβ βροντῆς, δὲβ βρέχει.
Ἐπὶ οὐδὲν ἐπέρχεται ἄνευ αἰτίας.
- 37
"Αδ δὲν ἔχεις γέρο, δὸς κι' ἀόρασε
Ἐπὶ οἱ γέροντες χρήσιμοι ὡς πολύπειροι.
- 38
"Αδ δὲν ἐμοιάζαμεν δὲς συπεθεριάζαμεν.
Ἐπὶ τῶν ὁμοίων τοῖς φρονήμασι.
- 39
"Αδ δὲτ τὸφ φάγης τὸκ καρπό,
μὴ τὸπ' ἔπαινέσης τὸκ καιρό.
Ἐπὶ τῆ ἀρχαία:
«μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε».
- 40
"Αδ δὲφ φάης λέοντα, λέοντας δὲγ γίνεσαι.
Ἐπὶ τῶν πλουτησάντων διὰ καταχρήσεων.
- 41
"Αδ δὲπ ψοφήση γάδαρος,
σαμᾶρι δὲπ ἔποτάσει.
Ἐπὶ τῶν λαμβανόντων θέσεις ἄλλων παυ-
θέντων.
- 42
"Αδ δὲχ χρωστῆς, ἔμβα ἔγγυητής.
Καταληπτῆ.
- 43
"Ανη(θ)άστα, γρηᾶ, τὸγ γέρο,
νὰ τὸν ἔχωμεν τὸ θέρο·
Ἐπὶ ἀποθερίσωμεν,
νὰ τὸκ κρεμμολοίσωμεν.
Ἐπὶ τῶν πρὸς ἰδιοτέλειαν περιποιουμένων
τινάς προσωρινῶς.
- 44
"Αν ἐθυμοῦ(ν)το τὰ καλά,
τὰ (β)ού(δ)ια δὲτ τὰ σφάζαν.
Ἐπὶ τῶν ἀχαρίστων.
- 45
"Ανεκούκει τὸ κουκλῖν· ἀνεκούκλησέ το σύ.
Ἐπὶ τῶν μὴ ἀνεχομένων διαταγᾶς ἄλλων.
- 46
"Ανεμομαζώματα, δαιμονοσκορπίσματα.
Παρ' ἀρχαίους.
«τὸ κακῶς πορισθὲν κακῶς ὄλλυται».
- 47
"Αν εἶν' τὰ σά(θ)ατα μακρυά,
ἢ παρασκευαῖς κοντὰ ναι.
Ἐπὶ τῶν ἐχόντων προχείρους ἀποδείξεις.
- 48
"Αν εἶν' ἡ νύφη μας κοντή,
τὸ φουστάνι της ἐδῶ ναι.
Ἐπὶ τῶν προχείρων διασαφηνίζονται τὰ
ἄδηλα.
- 49
"Αν εἶσαι καὶ παπᾶς,
μὲ τὴν ἀράδα σου νὰ πᾶς.
Ἐπὶ ἰσότητος.
- 50
"Αθρωπον ἀπὸ (γ)ενεῖα καὶ σκύλον ἀπὸ μάν-
Παρ' ἀρχαίους. [τραν].
«Ἄνῆρ ἄριστος οὐκ ἂν εἴη δυσγενής».
- 51
"Αθρωπος τ' ἀθρώπου μολιάζει,
καὶ τὸ πρᾶμα τοῦ πρᾶματου.
Σαφῆς.
- 52
"Αθρωποθ θωρεῖς,
καρδιά δὲν ἐγνωρίζεις.
Καταληπτῆ.
- 53
"Αντρα θέλω, πόψε τὸθ θέλω
Ἐπὶ τῶν ζητούντων ἄμεσον ἐκτέλεσιν τῶν
ἀπαιτήσεων των.
- 54
"Αν κα(θ)ίσης μὲ στρα(θ)όν,
τὸ πωρὸν ἄλλοιθωρίζεις.
Ἐπὶ αἱ κακαὶ συναναστροφᾶι φθείρουσι τὰ
χρηστά ἤθη.
- 55
"Αν σοῦ τάξου γουρουνάκι,
βάστα καὶ μικρὸς σκοινάκι.
Ἐπὶ ἐγκαίρως δέον νὰ ζητῶνται τὰ προσ-
φερόμενα.

56

Ἄ τοῦ ἰσάζε τοῦ φτωχοῦ,
ποτέ φτωχός δὲν ἦτο.
Ἐπὶ τῶν ἀποτυγχανόντων.

57

Ἄουρα (δ)αμάσκηνα
καὶ πριχταῖς ἔληαις.
Ἐπὶ τῶν παρεκτρεπομένων ἐν ταῖς διασκευ-
δάσειν.

58

Ἀπόθανε, νὰ σ' ἀπαῶ, καὶ ζήε, νὰ σ' ἔχω μάχη.
Ἐπὶ τῶν ἀγαπώντων μὲν τοὺς οἰκείους ἀ-
πόντας, ἐριζόντων δέ, ὅταν συμβῶσιν.

59

Ἄπο Θεὸν καὶ ἀπ' ἀφεντιάν.
Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνωτέρας βίας ἢ δυνάμεως γι-
νομένων.

60

Ἄπο μακρυὰ νὰ κουραστῆς καὶ ἀπὸ σιμὰ
[ν' ἀργήσης.
Ἄπο μακρυὰ νὰ κουραστῆς καὶ ἀπὸ σιμὰ
[ν' ἀργήσης.
Ἄπο μακρυὰ νὰ κουραστῆς καὶ ἀπὸ σιμὰ
[ν' ἀργήσης.

61

Ἄπο μικρὸν καὶ ἀπὸ λωλλὸ μαθθάνεις τὴν
[ἀλήθεια.
Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀθωότητος ἢ κουφότητος δια-
διδόντων τὰ μυστικά.

62

Ἄπο κακὸν κρουφελέτην ἄς εἶν' καὶ πίτυρα
[γῆ πέτρας.
Ἄπο κακὸν κρουφελέτην ἄς εἶν' καὶ πίτυρα
[γῆ πέτρας.

63

Ἄποπαντὴ δὲ χιόνισε,
καὶ ἢ γρηαῖς ἀρνιὰ νευρέψαν.
Ἐπὶ τῶν ποιμένων, ὅταν κατὰ τὸν τοκετὸν
τῶν ποιμνίων δὲν τοὺς καταλάβῃ καιρικὸν
δυστύχημα.

64

Ἄπ' αὐτὰ ποῦ λές, κυρά μου,
χορτασμέν' εἶν' ἢ κοιλιὰ μου.
Ἐπὶ τῶν περιττολογούντων.

65

Ἄπο πίσω ποῦ τὸ δάκτυλά σου κρύβεσαι.
Ἐπὶ τῶν μάτην ὑποκρυπτομένων.

66

Ἄποῦ σκοντάψη τὸ πωρνόν,
ὡς τὸ βραδὺ σκοντάφτει.
Κακὴ ἀρχὴ κακὸν καὶ τὸ τέλος.

67

Ἄπο τὰ καλὰ (δ)ουλεμένα πέρνει ὁ πειρα-
σμὸς τὰ μισά.
Ἐπομένως τῶν ἀδίκως κεκτημένων οὐδὲν
παραμένει.

68

Ἄπο τὴν μάντραν εἰς τὴν βάρκαν.
Παρ' ἀρχαίους «ἀπὸ κώπης εἰς τὸ βῆμα».

69

Ἄπο τὴν Πόλιν ἔρχομαι καὶ εἰς τὴν κορφὴν
[κανέλα.
Ἐπὶ τῶν ἀσυναρτήτως ὀμιλούντων καὶ
συνέχειαν μὴ διατηρούντων.

70

Ἄπο τὸν γάμον ἔρχομαι, καὶ ἄλλοι πεινῶ.
Σαφῆς.

71

Ἄπο τὸ στόμα σου καὶ εἰς τοῦ Θεοῦ τ' αὐτί.
Ἐπὶ εὐχομένων ἀγαθῶν.

72

Ἄπο τοῦ πειρασμοῦ τὸ μιτάτο μῆε τυρὶ
μῆε μυζήθρα.
Ἄπο τοῦ πειρασμοῦ τὸ μιτάτο μῆε τυρὶ
μῆε μυζήθρα.
Ἄπο τοῦ πειρασμοῦ τὸ μιτάτο μῆε τυρὶ
μῆε μυζήθρα.

73

Ἄπο χεῖλη βγῆκε, καὶ εἰσε χεῖλια μβῆκε.
Ἄπο χεῖλη βγῆκε, καὶ εἰσε χεῖλια μβῆκε.
Ἄπο χεῖλη βγῆκε, καὶ εἰσε χεῖλια μβῆκε.
Ἄπο χεῖλη βγῆκε, καὶ εἰσε χεῖλια μβῆκε.

74

Ἄπριλλης, μᾶς, κοντὰ ν' τὸ θέρο.
Ἐπὶ προσφάτων.

75

Ἄρρητα θέματα κουκιά μαειρεμένα.
Ἐπὶ τῶν περιττολόγων ἢ φλυάρων.

76

Ἄρπαξε νὰ φᾶς, καὶ κλέψε νὰ χῆς.
Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀρπαγῆς εὐπορησάντων.

77

Ἄς βγῆ τ' ὄνομα τοῦ θεριστῆ,
καὶ ἄς θάχτη καὶ ἄς κοιμᾶται.
Ἐπὶ τῶν ἀποκτησάντων ψευδῆ φήμην.

78

Ἄς λείφουν τὰ πιπέρια μου,
νὰ (δ)ῶ τῆς μαειριαῖς σου.
Ἐπὶ τῶν διευκολυνόντων ἄλλους εἰς τὰς
ἐργασίας των.

79

Ἄς μὲ λέου τσορπαζίνα,
καὶ ἄς ψοφῶ καὶ ἀπὸ τὴν πεῖνα.
Ἐπὶ τῶν κενοδόξων.

80

Ἄσπρος σκύλλος, μαῦρος σκύλλος.
Ἐπὶ τῶν ἀδιακρίτως κακοποιουμένων.

81

Ἄφεντικὸς ὀρισμὸς ὀργῆ θεϊκῆ.
Ἄφεντικὸς ὀρισμὸς ὀργῆ θεϊκῆ.
Ἄφεντικὸς ὀρισμὸς ὀργῆ θεϊκῆ.
Ἄφεντικὸς ὀρισμὸς ὀργῆ θεϊκῆ.

82

Ἄφεντικὸν μολύβι δὲβ βουλᾶ.
Ἄφεντικὸν μολύβι δὲβ βουλᾶ.
Ἄφεντικὸν μολύβι δὲβ βουλᾶ.
Ἄφεντικὸν μολύβι δὲβ βουλᾶ.

83

Ἄψε, φουρναροῦ, τὸφ φουρνο,
καὶ καλὸν ἀρνὸς σοῦ φέρω.
Ἐπὶ τῶν ἐλπίζόντων εἰς ἀθέβαια.

84

Ἄβλ' ἀλευρὶν εἰς τὴν σκάφην,
καὶ πολλοὺς σταυροὺς μὴ κάμνης.
Ἄβλ' ἀλευρὶν εἰς τὴν σκάφην,
καὶ πολλοὺς σταυροὺς μὴ κάμνης.

85

Ἄβλε, στραβέ, νὰ πιῆ ὁ ἀλλοίθωρος.
Ἄβλε, στραβέ, νὰ πιῆ ὁ ἀλλοίθωρος.
Ἄβλε, στραβέ, νὰ πιῆ ὁ ἀλλοίθωρος.
Ἄβλε, στραβέ, νὰ πιῆ ὁ ἀλλοίθωρος.

86

Ἄβλε τῆς σκούφια σου καὶ βάρει μου.
Ἄβλε τῆς σκούφια σου καὶ βάρει μου.
Ἄβλε τῆς σκούφια σου καὶ βάρει μου.
Ἄβλε τῆς σκούφια σου καὶ βάρει μου.

87

Ἄβλ' ἀπὸ καὶ ποῦ κρέμμεται,
καὶ βάλ' ἐκεῖ ποῦ χάσκει.
Ἄβλ' ἀπὸ καὶ ποῦ κρέμμεται,
καὶ βάλ' ἐκεῖ ποῦ χάσκει.

88

Ἄβλε καὶ ὁ κῶλός του.
Ἄβλε καὶ ὁ κῶλός του.
Ἄβλε καὶ ὁ κῶλός του.
Ἄβλε καὶ ὁ κῶλός του.

89

Ἄβουθα μου, φτωχέ, νὰ μὴ γινοῦμεν ἴσσια.
Ἄβουθα μου, φτωχέ, νὰ μὴ γινοῦμεν ἴσσια.
Ἄβουθα μου, φτωχέ, νὰ μὴ γινοῦμεν ἴσσια.
Ἄβουθα μου, φτωχέ, νὰ μὴ γινοῦμεν ἴσσια.

90

Ἄβροῦλα μοῦ φέρνεις, ψάθαις σοῦ πλέ(κ)ω.
Ἄβροῦλα μοῦ φέρνεις, ψάθαις σοῦ πλέ(κ)ω.
Ἄβροῦλα μοῦ φέρνεις, ψάθαις σοῦ πλέ(κ)ω.
Ἄβροῦλα μοῦ φέρνεις, ψάθαις σοῦ πλέ(κ)ω.

91

Ἄβρέξε κῶλο, φάε ψάρι.
Ἄβρόνω τὰ καλὰ κτῶνται.

92

Ἄβρωμεις δὲ βρωμεις, (δ)άκτυλος (δ)ικὸς μου'σαι.
Ἄβρωμεις δὲ βρωμεις, (δ)άκτυλος (δ)ικὸς μου'σαι.
Ἄβρωμεις δὲ βρωμεις, (δ)άκτυλος (δ)ικὸς μου'σαι.
Ἄβρωμεις δὲ βρωμεις, (δ)άκτυλος (δ)ικὸς μου'σαι.

93

Ἄβρωμει ὁ ὀβρηός, βρωμει καὶ τὸ ἔχει του.
Ἄβρωμει ὁ ὀβρηός, βρωμει καὶ τὸ ἔχει του.
Ἄβρωμει ὁ ὀβρηός, βρωμει καὶ τὸ ἔχει του.
Ἄβρωμει ὁ ὀβρηός, βρωμει καὶ τὸ ἔχει του.

94

Ἄβου(δ)ι σελάτων ἔπαρε καὶ γά(δ)αρον καμ-
[πούρη,
(γ)υναῖκα ψιλοκάπουλη καὶ χοῖρο μακρο-
[μούρη.

95

Ἄβουνὸν μὲ βουνὸς δὲν ἐσμῖει,
Ἄβουνὸν μὲ βουνὸς δὲν ἐσμῖει.

96

Ἄβάρροι δὲβ μαλλώνασι γὰ ξένο χλωρονόμι.
Ἄβάρροι δὲβ μαλλώνασι γὰ ξένο χλωρονόμι.
Ἄβάρροι δὲβ μαλλώνασι γὰ ξένο χλωρονόμι.
Ἄβάρροι δὲβ μαλλώνασι γὰ ξένο χλωρονόμι.

97

Ἄβάρρος εἶν' ὁ γάρος, ἄν ἐφορῆ καὶ σέλλα.
Ἄβάρρος εἶν' ὁ γάρος, ἄν ἐφορῆ καὶ σέλλα.
Ἄβάρρος εἶν' ὁ γάρος, ἄν ἐφορῆ καὶ σέλλα.
Ἄβάρρος εἶν' ὁ γάρος, ἄν ἐφορῆ καὶ σέλλα.

98

Ἄβάρρος χωρὶς παιγνίδια,
Ἄβάρρος χωρὶς παιγνίδια.

99

Ἄβενᾶ καὶ ὁ πετεινός του.
Ἄβενᾶ καὶ ὁ πετεινός του.

100
Γι' αὐταδὰ σου, κορνωπὴ, φορεῖς τὸ ξερο-
τσάμπαλλο.
'Ἐπὶ τῶν δυστυχησάντων ἐκ τῆς διαγωγῆς
των.

101
Γιὰ σου, γέρο· κουκιὰ σπέρνω.
'Ἐπὶ τῶν ἄλλ' ἀντ' ἄλλων ἀποκρινομένων.

102
Γιὰ σὲ τὰ λέω, πεθερά,
γιὰ νὰ τ' ἀκού' ἡ νύφη.

103
Γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ,
θάψετε το 'σὰ λαϊκό.

Ἰερέως τινὸς ἀποβιώσαντος καὶ ἐνταφιαζο-
μένου ἠρωτήθη ἡ πρεσβυτέρα, ἂν θὰ διαμείνη
ἐν τῇ χηρείᾳ μέχρι τέλους, νὰ ἐνταφιάσῃ τὸν
νεκρὸν, ὡς ἐσυνείθιζον, ἐπὶ καθίσματος, εἰ δὲ
μὴ, νὰ ἐναποθέσῃ αὐτὸν ἐπὶ γῆς ὡς λαϊκόν·
ἡ πρεσβυτέρα τότε ἀπήντησε· «Γιὰ καλὸ καὶ
γιὰ κακὸ θάψετε το 'σὰ λαϊκό».

184
Γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ τὸ τοῖχο βάστα.
'Ομοίᾳ τῇ προλαβούσῃ.

105
Γιὰ χατῆρι τοῦ βασιλικοῦ, πίν' ἡ (γ)άστρα τὸ
[νερό.
'Ἐπὶ τῶν περιποιομένων τινὰ χάριν ἄλλου.

106
Γιὰ φύλλου πῆ(δ)ημα καίει τὸ πάπλωμα.
'Ἐπὶ τῶν διὰ πείσμα μεγάλα ζημιουμένων.

107
Γλυκάθηκεν ἡ γρηὰ 'ς τὰ σῦκα,
κ' ἐμπαινόβγαιεν καὶ 'ζήτα.
Σαφῆς.

108
Δασκαλόπουλα, δαιμονόπουλα.
'Ομοίᾳ τῇ,
τὰ διακόνια, τὰ διακόνια,
τῆς κακῆς λοῆς τὰ 'γγόνια.

109
Δὲν εἶν' βρακί, μόνο βρακόπανο.
'Ομοίως καί,

χαζῆς καὶ χαζῆ Χασάνης.
'Ἐπὶ τῶν ταυτολόγων.

110
Δὲν εἶν' τ' αὐγοῦ τὸ φάωμα,
μόνο 'να παραπόνεση.
'Ἐπὶ τῶν παραπονομένων.

111
Δέκα μέτρα κ' ἓνα κόβγε.
'Ομοίᾳ τῇ ἀρχαίᾳ ἀλόγισαι πρὸ ἔργου».

112
Δίδ δίνει τ' ἀγγέλου του νερό.
'Ἐπὶ τῶν λίαν φιλαργύρων.

113
Δέσε κόμπο, μὴ χάσης βελονιά.

114
Δέσε σε τιμὰ γιὰ τὰ μαῦρά σου 'μάτια,
μόνο γιὰ τὰ μαῦρά σου (γ)ίδια.
'Ἐπὶ τῶν ἀπολαμβανόντων τιμὰς χάριν τοῦ
πλούτου των.

115
Δέμ μ' ἀφίν' ἡ κόλαση, νὰ πάγω 'ς τὸ π
[παρά(δ)εισο.
'Ἐπὶ τῶν ἐπηρεαζομένων.

116
Διάλεξε, ξεδιάλεξε, 'πῆρε ξεδιαλεμένη.
'Ἐπὶ τῶν ἐκλεγόντων καὶ ἐμπιπτόντων εἰς
τὰ χείρονα.

117
Δὲν ἐστιχοῦ τὸ γάαρο
καὶ (δ)έρνου τὸ σαμάρι.
'Ἐπὶ τῶν μὴ τολμώντων ἐπιτίθεσθαι τοῖς
ἰσχυροῖς ἐνόχοις καὶ ἐπιτιθεμένων τοῖς ἀσθενέ-
σιν ἀθώοις.

118
Δὲν ἔχω, πῶς ἀποθαίνω,
μόνο ποῦ δὲ ζιῶ, νὰ μαθαίνω.
'Ἐπὶ τῶν νεοφανῶν περιέργων.

119
Δὲν εἶναι ρίζι μὲ νερό, μόνο νερό μὲ ρίζι.
'Ἐπὶ τῶν ταῦτ' ἀμὲν λεγόντων προσποιου-
μένων δέ, ὅτι ἄλλα λέγουσι.

120
Δὲν εἶν' ἐννιά παρὰ ἑκατό,
μόνο ὀκτώ καὶ ζολότα.
'Ομοίᾳ τῇ προλαβούσῃ.

121
Δὲν εἶν', πῶς θὰ περάσ' ἡ ψεῖρα ποῦ τὰ
γένεια μου, μόνο ποῦ κάμνει στράτα.
ὁμοίᾳ· Δὲν εἶν' τ' αὐγοῦ τὸ φάωμα,
μόνο 'ν' τ' ὀρνιθοσκάλισμα.
Τῇ πρώτῃ ὑποχωρήσει ἐπακολουσι καὶ
ἄλλαι.

122
Δέβ βάζει τὸ χέρι του 'ς ἄδειο καλάθι.
'Ἐπὶ τῶν πεπονηρευμένων κερδοσκοπῶν.

123
Δὲν εἶδε καλογέρου τέτοια.
'Απειλητικὴ πρὸς τοὺς διαμφισθητοῦντας
ικανότητα.

124
Δέξου πόνου γιὰ 'μορφιά.
'Ἐπὶ τῶν ἐπιμενόντων πρὸς τὸ ποθοῦμενον.

125
Δός μου, γέρο, τὴν αὐτὴ σου
ν' αὐτενώσω τὴ γα(δ)άρα.
Πρὸς τοὺς ἀνευ αἰδοῦς ἀπαιτοῦντας παρὰ
γειτόνων ἢ φίλων αὐτῶν τὰ ἀπαραιτήτως
ἀναγκαῖα αὐτοῖς πράγματα.

126
Δός του, Θεέ μου, φωνή, κ' ἔπαρε τὸν νοῦτ του.
'Ἐπὶ τῶν ἐπιμενόντων πρὸς ἐπίδειξιν.

127
Δίκιο κ' ἄδικον, τὸν ὄρκον ἄπεχέ το.
Σαφῆς.

128
Δίκιο κ' ἄδικο, βοήθη τοῦ δικοῦ 'σου.
Σαφῆς.

129
Δός τοῦ λωλοῦ κρασί, νὰ σοῦ δείξῃ τὸν νοῦτ του.
'Οτι ἡ μέθη προδίδει τὰ ἐλαττώματα.

130
Δώδεκ' Ἀποστόλοι ἦτο, κ' ἤξευρε καθ' ἓνας
[τὰ δικά του.
'Οτι ἕκαστος γινώσκει τὰ ἑαυτοῦ δυστυχῆ-
ματα καὶ περὶ αὐτῶν φροντίζει.

131
'Ἐβαλε τὸ νερό 'ς τ' αὐλάκι.
'Ἐπὶ τῶν τακτοποιησάντων τὰ συμφέροντά
των. «Κατὰ ροῦν φέρεται».

132
'Ἐιὼ 'μιλῶ κ' εἰὼ γροικῶ.
'Ἐπὶ τῶν μὴ εἰσακουομένων.

133
'Ἐιὼ ἤμουν 'ς τὸν πόλεμο
κ' ἄντρας μου μ' ἱηῖατο.
'Ἐπὶ τῶν διηγουμένων ἀνακριθῆ πράγματα.

134
'Ἐζυμώσαμεν ἐννιά, καὶ χρωστοῦμεν δώδεκα.
'Ἐπὶ τῶν ἀνοικονομήτων.

135
Εἰπά σου νὰ φάης, ἀμμὲ νὰ μὴ παραφάης.
'Ἐπὶ τῶν καταχρωμένων τὴν καλοκάγα-
θίαν τῶν ἄλλων.

136
'Ἐκάμναν οἱ καματεροί,
κ' ἠύραν οἱ ἀκαμάταις.
'Ἐπὶ τῶν σπαταλώντων τὴν πατρικὴν πε-
ριουσίαν.

137
'Ἐμαθα ἀξυπόλυτος,
κ' ἐντρέπομαι καλικωμένος.
Εὐληπτος.

138
'Ἐμεῖς ψωμιὰ (γ)οράζομεν,
κ' ἐμεῖς ψωμιὰ πουλοῦμεν.
'Ἐπὶ τῶν πωλούντων εἰς εὐτελῆ τιμὴν τὰ
ἀναγκαιοῦντα αὐτοῖς.

139
'Ἐμαθεν ἡ μάνα μου νὰ κάμνη τὰ ψωμιὰ
[μικρά,
ἀμμ' ἔμαθα κ' εἰὼ καὶ τρώω δρὸ καὶ τριά.
'Ἐκ τῶν μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν μέτρου τινὸς
πανηρευομένων.

140
'Ἐμβάτε, σκύλοι, ἀλέσετε
κ' ἀλεστικά μὴ δώσετε.
'Ἐπὶ τῶν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἄλλων ἀφι-
νόντων τὰ ἑαυτῶν.

- 141
Ἐμπερδύτηκα ἔς τὸ βᾶτο,
μὴ ἔπάνω μῆε κάτω.
Ἐπὶ τῶν περιπλεχθέντων ἰδίᾳ ἐν δίκαις.
- 142
Ἐκεῖ ποῦ δέ σε σπέρ(ν)ου, μὴν ἀνεμᾶς.
Ἐπὶ τῶν ἀναρμωδῶς ἐπεμβαινόντων.
- 143
Ἐνα τό ἔχεν ἡ κουτροῦλα,
κ' ἦ(ε)αλλέ το κ' ἦθαλέτ το.
Ἐπὶ τῶν πτωχαλαζόντων.
- 144
Ἐνα χαλί ξεροσυκιὰ εἶν' τοῦ κοράκου βάρδια,
τία νὰ φά' ἡ παπαδιά, τία νὰ κάμ' ἀσκάδια
(ξυρὰ σύκα).
Ἐπὶ τῶν προφυλαττομένων εὐτελῶν πραγ-
μάτων.
- 145
Εἶναι κί ἄσουρο τ' ἀρνί,
ἔχει καὶ πλατειὰν οὐρά.
Ἐπὶ τῶν κομπαζόντων.
- 146
Εἰς τὸ νεῖο κ' εἰς τὸ παλῆο
χάν' ἡ μάνα τὸν υἱόν.
- 147
Εἰς τὴ χώρα τῶν στραβῶ
βουρδουμπάνος ἐπίσκοπος.
- 148
Ἐγνοια τό ἔχει ὁ κασι(δε)άρης, πῶς ἐκρί(ε)θηνα
[τὰ χτένια].
Ἐπὶ τῶν ἀδιαφορούντων εἰς τὰς περιπετείας
τῶν ἄλλων.
- 149
Ἐξεκωλώθη τὸ σακκί κ' ἐπέσαν ὅλα κάτω.
(Σαφής).
- 150
Εἶχα βοῦ κ' ἐπούλου βοῦ, κ' εἶχα βουδοπόλεμο.
Ὁμοίᾳ τῇ 143.
- 151
Ἐπέρασε τὸ σά(ε)ατο,
πήτταν μὴν ἀλημένης.
Ἐπὶ τῶν ἐπιζόντων παρακαίρως.

- 152
Ἐπέτασεν ὁ κουτσοφός,
κ' ἐπῆρεν καὶ τὸ ράμμα.
Ἐπὶ τῶν ἀποχωρούντων ἀναιτίως καὶ ἀσκό-
πως ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν.
- 153
Ἐπῆες νὰ πῆς τὰ ψεύματα,
καὶ εἶπες τὴν ἀλήθεια.
Ὁμοίᾳ τῇ ἀρχαίᾳ :
« Ἡ γλῶσσα ἀμαρτάνουσα τ' ἀληθῆ λέγει ».
- 154
Ἐπῆες γιὰ μαμμή,
κ' ἔκατσε γιὰ λουχοῦ.
Ἐπὶ τῶν ἐπιλησμώνων.
- 155
Ἐπῆ(δ)ησεν ὁ γά(δ)αρος
κ' εἶπε τὸ βου χεῖλαρο.
Ἐπὶ τῶν ἐπιρριπτόντων εἰς ἄλλους τὰ ἑαυ-
τῶν ἐλαττώματα.
- 156
Ἐσύ, γρηᾶ, ποῦ διακονᾶς,
ἀλευρίν ἔχεις καὶ πουλᾶς.
Εἰς τοὺς ὑποκρινόμενους πενίαν.
- 157
Ἐσὺ κακὸν χερό(ε)ολον,
κ' ἐγὼ κακὸ δεμάτι.
Ἐπὶ τῶν πρὸς ἐκδίκησιν ἐγκληματούντων.
- 158
Ἐχει ἀγγελοπετρά(δ)α.
Διὰ τοὺς ἐρωτολήπτους.
- 159
Ἐχασ' ἡ μάνα τὸ παι(δ)ί,
καὶ τὸ παιὶν τὴμ μάνα.
Ἐπὶ συσσωρευμένου πλήθους.
- 160
Ἐχασε τριχ' ἀπὸ τῆ ζύμη.
Ἐπὶ τῶν παραπονουμένων δι' εὐτελῆ ζη-
μῶν.
- 161
Ἐχασ' ἡ Βενετιά βελόνι.
Ὁμοίᾳ τῇ προλαβούσῃ.

- 162
Ἐχει, δὲν ἔχει καιρόν, οἱ Νισυριοὶ ἀρμενίζου.
Ἐπὶ τῶν ἀδεξίως ἐπιχειρούντων.
- 163
Ἐχει νοῦ καὶ ἀνανοῦ.
Ἐπὶ τῶν εὐφροεστᾶτων.
- 164
Ἐχει κωλοπυλώματα, ἢ τρεχάματα.
Ἐπὶ τῶν εὐρισκομένων εἰς περισπασμούς.
- 165
Ἐχει ὁ Θεός, μὰ τὰ ἔχει γιὰ λό(γ)ου τοῦ.
Σαφής.
- 166
Εὐχὴ γονεῶν ἀ(γ)όραζε, κ' εἰς τὸ βουνοὺν ἀνέ(ε)α.
Ὅτι εὐχαι γονεῶν στηριζοῦσιν οἴκους.
- 167
Ἐχύθηκε τὸ λά(δ)ι μας
μέσα ἔς τὸ τσουκκάλι μας.
Ἐπὶ ζημιῶν γινομένων ὑπὸ οἰκείων.
- 168
Ἐχώναμεν τὸν γά(δ)αρον,
καὶ τ' αὐτίξ του ἐφαίνουτο.
Ἐπὶ μυστικῶν διαδοθέντων.
- 169
Ἐχει κί ἄλλα ἔς τὸ τσουκκάλι,
γῆ νὰ τρώω γάλι ἀγάλι;
Καταληπτῆ.
- 170
Ἐχώρισεν ὁ ἄρας ποῦ τὸ σιτάρι.
Ἐπὶ διευκρινισθέντων πραγμάτων ἢ λογα-
ριασμῶν.
- 171
Ζάλο ζάλο πᾶς ἔς τὴμ Πόλη.
Ὅτι διὰ τῆς ἐπιμονῆς τὸ πᾶν κατορθοῦται.
- 172
Ζῆ καὶ βασιλεύγει.
Ἐπὶ τῶν ὑγιαίνοντων καὶ εὐτυχοῦντων.
- 173
Ζῆσε, μαῦρέ μου, νὰ φᾶς τὸ μά' τριφύλλι.
Ἐπὶ τῶν ὑποσχομένων ἀθέβαια.
- 174
Ζυιάζ ἀπὸ τῆς ἐλαφραῖς.
Ἐπὶ μωρῶν ἢ βλακῶν.
- 175
Ζωὴ γαμπροῦ περνᾶ,
ἢ Ζωὴ χαρισάμενος.
Ὁμοίᾳ τῇ προτέρᾳ, ἐπὶ τῶν εὐτυχῶς ζών-
των.
- 176
Ζωντανὸς ξεχωρισμὸς
κνμὸς καρδιᾶς.
Σαφής.
- 177
Ἡ ἀλωποῦ ἔχεν ἀργαδιά,
κ' ἐκεῖν' ἐσταχολό(γ)α.
Πρὸς τοὺς παραβλέποντας τὸ ἴδιον ἔργον
καὶ ἐπιδιώκοντας ἄλλο.
- 178
Ἡ ἀρκαρὰ τὸ γάστρι της,
κρουφὸ καμάρι τὸ ἔχει.
Σαφής.
- 179
Ἡ ἀρρωστία κ' ἡ ἀρκοντία
γνωρίζεται κί ἀπὸ μακροῦ.
Καταληπτῆ.
- 180
Ἡ ἀρρωστία κ' ἡ δυστυχία,
μὲ τὸ σακκί ἐμπαίνει,
μὲ τὸ βελόν' ἐβγαίνει.
Ὅτι αἱ νόσοι καὶ δυστυχίαι εὐκόλως κα-
ταλαμβάνουσιν ὑμᾶς, δυσκόλως ὅμως ἐξα-
λείφονται.
- 181
Ἡ γλῶσσα κόκκαλα δὲν ἔχει καὶ κόκκαλα σπᾶ.
- 182
Ἡ γρηᾶ κόττα τὸ ἔχει τὸ ζουμί.
Καταληπτῆ.
- 183
Ἡ γρηᾶ δὲν ἤρπιζε νὰ ἴπανδρευθῆ,
καὶ τὴμ Πόλην (γ)ύρευε προικιόν.
Διὰ τοὺς ἐπιζητοῦντας τὰ παρ' ἀξίαν ἢ
ὑπέρογκα.

- 184
Ἴ(δ)ες ἄσπρο βοῦ; μὴ ἄσπρο μῆε μαῦρο.
Ὅπως οὖν ὁμοία τῆ: «τὸ δέσ σε μέλει, μὴ
ῥωτᾶς, ποτὲ κακὸν μὴ ἔχης».
Σαφῆς.
- 185
Ἡ ζευγᾶς ζευγᾶς, ἢ καθάρως μυλωνᾶς.
«Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη εἰς τοῦτο μενέτω».
- 186
Ἡθελᾶς τα κ' ἠπαθῆς τα.
Πρὸς τοὺς ἐξ ἀβουλίας παθόντας.
- 187
Ἡ θλίψεις κόβγουν γόνατα,
κ' ἢ ἔγνοιαις φέργουν γέρα.
Σαφῆς.
- 188
Ἡ κακὴ (γ)ειτόνισσα κάμνει καλὴ γειτόνισσα.
Ὅτι ὁ ἀποποιοῦμενος νὰ δανείσῃ ἀναγκαῖον
οἰκιακὸν σκεῦος καθιστᾶ τὸν ζητοῦντα προ-
νοητικόν.
- 189
Ἡ κάτα γιὰ τὸ ψάρι ἐπούλησε τ' ἀμπέλι της.
Ἐπὶ λαυμάργων καὶ ἀθηράγων.
- 190
Ἡ κάτα ἢ ἐφακελλοῦ τὰ (δ)ικᾶτης ῥίχτ' ἄλλοῦ.
Ὅμοια τῆ 160.
- 191
Ἡ καλὴ ἄμερα ἢ πού τὸ πουργὸ δείχτει.
Σαφῆς.
- 192
Ἡ καλὴ πέτρα σὲ καντοῦνι ἢ μπαίνει.
Ὅτι ἢ ἀρετὴ οὐδέποτε ἐκπίπτει.
- 193
Ἡ μεγάλη λακανί(δ)α
βάλλει καὶ πολλὰ καὶ λί(γ)α.
Καταληπτῆ.
- 194
Ἡ μαχαιριὰ γιαντρέυεται,
ἀμμ' ἄσχημος λό(γ)ος δὲ φεύγει.
Σαφῆς.
- 195
Ἡ μικρὸς μικρὸς παντρέψου,
ἢ μικρὸς καλο(γ)ερέψου.
Εὐληπτος.

- 196
Ἡ μοῖρά μου τὸν ἄντρα μου
καλὸ τὸ θέλει κάμει.
Ἐπὶ τῶν μεταβαλλόντων τὰ ἦθη των ὡς
ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν συζύγων των.
- 197
Ἡ μυῖα μυιάζει, καὶ τὸ κρέας μυιοπάσσει.
Ἐπὶ τῶν προκαλούντων ἔριδας διὰ τῶν
διαβολῶν των.
- 198
Ἡ νύκτα δράκοντα γεννᾶ,
κ' αὐγὴ μητροπολίτη.
Ἐπὶ τῶν ἐν βραχεῖ χρόνῳ καὶ παρ' ἐλπίδα
ἀναδεικνυμένων.
- 199
Ἡ νύκτα κ' ἢ αὐγὴ βουθᾶ τὴ μοναχῆ.
Ἐπὶ φιλοπόνων.
- 200
Ἡ νύφη πῶς θὰ γεννηθῆ
τῆς πε(ν)θερᾶς ὁμοιάζει.
Ὅμοια τῆ 39.
- 201
Ἡπιεν ἢ φακῆ τὸ λάδι
κ' ἐκατάπιε το κ' ὑπά(γ)ει.
Εἰς τοὺς καταχρωμένους ξένην περιουσίαν.
- 202
Ἡ πολυσπορὰ νικᾶ τὴν ἀστοχίαν.
Ὅτι ὁ φιλόπονος γεωργὸς ἀνταμείβεται καὶ
ἐν ἀφορίᾳ.
- 203
Ἡ ποτηριὰ καὶ ἢ σφενδιλιὰ ποτὲ δὲλ λησμο-
[νιέται].
- 204
Ἡρτατ τὰ πετούμενα
νὰ βγάλουτ τὰ καθούμενα.
Πρὸς ἐπήλυδας ζητοῦντας νὰ παραγκωνί-
σωσι τοὺς ἀρχῆθεν ἐγκατεστημένους.
- 205
Ἡρταν οἱ κριοὶ
νὰ ἔγλουτ τὰ πρού(β)ατα.
Ὅμοια τῆ προτέρᾳ.

- 206
Ἡ πρᾶξε ἢ, μετὰπραξε,
ἢ ἢ πού τὸν κόσμον λείψε.
Ὅτι πρέπει νὰ εἶναι τις φίλεργος.
- 207
Ἡ σκύλα ἢ πού τῆβ βιάση της
στραβὰ κουλούκια κά(μ)νει.
«Καὶ τε κύων σπερχθεῖσα τυφλὴν προέηκε
γενέθλην (Ἡσ.)».
Ἐπὶ τῶν βιαίως καὶ ἐπὶ βλάβῃ ἐπιχει-
ρούντων.
- 208
Ἡ συντεκνιὰ κ' ἢ κουμπαριὰ
μόνο τὸ πρώτοχ χρόνο.
Ὅτι ἢ ψευδῆς φιλία δὲν διατηρεῖται ἐπὶ
πολύ.
- 209
Ἡ τέχνη νικᾶ * τὴν ἀντριὰ.
Σαφῆς.
- 210
Ἡ τιμὴ τιμῆδ δὲν ἔχει,
καὶ χαρὰ τοῦ πού τὴν ἔχει.
Ὅτι τὸ πολυτιμότεον τοῖς ἀνθρώποις εἶναι
ἢ τιμῆ.
- 211
Ἡ ὕρε τὸ μαχαῖρι ἔς τὸ κόκκαλον.
Ἐκορυφῶθη, ἔφθασεν εἰς τὸ ἔπακρον.
- 212
Ἡ χέρα πού βαστᾶ, δὲτ τρέμει.
Ὅτι οἱ εὐποροῦντες ἐξοδεύουσιν.
- 213
Ἡ χώρα βάλλει ἐπίσκοπο,
κ' ἢ χώρα τὸν ἐβγάλλει.
Ἐκαστος διοικεῖ τὰ ἑαυτοῦ ὡς βούλεται.
- 214
Ἡ χώρα πού φαίνεται,
κολαοῦζο δὲθ θέλει.
Ὅτι τὰ πασιγνωστα οὐ χρήζουσιν ἀποδεί-
ξεων.
- 215
Ἡ ψεῖρα δὲν ἐφο(β)ήθη τὸ ψεῖρισμα
μόνο τ' ἀντιψεῖρισμα.
Ἐπὶ τῶν ἐπιτυγχανόντων ἐν τῇ ἐπαναλή-
ψει τῶν ἔργων των.
- 216
Ἡ φτώχεια θέλει μα(γ)ειροσύνη.
Ὅμοια τῆ ἀρχαία:
«Ἡ πενία τέχνας κατεργάζεται».
Ὅτι ὁ πτωχὸς δέον νὰ ἐπινοῇ τρόπους πρὸς
θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν του.
- 217
Θαρροῦσιν εἰς τὴν ἔρημο
καὶ πανε(γ)ῦριν εἶναι.
Ἐπὶ τῶν ἐπιχειρούντων δεινὰ ἔργα ὡς εὐ-
κολα.
- 218
Θαρροῦν ὅσοι μουζώνονται,
χαρνωματᾶδες εἶναι,
κ' ὅσοι κτυποῦν τὸ πέταλον,
ἀλεφαντοῦ(δ)ες εἶναι.
Ἐπὶ τῶν ἀνεπιτηδείως διενεργούντων.
- 219
Θαρροῦσιν ἢ μαυρομμάταις,
πῶς δὲν ἐβλέπουν ἢ ἀσπρομμάταις.
Ἐπὶ τῶν ἐγωϊστῶν.
- 220
Θέλει ὁ Θεός, κ' ἢ ἀθλοῦτ τὰ δέντρα.
Ἐπὶ τῆς δυνάμεως τῶν δημογερόντων.
- 221
Θέλει ὁ Θεός, καὶ φταῖουν οἱ μῆνες.
Ὅτι τὰ πάντα διὰ τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ
ἐπενεργοῦσιν.
- 222
Θέλω νὰ ἔχης χίλια πρού(β)ατα,
σὰδ δὲθ θέλης, μὴ ὀ(ύ)ρά.
Ἐπὶ τέκνων μὴ εἰσακούοντων τῶν γονέων.
- 223
Θεέ, μὴ δώσης τοῦ φτωχοῦ πόρτα καὶ πα-
[ραθύρι,
καὶ πάπλωμα νὰ σκεπασθῆ, κ' ἐπάρη το καὶ
[φύγη.
Ἐπὶ τῶν καταχρωμένων τὴν ἐμπιστοσύνην
ἄλλων δι' εὐτελεῖ πράγματα.
- 224
Θέλεις ὄνομα καλὸ, ἔς τῆδ δουλειὰ σου νυχατό.
Σαφῆς.

- 225
Θέλεις θέριζε και δένε,
θέλεις δένε και κου(β)άλει.
Ἐπὶ τῶν ὁμοιοτύπων ἐργασιῶν.
- 226
Θέλει τήπ πήττα γερή και τὸς σκύλλοχ
χορτασμένο.
Ἐπὶ τῶν ἐπιδωκόντων μεγάλα κέρδη ἄνευ
ἐξόδων.
- 227
Θέλει νὰ κάμη τ' ἀσλάνια ζολόταις.
Εἰρωνικῶς ἐπὶ τῶν ἠλιθίων και βλακῶν.
- 228
Θωρῶντες τῆ γειτόνισσα,
μαθαίν' ἢ μιὰ τὴν ἄλλη.
Σαφής.
- 229
Ἴσια ἴσια γι' αὐτά(δ)ά σου
ἐκρεμάσαι τ' αὐτιά σου.
Ἐπι τῶν ἰδίων ἀμαρτημάτων τις δυσ-
τυχεῖ.
- 230
Ἴσια ἴσια χόρευε, κι' ὅσοθ θέλεις σάρταιρε.
Πρὸς τοὺς παρενοχλοῦντας τοὺς ἄλλους.
- 231
Ἴσια γιὰλὸς με τῆθ θάλασσα.
Ἐπὶ τῶν ἐξομοιούντων ἑαυτοὺς πρὸς καλ-
λιτέρους.
- 232
Κάθε θᾶμα τρεῖς ἡμέραις.
Ἐπι τῶν σπουδαιότερα διὰ τῆς παρε-
λεύσεως τοῦ χρόνου καθίστανται συνήθη.
- 233
Κάθεται και νοῦ κατε(β)άνει.
Ἐπὶ τῶν ἐφευρετικῶν.
- 234
Κάθεται ἐπάνω 'ς τῆς ἀκά(ν)θαις.
Ἐπὶ τῶν λίαν στενοχωρημένων.
- 235
Κάθησ' ἢτσιμπλοῦ 'ς τῆ στράτα,
και γελᾷ τῆ μαυρομάτα.
Ἐπι τῆ ἀρχαία «ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς
ἔλκεσι βρῦει».

- 236
Κάθε ἴμπόδιος γιὰ καλό.
Ἐπὶ τῶν ἀπροσδοκῆτως κωλυομένων ἀπὸ
ἐπιχειρήσεως ἐπιβλαβοῦς.
- 237
Κάθε πετεινὸς 'ς τὴν αὐλή του κράζει.
Ἐπι τὸ τόπος δίδει θάρρος εἰς τοὺς ἀδυνάτους.
- 238
Κάθε πρᾶμα 'ς τὸν καιρὸ του,
και τὸν ἄουστο σταφύλι.
Σαφής.
- 239
Κάθε τρύπα ἔχει τὸ καρφί της.
Ἐπι τὸ ἕκαστος ἔχει τὸ ἐλάττωμά του.
- 240
Κάθε πρα(γ)ματάκι μου,
και λόγια μὴ μοῦ φέρνης.
Πρὸς τοὺς μὴ διευκολύνοντας τοὺς γείτο-
νάς των.
- 241
Καλά 'ν' τὰ φαρδομάνικα,
μ' ἔχουτ τα οἱ καλο(γ)έροι.
Ἐπὶ τῶν εὐπορούντων.
- 242
Κακὸ τόα ποῦ δὲν ἔχει 'νύχια νὰ ξυσθῆ.
Ἐπὶ τῶν μὴ ἐχόντων προστασίαν,
- 243
Κακὸ τόα τὰ πόδια,
π' ἔχουκ κακὴν κεφαλή.
Σαφής.
- 244
Κάλλια πέντε κ' εἰς τὸ χέρι,
παρὰ δέκα και καρτέρει.
Ἐπι τὸ προτιμότερον τὸ ὀλίγον μὲν ἀλλ' ἀσφα-
λὲς ἢ τὸ πολὺ μὲν ἀλλ' ἀδηλον.
- 245
Κάλλια νὰ 'βγῆ τὸ 'μμάτι τ' ἀνθρώπου,
παρὰ νὰ 'βγῆ τ' ὄνομά του.
Σαφής.
- 246
Κάλλια πουλι 'ς τὸ κλαδί,
παρὰ πουλι 'ς τὸ κλουβί.
Κρείττων ἐλευθερία δουλείας.

- 247
Καλὸς καλὸς ὀχοῖρός μας, ἀμ' ἤβγε γαλαζιάρης.
Ἐπὶ τῶν φαινομένων μὲν καλῶν ἀποδει-
κνυομένων δὲ ἰδιοτρόπων.
- 248
Κουκιά φαγες και κουκιά μαρτυρᾷς.
Εἰρωνικῆ ἐπὶ ἀνιάνων ἢ ἀπειρών.
- 249
Κούρεψε τ' αὐγὸ, πὰρ' τὸ μαλλί.
Ἐπι τὸ ἄν λάβοις παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος».
- 250
Κόρακας περιστέρει δὲν κάνει.
Ἐπι τὸ κακοῦ κόρακος κακὸν ὄν».
- 251
Κουφὸς παπᾶς δὲγ γίνεται,
κι' ἄν γενῆ, δὲλ λειτρηγᾷ.
Σαφής.
- 252
Κρουφὰ κρουφὰ κατούρησε,
κι' ἄν δὲθ θωρῆς, θωροῦ(σ)σε.
Ἐπι τὸ ἐν μυστικότητι και προσοχῆ νὰ διε-
νεργῶμεν τὰς πράξεις μας.
- 253
Κρουφὸτ τ' αὐτὶ τοῦ πονηροῦ.
Ἐπι τῶν προφυλαττομένων ἀπὸ βασκανίαν
ἢ ἄλλην ἐπήρειαν προληπτικῆν.
- 254
Κόψε μαύρη τὰ κατό, κ' ἢ πρυμάτσα (δ)εμένη.
Ἐπι τῶν πολλὰ σκοποῦντων και οὐδὲν κα-
τορθούντων.
- 255
Κόψε μέση, νὰ 'βρης ἄκραν.
Ἐπι τὸ πρὸς νὰ θυσιάζη τις, ἵνα φθάσῃ εἰς
ἀποτέλεσμα.
- 256
Κόψε τὸ νερό, νὰ ξερα(ν)θοῦν ἢ κράμπαις.
Πρὸς τοὺς μὴ δυναμένους νὰ βλάψωσι τοὺς
ἀπειλομένους ὑπ' αὐτῶν.
- 257
Κομμάτιν ἄντρας, ὀλάκερη (γ)υναῖκα.
Καταληπτῆ.

- 258
Κῶλος και βρακί' ἢ κρέας και νύχι.
Ἐπι τῶν συνταυτιζομένων.
- 259
Κωλοσέρνει τὸ ζουνάρι του, γιὰ νὰ 'βρῆ καυγᾶ.
Ἐπι τῶν φιλοταράχων.
- 260
Κῶλος κλασμένος, γιὰτὸς αὐτενωμένος. *
Ἐπι τῶν ἐχόντων σημεῖα φυσικῆς ὑγείας.
- 261
Λα(γ)ὸς πιπέριν ἤτριβε κακὸτ τῆς κεφαλῆς του.
Ἐπι τῶν προκαλούντων ἑαυτοῖς βλάβην.
- 262
Λεῖψ' ὀκάττης, κι' ἀρκινοῦν οἱ ποντικοί.
Ἐπι τὸ ἐν τῆ ἀπουσίᾳ τῶν προῖσταμένων ἀ-
τακτοῦσιν οἱ ὑποκείμενοι.
- 263
Λεῖψ' ἀπὸ μιὰ κακὴν ὥρα,
νὰ ζήσης χίλιους χρόνους.
Σαφής.
- 264
Λεῖψ' ἀπὸ μισθό, μὴ σοῦ κολλήσῃ κριμα.
Ἐπι τῶν ἀχαρίστων.
- 265
Λο(γ)άριζε τὸφ φίλο σου,
πάντα σου νὰ τὸν ἔχης.
Εὐνότητος.
- 266
Λούνεις με, κτενίζεις με,
'μ' ἤξέρω, ποιά 'ν' ἢ μάνα μου.
Ἐπι τῶν μὴ δελεάζομένων ἐκ τῆς κολακείας.
- 267
Μάθε τέχνη, γιὰ νὰ ζήσης,
και πρα(γ)μάτεια, νὰ πλουτήσης.
Ἐπι τὸ ἢ τέχνη εἶναι πόρος τοῦ ζῆν, τὸ δὲ ἐμ-
πόριον κερδοσκοπικὸν ἔργον.
- 268
Μάθε τέχνη, κι' ἄ(φ)ες την,
κι' ὡσὰν πεινάσης, πιάσε την.
Ἐπι τὸ ἢ τέχνη ἐπωφελὴς τῷ ἀνθρώπῳ εἰς
τὰς καταδρομὰς και δυστυχίας.

- 269
Μαθημένον εἶν' τ' ἀρνὶ νὰ κούρευεται νὰ ζῆ.
'Ἐπὶ τῶν ἐν ὑποτελείῃ βιούντων.
- 270
Μακάρι 'σὰτ τὸν αὐτοῦστον
νὰ 'τον οἱ μῆνες οὔλοι.
'Ἐπὶ εὐαγῶγων.
- 271
Μακάρι νὰ 'σου κορασιά,
κ' ἐγὼ παρακαλῶ το.
Εὐχὴ ἐπὶ ὑποκειμένων εἰς κατηγορίαν.
- 272
Μακρὺς ἄντρας γιὰ τὴ σικιά,
κοντὸς γιὰ τὴ γυναικία.
'Ἐπὶ μικρονῶν καὶ τούναντιον.
- 273
Μαρτυανὸ πουλι
ἀουσιάτικον αὐγόν.
'Ἐπὶ τῶν εὐδοκίμωντων ἐγκαίρως.
- 274
Μάττια ποῦ δὲθ θωριούτται,
γλή(γ)ορα λησμονιούτται.
'Ὅτι ἡ ἀπουσία ἐξαλείφει τὴν ἀνάμνησιν.
- 275
Μὲ γά(δ)αρο παίζεις, κλωτσιὰς θέλεις.
'Ἐπὶ τῶν μετ' ἀνηθικῶν συνδιαιτωμένων.
- 276
Μὲ γέρο κάττη κά(θ)ιζε,
καὶ κλέφτη μὴ φο(β)ᾶσαι.
'Ὅτι πρέπει νὰ ἐλπίζῃ τις ἀπὸ ἰσχυροῦς.
- 277
Μὲ με(γ)αλήτερό σου σκόρδα μὴ φυτεύῃς.
'Ὅτι οἱ ἀδύνατοι νὰ μὴ συνεταριζῶνται μὲ
ἰσχυροῦς.
- 278
Μὲ με(γ)αλήτερό σου κά(θ)ιζε, καὶ νηστικὸς
[σηκώσου.
'Ὅτι οἱ ἀδύνατοι πρέπει νὰ συναναστρέ-
φονται εὐσχημόνως τοὺς ἰσχυροῦς.
- 279
Μὲ ξένα κόλυ(β)α μακαρίζει τοὺς γονιούς του.
'Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀδικιῶν καὶ ξένων πραγμάτων
εὐεργετούντων ἄλλους.

- 280
Μὲ τὴμ μιὰμ μου θυγατέρα πέντε γάμους
[ἦκαμα.
ἦ, μὲ τὴμ μιὰμ μου θυγατέρα δεκοχτῶ γαμ-
[πρὸς ἐπῆρα.
'Ἐπὶ τῶν ὑπισχνουμένων πολλοῖς ἐν καὶ τὸ
αὐτὸ πρᾶγμα.
- 281
Μὲ πίτυρα σμι(γ)εις, οἱ χοῖροι σὲ τρῶν.
«Κακαὶ συναναστροφαι φθείρουσιν ἦθη
χρηστά».
- 282
Μὲ τοὺς μικροὺς μικρός, μὲ τοὺς μεάλους
[μεάλος.
Σαφής.
- 283
Μὲ τὴν ἀκοὴ ἀλέθει ὁ μύλος.
'Ὅτι ἐκ φήμης γίνεται σύστασις.
- 284
Μὴβ 'βρίσῃς τὴν πολυεχί, (1)
καὶ 'πῆ 'ς ἐκεῖν' ὅπ' ἔχει.
'Ἐπὶ τῶν οἰηματιῶν.
- 285
Μὴβ βροντήσῃς ξένη πόρτα, καὶ βροντήσ' ἡ
[κεφαλή σου.
'Ἐπὶ τῶν καταχρωμένων.
- 286
Μὴ δανεισθῆς ἀπὸ φτωχόν, κ' ἐπάρῃ σ' ἀπὸ
[πίσω.
Σαφής.
- 287
Μὴ μοῦ πολυχαδεύεσαι, καὶ τοῦ χαδιοῦ δὲν
[εἶσαι.
'Ἐπὶ τῶν παρ' ἀξίαν κομπαζόντων.
- 288
Μή(τ)ε ξεινὸς καὶ ρίζου σε, μή(τ)ε γλυκὸς καὶ
[φᾶ σε.
Παρ' ἀρχαίους «πᾶν μέτρον ἄριστον».
- 289
Μή(τ)ε τ' ἀντρόγυνα κακιά, μή(τ)ε τ' ἀ(δ)έρ-
[φρα μάχη.
Πασίδηλος.

(1) Πολυεχί = ἡ ἔχουσα πολλὰ ελαττώματα.

- 290
Μικροὶ με(γ)άλιοι κά(θ)ου(τ)αι, σήκου, μικρέ,
[ς τὰ (β)ού(δ)ια.
'Ὅτι ὁ μικρότερος ὑπόκειται ταῖς διαταγαῖς
τῶν μεγαλειτέρων.
- 291
Μοναχὸς σου παιζε, γέλα,
νὰ 'χῆς πάντα τὴν ὑ(γ)ειᾶς σου.
'Ὅτι δέον νὰ ἐνεργῇ τις τὰς ὑποθέσεις κατ'
ἰδίαν, ἵνα μὴ ὑποπίπτῃ εἰς πειρασμούς.
- 292
Μὴ' ἀπὸ καπούλια μουλαριοῦ, μὴ' ἀπὸ πρύ-
[μ(ν)η καραβιοῦ.
'Ὅτι δέον ν' ἀπομακρυνώμεθα παντὸς κιν-
δυνώδους πράγματος.
- 293
Μουστάκι κ' ἐσύ, μουστάκι κ' ἐ(γ)εῖω.
'Ἐπὶ τῶν νέων τῶν ἐνεργούντων αὐτο-
βούλως.
- 294
Μπονέντη μου καλοκαιρνέ, νὰ σ' εἶχα τὸχ χει-
[μῶνα,
ὄνταν ἀστράφτη καὶ βροντᾶ καὶ ρίχτ' ὁ Θιὸς
[τὰ χιόνια.
Εὐνότητος.
- 295
Μωροῦ κι' ἀγιοῦ μὴ τάξῃς, καὶ πάρῃ σ' ἀπὸ
[πίσω.
Σαφής.
- 296
Νὰ βρέξ' ὁ μάης δρῶ νερὰ κι' ἀπρίλλης ἄλλον
[ἕνα,
καὶ τὴ λαμπρὴ βρεχούμενα, χαρᾶς τα τὰ
[σπαρμένα.
Σαφής.
- 297
Ν' ἀγιάσῃ τὸ κόκκαλός σου, ἢ τὸ χέρι σου.
Εὐχὴ ἐπὶ τῶν τιμωρούντων δικαίως.
- 298
Νὰ 'καμναν οἱ σαταπομπουλοὶ μέλι,
ὁ κόσμος ἤθελε νὰ (γ)έμη.
'Ἐπὶ τῶν ὀνηρῶν.
— «Βότρυας οὐ κύει ἄκανθα».
- 299
Νὰ 'μουν γέρος τὸχ χειμῶνα καὶ μικρὸ παιδί
[ς τ' ἀλώνια.
Σαφής.

- 300
Νὰ σοῦ δώσω μιὰ, νὰ σοῦ φανῇ ὁ οὐρανὸς
[σφεντῆλι.
'Ἀπειλή.
- 301
Νὰ σύρ' ὁ κλέφτης τὴφ φωνή, γιὰ νὰ φύ' ὁ
[νοικοκύρης.
'Ἐπὶ τοῦ καταβοῶντος κατὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ
ἀδικουμένου, ὅτι ἀδικεῖται ὑπ' αὐτοῦ.
- 302
Νὰ 'χ' ἄντρα καὶ νὰ θέριζα, κάλλιέτο νὰ 'μουχ
[χῆρα.
Σαφής.
- 303
Νοικοκύρης εἶσαι, πετουμέζι τρῶς.
'Ἐπὶ τῶν ἐνεργούντων κατ' ἀρέσκειαν ἀ-
δεξίως.
- 304
Ἐένος εἶσαι, ξένα πέραν.
Σαφής.
- 305
Ἐένο ψωμί καὶ δικός σου μαχαίρι.
'Ἐπὶ παρασίτων.
- 306
Ἐένος πόνος, ξένα γέλοια.
Πρὸς τοὺς μὴ λογιζομένους τὴν δυστυχίαν
τῶν ἄλλων.
- 307
Ἐενοθερίζεις τρα(γ)ου(δ)ᾶς,
κακὸχ χειμῶνα θὰ τραβᾶς.
'Ἐπὶ τῶν μὴ προβλεπτικῶν.
- 308
Ἐέρ' ἡ πάπια, ποῦ ν' ἡ λίμνη.
Πρὸς τοὺς εἰδότες τί πράττουσι.
- 309
Εὐσε ξύσ' ἡ αἶγα, ἦβγαλε τὸ 'μμάτι της.
Πρὸς τοὺς ἐξ ἀπρονοησίας δυστυχῆσαντας.
- 310
Ἐέρεις ποιὰ 'ν' ἡ μάνα σου; τ' ἄλο(γ)ο εἶν' ὁ
[κύρης μου.
'Ἐπὶ τῶν ὑπεκφευγόντων τὴν κατασχύνῃν.

311

Εύρισε τ' αὐγόπ, πάρε τὸ μαλλί.
Οὐκ ἂν λάβοις παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος.

312

Εἰνὰ τοῦ στομάτου, γλυκὰ τοῦ στομάχου.
Δημῶδης ἰδέα τῶν Καρπαθίων μεταχειρι-
ζομένων χόρτα πικρὰ τὴν γεῦσιν ὡς ὠφέλιμα
φάρμακα εἰς τινὰς ἀσθενείας.

313

Ὁ ἄδης ἔχει ἴμβατίκια,
ἀμ' ἐβγατίκια δὲν ἔχει.
Ἐπὶ τῶν ἐνοχοποιηθέντων.

314

Ὁ ἄσπρος βοῦς ἠξέρει τοῦ μαύρου τῆς τιενταίς.
Ὅτι οἱ πονηροὶ ἀμοιβαίως διαγινώσκουσι
τὰς πράξεις των.

315

Ὁ βουρκόλακας τὴ γενειά του τρώ(γ)ει.
Πρὸς τοὺς κακοποιούντας τοὺς οἰκείους.

316

Ὁ γά(δ)αρος ψοφᾷ στὸ βουνό,
κ' ἡ ζημιὰ πά(γ)ει 'ς τὸ σπίτι.
Ἐπὶ δυστυχοῦντων.

317

Ὁ γέρος κ' ἂν φουμιζεται,
'ς τ' ἀνήφορο γνωρίζεται.
Εὐληπτος.

318

Ὁ γέρος κ' ἂν ἀντιπατῆ,
πάλι τρομάρα τὸν κρατεῖ.
ἢ, ὁ γέρος κ' ἂν ἀντρεψεύεται,
τ' ἀνήφορό του φαίνεται.
Καταληπτῆ.

319

Ὁ γονῆς δὲν ἐλυπήθη τ' ἀμπέλι,
καὶ τὸ παι(δ)ὶ ἐλυπήθη τὸ σταφύλι.
Ἐπὶ τῶν ἀστέρων τέκνων.

320

Ὁ γεμιζῆς κατουρᾷ 'ς τὸ γυαλό,
ἀμμὲ τὰ ἔβρισκει 'ς τ' ἀλάτσι.
Ἐπὶ τῶν ἀπρονοήτως πρὸς ζημίαν ἐργαζο-
μένων.

321

Ὁ δεμένος γά(δ)αρος
Πουλᾷ φα(γ)ί 'ς τὸν ἐξαπολυτόν.
Ὁ ἐργαζόμενος εὐπορώτερος τοῦ ἀέργου.

322

Ὁ δικὸς ἐμάσσησε, ἀμμὲ δὲν ἐκατάπτε.
Ὅτι ἡ μεταξὺ τῶν οἰκείων διάστασις δὲν
γίνεται πρὸς τελείαν ἐκδίκησιν.

323

Ὁ Θεὸς ἀργεῖ, ἀμμὲ δὲλ λησμονεῖ
Σαφῆς.

324

Ὁ Θεὸς δὲν ἐμίσησεν ἄλλον ὡς τὸ φτωχὸ
[καὶ περήφανο].
Σαφῆς.

325

Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλά(γ)η ἀπὸ φτωχὸς 'σὰπ
πλουτέψη.
Σαφῆς.

326

Ὁ καδῆς αὐτόνει * τὴ μάinna σου·
ποῦ θὰ πά(γ)ης νὰ κριθῆς;
Πρὸς τοὺς καταπιεζομένους ὑπὸ ἰσχυρῶν.

327

Ὁ καθρέπτης, ὡς τὸν θωρεῖς, σὲ θωρεῖ.
Ὅτι ἡ φιλία εἶναι ἀμοιβαία.

328

Ὁ κακὸς λο(γ)αριασμὸς ξανα(γ)ίνεται.
Σαφῆς.

329

Ὁ κάλπικος παρᾶς κ' ὁ κακὸς λό(γ)ος ἀπο-
μένει 'ς τὸν νοικοκύρη.
Σαφῆς.

330

Ὁ κόσμος μὲ τὸν κόσμον του,
καὶ ἡ γερὰ μὲ τὰ λουκάνικα τῆς.
Εἰς τοὺς ἐν καιρῷ κινδύνου καταγινόμενους
εἰς οὐτιδανὰ ἔργα.

331

Ὅλα 'ναι φάδια τῆς κοιλιᾶς,
καὶ τὸ ψωμί 'ν' στημόνι.
Ὅτι ὁ ἄρτος προτιμότερος παντὸς φαγητοῦ.

332

Ὅλοι ἔχου γιὰ τὸμ μισεμό,
κ' ἐ(γ)ιὼ 'χω γιὰ τὸ θέρο.
Ἐπὶ τῶν ἐχόντων μέλημα μόνον τὸ ἰδίον
των συμφέρον.

333

Ὅλοι αὐτενόουν * καὶ λειτηρ(γ)οῦν,
κ' ἐ(γ)ιὼ ἂν σημάνω, βλάφτει;
Πρὸς τοὺς τιμωρομένους δ' ἐλαχίστην
παρεκτροπήν.

334

Ὅλον τὸ βουὶν ἐφάγαμεν, κ' εἰς τὴν ο(ὑ)ρὰ
'ποστάθημεν.
Πρὸς τοὺς ἀποχωροῦντας περὶ τὸ τέλος τῆς
ἐργασίας.

335

Ὁ λύκος 'σὰ γηράση, γίνεται μασκαραῶς
τῶν τσακαλιῶν.
Ἐπὶ τῶν ἱκανῶν ἐν τῷ γήρατι περιφρο-
νουμένων.

336

Ὁ λύκος 'ς τὴν ἀνεμοζάλη χαίρεται.
Ὅτι ὁ μοχθηρὸς ἐπωφελεῖται τῆς δυστυχίας
τοῦ ἄλλου.

337

Ὁ ξένος κ' ἄσ σὲ χαίρεται, δὲσ' ἀποκαμαρώνει.
Καταληπτῆ.

338

Ὁπ' ἀ(γ)απᾷ τὰ φά(β)ατα, σπέρ' ἀρακᾶ καὶ
[κάμνει τα].
Ἐπὶ τῶν προνοούντων.

339

Ὁπ' ἔχει ἀμπέλια, βάλλ' ἐργάταις, καὶ κα-
[ράβια, καλαφάταις].
Ὁ ἔχων χρεῖαν ἄς φροντίζη.

340

Ὁπ' ἔχει πολὺ μέλι, βάλλει κ' εἰς τὴ φάβα.
Σαφῆς.

341

Ὁπ' ἔχει κριοὺς, τὸμ μάη δείχνουν.
Ἐπὶ τῶν ὑπεραιρομένων.

342

Ὁπ' ἔχει πρού(β)ατα, ἔχει τα, κ' ὅποιος τὰ
[[β]όσκει, τρώ(γ)ει τα.
Σαφῆς.

343

Ὅποιος ἀέρα κυνη(γ)ᾷ, ἀέρα κοπανί(ζ)ει.
Ἐπὶ τῶν κοπιώντων ματαιῶς.

344

Ὅποιος δὲν ἠξέρει νὰ γδάρη, χαλᾷ τὸ δερμάτι.
Ἐπὶ τῶν ἀπείρων.

345

Ὅποιος δὲθ θέλει κτύπους, 'ς τὰ χαρκιαδιὰ
δὲν ὑπά(γ)ει.
Ὅτι οἱ ἐπιδιώκοντες τὰ καλὰ δέον νὰ ὑπο-
φέρωσι καὶ τὰς δυσχερείας των.

346

Ὅποιος ζηλεύει μέρμυκα, ποτέ του δὲν πεινᾷ.
Ἐπὶ φιλέργων.

347

Ὅποιος κρα(τ)εῖ κ' ἐξαπολεῖ,
τοῦ πρέπει φοῦρκα 'ς τὸ σχοινί.
Σαφῆς.

348

Ὅποιος μισᾷ τῆς πόρταις του,
'ς τῆς ξέναις δάκρηα χύνει.
Ἐπὶ τῶν ἀποχωρούντων ἀπὸ τοὺς οἰκείους
καὶ ὑπηρετούντων ξένους.

349

Ὅποιος πεινᾷ, ψωμιὰ θωρεῖ,
κ' ὅποιος διψᾷ, ποτάμια.
Ἐπὶ τῶν ἐλπίζόντων ἢ ὄνειρευομένων.

350

Ὅπου γοργὰ, κακὴ (β)ουλή,
κ' ὅπου γέρος, ἀφορμή.
Ἐπὶ τῶν φύσει δυστρόπων γερόντων.

351

Ὅπου κράζουν πολλοὶ πετεινοί,
ἀργεῖ νὰ 'ξημερώση.
Ἡ πολυαρχία ἐπιβλαβής.

352

Ὅπου μὲ μέλει, μέλει με,
κ' ὅπου πονεῖ, πονεῖ με.
Πρὸς τοὺς ἐπαναλαμβάνοντας τὸν λόγον
πρὸς τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον.

- 353
"Οπου πονεῖ τὸ δόντι, τρέχ' ἢ γλῶσσα.
"Ομοία τῇ προτέρᾳ.
- 354
"Οπου ταῦλα καὶ μανδῆλι,
καὶ καλῶς τὸν κύρ Βασίλη.
'Επὶ τῶν παρασίτων.
- 355
'Ορίζω (γ)ῶ τὸ κάττη μου,
κι' ὁ κάττης τὴν ο(ὐ)ρά του.
- 356
"Οσα φέρνει ἡ ὥρα, δὲτ τὰ φέρνει ὁ χρόνος.
'Επὶ τῶν ἀνελπίστως συμβαινόντων.
- 357
"Ο,τι μαλλιᾶζουσι τ' αὐγά,
κάμνουσι καλοέροι ψυχικά.
Καταληπτῆ.
- 358
"Ο,τι κάμνεις θὰ σοῦ κάμουν κ' ἕνα παραπάνω.
"Οτι ἡ ἀντεκδίκησις ἐπέρχεται μετὰ προσήκης.
- 359
'Οψὲς ἐκάη τὸ 'παυτό,
καὶ σήμερ' ἤθγεν ἡ τσουρφέ.
'Επὶ παλαιῶν ὡς νέων λεγομένων.
- 360
Παλιὸ χωριό, παλιὸν ἀτέτι.
"Οτι τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα ἐπικρατοῦσιν.
- 361
Παλιὸς ὄχτρος φίλος δέ(γ) γίνεται.
Σαφής.
- 362
Πάρε τον εἰς τὸ γάμο σου, νὰ σοῦ 'πῆ καὶ τοῦ
[χρόνου].
'Επὶ τῶν ἀχαρίστων.
- 363
Περιπαίζω τὸχ χωριάτη,
νὰ τὸν ἔχω πάντ' ἐργάτη.
"Οτι ἐπωφελῆς ἢ προσοποίησις τοῖς ἀγροίοις.
- 364
Πέσε, πῆττα, νὰ σὲ φά(γ)ω.
'Επὶ τῶν περιμενόντων τὰ ἐπιθυμητὰ ἄνευ κόπων.

- 365
Ποῦ δὲθ θάψη, πάντ' ἀλημένει.
Σαφής.
- 366
Ποῦ δὲλ λογαριᾶζει τὸμ μᾶ, κακόμ μᾶην ἔχει.
'Επὶ τῶν ἀπρονοήτων.
- 367
Ποῦ 'χαν τὰ καλὰ τὰ 'χασαν,
κ' ἡ κουτρούλαις τ' ἀπόλαυσαν.
'Επὶ τῶν τυχαίως εὐπορησάντων.
- 368
Πότε καὶ πότε τὸ φιλί, νὰ 'χη καὶ νοστιμάδα.
Πρὸς τοὺς αἰτουμένους χάριτας συχνάς.
- 369
Ποῦ δὲν ἀκούει τῶν γονιῶν, 'ς κακὴν γενεῖαν
[κα(θ)ίζει].
'Επὶ παρηκόων τέκνων ζημιωθέντων.
- 370
Ποῦ 'χει κατάρρα γονική, τὸ μᾶν ἐμβαίν'
[ἐργάτης].
Καταληπτῆ.
- 371
Ποῦ κυνη(γ)ᾷ δύο λα(γ)οὺς, κανένα δὲν ἐπιάνει.
'Επὶ τῶν ἐπιχειριζομένων ταῦτοχρόνως διαφόρους ἐργασίας.
- 372
Ποῦ σηκωθῆ μετ τὸν θυμό, μὲ τῆ ζημιᾶ
[καθίζει].
Πρὸς τοὺς παραβλαπτομένους ἐκ τῆς ὄξυθυμίας των.
- 373
Πρέχου 'πανδρευτῆ καὶ πάρη τὴν κρεβατο-
[ψουφουρίστρα].
'Επὶ δυστροπόντων τοῖς οἰκείοις μετὰ τὴν νύμφευσίν των.
- 374
Σὰ δὲσ σοῦ τρέχη, μὴ τρέχης, κι' ἄ σοῦ τρέ-
[χη, μὴ τρέχης].
Σαφής.
- 375
Σὰ δὲ χρωστῆς, ἔμβ' ἐγγυητής.
'Επὶ τῶν εὐκόλως ἐγγυομένων.

- 376
Σὰ δὲν εἶσ' ἀπὸ γενειά, πῶς νὰ σοῦ πρέπ'
ἢ ἀρκοντιά;
'Επὶ τῶν ἐξ ἀσήμων οἰκογενειῶν πλουτησάντων.
- 377
Σὰν ἔπρεπε, δὲν ἔβρεχε, τὸν μᾶν ἐδρροσλό(γ)α.
Σαφής.
- 378
Σὰν εὖρης φα(γ)ί, φά(γ)ε,
σὰν εὖρης ζυλαις, φύ(γ)ε.
Καταληπτῆ.
- 379
Σὰν ἔρτ' ἢ νύ(μ)φη 'ς τὸ χορό, μὴν ἐβιαστῆς
[νὰ τὴν ἰ(δ)ῆς].
"Οτι πιστοτέρα ἢ ὄρασις τῆς ἀκοῆς.
- 380
Σὰγ κλέφτουν, μὴ κλέφτης, σὰ διαλαλοῦν, μὴν
[ἀκούης].
Σαφής.
- 381
Σὰθ θέλ' ἢ νύ(μ)φη κι' ὁ γαμπρός,
μούζαις νὰ 'χ' ὁ πεθερός.
'Επὶ τῶν συζευγνομένων ἀκουσίως τῶν γονέων των.
- 382
Σὰγ καμακεύσης ψάρι, τρέμει καρδιά; πονεῖ
[ποδάρι];
'Αλιεὺς ἀπειρος ἀποπειρώμενος νὰ καμακεύση ἰχθύν, ἐκαμάκευσε τὸν πόδα του, κατὰ συνέπειαν δ' ἠρώτα: «Σὰν καμακεύσης ψάρι, τρέμει καρδιά; πονεῖ ποδάρι»;
- 383
Σὰν ἔτρω(γ)ες μὲ τὴν μουρκοῦτα,
ἄς τὰ διαλο(γ)ούσουσιν τοῦτα.
'Επὶ τῶν ἐξ ἀσωτείων καὶ παραλυσίων δυστυχησάντων.
- 384
Σὰχ χάσω γιῶ τὸμ μαῦρόμ μου,
χορτάρ' ἄς μὴ φυτρώση.
Εὐνόητος.
- 385
Σκύλλος ὁποῦ δέβ βακᾶ, ὅσοθ θέλει, ἄς φω-
[νάζη].
'Επὶ τῶν ἀπειλούντων καὶ μὴ δυναμένων νὰ βλάψωσιν.
- 386
Σπανοῦ ποτέ σου μὴ πουλᾶς, μὴ(τ)ε καὶ ν' ἀ-
[γ]οράζης,
ἂν ἔρτη κ' εἰς τὸ σπίτι σου, μέσα νὰ μὴ τὸν
[βάζης].
Σαφής.
- 387
"Ωστα ν' ἄρτη ἢ ὄρεξη τ' ἀρχόντου,
βγαίν' ἢ ψυχὴ τοῦ φτωχοῦ.
Καταφανής.
- 388
'Σ τὰ τρίμηνια τοῦ πιταίτη,
ἄλλον εἶχαμε 'ς τὸ σπίτι.
'Επὶ γυναικῶν ἐλθουσῶν εἰς δεύτερον γά-
μον ἐν βραχεῖ διαστήματι τῆς χηρείας των.
- 389
'Σ τὰ καλοθέλια τοῦ (β)οσκοῦ
κ' οἱ τρά(γ)οι 'βγάλλου γάλα.
'Η καλοκάγαθία φέρει μεγάλην εὐτυχίαν.
- 390
Στόμα κλειστό, μοῖρα κλεισμένη.
'Επὶ τῶν παραβλεπόντων τὸ συμφέρον των.
- 391
Συ(μ)βάσματα 'ς τὸν αὐλακα,
καὶ μὴ μαλιαῖς σ' τ' ἀλώνια.
"Οτι πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένων φιλονικιῶν δεόν νὰ συμφωνῆ τις ἐγκαίρως.
- 392
Σύντεκνε, κι' ἂν ἐμιλοῦμε,
συχο(γ)ύριζε τὴν πῆττα.
Σαφής.
- 393
Σύντεκνέ μου, σύ(ν)τρεχέ μου,
'ς τῆδ δουλειᾶ βοήθησέ μου,
ἦ, 'ς τὸ φα(γ)ὶν ἀλάργερέ μου.
Καταληπτῆ.
- 394
Τὰ θέλ' ὁ Γιάννης 'ς τὴμ Μαριᾶ,
νὰ ('δ)ῆ Μαργιά 'ς τὸ Γιάννη.
Πρὸς τοὺς περιμένοντας ἐκδίκησιν.
- 395
Τῆς γρηᾶς ὁ νοῦς εἰς τ' ἄλευρα,
τῆς ἀ(γ)ελας εἰς τ' ἄχερα.
"Οτι ἕκαστος εἰς τὰ ἰδιά του συμφέροντα ἀποβλέπει.

- 396
Τὰ κάμνει ὁ κλέφτης, φωράται.
Εὐληπτος.
- 397
Τὰ λόγια τῶν πολλῶν
κάμνουν τὸν ἄθροπο λωλλόν.
Σαφής.
- 398
Τὰ ξένα βούχα τὰ φορεῖς,
λίγογ καιρὸ θὰ τὰ χαρῆς.
Ἐπὶ σφετεριζομένων ξένα κτήματα ἢ πράγματα.
- 399
Τὰ πλούτ' ἂν πᾶν εἰς τὰ παιδιὰ,
δὲν φτάνουν εἰς τὰ γγόνια.
Καταφανής.
- 400
Τὰ 'χ' ἢ γρηᾶς τὸν λογισμό της.
τὰ θωρεῖ κ' εἰς τ' ὄνειρό της
Σαφής.
- 401
Τὰ στραβά μου παραθύρια
τὰ τορνέσια μου τὰ σιάζουν.
Ἐπι αἰάρεται καλύπτουσι τὰ ἐλαττώματα.
- 402
Τοῦ κακοῦ καιροῦ τὸ πουλι
ἄλλοῦ τρώ(γ)ει κ' ἄλλοῦ θωρεῖ.
Σαφής.
- 403
Τὸ μετάξι θέλει τάξη,
κ' ἄ(ν)θρωπον ὅπου νὰ πράξη.
Εὐληπτος.
- 404
Τὸ 'να χέρι πλύνει τ' ἄλλο, καὶ τὰ δῶδ τὸ
[πρόσωπο.
« Ἀνὴρ ἄνδρα καὶ πόλις πόλιν σώζει».
- 405
Τοῦ τσαγκάρη τῆ γυναῖκα
ἄξυπόλυτη τὴν εἶδα.
Ἐπι τινὲς εὐποροῦντες ἀποροῦσιν.
- 406
Τοῦ φτωχοῦ τὸ σκοινὶ μονὸ δὲν ἐφτάνει καὶ
διπλὸ περισσεύει.

Ἐπι οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ προσκτήσωνται στερεὰ πράγματα ὡς ἐκ τῆς ἐνδείας τῶν ὑποπίπτουσιν εἰς διπλᾶ ἔξοδα.

407
Τώρα 'ποῦ βραμε τὸν παπᾶ,
νὰ θάψουμε τὴν παπαδιά.
Ἐπι τῶν ἐπιχειριζομένων πολλὰ ἔργα, ὅταν τύχῳσιν εὐνοϊκὴν περίστασιν.

408
Τώρα 'ς τὰ γεράματα μάθε, γέρο, γράμματα.
Ἐπι τῶν παρῶως ἐπιχειροῦντων.

409
Φέξε μου κ' ἐγλίστρησα.
Σαφής.

410
Φίλε μου, 'ς τὴν ἀνάγκην μου,
κ' ὀχτρέ μου, 'ς τὴ χαρὰ μου.
Σαφής.

411
Φύ(γ)' ἀπὸ 'μπρός μου, μὴ σὲ κουτλήσ' ὁ
βουρ, ποῦ 'πάγω νὰ τὸν φέρω.
Πρὸς τοὺς ἀκαίριως ἀπειλοῦντας.

412
Φύλα(γ)έ με, κύριέ μου, ὡς τῆς τρεῖς τοῦ τά-
[φου μου.
Καταληπτή.

413
Φροῦ φροῦ, καὶ τ' ἀμπέλια ἄφρα(γ)α.
Πρὸς τοὺς θορυβωδῶς ἐπιχειριζομένους τι-
ἄνευ ἀποτελέσματος.

414
Χάρου, μάννα, τὸν υἱόν σου,
κ' ἄ(δ)ερφή, τὸν ἀδερφόν σου.
Σαφής.

415
Χάλα καὶ χτίζε, δουλιὰ νὰ μὴ σοῦ λείπη.
Ἐπι τῶν ματαιοπονοῦντων.

416
Χάσ' ἀπὸ τὸ δίκην σου, νὰ πᾶς καλὰ 'ς τὸ
[σπίτι σου.
Πρὸς τοὺς παραβλέποντας χάριν τῆς ἡσυχίας των.

418
Χρόνου μελέτημα, ὦρας καμοσί(δ)ι.
Ἐπι τῶν ἐκτελούντων ἐν βραχεῖ διαστήματι ἔργα πρὸ πολλοῦ μελετώμενα.

419
Χωρὶς κέρδος κέρατα.
Πρὸς τοὺς κοπιῶντας καὶ ἀντι ἀμοιβῆς λαμβάνοντας ζημίας.

420
Χωρὶς τὴ βουλή τοῦ Θεοῦ μή(τ)ε πουλι 'ς τὸ
[κλα(δ)ί.
Σαφής.

421
Ψεῖρα ποῦ δὲς σὲ τρώ(γ)ει, μὴ τὴν ξῆς.
Ἐπι πρέπει νὰ ἀδιαφορῶμεν εἰς τὰ ἀβλαβῆ.

422
Ψεῖρα ψοφισμένη.
Ἐπι ἀδυνάτων καὶ ἐνδεῶν.

423
Ἐσάν δὲν ἔχης καλὸ γείτονα, πούλησε τὸ
[σπίτι σου.
Σαφής.

424
Ἐσάν εἶσαι κα(β)αλλάρης, χαιρέτα καὶ τὸν
[πεζό.
Ἐπι οἱ ἰσχυροὶ δέον νὰ μεριμνῶσι διὰ τοὺς ἐνδεεῖς.

425
Ἐσάν βαγίση τὸ γαλί, πλειό του χαίρι δὲθ
[θωρεῖ.
Ἐπι φιλασθένων.

426
Ἐσάν ὦραις τ' ἄρκισμα, κ' ὦραις τὸ κα-
[νάκισμα.
Πρὸς τοὺς χαριεντιζομένους ἀκαίριως.

427
Ἐσάν μανίς' ὁ γά(δ)αρος, καὶ τ' ἄλο(γ)ο
[περνᾶ το.
Ἐπι τῶν ἐν θυμῷ ἢ ζήλῳ ὑπερτερούντων.

428
Ἐσάν ποῦ νὰ 'σαι λεύτερη, θε νὰ βροντᾶ ἢ
[ποδιὰ σου,
νὰ 'παντρευθῆς, νὰ 'γκαστρωθῆς, νὰ δῶ τὴλ
[λεβεντιὰ σου.
Εὐνόητος.

429
Ἐσάν ἀγάλια ἀγάλια πᾶς μακρᾶ.
Ἐπι τῶν διὰ τῆς ὑπομονῆς ἐπιτυγχανόντων.

430
Ἐσάν ἄγαπα ἢ κόρη τὸχ χορὸ
κ' ἦβρε καὶ ἄντρα λυριστή.
Ἐπι τῶν ὁμοφρόνων.

431
Ἐσάν ἀκουσα μιλιὰ 'ς τὸν τοῖχο.
Ἐπι τῶν προσποιουμένων.

432
Ἐσάν ἔβρης, πόσους σκάρους (1) ἔχω 'ς τὸ
[τουρβά,
νὰ πάρης ἐσὺ τοὺς δῶ κ' ἐ(γ)ὼ τοὺς τρεῖς.
Ἐπι τῶν ἐξ εὐθειας ἀμηχανούντων εἰς τὰς ἀπαντήσεις.

433
Ἐσάν ἐξεπέση τὸ βλαντί (2),
τοῦ γα(δ)άρου στρατοῦρα (3) δὲ γίνεται.
Ἐπι οἱ ἐκ καλῆς οἰκογενείας καὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ δὲν ἐξευτελίζονται.

434
Ἐσάν εἶχε κ' ἄντρα ποῦ(π)ετε,
γυναῖκας μοῖραν εἶχε.
Ἐπι τῶν ἀνικάνων καὶ ἀδυνάτων ἀνδρῶν.

435
Ἐσάν δὲφ φᾶς λιόντα,
λιόντας δὲ γίνεσαι.
Ἐπι τῶν ἐκ καταχρήσεων πλουτησάντων.

436
Ἐσάν φτύσω 'πάνω, φτρῶ τὰ 'μμάτια μου,
κ' ἄφ φτύσω κάτω, φτρῶ 'ς τὰ γένεα μου.
Ἐπι τῶν ἐκ συγγενῶν παθόντων, οἵτινες μεγαλοψυχούντες δὲν κοινοποιοῦσι τὰ κατ' αὐτῶν παράπανα, ὅπως μὴ ἐκθέσωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν γενεάν.

437
Ἐσάν ἔχης χαμοθιό,
ἔχεις καὶ 'πάνω Θιό.
Ἐπι τῶν προστατευομένων.

(1) Ἰχθὺς, ἔχων γεῦσιν νοστιμωτάτην, τρώγεται δὲ καθ' ὅλοκληρίαν καὶ ἀπαντᾶ ἐν ταῖς νήσοις καὶ τοῖς παραλλοῖς τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

(2) Νέον ἔνδυμα.

(3) Τουρ. κετσέ (κάλυμμα τοῦ ἵππου).

438

Ἄνυπαντρος προξενητής,
γιά λό(γ)ου του (γ)υρεύει.
Σαφής.

439

Ἄν ἔχης μοῖρα, διά(β)αινε,
καί ριζικό, πορπάτει.
Ἐπί τῶν εὐτυχοῦντων τυχαίως.

440

Ἄουρος ὡσά γεννηθῆ,
κ' ἡ κόρη ὡσάκ κατασταθῆ.
Καταληπτῆ.

441

Ἄπό ποῦ 'ν' αὐτό τ' αὐγό;
ἀπ' αὐτήτ' τήπ πέρδικα.
Εἰς τοὺς προσομοιάζοντας τοῖς γονεῦσιν.

442

Ἄπό τὸ Γιάννην ὡς τὸλ Λλιώ,
ἀνάθεμά τους καί τοὺς δρό.
Ἐπί τῶν ὁμοίως ἀνικάνων.

443

Ἄπρίλλης με τὰ λούλου(δ)α,
κι' ὁ μάης με τὰ ρό(δ)α.
Σαφής.

444

Ἄγιος ποῦ δέθ θαματοργεῖ,
τήδ δόξα τί τήθ θέλει;
Ἐπι ὁ μὴ εὐεργετῶν τοῖς ὁμοίοις αὐτῶ
οὐδέποτε ἀνταμείβεται.

445

Ἄπό στρα(β)οῦ ραβδιὰ
κι' ἀπό κουτσοῦ κλωτσιὰ ὁ Θεὸς φυλάξη.
Εὐνόητος.

446

Ἄρνι κ' ἐρίφι τριήμερο,
βουροῦνι δω(δ)εκάμερο.
Ἐχουσι δηλ. ἡδὺ τὸ κρέας.

447

Ἄρκόντισσά 'ναι; ἴδῃτέ τη,
ψωμί δὲν ἔχει; κλειτέ την.
Σαφής.

448

Ἄπῃτ' ἡ γρηὰ ἀφτώθηκεν,
ἐσφικτομανταλώθηκεν.
Τὰ παθήματα μαθήματα.

449

Ἄς εἶχαμε νὰ τρώ(γ)αμε,
καί ροῦχα νὰ φοροῦμε,
δουλειὰ νὰ μὴν ἐκάμαμε,
μόνον νὰ τρα(γ)ου(δ)οῦμε.
Ἐπί τῶν ὀκνηρῶν.

450

Δέξου πόνο γιά 'μορφιά,
καί, Δός του, Θεέ μου, φωνή,
κ' ἔπαρε τὸν νοῦ του.
Ἐπί τῶν ὑπομενόντων πόνοους πρὸς ἐπί-
δειξιν.

451

Ἐ(γ)ιὼ στρα(β)όνω καὶ πουλῶ,
καί σου βλέπε κι' ἀ(γ)όραζε.
Σαφής.

452

Ἐγλυκάθηκεν ἡ γρηὰ 'ς τὰ σῦκα,
κ' ἐμπαινόβγαине κ' ἐζήτα.
Ἐπί ἀδιακρίτων.

453

Εἰς τοῦτοτ τὸς στραβὸχ χωριὸ
δὲν εἶχεν ἄλλοκ, κ' ἦρτα 'γιώ.
Καταληπτῆ.

454

Ἐκύλισετ τὸτ τέτζερο
κ' ἡῦρετ τὸκ καπάκι.
Εὔρεν ὁ Φίλιππος τὸν Ναθανάηλ· ὁ ὁμοῖος
τὸν ὁμοῖον.

455

Ἐχορεῦα τὰ δαμάλια,
κι' ὁ γεροντοβοῦς 'ς τήμ μέση.
Ἐπί τῶν παρηλίκων λαμβανόντων μέρος
εἰς παιδιὰς.

456

Ἐχου καὶ τὸμ μπάρμπα Γιάννη,
'σάν τὸ γά(δ)αροπ ποῦ κλάνει.
Ἐπί ἀνθρώπων ἀσημάντων σπουδαιολο-
γούντων καὶ μὴ εἰσακουσμένων.

457

Ἡ θάλασσά 'ναι γαλανή,
μ' ἀέρας τὴν μαυρίζει.
Ἐπί φιλησῶν διαβαλλομένων.

458

Ἡρτα τὰ πετούμενα,
νὰ βγάλουν τὰ καθοῦμενα.
Ἐπί τῶν ἀπαιτούντων θέσεις ἄλλων.

459

Ἡβγαλε κ' ἡ ἀσιτή κουροῦμπλι;
Ἐπί τῶν ἀσημάντων.

460

Ἡ καλουργιὰ καὶ ἡ γιολιὰ
ὀσπίτια θεμελιώνει.
Ἐπι ὁ κόπος ἀνταμείβεται.

461

Ἡβρες τὸ λουλοῦδι, νὰ τὸ μυρισθῆς.
Ἐπί ἀνεπιτυχοῦς ἐκλογῆς.

462

Θέλεις θέριζε καὶ δένε,
θέλεις δένε καὶ κου(β)άλει.
Ἐπί τῶν συνεργαζομένων ὁμοίως.

463

Θῶρει κόσμο, γίνου κόσμος.
Ἐπί τῶν συμμορφουμένων.

464

Κάλλιὰ 'χω τὰ δακτύλια σου,
παρὰ τὰ δακτυλίδια σου.
Ἐπι προτιμότερα ἢ φυσικὴ καλλονὴ τῆς
πολυτελείας.

465

Κάμνει τ' αὐγὰ (δ)εμάτια.
Ἐπί τῶν ματαιοπονούτων.

466

Κατὰ τὰ σά(γ)ουνα καὶ τὰ (γ)ένεα.
Ἐπι τὰ πάντα σύμμετρα.

467

Κλώθει ἡ μοῖρά του με τὸ χρουσὸν ἀγράφτι.
Ἐπί τῶν προσκτωμένων κέρδη διὰ συνδρο-
μῆς ἄλλων.

468

Κόβγεται 'σὰτ τὸμ μέρμυκα.
Ἐπί τῶν ἄγαν πονούντων.

469

Λωλλὴ κεφαλή, ἔρημη τύχη.
Ἐπί τῶν δυστυχοῦντων ἐκ τῆς ἀνοήτου
διαγωγῆς των.

470

Με τοὺς μικροὺς μικρός,
με τοὺς με(γ)άλους με(γ)άλος.
Ἐπί τῶν καταδεκτικῶν.

471

Μοιάζει τοῦ μελισσοκρουσμένου.
ἢ, 'π' ἔχει τήμ μυῖαμ, μυιάζεται.
Εἰπόντος τινός. παρ' οὗ ἐκλεψαν μέλι,
ἀποῦ 'κλεψε, θά 'ν' ἡ μέλισσα 'ς τὴν κεφα-
λή του» ὁ δράστης ἦρε χεῖρα, ἵνα ἀποδιώξῃ
αὐτήν.

472

Μικρὸ γα(δ)οῦρι πάντα πουλάρι.
«Μικρὸς ὄνος ἀεὶ πῶλος».

473

Μπρὸς ἀπὸ μουλάρια,
καὶ πίσω ἀπὸ καράβια.
Ἐπι δέον νὰ ἀπομακρυνώμεθα τοῦ κινδύνου.

474

Μωρή, χόρευε καλά,
κι' ἀποῦ 'ναι γρά, ἄς τῆ 'ρωτᾶ.
Διηγοῦνται ἐν Καρπάθῳ, ὅτι ἐπέστη ποτὲ
ὁ Θάνατος γραυσι χορευούσαις καὶ ὡς νεάνισι
μετημφισμέναις καὶ εἶπεν αὐταῖς: «ὦρα καλή,
γερόντισαις»· πρὸς ταῦτα δὲ εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν
τῆ πλησίον τ' ἀνωτέρω.

475

Μηάλη μπουκιὰφ φάε,
καὶ μηάλολ λό(γ)ομ μὴν εἰπῆς.
Ἐπί τῶν μεγαλορρημονούντων.

476

Νά 'τον ἡ ἀγροφακαῖς χόρτα!
Εἰρωνική, ἐπί τῶν κερδοσκοπῶν.

477

Νὰ σοῦ δώσω μιὰ,
νὰ σοῦ φανῆ ὁ παπᾶς γά(δ)αρος.
Ἐπειλή.

478

Νά 'ρτου θέλου νά γεράσου
καί τὰ κάλλη τὰ 'δικά σου.

'Οτι προϊόντος τοῦ χρόνου παρακμάζουσι
τὰ πράγματα.

479

Ξένοι πόνοι, ξένα γέλοια.

Πρὸς τοὺς μὴ λογιζομένους τὴν δυστυχίαν
τῶν ἄλλων.

480

'Ο κάτης γιὰ τὸ ψάριπ πουλᾷ τὸ σπίτι του.
'Επὶ τῶν κοιλιδοῦλων.

481

'Ο καμὸς μου τὸ παχοῦντι (1)
καί τὰ κόκκινα καλίγια (2).

'Επὶ τῶν ἀνοήτων τῶν ἀγαπώντων τὰ εὐ-
τελῆ.

482

'Ομπρὸς πηλὰ κι' ὀπίσω σκόνη.
'Απὸ Σκύλλης εἰς Χάρυβδι.

483

'Οποῖος δὲν ἐντρέπεται, καλοπερνᾷ, ἀμ' ἔ-
χει κακὴν ἀκοή.

'Επὶ ἀναισχύντων ὀκνηρῶν.

484

'Οπου πέρασ' ὁ σελιάρης,
οἱ ὀποσελοὶ του φαίνου(ν)ται.

'Οτι ὁ μοχθηρὸς ὅθεν ἂν διέλθῃ ἐγκατα-
λείπει ἔχνη τῆς μοχθηρίας του.

485

'Οποῖος δουλεύει βασιλιά,
τὸν νοῦτ του πρέπει νά 'χῆ.

'Οτι ὁ τὴν κυβέρνησιν ὑπηρετῶν δέον νά ᾗ
τίμιος.

486

'Οποῖος δουλεύει καλὰ καὶ μπιστά,
τρώ(γ)ει μεσὴ τσαρδέλα.

'Επὶ τῶν μὴ ἀνταμειβομένων ὑπὸ τῶν
προϊσταμένων ἐπὶ τῇ πιστῇ ὑπηρεσίᾳ των.

(1) Νέον κριθάρι, τὸ ὅποιον γίνεται μουστοαλευριά.

(2) Ὑποδήματα.

487

'Οπου 'πά(γ)ει ὁ κουκουβάς,
σύρνει καὶ τῆφ φωλιά του.

'Οτι τὸ κακὸν φυσικὸν παρακολουθεῖ πάν-
τοτε τῷ ἔχοντι.

488

'Οπου θέν νά τρώ(γ)ῃ γάλα,
θέλει νά πτηᾷ μεγάλα.

'Οτι ὁ θέλων ν' ἀπολαμβάνῃ, ὦν ἐπιθυμεῖ,
δέον νά κοπιᾷζῃ.

489

'Οπ' ἔχει κόρην ἀκρι(β)ή,
τὸ μάρτη ἥλιος μὴ τὴν ἰ(δ)ῆ.

Διότι ὁ ἥλιος τοῦ μαρτίου εἶναι καυστικός,
ἡ δὲ ἐπιδερμὶς τῶν νεανίδων λεπτή.

490

'Οπου φτύσ' ὁ κόσμος,
κινᾷ ποτάμι.

'Οτι διὰ τῆς ὁμοιοῦσας τὸ πᾶν κατορθοῦται.

491

'Οποῖος πίνει βερσεῖ, δρὸ φοραὶς μεθρᾷ.
Καταληπτῆ.

492

'Οποῖος λυπᾶται τοῦ κάττη τὸ ψωμί, τῶν
οἱ ποντικοὶ τὰ ροῦχά του.

'Οτι πολλῶν ἔνεκα φιλαργυρίας παραβλά-
πτονται τὰ συμφέροντα.

493

'Οπου κρυφὰ 'παντρεύεται, φανερὰ πομ-
[πεύεται].
Σαφῆς.

494

'Οποῖος πονεῖ, 'ς τοῦ γιατροῦ 'πά(γ)ει.
Καταληπτῆ.

495

'Οποῖος πονεῖ, γα(δ)ουρινὰ φωνάζει.
Εὐληπτος.

496

'Οποῖος πορπατεῖ, σιὰς (1) ἀ(γ)κάθα θὰ τοῦ
[μπῆ].

'Επὶ τῶν ὀπωσδήποτε ὠφελουμένων ἔνεκα
τοῦ κόπου, ὃν καταβάλλουσι.

(1) Κάτι τι.

497

'Οπου μὲ κόβγει, κόβγει με,
κι' ὅπου πονεῖ, πονεῖ με.

'Επὶ τῶν συνεχῶς περὶ τῶν ἰδίων ὑποθέσεων
ποιουμένων λόγον.

498

'Ο,τι σοῦ λέ(γ)ουν ἄκουε,
κι' ἀπὸ τοῦ νοῦ σου μὴν ἐβγαίνης.

'Οτι πρέπει μὲν τις νά ἀκούῃ τὰς συμβου-
λὰς τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ νά σταθμίζῃ αὐτάς.

499

'Οσοι πλύνου(ν)ται, δέσποτά μου,
μαζή σου, μαζή σου θὰ φᾶν;
Μή(τ)ε σὺ μή(τ)ε ἄλλος κινανεῖς.

'Η παροιμία αὕτη ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκ
τοῦ ἐξῆς περιστατικοῦ. Ἀρχιερεὺς τις νικτόμε-
νος πρὸ τοῦ γέυματος καὶ ἐρωτηθεὶς παρὰ τινος
τῶν συννιπτομένων ἱεροδιακόνων του, ἀπήν-
τησεν ὡς ἄνω.

500

'Οπου νά πά(γ)ῃ τ' ἄλεσμα,
'ς τὸ μύλο θὰ γυρίσῃ.

'Επὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης γενησομένων.

501

'Οπου 'πά(γ)ει τοῦ λωλλοῦ τὸ 'μμάτι,
'πά(γ)ει τοῦ φρονίμου τὸ χέρι.

'Οτι δὲν πρέπει νά δημοσιεῖ τις τὰς ἐπω-
φελεῖς ἀνακαλύψεις του.

502

Οἱ πολλοὶ θέλου πολλά,
κι' ὁ ἕνας θέλει ἀπ' ὅλα.

Καταληπτῆ.

503

'Οσο κάμνω τὸς σταυρόμ μου,
τόσοτ τὸν εὐρίσκ' ὀμπρὸς μου.

'Επὶ τῶν ἀντι χάριτος εὐρισκόντων ζημίαν.

504

'Οταν ὁ Θεὸς ὀργισθῇ τοῦ μερμύκου,
τοῦ δίνει φτερὰ καὶ πετᾷ.

'Επὶ τῶν ἐπιχειριζομένων πράξεις ἐπιζημίους
καὶ ὑπὲρ τὰς δυνάμεις των.

505

'Ο,τι κάμ' ὁ κόσμος, θὰ κάμῃ κι' ὁ Κοσμᾶς.
'Επὶ τῶν συμμορφουμένων πρὸς τὴν γενι-
κὴν γνώμην.

506

'Ο,τι παθαίνει τὸ κορμί,
τὰ φταί(γ)ει τὸ κεφάλι.

'Εκ τῶν ἐξ ἀπερισκεψίας δυστυχησάντων.

507

'Ολοι τῶν, ὅσο νά θέλουν,
κ' ἐμεῖς, ὡς ποῦ νά 'χουμε.

'Επὶ τῶν στερουμένων.

508

Παπᾶς παπᾶ καλὸδ δὲ θέλει,
καὶ ὁ διάκος τ' ἄλλου διακού.
Κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει κλπ.

509

Ποῦ μικροπαντρευθῇ,
καὶ νηχατοφά(γ)ῃ,

ποτὲ δὲ μετανοῶναι.

'Οτι, ὅστις ἐγκαίρως ἐπιλαμβάνεται τῶν ἐρ-
γων του, ὠφελεῖται.

510

Παπούτσιπ' ποῦ τὸν τόπος σου,
κι' ἄς εἶν' καὶ μπαλωμένο.

'Οτι προτιμότερον τὸ γνωστὸν παρὰ τὸ
ἄγνωστον.

511

Παρὰ νά κλαίῃ ἡ μάinna τοῦ φονιά,
κάλλια τοῦ φονεμένου.

Καταληπτῆ.

512

Παρὰ 'ς τὸ κεφάλι μου,
κάλλια 'ς τὸ μάλι μου.

Εὐληπτος.

513

Παρὰ γα(δ)αρο(γ)ύρεμα,
κάλλια γα(δ)αρο(δ)έσιμο.

'Επὶ τῶν προβλεπτικῶν.

514

Πέ το πέ το τὸ κοπέλι,
ἤκαμε τὴ γρηὰ καὶ θέλει.

Σαφῆς.

515

Ποῦ (γ)υρεύει τὰ πολλὰ, χάνει καὶ τὰ 'λι(γ)α.
Σαφῆς.

- 516
Ποῖόν φιλοῦ, καὶ δὲκ καμαρώνει;
Καταληπτή.
- 517
Ποῖός νά 'παινήσῃ τὸν γαμπρό;
ἢ τσίμπλ' ἢ πε(ν)θερά του.
'Ἐπὶ τῶν ἐπαινούντων τὰ ἑαυτῶν.
- 518
Πετρο(β)ολᾶ τὸν ἥλιο.
'Ἐπὶ τῶν ὀκνηρῶν.
- 519
Ποῦ θαρρευτῆ τοῦ κώλου του,
θ' αὐτενώσῃ τὸ βρακί του.
'Ἐπὶ τῶν ἀπατωμένων ἐξ ἀμφιβόλων ὑπο-
σχέσεων.
- 520
Ποῦ μα(γ)ειρεύει ψέματα, περικοινῶναι ἀ-
[νέμους].
'Ἐπὶ τῶν ψευδῶν ἀπαιτήσεων.
- 521
'Σάν πῆς' ὁ λύκος 'ς τὸ μαντρί,
βουᾶ του 'π' ἔχει τὸ 'να.
Πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς ζημιουμένους.
- 522
Στρα(β)ὸς 'ς τὸν ἥλιον ἠκατσε,
κ' εἶπεν ἐδῶ 'ν' ὁ κόσμος.
'Ἐπὶ τῶν ἀπηλπισμένων, ὅταν ἡ θέσις των
καλλιτερεύσῃ.
- 523
Τὰ ξένα ροῦχα δὲβ βράζου.
'Ὅτι οἱ σφετεριζόμενοι ξένα πράγματα
προσωρινῶς ὠφελοῦνται.
- 524
Τὸ 'μα νερό δὲ γίνεται,
κ' ἂν γενῆ, δὲπ πίνεται.
Τῶν συγγενῶν ἢ ἔχθρα πρόσκαιρος.
- 525
Τ' ἀγγεῖα γενῆκαν θυμιατά,
καὶ τὰ 'παυτὰ λιβάνι,
τῶν μασκαράδων τὰ παιδιὰ
'γενῆκαν καπετάνοι.
'Ἐπὶ ἀγενῶν ὀψιπλοῦτων.

- 526
Τοῦ κακοῦ καιροῦ τὰ νέφη
ἄλλα 'πάνω κ' ἄλλα κάτω.
Σαφής.
- 527
Τὰ ξένα καύγουν, μὰ δὲν ἀναπαύουν.
'Ὅτι ἡ ξένη ἐπέμβασις παραβιάπτει.
- 528
Τῆς νύχτας τὰ κα(μ)ώματα
ἢ αὐγὴ τὰ 'θῶρει κ' ἐ(γ)έλα.
Καταληπτή.
- 529
Τὰ κακὰ τῆς κοιλίας τὸ κρασί τὰ φανερώνει.
Οἶνος κάτοπτρον νοῦ.
- 530
Τί νά φά(γ)ῃ ἡ παπαδιά,
τί νά κάμ' ἀσχάδια.
'Ἐπὶ εὐτελῶν προϊόντων.
- 531
Τὸ δέντρο μὲ τὰ κλωνιά του,
κ' ἄνθρωπος μὲ τῆν γενιά του.
'Ἐπὶ ὁμοφρονούντων συγγενῶν.
- 532
Τὸ καλόπ πουλι ἀπὸ τ' αὐγὸν κηλα(δ)εῖ.
'Ἐπὶ τῶν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἐπὶ ἱκανότητι
διακρινομένων.
- 533
Τὸ (β)οῦδισ 'ς τὴν ἀνατολὴ
καὶ σένα θὰ κουτλήσῃ.
- 534
Τὸ π προκομμένον ἄ(ν)θρωπο
κ' ὁ Θυὸς ἐντρέπεται τον.
Σαφής.
- 535
Τὸ μάρτη ξύλα φύλα(γ)ε
ὡς τ' ἀπριλιοῦ τῆς δώ(δ)εκα.
Εὐληπτος.
- 536
Τὰ μραλά σου καὶ μιὰ λύρα.
'Ἐπὶ ἀνοήτων.
- 537
Τὸ καλὸ τὸ παληκάρι,
ξεύρει κ' ἄλλο μονοπάτι.
'Ἐπὶ τῶν πολυπειρῶν.

- 538
Τοῦ συντέκνου μας ὁ σκύλλος,
σύντεκνός μας εἶν' κ' ἐκεῖνος.
Εἰρωνική· ἐπὶ τῶν ὀνομαζόντων συγγενεῖς
τοὺς μὴ ὄντας συγγενεῖς των.
- 539
Τὸν ἔμαθα νὰ κολυμπᾶ,
(γ)υρεύει νὰ μὲ πνίξῃ.
Καταληπτή.
- 540
Τὸ φεγγάρι τοῦ γεννάρη,
παρὰ 'λί(γ)ο νὰ 'ναι 'μέρα.
Πασίγνωστος.
- 541
Τὸ φιλὸς σου λο(γ)άριζαζε,
πάντα σου νὰ τὸν ἔχῃς.
Πασίδηλος.
- 542
Τὸ πολὺ περίσσιο χαλᾶ καὶ τὸ ἴσιο.
'Ἐπὶ τῶν πλεονεκτῶν.
- 543
Τοῦ φρονίμου χάραζε, τοῦ λωλλοῦ 'ξετέλεψε.
'Ὅτι οἱ φρόνιμοι ἀντιλαμβάνονται, οἱ δὲ
κοῦφοι δὲν προβλέπουν.
- 544
'Ὡσὰν γεωργᾶς, μὴ χαίρεσαι,
'σάν ἀστοχᾶς, μὴ κλαίῃς.
Σαφής.
- B'.
- ΦΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΟΛΟΓΙΑΙ
- Ἡρτε(ν) βρετὸς βρετὸς ἢ βετὸς βετὸς· εὐ-
θέτως, δρομαίως.
Κόττου-όλου, ἢ ὠρα καμάτου· ἀναίτιως,
ἀκαίρως.
Ντύγλι, ντύγλι· σιγά, σιγά.
'Ἐπεσε(ν) τὸ καρά(β)ιν τ' ἔξω· ἐπὶ θυμω-
μένων ἢ λυπημένων.
Θαρρεῖ πῶς τοῦ χρωστᾶ ὁ κόσμος· ἐπὶ ἀκα-
ταδέκτων, ὑπερηφάνων.
Θαρρεῖ πῶς τοῦ 'φα(γ)αν τὸν βοῦν του· ἐπὶ
ἐχθρῶν.

- 'Σάν ἦτον οἱ κα(β)οῦροι χλωροί· εἰς εὐθε-
τον καιρόν.
Δὲν ἔχει ξένον ῥύπος· ἐπὶ γεννημάτων κα-
θαρῶν.
Δὲν ἔχει νὰ κάμῃ μὲ τὸν Θεόν· ἐπὶ ἀδίκων.
'Ἐφα(γ)εν τὴν ἐντροπὴν μὲ τὸ κουτάλι· ἐπὶ
ἀσυστόλων.
'Ἐφα(γ)ε τὴν θάλασσαν μὲ τὸ φτιάριν· ἐπὶ
ἐπιτυχόντων εὐνοϊκᾶς περιστάσεις (ιδίᾳ ναυ-
τικῶν).
Κά(θ)εται κ' ἡ μοῖρά του (δ)ουλεύει ἢ
κλώθει μὲ τὸ χρουσὸν ἀγράφτιν· ἐπὶ εὐπο-
ρούντων.
'Ὁ φτωχὸς κ' ἡ μοῖρά του· ἐπὶ πτωχῶν
ζημιουμένων.
'Ἡ μοῖρά του τὸ 'χεν γραμμένον· ἦτο πε-
πρωμένον.
'Ἐτσι τοῦ κλούθετον· ὁμοίᾳ τῇ προηγουμένη.
Φύ(μ)ημα σ' ἔχει ὁ κόσμος· ἐπὶ δυσφημι-
σμένων (ιδίᾳ γυναικῶν).
'Ὁ νοῦς του τρέχει 'σάν νερό, ἢ τρέχει
τσουρίν, ἢ εἶναι 'ρολό(γ)ι· ἐπὶ τῶν εὐφυῶς διε-
νεργούντων τὰς πράξεις των.
Ρίξε τ' αὐτιά σ' ὀπίσω, ν' ἀκούσης· ὁμοίᾳ
τῇ προτελευταίᾳ.
'Ὅπου νὰ 'χῃ κουρε(ύ)ματα· πρὸς περιφρό-
νησιν.
Ποῦ νὰ μὴν τὸν εὔρη ὁ Αὐ(γ)ουστος· κατάρρα.
'Ἐλα ποῦ νὰ σ' ἔρτη λοχιά, ποῦ νὰ 'ρτη ἢ
φτώσί σου, νὰ σοῦ 'ρτη κακὴ φωνή· κατάρρα.
Κά(θ)ισε, ποῦ νὰ κα(θ)ίσουν ἢ ὀγκυαῖς σου·
ὁμοίως.
Πιέ, ποῦ νὰ πιῆς τὸ φαρμάκι· ὁμοίως.
Κόψε, ποῦ νὰ σε κόψῃ τὸ μελαγχόνη, ἢ 'μα-
θοκοιλιά· ὁμοίως.
Φά(γ)ε, ποῦ νὰ φά(γ)ῃς τὸν κέντην, ἢ τὸν
περιδρομον, ἢ νὰ σε φά(γ)ῃ ἢ βλάτσα, ἢ ἡ κακὴ
καρδιά· κατάρρα.
Ποῦ νὰ κρυώσης καὶ νὰ γεισαλώσης· ὁμοίως.
Πήγαινε 'ς τὸν ἀδῆρετον, μαῦρο χάρο ἢ
ἄγγελο νὰ 'δῆς· ὁμοίως.
Ποῦ νὰ σε κάψῃ τὸ κρομμύ(δ)ι ἢ τοῦ μᾶν
ἡμέρα· ὁμοίως.
Ποῦ νὰ 'νοῖξ' ὁ λάκκος, ἢ ν' ἀνοῖξ' ἡ γῆ,
καὶ νὰ σε καταπιῇ· ὁμοίως.
Σαράντα νὰ 'ναι 'μέραις σου καὶ μουζου-
μέναις· ὁμοίως.
Νὰ τρώγῃς καὶ νὰ κορακίζῃς· ὁμοίως.
Ποῦ νὰ σε 'δῶ παπᾶ καὶ χατζ(ῆ)· εὐχή.
Νὰ σε πάρου οἱ δυό(δ)ελ' ἀνέμοι καὶ νὰ σ'
ἀνεμουρίσουν· ἢ νὰ σε παίρουν καὶ νὰ πετᾶς·
κατάρρα.

Νὰ δῆς καλὸν ἄγγελο· νὰ ᾄχης καλὴ λαμ-
πρή· εὐχή.

Ἔλα, ποῦ νὰ σὲ φέρουν τέσσαροι, ἢ νὰ σὲ
φέρουν καὶ νὰ ζήνης· κατάρρα.

Γ'.

ΦΡΑΣΕΟΛΟΓΙΑΙ ΕΠΙ ΛΕΜΒΟΔΡΟΜΙΑΙ.

Ἔϋ!! πᾶσα πασαλούμου.

Ἔϋ!! Ἄ(δ)έρφια,
καλ' ἄ(δ)έρφια,
κ' ἔξα(δ)έρφια,
κ' ἑνὸς σπηθῆδου γέννα.

Ἔϋ!! παιδιὰ μου,
τῆς γενιῆς μου,
νὰ μουντάρη,
'σὰ λιοντάρη,
καὶ καλὸ παλληκάρη.

Νὰ θελήση,
νὰ κινήση,
τὸ βραχίον τῆς νὰ λύση.

Νὰ πάρη δρόμο,
καὶ μεζῆλι,
κόκκινα χεῖλη,
ἄσπρο τραχήλι,
καὶ μαῦρον ἀποκοῖλι.

Τὰ μαλλιά τῆς
τὰ πλε(γ)μένα,
τὰ καρμπογιατισμένα,
'ς τὸ λαιμὸ τῆς
τυλι(γ)μένα,
ῥαντουράου ἔξαπλωμένα.

Λέβα, λέβα,
χέρι, χέρι,
μὴ σφα(γ)ῶ μὲ τὸ μαχαῖρι,
καὶ μὲ τὸ δῖκό σου χέρι,
κάτασπρό μου περιστέρι.

Ἔϋ!! μάννα,
καλομάννα,
τὸ πουλλὶ
τῆς δραιμουντάνας
καὶ τοῦ μπονέντη
καὶ τοῦ καλοῦ λεβέντη.

Μαῦρα ἄμματα καὶ μεγάλα,
ζυμωμένα μὲ τὸ γάλα,
καὶ νὰ τὰ ᾄχνης, νὰ τὰ ἔβρα.

Ἔϋ!! λεβένταις,
λεβεντάκια,
παλληκαράκια,
μὲ τὰ σπαθᾶκια
ματσούκενα κουπάκια.

Ἔϋ!! ὄλοι ὄλοι,
τώρα ὄλοι,
πάλι ὄλοι,
κὶ ὁ Θεὸς
βοηθὸς
καὶ σκεπὸς,
κ' ἡ βάρκα ἄμπρός.

'Σὰ θέλη,
θέλη δὲ θέλη,
ἄλλα ἢ πλιώρη
καὶ τὸ μονὸ
κὶ ὄλο ὄμπρός.
Μάϊνα, μάϊνα,
νὸ μάϊνα.

Σάρτα, σάρτα,
νὰ σατάρη
'σὰν λιοντάρη
καὶ καλὸ παλληκάρη.

Γεῖά τω, γεῖά τω
καὶ χαρά τω
καὶ καλὴ κόρη κοντὰ τω,
νὰ ξεπλύνη τ' ἄρματὰ τω.

Νὰ χορέψη θέλ' ἢ κόρη
καὶ παπούτσι δὲν ἐφόρει,
νὰ τῆς δώσω τὰ δικά μου,
νὰ χορέψ' ἢ πέρδικά μου.

'Σ τὰ σανίδια,
'ς τὰ βαρίδια,
'ς τῆς Κονόμισσας τὰ φρύδια.

Ἔϋ!! αἴτε πάλι,
κὶ ὄλοι πάλι,
'ς τὸ χορὸ τὴν εἰ(δ)α πάλι,
μ' ἄσπρο φουστάνι
σταμποσαλὶ καθά(δ)ι.

Ἔλα, ποῦ ἴσαι,
κὶ ὄλα μοῦ ἴσαι,
καὶ δίκη μου,
μοναχική μου.

Ἔϋ!! νὰ κουπαῖς
'σὰ βρονταῖς,
χαμοβρονταῖς,
κὶ ὡσὰν ἀστραπαῖς.

Ν' ἀναϊφάνωμε,
νὰ πρου(β)άλωμε
μὲ θυμὸ
καὶ μὲ σκοπὸ.

Τώρα πά(γ)ει,
πά(γ)ει, πά(γ)ει,
τώρα, τώρα,
'σὰν καὶ τότες,
'ς τῆς ἐμπόταις.

Πά(γ)ει, πά(γ)ει,
τὴν πέρνου καὶ πά(γ)ει,
τὰ παλληκάρη,
ποῦ ἴσαι ἴσὰ λιοντάρη.

Ἔλα πίσω,
'μπρός κὶ ὀπίσω,
δίνε, πέρνε,
κὶ ἀπὸ ἄμπρός,
κὶ ὄλ' ὄμπρός.

Τὸ ᾄχομε,
ἐμεῖς τὸ ᾄχομε,
ἐδῶ ἴσαι·
ὄχι, ἐδῶ ἴσαι.

Καλιούμε ἀ(ν)θρώπους,
γέρους ἀ(ν)θρώπους,
νὰ μᾶς ἰ(δ)οῦσι
καὶ νὰ μᾶς εἰποῦσι.

Πάλι πάλι
νὰ σατάρης,
τὸ παλληκάρη,
'ς τὸ φτερό
κ' εἰς τὸ ποδάρι.

Ἄλα κὶ ἄλα,
παλληκάρη,
ποῦ Λάλα (ὀνοματοθεσία παραλίας)
μὲ τὰ ἄμματα
τὰ με(γ)άλα.

Ἄπο μέσα ἴσαι,
ὄχι ἀπ' ἔξω ἴσαι,
νὰ τὸ ἰ(δ)οῦμε,
νὰ τὸ ποῦμε.
Μόλα, τεμόνι,
νὰ τὸ δειξ'·
ἢ βάρκα κ' ἢ πλώρη.

Δ'.

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

1

Πράσινος πύργος, κόκκινα μεντέρια,
μαῦροι καλο(γ)έροι μέσα σαλεύ(γ)ου.
(Χειμωνικόν).

2

Μαῦρα κὶ ἄσπρα πρού(β)ατα
ξύληνη μάνδραν ἔχουν.
(Μύρτα).

3

Ὁ γυιὸς μ' ὁ κοντοθόδωρος
μὲ τὰ πλατιά πα(γ)ίδια,
ποῦ ἴσαι σφιγμένος δυνατὰ
μὲ τὰ πολλὰ ζωνάρη.
(Βαρέλιον).

4

Σι(δ)ερένα τὰ πλευρὰ
κὶ ἄντερα παμπαιερά.
(Λύχνος).

5

Πουλι δὲν εἶμαι,
'μματα δὲν ἔχω,
μὰ ἔς τὴν ο(ύ)ρά μου
δρὸ τρύπαις ἔχω.
(Ψαλίδιον).

6

'Σ τὴν βράστη τρέχω
τρώ(γ)ω, χορταίνω,
κὶ ὁ κόσμος θαυμάζει,
πῶς δὲν παχαίνω.
(Κηροψάλιδον).

7

Γιὰ 'κείνο δὰ σὲ '(γ)όραζα,
νὰ σὲ γεμίζω κρέας.
(Δακτυλίδιον).

8

"Ασπρος, κατάσπρος 'σάν αὐγὸ,
στρογγυλὸς ὡσάν πιπέρι,
μὴ' αὐγὸν μὴ(τ)ε πιπέρι.
(Μαργαριτάρι).

9

Κίτρινος εἶμαι καὶ χλωμός,
πολλὴ δύναμιν ἔχω,
μ' ἀναζητοῦν καὶ μὲ σφαλοῦν,
μ' ἐγὼ φεύγω καὶ τρέχω.
(Νόμισμα χρυσοῦν).

10

Σεντοῦκι σεντουκάτο,
σεντεμεντέ γεμάτο,
νὰ λείπη ὁ σεντεμεντές,
πάλι σεντοῦκι σεντουκάτο.
(Κεφαλή).

11

Μαύρη κόρη 'γγαστρομένη,
εἰς τὸν κῆπο δὲν ἐβγαίνει,
καὶ τὰ λάχανα μαραίνει.
(Χύτρα).

12

'Ανεχούρδει με τὰ σκέλη,
βάλλω σου χουρδὶ πλε(γ)μένο,
καὶ μὲ τὸ μαγλαίτη μου,
χτυπῶ τοῦ μαλλιανοῦ σου.
(Γοῦφα).

13

Σεντεμεντέν ἐφύτεψα,
σεντεμεντές ἐβγήκε,
κὶ' ἀπάνω 'ς τὸν σεντεμεντέν
χρουσὸ κουμπὶν ἐβγήκε.

14

'Ανεχανιᾶ ὁ μαλλιάρος,
κ' ἐμπαίν' ὁ θυμωμένος.
('Ασκὸς τοῦ οἴνου).

15

Κάτω σὲ βάλλω, κὶ' ὁ,τ' ἔχω σοῦ βάλλω.
(Σκάφη).

16

Χαχαλιαστό, χαχαλιαστό
τὸν τοῖχον ἀνεβαίνει,
'ς τὴ μύτη βαρεῖ, τὸ 'μμάτι πειράζει.
(Καπνός).

17

'Πάνω 'ς τὰ ὄρη βρίσκομαι
κ' εἰς τὸν κρυὸν ἀέρα,
βελόνια 'ναι τὰ φύλλα μου,
ἀμμ' ὁ καρπὸς λεμόνια.
(Πεύκη).

18

Μιὰ κοιλιὰ
κὶ' ἄλλη κοιλιὰ,
'ς τὴ μέση μαγλαίτης.
(Χειρόμυλος).

19

Πετεινὸς κουτσᾶτος,
κουτσοπο(δ)αράτος.
περπατεῖ καὶ σύρνει
τὴν ἀληθὸσύνη.
(Στατήρ).

20

Σμίγ' ἡ τρίχα
μὲ τὴν τρίχα,
καὶ δροσίζεται κ' ἡ τρύπα.
('Οφθαλμός).

21

'Ανάμεσα 'ς τὰ δρό βουνὰ
γούργουλας κατρακυλᾶ.
(Πορδὴ).

22

'Αέρι μ' ἀερώτατο,
κὶ' ἀπὸ τὸ μέλι γλυκώτατο,
ὅπου 'βρεθῆ καὶ νοιώση το,
γιὰ περίσσο φρονεμένος,
γιὰ καλογραμματισμένος.
('Υπνος).

23

Μαύραις κόραις,
'γκουκουζάταις,
γλυκοζυνοπιπιλλάταις,
ἄτριχες καὶ μαουλάταις.
(Μπρουνέλλαις).

24

Τρεῖς τρεῖς τὴν πιάνουν καὶ γεννᾶ,
μ' ἀλήθεια πρῶτα πίνει,
μαῦρα τὰ κά(μ)νει τὰ παιδιὰ,
κὶ' ὀπίσω τῆς τ' ἀφίνει.
(Γραφίς).

25

Μακρὺς μακρὺς καλό(γ)ερος,
καὶ πῆττα κεφαλὴ του.
(Πτύον).

26

Κατάρτι ἔχεις
καὶ ὄρα στέκεις,
καρά(θ)ι δὲν εἶσαι,
σὲ τρύπαν ἐμπαίνεις,
ἐμπαινοβγαίνεις,
ποντικὸς δὲν εἶσαι.
(Γραφίς).

27

"Ασπρος κάμπος,
μαῦρα (β)οῦδια,
χαρὰ 'ς τὸν νιό,
ποῦ τὰ λαλεῖ.
(Γράμματα).

28

"Αψυχο ψυχὴν δὲν ἔχει,
τρέμ', ἀποτρέμει,
ψυχαις πέρνει, ψυχαις φέρνει.
(Πλοῖον).

29

"Ολη 'μέρα κρέμμεται,
καὶ τὴ νύκτα στένεται.
(Ζύγωθρον).

30

Πολύρριζο, πολύκορφο,
φύλλα, καρπὸν δὲν ἔχει.
(Βρουλιὰ).

31

'Εκεῖ πέρα κὶ' ἀντιπέρα
χτυπᾶ τὸ λύλληρά της,
ἡ κάλλα μας ἡ Μαγκαφοῦ
συνά(γ)ει τὰ παιδιὰ της.
(Κώδων τῆς ἐκκλησίας).

32

'Ο βού(θ)αλος κά(θ)εται,
καὶ πίνει ἀπὸ τὸν κῶλο.
(Κολοκύνθη).

33

'Εδῶ 'μαι κὶ' ἀπ' ἔξω σκαλίζω,
κὶ' ὅπου μὲ σύρνει, σανταμαλιέται.
(Κώπη).

34

Πάπλωμα παπλωματίζει,
ἄκρα μέση κυματίζει,
καὶ θα(υ)μακτικὰ μουγκρίζει.
(Θάλασσα).

35

Μαλλιχαλᾶ, μαλλιχαλᾶ,
τὸν τοῖχο πιάνει καὶ χλακᾶ
κὶ' ὁ ἀνεμος τὸ κυνη(γ)ᾶ.
(Καπνός).

36

Κλει(δ)ώνω τὴν πόρτα μου,
κὶ' ὁ κλέφτης ἀπρου(θ)αίλει.
('Ηλιος).

37

Τὸ τῆρι τῆρι κρέμμεται,
κὶ' ἂ πέση, δὲ γιατρεύ(γ)εται.
(Λαμπτήρ).

38

'Πάνω 'ς τὰ ὄρη, 'ς τὰ βουνὰ
κά(θ)εται φράγκος καπελᾶτος,
καὶ ζητᾶ ψωμὶ κὶ' ἀλάτι,
καὶ 'ς τὰ κάρβουνα νὰ κάτση.
(Μύκης).

39

"Ασπρο τὸ διένει τὸ πανὶ
καὶ κόκκινο τὸ φαίνει,
κὶ' ἂν θέ(λ)η ὁ Θεὸς κ' ἡ μοῖρά του,
μαῦρο τὸ κατασταίνει.
(Σχοινόκαρπον).

40

'Σ ἓνα ἀπανωπιθάκι, (1)
ἔχει δρό λογιῶ κρασάκι.
('Οφθαλμός).

(1) Πίθος.

41

Οὐρανὸς χάλκωμα,
φειδίου κεφάλι,
γάτου ποδάριον.
(Χελώνη).

42

Σκύφτω, γονατίζω ἔμπρός σου,
τὸ μακρὸ μου ἔς τὸ σκιστὸ σου.
(Κλειδαριά).

43

Τὴν ἡμέρα χορτασμένος,
καὶ τὸ βράδυ πεινασμένος.
(Υπόδημα).

Ε΄.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ

1

Παναγία μου καὶ σῶσε,
νοῦ καὶ φρόνεσι μου δόσε,
νοῦ καὶ φρόνεσι καὶ γνῶσι,
καὶ γλυκεῖα λαλιὰ καμπόση,
νὰ παινέσω τὴν κυρά μου,
ποῦ τὴν ἀ(γ)απᾶ ἢ καρδιά μου·
ποῦ ἔχει τὴ χωρίστρα ἴσια,
κάμπο μετὰ κυπαρίσσια·
ἔχει τὰ μαλλιά μετὰξι,
καὶ πλε(γ)μένα μετὰ τὴν τάξη·
ποῦ ἔχει κούτλα ἄν κωράνι,
καὶ ἀντιλάμπει ἄσ' φεγγάρι·
ἔχει φρύδια (β)ατανένα,
ἄσ' σπαθιά ξεγυμνωμένα·
ἔχει ἄμματα ζαχαρένια,
μά(γ)ουλα τρανταφυλλένα·
ἔχει μύτη κονδυλένη,
ἀγγελοζωγραφισμένη·
ἔχει χεῖλη μερζανένα,
δόντια μαργαριταρένια·
ἔχει πῆ(γ)ουνο σα(γ)οῦνι,
ὅπου τὸ ζηλεύουν οὔλοι·
ἔχει καὶ λαιμὸ χυτὸ,
μαρμαροπελεκητὸ·
ἔχει στήθη κουραδάνι, (1)

(1) Λεῖον καὶ λευκόν.

ὅπου λάμπει ἄσ' φεγγάρι·
ἔχει δρό βυζιά ἔς τὸν κόρφο,
ποῦ μυρίζουν ἄν τὸ μύσχο·
ἔχει χέρια ἄσ' λαμπά(δ)ες,
γιὰ τῆς με(γ)αλοβδομά(δ)ες·
ἔχει μέση καὶ λυ(γ)ίζει,
τοὺς αἰούρους (1) δαιμονίζει·
ἔχει κλειάς (2) καὶ λυ(γ)ίζουσι,
ἔς τὸ χορὸ καὶ γονατίζουσι·
ἔχει κ' εἴκοσι δακτύλια,
πατριαρχικά κονδύλια·
ἔχει ποδοστρα(γ)αλάκι,
ἄν ὄμορφο φουντουκάκι.

2

Μέσα ἔς ὄριο περι(β)όλι,
δάφνη καὶ μηλιά μαλλώνει,
κ' εἶπεν ἢ μηλιά τῆς δάφνης.
« Δάφνη, πῆρές μου κλωνάρι ».
« Ὁχι, μὰ τὸν ἀ(γ)ι Γυάννη,
δέ σου πῆρα γιὼ κλωνάρι·
καὶ ἄν σου πῆρα γιὼ κλωνάρι,
ξερα(ν)θῆ τ' ἀπομονάρι (3),
ξερα(ν)θ' ἢ κορφή κ' ἢ ῥίζα,
καὶ τὰ φύλλα ποῦ μυρίζα ».

3

Σωπάτε, φραγκοπετεινοὶ (4),
νὰ κηλα(δ)ήσ' ἄλλο πουλλί,
ἀποῦ ν' τῆς ἄλλης γειτονιάς,
καὶ ἔξυρει πλεῖα πολλ' ἀπὸ σᾶς.
Μάννα, νὰ καμν' ἕνα σεισμό,
καὶ νὰ χαλάσα τὰ (β)ουνά,
(β)ουνὶ νὰ μὴν ἐπόμεινε
μόνο τῆς Λάστος (5) τὸ βουνὶ
καὶ τὸ Μεσοχωρίτικο,
καὶ ἄνω τ' Ὀλυμπίτικο,
καὶ κάτω τ' Ἀπερίτικο,

(1) Νέους.

(2) Κλειδώσεις.

(3) Ὁ νέος κλώνος.

(4) Ἐποπες.

(5) Ἐν Καρπάθῳ ὑπάρχει σειρά ὄρεων, ὧν ἢ μία κορυφή καλεῖται Λάστος (καλὴ λίμνη), ἢ ἄλλη Μεσοχωρίτικο (προφήτης Ἡλίας), ἢ ἕτερα Ὀλυμπίτικο (Πρίονας) καὶ ἢ τετάρτη Ἀπερίτικο (ἅγιος Ἀνδρέας). ἔχουσι δὲ ὕψος τὸ αὐτὸ, 6000 πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

6

ἀποῦ ἔχει κόραις ὄμορφαίς,
ὄλο ψηλομελάχριναις,
ἀποῦ δανείζου τὸ φιλί,
καὶ δίνου(ν)το παρὰ τιμή,
καὶ κάμνου το καὶ ἀναμονή (1),
τῆς παντρε(ν)μένης μαῖ(δ)ί (2),
τῆς χήρας φύλλα κόκκινη,
καὶ τῆς ψηλομελαχρινῆς
ἕνα βενέτικο φλουρί.

4

Ἄνοι(γ)μα τῆς πόρτας
χορταράκι ἦρα.
Σκύβω, (γ)ονατίζω,
γιὰ νὰ τ' ἀναισπάσω,
καὶ τὸ χορταράκι
ἄμυλιά μου δίνει.
« Ἐ! μὴ μ' ἀναισπάσης,
καὶ νὰ σοῦ συντύχω.
Δέκα χρόνους ἔχω,
ἀποῦ νερόν δὲν ἤπια
ἀπὸ κρύα βροῦση,
καὶ ἄλλους δέκα πέντε,
τὴν ἀ(γ)απᾶ δὲν εἶδα ».

5

Μέσα ἔς ὄριο περι(β)όλι
κρέμμεται κλουβὶ μ' ἀ(δ)όνι,
κ' εἶν' τ' ἀν(δ)όνι πλουμισμένο,
τὸ κλου(β)ὶ ζωγραφισμένο.
Καὶ γλυκολαλεῖ τ' ἀ(δ)όνι,
καὶ βροντᾶ τὸ περι(β)όλι.
« Περι(β)όλι μ' ὀργωμένο,
μαργαριταροσπαρμένο,
μὲ τὰ δέντρα στολισμένο,
μὲ τὰ γιαισιμὰ πλε(γ)μένο·
ποῦ ἔχεις γῦρο γῦρ' ἀρκάναις, (3)
κ' εἰς τὴ μέση μαζουράναις·
ἔχεις καὶ μηλιά ἔς τὴ μέση,
καὶ βεργολυ(γ)ᾶ νὰ πέση·
ἔχεις καὶ ἄλλη παρακάτω,
καὶ συ(γ)κλινετ' ἄνω κάτω·
πάγει ὁ νεὸς νὰ κόψη μῆλα,
καὶ μαραίνου(ν)ται τὰ φύλλα ».

(1) Καύχημα.

(2) Ἐξηυτελισμένη.

(3) Πρασινάδες.

Πέρδικα ποῦ κακκαρίζεις,
τί νὰ τρῶς καὶ κοκκινίζεις;
« Τρῶ(γ)ω πέτραις καὶ χοχλάκια,
καὶ τῆς γῆς τὰ χορταράκια·
τρῶ(γ)ω τὸ ψωμί καὶ ἀσπρίζω,
τὸ νερὸ καὶ κοκκινίζω ».
Πέρδικά μου ρούσια ρούσια, (1)
μαχραμὰ (2) μου μετὰ τὰ κρούσια, (3)
πέρδικά μου πλουμισμένη,
τὴν καρδιά μ' ἔχεις καμμένη
καὶ τὴ νερότη μου θλιμμένη·
Ἡσφαξές με κ' αἶμα τρέχει,
καὶ σταματισμὸ δὲν ἔχει·
Ἡσφαξές με τὸν ἀζάπη, (4)
ἄν ἀρνὶ εἰς τοῦ χασάπη.

7

Ἄσ' τὸ Γαλατᾶ, ἔς τὰ μάρμαρα,
ἔς τὰ μάρμαρα ἔς τὴ Μπόλη,
ἄουρος πέτρα πελεκᾶ,
καὶ λείπ' ἢ μὲν του χέρα·
κόρη ξανθὴ τὸν ἔθωρεϊ,
ἀποῦ τὸ παραθύρι.
« Προῦ(β)αλε, μάννα μου, νὰ δῆς
αὐτὸ τὸ κουτσοχέρη,
ποῦ πελεκᾶ τὰ μάρμαρα,
μόνο μετὰ τὸ ἄν χέρι ».
« Κόρη, γιατί μ' ἀνα(γ)ελάς,
καὶ γιατί μ' ἀνεμπαίζεις;
Ἐννιά κορίτσια φίλησα
καὶ δρό(δ)εκα χηρά(δ)ες
καὶ δέκα πέντε καλογρηαίς,
κ' ἐκόψα μου τὸ χέρι.
Χριστέ νὰ φίλησα κ' ἐσέ,
καὶ ἄς μοῦ κοβῶν καὶ τ' ἄλλο ».

8

Ποταμὲ μου, ἄν κινήσης,
καὶ ὡς ἂν λευκοκυματῆς,
μὲ τὰ λευκοκύματά σου,
μ' ἔφερες κόρη κοντὰ μου,
μὲς ἔς τὰ γκάλια τὰ δικὰ μου,
γιὰ νὰ χαίρετ' ἢ καρδιά μου.

(1) Ξανθή.

(2) Μεταξωτὸν μανδύλιον.

(3) Θύσανος (κοιν. φούνταις).

(4) Ἐλεύθερος, ἀπεριόριστος εἰς πᾶν πρᾶγμα.

9

Ὁ Κωσταντίνος ὁ μικρός, ὁ μικρο-Κωσταντίνος,
 π' ἔχει τὰ λίγα πρού(β)ατα, τῆς δού(δ)εκα χιλιάδες,
 ἔχει καὶ δέκα τρεῖς βοσκούς καὶ δέκα τυροκόμους (1),
 καὶ Κωσταντῆ πρωτο(β)οσκὸ καὶ πρωτοτυροκόμο,
 ς' τὸ 'να βουνὶ τυροκομᾷ κ' εἰς τ' ἄλλο τὸ μονάζει (2),
 κ' εἰς τ' ἄλλο χύνει τὸ χουμᾶ (3), νὰ μὴ πνι(γ)οῦ τ' ἀρνία,
 κ' εἰς τοῦ (γ)αλάτου τὸν ἀφρὸ τρεῖς κορασιαῖς ἔξελύνου.
 Ἡ μὲν πλυνε μεταξωτὰ κ' ἡ ἄλλη βελου(δ)ένα,
 κ' ἡ τρίτη ἡ καλλίτερη πλύνει καμπουχα(δ)ένα (4).
 Κ' ἐκεῖ ἄς τῆ λυμπίστηκε ὁ πρωτοτυροκόμος,
 καὶ σφίγγει τὸ (δ)ακτύλι της καὶ (δ)ακτυλοπονεῖτο.
 Φεύγει κ' ὑπὸ 'ς τὸν Κωσταντῆ, τὸ μικρο-Κωσταντῖνο,
 μὲ τὰ κομμένα (γ)όνατα, κλαμένη, (β)ουρκωμένη.
 «Ὡρα καλὴ σ', ἀφέντη μου». «Καλῶς τῆ λι(γ)ερή μου».
 «Μ' ἕνας ἀποῦ τοὺς μισθουργοὺς ἤγγισε 'ς τὴν τιμὴ μου».
 Τὸν Κωσταντῆν ἐφώναξε τὸν πρωτοτυροκόμο.
 Μῆς κ' ἐρνίστηκέ τοῦ το, μῆς κ' ἐπόκρυψέ το.
 «Ἄμει νὰ πᾶς 'ς τὴν ἔρημο, νὰ κάμης πέντε χρόνους».

10

Χελι(δ)ονάκι θὰ (γ)ενῶ κι' ὅπου κοιμᾶσαι νὰ 'ρτω,
 νὰ κάμω τῆ φώλιτσα μου εἰς τὰ προσκέφαλά σου
 νὰ κηλα(δ)ῶ νὰ σέ ζυπνῶ, νὰ κλαιῶ νὰ μὴ κοιμᾶσαι,
 νὰ πέφτουσι τὰ (δ)άκρρα μου εἰς τὰ προσκεφαλάκια
 νὰ (δ)ῶ τὴν ταῦλα (5), ποῦ (δ)ειπνᾶς, τῆ κλίνη, ποῦ κοιμᾶσαι,
 νὰ (δ)ῶ τὸ ταυλομάντηλο, ποῦ στρώνεις εἰς τὴν ταῦλα,
 νὰ (δ)ῶ τὴν κόρη, π' ἀ(γ)απᾶς, ἂν εἶναι 'σὰ κ' ἐμένα.
 Ἄν εἶναι πλεῖα καλῆτερη, ὁ Θεὸς χαρίνει σοῦ τη,
 μ' ἂν εἶναι πλεῖα χειρότερη, ὁ Θεὸς στερέψει σοῦ τη.
 Ἦκουσα, πῶς ἐκλεί(δ)ωσεν ἀφέντης τῆ καρδιά σου,
 ἀμμὲ καλὰ κατήνωσα (6) κ' ἐγὼ τὴν ἐ(δ)ικὴ μου
 μ' ἐξῆντα δρ' ἀργυρᾶ κλει(δ)ιά, μὲ πρόξενους περάταις.

11

Πουλλάκι ἐκηλά(δ)ησεν ἀπάνω 'ς τ' ἀγρο(β)οῦνι,
 βασιλοπούλλα τοῦ γροικᾶ ἀπ' ὄρειο παραθύρι.
 «Πουλλί, νὰ 'χα τὰ κάλλη σου καὶ τὸν κηλα(δ)ισμό σου,
 καὶ τὰ χρυσά σου τὰ φτερά μαλλιά 'ς τὴν κεφαλὴ μου».
 «Τίνα τὰ θές τὰ κάλλη μου καὶ τὸν κηλα(δ)ισμό μου,
 καὶ τὰ χρυσά μου τὰ φτερά μαλλιά 'ς τὴν κεφαλὴ σου;
 Ἐσὺ (δ)ειπνᾶς καὶ γεύ(γ)εσαι ἀφρᾶτο παξιμάδι,
 κ' ἐγὼ τσιμποπορεύομαι χόρτο ποῦ τὸ λι(β)άδι».

- (1) Τυροποιούς.
- (2) Συλλέγει.
- (3) Ἡ ἀκαθαρσία τοῦ τυροῦ.
- (4) Ἰσχυρὰ πολυτιμότητον.
- (5) Τράπεζα.
- (6) Ἐκλείδωσα.

ἔσὺ κοιμᾶσαι 'ς τὰ 'ψηλά κ' εἰς τὰ λευκὰ σεντόνια,
 κ' ἐγὼ 'ξω μένω μοναχὸ 'ς τῆς πάχναις κ' εἰς τὰ χιόνια
 ἔσὺ τὸ πίνεις τὸ νερὸ 'ς τὸ φυρφυρὶ ποτῆρι,
 κ' ἐγὼ τὸ βαριμοίρικο 'ς τῆ βρύσην, ἀποῦ πλύνεις
 ἔσ' ἀλημένεις τὸν παπᾶ, νὰ 'ρτῆ νὰ σ' εὐλογῆση,
 κ' ἐγὼ ἀλημένω κυνη(γ)ό, γιὰ νὰ μὲ κυνη(γ)ήση.
 Θεέ μ', ὅποιος εἶναι 'ς τὰ 'ψηλά, καὶ χαμηλά γυρεύ(γ)ει,
 δός του τὰ ὄ,τι 'πιθυμᾶ, νὰ μὴ ξανα(γ)υρεύῃ».

12

Ἐξῆντα δρὸ Σαρακηνοὶ τὸ Γιαννακῆ γυρεύ(γ)ου,
 τὸ Γιαννακῆ δὲν ἠύρασιν, ἀμμ' ἠύρα τὴν καλὴ του.
 Στέκου καὶ (δ)ιαλο(γ)ίζονται, πῶς νὰ τῆ χαιρετήσου
 νὰ τὴν εἰποῦν κληματιανή, τὸ κλημα ῥόζους ἔχει,
 νὰ τὴν εἰποῦ βεργόλιγνη, ἀποῦ τῆ γῆν ἐβγαίνει.
 «Βρύση μου μαρμαρόχτιστη μὲ τὸ χρυσὸ κουτοῦτο (1),
 Μαροῦ, καὶ ποῦ 'ν' ὁ Γιαννακῆς; Μαροῦ, καὶ ποῦ 'ν' ὁ Γιάννης»;
 «'Σ τὸ λα(γ)ουνιὸ ἐπῆγε γλήγορα ἔρχεται» (2).

13

Θωρεῖς τὸν ἀγρομάραντο 'ς τὸν ἐκκρεμὸ ποῦ στέκει;
 ὦ σβουρὲ (β)ασιλικέ μου,
 βάρσαμε κι' ἀμάραντέ μου
 τρῶτ το τὰ 'λάφια καὶ ψοφοῦ, τ' ἀγρίμια καὶ 'μερώνου,
 ὦ σβουρὲ (β)ασιλικέ μου,
 βάρσαμε κι' ἀμάραντέ μου
 τρῶτ το τὰ 'μερα πρού(β)ατα κ' ἀ(φ)ίνουσι τ' ἀρνιά τω,
 ὦ σβουρὲ (β)ασιλικέ μου,
 βάρσαμε κι' ἀμάραντέ μου
 τρῶτ το κ' ἡ μάνναις ἡ κακαῖς κι' ἀρνιοῦ(ν)ται τῶ παιδιῶν τω,
 ὦ σβουρὲ (β)ασιλικέ μου,
 ψάρτη καὶ γραμματικέ μου.
 'Σ ἦθε' τὸ φά(γ)η κ' ἡ μάνα μου, νὰ μ' ἀρνηστῆ κ' ἐμένα,
 ὦ σβουρὲ (β)ασιλικέ μου
 ψάρτη καὶ γραμματικέ μου
 γιὰτὶ ποτὲ δὲν ἤκαμε κ' ἐμὲ τὸ θέλημά μου.
 ὦ σβουρὲ (β)ασιλικέ μου,
 ψάρτη καὶ γραμματικέ μου.

14

'Σ τ' ὄρος ἐκείνο τὸ χιονισμένο, τὸ παχυνισμένο,
 ἀ(ε)τὸς ἐξέβγε νὰ κυνη(γ)ήση, λα(γ)οὺς περδίκια
 δὲν ἐκυνή(γ)α λα(γ)οὺς περδίκια, μή(τ)ε τρου(γ)όνια,
 ἀμμ' ἐκυνή(γ)α κόκκινα χεῖλη κι' ἄσπρο τραχῆλι,
 ἀμμ' ἐκυνή(γ)α τὰ μαῦρα 'μμάτια καὶ μαῦρα φρύδια.

- (1) Σωλὴν (τουρ. μουσλοῦκι).
- (2) Καὶ ὁ στίχος μετρικῶς χωλαίνει καὶ τὸ ἄσμα φαίνεται ἀτελές. Σ. Σ. Ε.

15

Κλαίγεις, καμμένη Μπαρπαριά, κλαίγεις, καμμένη Μάρτα,
 που 'πιάσα τὸ Χυλαντελῆ ἢ δυό(δ)εκα φρεγά(δ)αίς·
 δένου και ξαγκωνίζου το κ' εἰς τ' ἄρμπουρο κρεμμου το.
 «Πέ μας, μωρὲ Χυλαντελῆ, πόσους λεβένταις εἶχες;
 πόσους λεβένταις 'ς τὸ κουπί και πόσους 'ς τὸ τουφέκι»;
 «Εἶχα διακόσιους 'ς τὸ κουπί, τρακόσιους 'ς τὸ τουφέκι,
 εἶχα και μέσ' 'ς τὰ ἀμπάρι μου χίλιους και πεντακόσιους.
 'Μ' ἄ πέψ' κ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ και (δ)ῶ τῆ 'λευτερία μου,
 χώραις θὰ κάμω νὰ θλιβοῦ και κάστρα νὰ μαυρίσου.

16

Τὸ καλο(γ)έρι τὸ μικρό, τὸ μικροκαλο(γ)έρι,
 'π' ἔχει τὰ 'λίγα πρού(β)ατα, τὰ πεντακόσια (γ)ίδια.
 'π' ἔχει τὴν τυρωτὴ (1) μισή 'ς τὸν ἅγιο Κωσταντῖνο,
 ἐπῆ(γ)ει νὰ λειτρη(γ)ηθῆ μιὰ κυριακὴν ἡμέρα.
 Κ' ἐπόλυκεν ἡ ἐκκλησιὰ κ' ἦθεγε 'ς τὸ πέργερό (2) της,
 κ' εἶδε μιὰ κόρη κ' ἦλαμπεν ὡσὰ τὸ νεὸ φεγγάρι,
 ὡσὰν τὸν ἥλιο τοῦ μαγιοῦ ποῦ καιει και φλο(γ)ίζει.
 «Μ' ἐμένα ὁ νοῦς μου τὸ 'β(β)αλεν νὰ 'μπῶ (β)όσκος μετ' ἔσου,
 νὰ σοῦ λακκῶνω (3) τὴν αὐγή, τὸ βρά(δ)υ ν' ἀποστρέφω,
 νὰ ξελαῶ τὰ (γ)ίδια σου, νὰ (β)όσκω τὰ μικρά σου,
 νὰ 'πο(γ)υρίζουν νὰ 'ρχου(ν)ται ὀμπρὸς 'ς τὴν ἀφεντιά σας».

17

Τῆς Σαντορίνης τὰ βουνα
 τῆ νύκτα ρίκτου τῆ δροσιὰ,
 και τὴν αὐγήτσα τὸν κύρ βοριά.
 «Βοριά μου καλαρμενιστή,
 καρτέρα μ' ὡς τὴν κυριακὴν,
 κ' ὡς τὴ δευτέρα τὸ πρωί,
 νὰ κάψω τὰ ξα(ν)θὰ μαλλιά,
 νὰ κάμ' ἀξάρτια και σχοινιά,
 και μανταφούνια 'ς τὰ πανιά,
 νὰ σ' ἀρμενίσω, βρὲ βοριά».

18

'Μάννα μου, τοῦτο τὸ χωριό,
 κρυὸν ἀποῦ 'ν' και δροσερό,
 κ' ἔχει κοπέλλαις ὠμορφαις,

(1) Οὕτω καλεῖται τὸ ἡμισυ ποίμιον, ὅπερ ἀνήκον εἰς ἕτερον λαμβάνει ὁ ἰδιοκτήτης κατ' ἀποκοπὴν ἐκ τῶν προῖ-
 ὄντων.

(2) Προάλιον.

(3) Περισυνάζω.

ὄλο 'ψηλομελάχριναις·
 κ' εἶν φορτωμέναις τὸ φλουρί,
 ἀμμέ πλανιοῦ(ν)ται 'ς τὸ φιλί·
 κ' ἐγὼ μιὰν ἐξεπλάνεσα,
 και τὴν ἐσφικταγκάλιασα
 γιὰ 'να χαλάκι βασιλικό,
 Βενέτικο και Κρητικό.
 Τῆς μάννας τῆς ἐφώναξεν,
 και σι(γ)ανὰ τῆς 'μίλησε·
 «Μανοῦλά μ', ἄμε 'γκάλεσε,
 τὸ νεὸν ἀποῦ μ' ἀγκάλιασεν».

19

Παλληκάρια, ποῦ 'γροικᾶτε,
 πιάσεται ἄρματα, κλουθᾶτε,
 κ' ἔρχεσθε και μὴ δειλιᾶτε·
 'ς τὸ Γραφάνι πολεμίζου,
 Γραφανιώτας φο(β)ερίζου,
 και πολλὰ τοὺς κισεντίζου (1).
 Στρατολάτη, 'μπροστολάτη,
 'σὰ κοντέψης νὰ προ(β)άλῃς,

(1) 'Ενοχλοῦσι.

στάσου κάμποσο νὰ κρηάνης,
 τοῖς λεβένταις ν' ἀγλουττάρης (1),
 νὰ τοῖς διπλορеспαντάρης (2)·
 τ' ἄρματά των νὰ φκερώσου
 και νὰ τὰ ξανα(γ)εμώσου,
 νὰ σταθοῦ 'σὰ παλληκάρια,
 'σὰ θεριά κ' ὡσὰ λιοντάρια,
 νὰ βροντήσου, νὰ βουήσου,
 κ' εἰς τὴ χώρα νὰ (γ)υρίσου.

20

'Ενας γέρος γερούτσικος,
 και κουντουρο(γ)ενειάτης ὠμορφούτσικος,
 εἶχε κόρην ὠμορφη, τὴ Μαρουδιὰ·
 πέμπει τὴν ἡ μάννα της 'ς τὸ σκολειό,
 κ' ἡ δασκάλισσά της 'ς τὸ κρυὸ νερό·
 κ' ἦτον τὸ σταμνάκι της, βαριούτσικο,
 τ' ἀνεσυρταράκι της κοντούτσικο,
 κ' ἴδρωσεν ἡ κόρη 'ς τὸν ἀνεσυρμό,
 κ' ἐξεροσφογγίστηκε και 'μόρφησε.
 Ναύτη (γ)ιὸς τὴν εἶ(δ)ε κ' ἐπαρало(γ)ισε.
 «Κόρη μαυρομμάτα κ' ὠριζανθή,
 κ' ἄς εἶχα μιὰν ἐσπέρα και μιὰν αὐγή·
 τὴν πρώτη νύχτα νὰ 'ρώστησα,
 τῆ δεύτερη νὰ 'ξεψύχησα».

21

Κίνησε, βέργα μου, κίνησε,
 χρουσὲ σταυρέ μου, προσκύνησε,
 'π' ἐδῶ περνᾶ κ' ὁ βασιληᾶς,
 κ' ὁ ῥῆ(γ)ας τῆς Μοναμβασιᾶς,
 και σειέτ' ἡ γῆ και βροντᾶ 'ρανός,
 και τρέμ' ὁ κόσμος ὁ ἐμισός·
 ἔβγα, πλε(γ)μένη μου, 'γκάλεσε
 τὸν νεὸν ἀποῦ σ' ἐπλάνεσε,
 κ' ἀποῦ σὲ σφιχταγκάλιασε.
 «'Εμένα κ' ἄ με 'φίλησε,
 ποῦρι καλὰ μ' ἐπλήρωσε,
 χρουσὲ κυ(δ)ῶνι μ' ἔστειλε.
 'Ανάθεμά με, κ' ἄν τὸ 'φα(γ)α,
 γιὰν τὸ 'φαγα, γιὰν τὸ 'ρίξα,
 'μ' εἰς τὸ σεντοῦκι τὸ 'βαλα,
 κ' ἦκαμε τὸ τριαντάμερο,
 κ' ὄλο τὸ σαραντάμερο·
 και τὸ κυ(δ)ῶνι 'μύρισε,

(1) Νὰ δώσης θάρρος.

(2) Νὰ θέσης εἰς τάξιν (κατὰ σειράν).

κ' ἐφώναξέ μου κ' ἐμίλησε·
 γιὰ φᾶ' με, γιὰ μυρίσου με,
 γιὰ στείλε μ', ὅπου μ' εἶχασι,
 και μ' ἐβαγιοκλα(δ)ίξασιν».

22

'Ηστειλά σου τὸν νοῦ μου νὰ τὸν ἔχῃς,
 νὰ τὸ κυ(β)ερνάς και νὰ τὸν κουμπερτέρης (1),
 'ς τὸν κακὸ καιρὸ κ' εἰς τὸν ἀδ(έ)ξιο χρόνο,
 ἀποῦ βούλου(ν)ται τὰ ξένα νὰ μισέψου,
 νὰ ξενιτευτῶ και νὰ μαυρο(γ)υρίσω
 με τὰ κάτεργα (2), μάννα. με τὰ καράβια,
 με βαθιὰ νερά κ' οὐρανοθλωμένα,
 'ποῦ διαβαίνουνσι τὰ μαῦρα χελι(δ)όνια.
 Μάννα, βούλομαι κ' ἐγὼ νὰ ταξει(δ)έψω,

23

Λεμονιά με τὰ λεμόνια,
 'λεημόνησε κ' ἐμένα.
 —Πῶς νὰ σ' ἐλεημονήσω,
 ποῦ 'ναι τὰ λεμόνια ξένα,
 κ' ἔχου μού τα μετρημένα;
 πέντε πέντε κ' ἓναν ἓνα,
 κ' εἰς τὸ μαχραμᾶ δεμένα,
 κ' εἰς τὸ στύλιο κρεμασμένα·
 ξερα(ν)θῆ ἡ κορφὴ κ' ἡ ρίζα,
 και τὰ φύλλ' ἀποῦ 'μυρίζα,
 ξερα(ν)θῆ και τὸ κλωνάρι,
 τοῦ δενδριοῦ τ' ἀπομονάρι.

24

Σὰ τρα(γ)ου(δ)άκι ἐγροίκησα,
 κ' ἐστάθη κ' ἐξενύχτησα,
 και δὲν ἐποκοιμήθηκα.
 Πρού(β)αλε, μάννα μου, νὰ 'δῆς,
 νὰ 'κούσης τοῦ τρα(γ)ου(δ)ιστῆ·
 κ' ἄν ἐτρα(γ)ού(δ)ησε γιὰ μέ,
 ἢ κ' ἄ με 'καλησπέρισε,
 νὰ κάμω πέσσα βαζωτῆ,
 νὰ δώσω τοῦ τρα(γ)ουδιστῆ,
 νὰ κάμω και με τὸν ἀτό,
 νὰ δώκω τοῦ πολλα(γ)απῶ.

(1) Διοικῆς.

(2) Βασιλικά πλοῖα.

25

Λεμονάκι μυρω(δ)ᾶτο,
ἀπὸ περι(θ)ᾶλ' ἀφράτο,
μὴ πολυμυρίζης τόσο,
καὶ μὲ κάμης καὶ νυκτώσω.
« Μ' ἂν νυκτώσης, παλληκάρι,
στάσου νὰ ἔγῃ τὸ φεγγάρι,
νὰ σὲ δῶ νὰ σὲ γνωρίσω,
καὶ νὰ σὲ καλορρωτήσω,
ἀπὸ τί γενεῖα κρατιέσαι,
καὶ λυ(γ)ίζεσαι καὶ σεῖεσαι ».
« Γιά τ' ἐσένα, πέρδικά μου,
θὲ νὰ βάλω 'ς τὴν καρδιά μου,
μαχαιράκι ἀσημένο,
ἀπ' ἀρχοντικό περβόλι.
Μῆλό μου ζωγραφισμένο,
ἀπ' ἀρχοντικό περβόλι,
ὅπου τὸ ζηλεύ(γ)ουν ὄλοι,
κί 'ς σ' ἐθώρουν ὄλ' ἡμέρα,
κάτασπρή μου περιστέρα ».

26

Φραγκοπούλα ἴλουνετο,
κί ἀργυροκτενίζετο
ἴγουμενος ἐπέρασε,
καὶ τὴν ἐχαιρέτησε.
« Γεῖά σ', ἀρκοντοπούλά μου,
καὶ περδικοπούλά μου ».
« Γούμενε, 'σάν μ' ἀ(γ)απᾶς,
στεῖλε βάρκα νὰ μὲ πᾶς,
νὰ ἔχη ἡ βάρκ' ὀκτώ κουπιᾶ,
παλληκάρια διαλεκτά,
κ' ἔπαρ' με 'ς τὴν Καλαμάτα,
'κεῖ ποῦ 'ναι τὰ μαῦρα ἴμμάτια,
κ' ἔπαρ' με κ' εἰς τὴ Κωστίτσα,
'κεῖ ποῦ 'ν τὰ ἴμορφα κορίτσια,
κ' ἔπαρ' με 'ς τὸ Γαλατᾶ,
'ς τοῦ ῥαφτάκη τὸν ὄντᾶ,
νὰ μου κόψη καμπουχᾶ,
καμπουχᾶ, (1) νὰ ἔχη κλαδιά,
τὰ κλαδιά νὰ ἔχουν πουλιά,
τὰ πουλιά νὰ κηλα(δ)οῦν,
καὶ τὴν κόρη νὰ ἔξυπνοῦν ».

(1) Ἐνδύμα πολυτελέστατον.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΝΙΣΥΡΙΟΥ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ὙΛΗ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΝΙΣΥΡΟΥ

Α'.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ.

Α

Ἄγκινο, (τό)· ἐπιθ. ἀφόρετον, καινουργές· ἀγκίνια βράκα, ἀγκίνο χαρτί· τὸ ἀντίθετον, γκινιασμένο· ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἐγκαινίζω.
Ἄγκλιά (ἡ)· ἀντλία, ἀντλημα, δι' οὗ λαμβάνομεν ὕδωρ ἢ οἶνον· ἡ λέξις φαίνεται πεπονημένη.
Ἄγκρη (ἡ)· διχόνοια, ἔχθρα.
Ἄδιαλόιστος (ὁ)· κατὰ παραφθορὰν ἀντὶ ἀδιαλόγιστος· ἄσκεπτος.
ἄζομαι.
Ἄδιάθονος (ὁ)· οἰδημα, σπυρί· ἡ λέξις ἴσως ἐκ τοῦ ἀδήν, ἀδένος· « ὁ ἀδιάθονός μου πονεῖ ».
Ἄελιά (ἡ)· κατὰ παραφθορὰν ἀντὶ ἀγελάδα· καλοῦσιν αὐτὴν καὶ ἀτσουμάδα.
Ἄκατάνευτος (ὁ)· ἀκατάστατος, ἀκατανόητος ἄνθρωπος.
Ἄκνιο (τό)· ὄριμον· ἄκνιο σῦκα, ἄκνιο σταφύλια· ἐξ οὗ καὶ ῥῆμα ἀκνιάζω=ὄριμάζω· καὶ μὲ τὴν παρὰ παρακνιάζω· « ἐπαράκνιασαν τὰ σῦκα, παρακνιασμένα σταφύλια ».
Ἄλαουθράκη (ἡ)· καλοῦσιν οὕτω τὸ κοῖλον μέρος τοῦ κλιβάνου, ἐν ᾧ συναθροίζουσι τὴν στάκτην καὶ ὅπερ συνήθως εὐρίσκεται εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ κλιβάνου· ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἀλαῶ-ᾶ (τυφλῶνω, σκοτινιάζω) καὶ θρακιά, διότι καὶ τὸ μέρος τοῦτο τοῦ κλιβάνου χρησιμεύει διὰ νὰ σθενύωσι τοὺς ἄνθρακας· τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ κλιβάνου καλοῦσιν ἀνετή· (ἴδε τὴν λέξιν κατωτέρω).
Ἄλή (τό)· ἀλουργόν, κόκκινον, πορφυροῦν, ἐξ οὗ καὶ ἄλικον, ἄλικον φουστάνι, ἄλικη τριανταφυλλιά· ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἄλις, ἀλός.
Ἄλισμαρί (τό)· ἄνθος ὁμοιάζον πολὺ μὲ τὸ δενδρολίβανον.

Ἄλισουφερί (τό)· κυρίως καλοῦσιν οὕτω τὸ ἀγγεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θέτουσιν ὕδωρ θερμόν, διὰ νὰ λουσθῶσιν.
Ἄλλεξά (ἡ)· συκοφαντία, κατηγορία ψευδής· ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἐλέγγω· « τῆς βγάλανε ἄλλεξά ».
Ἄμολιοσόνκας (ὁ)· ἀπόλυσις, ἐλευθερία· λέξις λεγομένη ἐπὶ τῶν βοῶν, οἵτινες κατὰ μῆνα σεπτέμβριον ἀφίενται ἐλεύθεροι εἰς τοὺς ἀγρούς πρὸς βοσκήν.
Ἄμπά, ἐπίρ.=μήπως· « ἄμπά φύγη; ἄμπά δὲν ἔφαγε »;
Ἄμάχη (ἡ)· τὸ α ἐνταῦθα πλεονάζει.
Ἄμπης=ἄφ' οὗ· λέγεται καὶ ἄνευ τοῦ μ, ἀπῆς· « Ἀπῆς ἦλθες, δὲν σε εἶδα ».
Ἄνεμοδοῦρι (τό)· μέρος, τὸ ὁποῖον δέρει ὁ ἄνεμος· ἐκ τοῦ ἄνεμος καὶ δέρω· ἀνεμοδοῦρικο χωράφι, ἀνεμοδοῦρικο σπιτί.
Ἄνεράδος (ὁ)· νεροχύτης, ἐκ τοῦ ἀναρρέω.
Ἄνερούφα (ἡ)· παλῖρροια ἢ δίνη τῆς θαλάσσης.
Ἄνίδιο (τό)· κατὰ παραφθορὰν ἀντὶ ὄνειδος· « μωρή, μὴ κάμνης τίποτε καὶ μοῦ βγάλουν ἀνίδιο ».
Ἄνετή· ἄδεια, εὐκαιρία, ἄνεσις· ἡ λέξις φαίνεται ἐκ τοῦ ἀνίεμαι.
Ἄντάραις (αἱ)· σύννεφα, νέφη, ἐξ οὗ καὶ ἀνταριασμένος καιρός=συννεφώδης.
Ἄντιχάρος (ὁ)· ἀντίθετος· ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἀντὶ καὶ χάρος· « κακόμοιρε, ἀντιχάρος εἶναι ὁ ἀφέντης σου ».
Ἄουστος· ἀντὶ αὔγουστος.
Ἄπαζαλή (ἡ)· ζημία, βλάβη, συνήθως γινόμενη εἰς τοὺς ἀγρούς ἀπὸ τὰ ζῦα ἢ ἀπὸ τὸν ἄνεμον· « Μῶρ' ἐλάτε νὰ δῆτε ἀπαζαλή ποῦ μοῦ ἔκαμαν τὰ βώδια ».
Ἄπαρπάχτηκα· ἐφοβήθη, ἐτρόμαξα· λέγεται συνήθως ἐπὶ αἰφνιδίου φόβου.
Ἄπάτης (ὁ)· καλοῦσιν οὕτω τὸν οἶνον, ὅστις χύνεται πρῶτον ἐκ τοῦ λινοῦ καὶ ὡς ἀκάθαρτος χωρίζεται τοῦ καλοῦ οἴνου.

'Αποβορδινός (ὁ)· ἔωλος, μπαγιάτικος, ἐξ οὗ και ἀποβορδινιάζω· «ἀπεβορδίνισσε τὸ φαί, ἀποβορδινιασμένο αὐτό»· μήπως ἐκ τοῦ ἀπό-βραδινός;

'Απόθεμα (τό)· οὕτω καλοῦσι τὸ μέρος, ἐνθα ἀποτίθεται τὸ βάρος ἢ τὸ φορτίον.

'Αποκουῶ, τολμῶ, ἐξ οὗ και ἀποκουιάρης = τολμηρὸς και ἀποκουιάρης, τολμη, ἀφοβία· ἢ λέξις ἐκ τοῦ κότος, κοτέω. «Θαμάζομαι, πῶς ἀποκουτᾶς και 'μιλᾶς τοῦ πρωτόγερου».

'Αποσύρια (τά)· σκύβαλα, ἀποκοσκινίδια· ἢ λέξις ἐκ τῆς ἀπό και σωρός = ἀπό σωροῦ.

'Απότιχο (τό)· καλοῦσιν οὕτω τὸ ὄν, τὸ ὁποῖον μένει πάντοτε ἐν τῇ φωλεᾷ τῆς ὄρνιθος και χρησιμεύει πρὸς γέννησιν ἐτέρου ὄσῳ· λέξις ἰδιάζουσα παρὰ Νισυριοῖς· ἢ λέξις φαίνεται ἐκ τοῦ ἀποτίκω.

'Απραγος (ὁ)· ἀντι ἀπρακτος· λέγεται ἐπὶ ἀνθρώπων μὴ ἐχόντων κοινωνικὰς σχέσεις (ἀκοινωνήτος). «Κακόμοιρε, ἀπραγος 'πούσαι».

'Αρμιδιά (ἡ)· νῆμα προσδεδεμένον εἰς τὸ ἄκρον ἀγκίστρον, χρησιμεῖον διὰ τὸ ψάρευμα.

'Αρνεύω· ἐξημερώνω, κυρίως λέγεται ἐπὶ τῶν μικρῶν παιδίων κλαιόντων. «Μῶρ', ἀρνεψε τὸ παιδί σου»· ἐξ οὗ και ἀρνεμμένος = ἐξημερωμένος· παρὰ τὸ ἀρνί.

'Αρτύζω· παιαίνω τὸ φαγητὸν διὰ λίπους ἢ ἐλαιού· ἢ λέξις ἑλληνικωτάτη, ἀντι ἀρτύω, ἐξ οὗ και ἀρτυσία = ἄρτυσις, ἄρτυμα.

'Ασπρο (τό)· μαρτυρία, μαρτυριώτικον διδόμενον παρὰ τοῦ ἀναδόχου εἰς τὰς βαπτίσεις· συνίσταται δὲ τοῦτο ἐξ ἐνόσ ἀργυροῦ παρᾶ, νομίσματος ἐν χρήσει ἐν Νισύρω και ἄλλαις τισὶ νήσοις.

'Αστρόφραγκας (ὁ)· κατὰ παραφθορὰν, ἀντι στρόφιγγε.

B

Βάβουλος (ὁ)· κύων· ἢ λέξις φαίνεται πεποιημένη ἐκ τῆς ὑλακῆς τοῦ κυνός.

Βάγια (ἡ)· δούλη, ὑπηρετρια.

Βαράκι (τό)· χρυσός, και μάλιστα τὰ φύλλα τοῦ χρυσοῦ τὰ τιθέμενα συνήθως ἐπὶ τῶν κολλύβων.

Βατολαλῶ = φωνάζω, ἀφίημι ἀτάκτους φωνάς· ἢ λέξις ἑλληνικωτάτη, ἀντι βατολογέω-ω. «Ἴντα βατολαλοῦν αὐταῖς δά».

Βερδίνα (ἡ)· ἀκατάστατος, ἀκάθαρτος· λέγε-

ται κυρίως ἐπὶ γυναικῶν ἀκαθάρτων και ἀτημελήτων. «Κακομοῖρα βερδίνα».

Βήθη (τά)· ἀντι βάθη.

Βλατίζω· ἐπιτυγχάνω, σκοπεύω. «Ἐβλάτισε τὴν ὥρα· ἐβλάτισες τὸν καιρό». Ἐκ τοῦ βάλλω, βαλτίζω, βλατίζω.

Βίνας (ὁ)· λάθυρος.

Βλογᾶτο· ἀντι εὐλογᾶτο, ἐκ τοῦ εὐλογέομαι.

Βοῦ· λέξις ἰδιάζουσα παρὰ Νισυριοῖς και ἰδίᾳ παρὰ ταῖς γυναῖξί· ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ θαυμαστικὸν ἐπιφώνημα φεῦ· λέγεται ἐπὶ ἀπευκταίου τινὸς συμβεβηκότος. «Βοῦ, ἴντα ποῦ 'παθα.—Βοῦ ἢ κακομοῖρα, κακὸ τὸ 'παθα».

Βουλῶ· λαμβάνω ὀλίγον ὕδωρ εἰς τὸ στόμα μου· μέλλ. βουλήσω, ἀόρ. ἐβούλησα. «Μόλα με νὰ βουλήσω ἕνα κουνὶ νερό· ἐβούλησα και ἔβρεξά το· ἐξ οὗ και βουληματιά.

Βουθᾶ = βοθηεῖ.

Βράζω· κατὰ διάφορον σημασίαν μεταχειρίζονται τὸ ῥῆμα βράζω οἱ Νισύριοι ἀντι τοῦ θερμαίνω. «Βράζει ὁ ἥλιος, βράζει τὸ σπίτι.— Πᾶ νὰ βράσωμε 'ς τὸν ἥλιο» (νὰ θερμανθῶμεν).

Γ

Γάδος (ὁ)· κατὰ παραφθορὰν ἀντι κάδος = κουβάς.

Γεολοῖ (τό)· γενεά.

Γιόνω· σκουριάζω· λέγεται ἐπὶ σιδήρου, χαλκοῦ κτλ. «Ἐγίωσε τὸ σίδηρο, ἐγίωσεν ὁ τέντζερες». Μεταφορικῶς λέγεται και ἐπὶ ἀνθρώπων. «Ἐφυγε και 'γιώσαν τὰ σοκάκια».

Γιουτίζω· ἐφαρμόζω, 'ταιριάζω. «Πῶς γιουτίζετε και οἱ δύο σας»; ἐξ οὗ και γιουτισμένος = ἐφηρμοσμένος, 'ταιριασμένος. «Γιουτισμένο ἀνδρόγυνο, γιουτισμένα ἀδέφρια».

Γκανίζω· φωνάζω ὡς ὄνος· λέξις πεποιημένη· λέγεται και ἐπὶ ἀνθρώπων ὀμιλούντων πολλά.

Γκόλι (τό)· κατὰ παραφθορὰν ἀντι ἐγκόλιον.

Γλαργιά (τά)· διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἐνοουσι τὴν ταραχήν. τὸν θόρυβον τοῦ κόσμου, ὅστις, γίνεται τὴν ἡμέραν. τὴν δὲ νύκτα παύει. Ἡ λέξις ἐκ μεταφορᾶς τοῦ πτηνοῦ καλουμένου γλάρου = λάρου.

Γλάστρος (ὁ)· εἶδος φυτοῦ ἀρωματικοῦ φυομένου συνήθως ἐπὶ τῶν ὄρεων.

Γλυκὶ (τό)· σεληνιασμός. «Τὸν ἐπιασε τὸ γλυκί».

Γνωμίζω· θυμόνω, ὀργίζομαι. «Ἴντα γνωμίζεις, μάννα μου;» και γνώμη (θυμός, ὀργή), και γνωμιάρης (ὁ θυμόνων εὐκόλως).

Γομάρι (τό)· φορτίον, ἐξ οὗ και ῥῆμα γομαριάζω = κάμνω φορτίον.

Γονέλα (ἡ)· ἐπανωφόριον ἰδίως γυναικείον διῆκον μέχρι τῶν μηρῶν.

Γωνιάλι (τό)· ἡ ἄκρα τοῦ ἄρτου, κατὰ παραφθορὰν ἀντι γωνιά. «Ἐγὼ θέλω γωνιάλι· τὸ γωνιάλι ἀγαπῶ».

Δ

Δασκαλιό (τό)· σχολεῖον, ἀντι διδασκαλεῖον.

Ἐεῖ (τό)· πρόσωπον = ἰδεῖν, εἶδος.

Δευτερόλης (ὁ)· καλοῦσιν οὕτω τὸν μῆνα ἰούλιον, τὸν δὲ ἰούνιον πρωτόλην. Ἡ λέξις ἐκ τοῦ πρωτόλεια, δευτερόλεια.

Δῆμα (τό)· ἀντι βῆμα, και ἰδίως τὸ ἅγιον βῆμα.

Διάβης· ἀντι διαβάτης.

Διακάβω· ἀντι διακαίω· «Ἐδικάψε τὸ καινί».

Διαλοῖζομαι· σκέπτομαι, συλλογίζομαι, ἀντι διαλογίζομαι, ἐξ οὗ διαλοῖσμένος = συλλογισμένος.

Διαλιστήρα (ἡ)· κτένιον· ἢ λέξις ἐκ τοῦ διῶλλίζω, ἐξ οὗ και ῥῆμα διαλίζομαι = κτενίζομαι.

Διαμετροῦ· μετριάζω, καταπραῦνω, παρηγορῶ. «Διαμετροῦσι τὸν καμὸ» = παρηγοροῦσιν.

Δίωλο (τό)· κατὰ παραφθορὰν ἀντι εἶδωλον· λέγεται συνήθως ἐπὶ ὕβρεων. «Μαῦρο δίωλο στέκεσαι 'μπροστά μου».

Δοῦπала (τά)· γέρανοι, ὧν ἡ ἔλευσις προμηνύει τὸ ἔαρ· ἴσως ἢ λέξις κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ διπλά, διότι οἱ γέρανοι πάντοτε καθ' ὀμάδας ἵπτανται.

Ε

Ἐεῖ· ἐπίρρημα, ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ τῆς καθωμιλημένης τί, ὀρίστε· λέγεται ἐπὶ τῶν μακρόθεν γιγνομένων προσκλήσεων.

Ἐελαβε· ἐτρελλάθη. Ἐπαντᾶ μόνον εἰς τὸν ἀόριστον μὲ τὴν σημασίαν ταύτην. «Μάνα μου, ἔλαβεν ὁ κακόμοιρος!»

Ἐελερό (τό)· ἀντι εἰλεινό.

Ἐελικιά (ἡ)· ἀνάστημα, κατὰ παραφθορὰν ἀντι ἡλικία.

Ἐεέδωκεν· ἀόρ. τοῦ ἐνδίδωμι, μεταχ. τὴν λέξιν ἐπὶ φαγητῶν ἀρχομένων νὰ βρωμίζωσιν.

Ἐεαοράτης (ὁ)· κατὰ παραφθορὰν ἀντι ἐεαγορευτής, ἐκ τοῦ ἐεαγορεύω· καλοῦσι δὲ οὕτω τὸν πνευματικόν.

Ἐεπεριφανίσθηκε· ἐπαρᾶξενεῦθη, ἐξενίσθη· ἀόριστος τοῦ περιφανίζομαι.

Ἐεπέσανε· ἐκοιμήθησαν· τὸ ῥῆμα πίπτω ἀντι κοιμῶμαι μεταχειρίζονται πολὺ οἱ Νισύριοι. «Πᾶμε νὰ πέσωμε.— Ὅλοι ἔπεσαν και σὺ κάθεσαι».

Ἐεκαρτάρισεν· ἐτρελλάθη. «Ἐεκαρτάρισεν ἀπ' τὴν χαρὰ του»· ἐξ οὗ και σκαρταρισμένος = τρελλός.

Ἐεψιμος (ὁ)· λέγεται κυρίως ἐπὶ τῶν καρπῶν τῶν ὀριμαζόντων μετὰ τὴν ὀρισμένην ἐποχὴν. «Ἐψιμος καρπός, ἔψιμα σταφύλια, ἔψιμα σῦκα». Μεταφορικῶς λέγεται και ἐπὶ ἀνθρώπων· «ἔψιμο παιδί, ἔψιμα (= ἀργὰ) ἤλθε». Ἡ λέξις ἐκ τοῦ ὄψε, ἀντι ὄψιμος· τὸ ἀντίθετον αὐτοῦ πρώιμος (ἴδε στοιχ. Π).

Ζ

Ζάλα (τά)· βήματα. «Δρὸ ζάλα σὲ περνῶ· δρὸ ζάλα ἐμπρός».

Ζαμπαθάρης (ὁ)· παθητικός, ὁ ἔχων χρόνιον πάθος. Ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἐπιτατικοῦ μορίου ζᾶ και παθάρης ἐκ τοῦ πάθω = ὁ πάσχω πολύ.

Ζιφιωμένος (ὁ)· ὁ ἔχων κακὴν καρδιάν, μοχθηρὰν.

Ζολότα (ἡ)· τὰ τρία τέταρτα τοῦ γροσίου, τριάκοντα παράδες. «Τρία γρόσα και ζολότα· μιὰ ζολότα δὲν ἀξίζει».

Ζυγώνω· πλησιάζω.

Ζυός (ὁ)· ζυγός.

Θ

Θαμάζω· ἀντι θαυμάζω και θᾶμα ἀντι θαῦμα, ἐξ οὗ και θαμακτής = ὁ θαυμάζων και θαμασμένος = ὁ τεθαυμασμένος.

Θεογκαλεῖ· διαμαρτύρεται πρὸς τὸν Θεόν, ζητεῖ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ· λέγεται κυρίως ἐπὶ ἀνθρώπων ἀδικηθέντων. «Ἴντα 'χει και θεογκαλεῖ»;

Θράγγεμμα (τό)· τρικυμία, φουρτούνα· ἢ λέξις ἐκ τοῦ θράω ἢ θρέω = φωνάζω, κάμνω ταραχήν. Ἡ λέξις ἰδιάζει παρὰ Νισυριοῖς. «Τί θράγγεμά 'ναι τοῦτο!»

Θυλακοῦρι (τό)· ἀσκός δερμάτινος, ὑποκορ. τοῦ θύλαξ-ακος.

Κ

Καλίχα (ή): μικρόν ἐγγχειρίδιον ἀνηρτημένον συνήθως ἐκ τοῦ τραχήλου καὶ μάλιστα τῶν μικρῶν παιδίων.

Κακιά (ή): τρικυμία. «Μάννα μου, κακιά 'πού 'ναι σήμερα».

Κακοιάσωτος (ὁ): ὁ ἀτυχής, δυστυχής, κυρίως ὁ κατὰ θεϊάν βούλησιν τοιοῦτος· λέξις ἰδιάζουσα παρὰ Νισυρίους.

Καλλίχια (τά): ὠραιότης.

Καραβίζω = πλέω. «Γιὰ δὲ αὐτὸς πῶς καραβίζει».

Καρούλια (τά): μακαράδες.

Κάση (ή): φωλεὰ τῆς ὀρνίθου.

Καστέρι (τό): δοχεῖον χρησιμεῦον πρὸς ἐπίχυσιν ὕδατος (τάσι).

Καταδότης (ὁ): λέξις ἰδιάζουσα παρὰ Νισυρίους, ἀντὶ προδότης, ἐξ οὗ καὶ καταδοσιὰ = προδοσιὰ καὶ καταδομένος = προδομένος.

Κάτεργο (τό): πλοῖον καὶ ἰδίως τὸ πειρατικόν.

Κατοῦνα (ή): κατὰστασις χρηματικὴ, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἀκατοῦνετος, ὁ ἀνευ περιουσίας· λέξις ἰδιάζουσα παρὰ Νισυρίους.

Κατσαογισμένος (ὁ): ἀπροόδευτος, ἀπρόκοπος καὶ ῥῆμα κατσαογιάζομαι. «Κατσαογισμένο δένδρο, κατσαογισμένο παιδί».

Κατσουλόνω: ἀπλώνω τὴν χεῖρά μου διὰ νὰ φθάσω πρᾶγμα τι. «Κατσούλωσε καὶ φθάσε το».

Κουζουλός (ὁ): καλεῖται οὕτως ὁ ἔχων τὸν πόδα ἢ τὴν χεῖρα βεβλαμμένην, ἐξ οὗ καὶ ῥῆμα κουζουλαίνω = προξενῶ τινι βλάβην. «Θὰ σὲ κουζουλάνω, κακόμοιρε». Ἴσως ἢ λέξις ἐκ τοῦ κόσσω, κοσσίζω = κολαφίζω. Ἡ λέξις ἰδιάζει παρὰ Νισυρίους.

Κουκουδι (τό): τὸ σπυρί.

Κουρενό (τό): μικρὸν ἀγγεῖον πρὸς πόσιν ὕδατος.

Κουκουά (ή): γλαυζ, κουκουβάγια, τὴν φωνὴν τῆς ὁποίας μάλιστα περὶ τὸ ἐσπέρας θεωροῦσιν ὡς κακὸν οἰωνόν, διὸ καὶ οἱ παῖδες πρὸς ἀποσόβησιν παντὸς ἀπευκαταίου ἄδουσι μεγαλοφώνως τὸ ἐξῆς:

Κουκουά μου τοῦ πλατῆ,
πῶς χορεύ' ἢ μάνα σου,
τούρκικα κ' ἄρμενικα
κ' ἄρμενοπολιτικά.

Κουτρούλης (ὁ): φαλακρός· τὸ θ. κουτρούλα.

Κουμαντέρω: διοικῶ, κυβερνῶ.

Κουντῶ: ὠθῶ· λέγεται κυρίως ἐπὶ τῶν πλοίων τῶν καθελκυομένων εἰς τὴν θάλασσαν. Σή-

μερο θα κουντήσω = θὰ καταβιβάσω τὸ πλοῖόν μου εἰς τὴν θάλασσαν.

Κουτουλιῶ: κερατίζω, ἐκ τῆς λέξεως *κούτελον* = μέτωπον. «Μάννα μου, πῶς κουτουλιᾶ τὸ βῶδι».

Κούρβα (ή): μοιγαλις, ἑταῖρα.

Κουρκούταβλος (ὁ): ἑρπετόν, εἶδος σαύρας.

Κουταμάτσα (ή): ὑγειονομεῖον, λοιμοκαθαρτήριο, κοινῶς καραντίνα. Ἡ λέξις ἰδιάζει παρὰ Νισυρίους.

Κρουκεμέλα (ή): κυβίστησις (τακιάς). Ἡ λέξις ἰδιάζει παρὰ Νισυρίους, ἐξ οὗ καὶ ῥ. κρουκεμελίζω.

Κρουμπωτή (ή): μικρὸν ἀγγεῖον, ὅπερ πληροῦσι συνήθως οἴνου ἢ σύκων, τὸ κοινῶς λεγόμενον *κρούπιον*.

Λ

Λαζάνια (τά): μακαρόνια κατεσκευασμένα ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὧν μερίστην χρῆσιν ποιοῦνται κατὰ τὴν ἐβδομάδα τῆς τυροφάγου, ἐξ οὗ καὶ *λαζανοφᾶς* ὁ τρώγων πολλὰ λαζάνια. Ἡ λέξις ἰδιάζει παρὰ Νισυρίους.

Λαθράκισμα (τό): διαμελισμός, κομμάτισμα, καταστροφή· κυρίως διαμελίζω εἰς τεμάχια διὰ τῶν λίθων, ἐξ οὗ καὶ ῥῆμα λαθρακιάζω = καταστρέφω τινὰ διὰ τῶν λίθων· ἢ λέξις ἐκ τοῦ *λάς* = πέτρα. «Τὸν ἔλαθράκισαν τὸν κακόμοιρο μὲ ταις πέτραις».

Λαμπηρός (ὁ): ἀντὶ λαμπρός.

Λατός (ὁ): βλαστὸς δένδρου.

Λεβάντης (ὁ): ἀνατολικὸς ἄνεμος, ἀπληλιώτης.

Λιβάνι (τό): θυμίαμα.

Λιμάργης (ὁ): πεινασμένος, ἐκ τοῦ *λιμώττω*, ἐξ οὗ καὶ *λιμάργα* = πείνα, ὑπάρχει καὶ παροιμία λεγομένη ἐπὶ ἀνθρώπων, οἵτινες εἰς μὲν τὴν κοινωνίαν φαίνονται ὅτι εἶναι τι, στεροῦνται ὅμως καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου· «ἄψε λάψε μὲς' ἔς τοὺς δρόμους καὶ λιμάργα μὲς' ἔς τὸ σπίτι».

Λιόπρора (τά): καλοῦσιν οὕτω ἀδελφούς καγομένους ἐκ μιᾶς μητρὸς καὶ δύο πατέρων. Ἡ λέξις ἰδιάζει παρὰ Νισυρίους.

Λιπότης (ή): ἀντὶ λίπος, πάχος. «Μάνα μου, λιπότη ποῦ 'χει τὸ κρέας».

Λυμεντέρω: ὀρμῶ, ἀμιλλῶμαι, συνερίζομαι· λέγεται ἐπὶ ἀνθρώπων, οἵτινες ἀμιλλῶνται τίς πρῶτος νὰ ἐπιτύχη περιζήτητου τινὸς πράγματος ἢ ἀρχῆς. «Λυμεντέρονται, ποῖός νὰ γένη πρωτόγερος» — λυμεντέρονται, ποῖός νὰ τὴν πάρη».

Λυτίζω: λιποθυμῶ· ἐξ οὗ καὶ *λύτισις* = λιποθυμία, καὶ *λυτισμένος* λιποθυμημένος. «Κακόμοιρε, ἐλύτισα ἀπὸ τὸ φόβο μου· λύτισις μοῦρχειται».

Μ

Μᾶ: μάιος.

Μαιζέρομαι: εἶμαι ἐγρήγορος, ταχύς. Προστ. *μαιζέρομαι* = ἔσο ταχύς εἰς τὴν ἐργασίαν σου. Ἡ λέξις φαίνεται οὕσα ἐκ τοῦ *μάω-μαίωμαι* = βιάζομαι, σπεύδω, προσπαθῶ· *μαιζερισμένος* = ἱκανός, ἄξιος, γρήγορος. «Μαιζερισμένος ἄνθρωπος, *μαιζερισμένο παιδί*».

Μαμουνίζω: λέξις λεγομένη ἐπὶ τῶν γερόντων καὶ γραῶν, οἵτινες ἀναμασῶσι τὴν τροφήν ἐπὶ πολλὴν ὥραν. «Μαμουνίζει τὸ ψωμί, τὸ κρέας κτλ.» = ἀναμασᾶ.

Μανάρι (τό): πέλεκυς, ἰδίως ὁ μπαλτάς.

Μαρτατεύω: προδίδω, καταγγέλλω εἰς τὸν διδάσκαλον, ἐξ οὗ καὶ *μαρτατούρης*, προδότης, καταγγελεύς. «Θὰ σὲ μαρτατέψω, κακόμοιρε».

Μελίττακας (ὁ): μύρμηξ· «ἐγέμισε τὸ ψωμί μελιττάκους».

Μέλαις (αἱ): ξεπαγιάσματα τῶν ποδῶν.

Μεύτρια (ή): ἀντὶ μέμπτρια, κατήγορος, ἐκ τοῦ *μέμφομαι*· καὶ ἀρσενικὸν *μεύτης* ἀντὶ *μέμπτης*.

Μητροφόρος (ὁ): ὁ γεννηθεὶς ἐκ καλῶν γονέων, ευγενής.

Μολέρω: ἀφίνω· «Μόλαρέ με, κακόμοιρε», (ἄφησέ με)· «μόλαρε τὸ σχοινί».

Μούλα (ή): ὄνος.

Μουλλόνω, κρύπτομαι εἰς μέρος τι ἀπὸ τὸν φόβον μου (ἐκ τοῦ *μύω* = κλείω). «Ἀπ' τὸν φόβον μας ἐμουλλώξαμεν».

Μουρουγιά (ή): μωρέα· καὶ ὁ καρπὸς αὐτῆς μουρουγιά = συκάμινος.

Μουθουρίζω: ἀναπνέω διὰ τῶν μυκτῆρων, ἀντὶ ρουθονίζω.

Μπασμός (ὁ) (ἐκ τοῦ *πάσσω* = πασπαλίζω, ραίνω, σκορπίζω), ἀντὶ *πασμός*, λέξις ἀλιευτικὴ· ἐθίζουσιν οἱ ἀλιεῖς νὰ πασπαλίζωσι *χαβιζάρι* ἢ ἄλλο τι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης πρὸς συνάθροισιν τῶν ἰχθύων, ὅτε δι' ἀγκίστρου ἢ ἄλλου τινὸς ἀλιευτικοῦ ὀργάνου συλλαμβάνουσιν αὐτούς. «Κάμε μπασμόν, νὰ 'λθουν τὰ ψάρια».

Μπαρταορίζομαι: ὑπερασπίζομαι τινὰ· ἢ λέξις φαίνεται ἐκ τοῦ λατινικοῦ *partis* = μέ-

ρος καὶ ὀρίζομαι· καὶ ἐνεργητικὸν *μπαρταορίζω* = ὑπερασπίζω.

Μπότσα (ή): φιάλη τοῦ ὕδατος, κοινῶς γαράφα.

Μπουγκάρισμα (τό): ἐμφραγμα, κυρίως ὅμως καλοῦσι τοὺς μικροὺς λίθους χρησιμεύοντας πρὸς ἐμφραξίν τῶν ὀπῶν τοῦ τοίχου· καὶ ῥῆμα *μπουγκαργιάζω* = ἐμφράττω τὰς ὀπὰς τοῦ τοίχου διὰ μικρῶν λίθων.

Μπουνέτης (ὁ): ἄνεμος βορειοδυτικός.

Ν

Νασουπιῶ (τοῦ): τῆς τύχης.

Νεβαστῶ: βοηθῶ τινι, ἵνα σηκώσῃ βάρος τι· *νεβάσταξέ μου*, νὰ σηκώσω τὸ γομάρι· ἴσως ἢ λέξις ἐκ τῆς ἀνά καὶ βαστῶ.

Νεκαρόνω (ἀνακορόνω): ἀναρριπίζω, ἀνάπτω, διεγείρω, ἐρεθίζω τὸ πῦρ, καὶ ἄορ. ἐνεκάρωσα, λέγεται κυρίως ἐπὶ ἀνθρώπων· ἐνεκάρωσαν τὰ κάρβουνα· καὶ μεταφορικῶς ἐπὶ ἀνθρώπων· ἐνεκάρωσε τὴν καρδιά μου, ἐνεκάρωσε με ἢ ἀγάπη σου.

Νελεγκῶ: ὀλολύζω, κλαίω, ὀλοφύρομαι.

Νετράνισμα (τό): ἡ κίνησις, τὸ παίξιμον τῶν ὀφθαλμῶν· ἐξ οὗ καὶ *νετρανίζομαι*, παίζω τοὺς ὀφθαλμούς.

Νεσιδιῶ: ἀηδιάζω, ἀπεχθάνομαι, ἀποστρέφομαι· *νεσιδιῶ νὰ σὲ βλέπω*.

Νεστορίζομαι (ἀνιστορίζομαι): ἐνθυμοῦμαι, αἰσθάνομαι· λέγεται καὶ νεστορίζω· ἄορ. ἐνεστόρισα· «δὲν σ' ἐνεστόρισα ποῦ 'λθες», δὲν σὲ ἤσθάνθην.

Νοῖουσαν: κατὰ παραφθορὰν ἀντὶ ἀνοίγουσιν.

Ντάρα (ή) (ἀντάρα): νέφη, σύννεφα.

Ντεροσπῶ: ἀντὶ ἐντεροσπῶ = φοβοῦμαι, τρομάζω· ἢ λέξις, ἐκ τοῦ ἐντερα καὶ σπάω. «Ντεροσπᾶς με, κακόμοιρε»· ἐξ οὗ ντεροσπασμένος = πεφοβημένος καὶ ντεροσπασμός = τρόμος, φόβος.

Ξ

Ξαμιόνω: μετρῶ, ἐξ οὗ καὶ ἄξαμον = μέτρον· κυρίως λέγεται ἐπὶ τῶν κοπτομένων φορεμάτων· *μῶρ*, ἔλα νὰ σοῦ ξαμῶσω τὸ ροῦχό σου· θὰ πάρω ἄξαμον γιὰ νὰ κόψω ροῦχα· λέγεται καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων· «ἔλα νὰ ξαμωθοῦμεν».

Ξανοῖω (ἐξανοίγω): παρατηρῶ μετὰ περιεργείας, ἐξετάζω· «ἴντα με ξανοίεις καὶ ἄορ. ἐξάνοιξα = ἐξήτασα».

Ξεκλερέβω (ἐκκληρέβω)· ἀποκηρύττω, καταστρέφω, ἐξ οὗ καὶ ξεκλερεμένος = καταστραμμένος καὶ ξεκλερεμένος = καταστροφή· λέγεται συνήθως ἐπὶ οἰκογενειῶν καταστροφισῶν ὑπὸ τοῦ θανάτου· «ὁ χάρος μᾶς ἐξεκλέρεψεν»· «ἐξεκλερεύθη αὐτὸ τὸ σπίτι».

Ξελοθρεύμα (τό) (ἐξολόθρευμα)· καταστροφή, καὶ ῥῆμα ξελοθρεύω καὶ ξελοθρεμμένος.

Ξενικεμένος (ὁ)· χαϊδεμένος· ξενικεμένο παιδί· λέγεται μάλιστα ἐπὶ μονογενοῦς υἱοῦ ἢ θυγατρὸς.

Ξερραπίζω, ἀντὶ ἀναρριπίζω = λιχνίζω· «ἐξερράπισε τὸ κριθάρι».

Ξέστερα = καθαρὰ, ἀντὶ ἐξάστερα, ἐξ οὗ καὶ ξέστερος = καθαρὸς καὶ ξεστεριὰ = γαλήνη· ἐκ τῆς ἐξ καὶ ἀστήρ· «ξέστερα λόγια σοῦ μιλῶ· ξέστερος οὐρανός».

Ξεστηρίζω, ἀντὶ ἐκστηθίζω = λέγω ἀπὸ μνήμης, ἀπομνημονεύω, ἐκμανθάνω, ἐξ οὗ καὶ ξεστήχου = ἐκ στήθους· «ξεστήχου μανθάνω τὸ μάθημά μου».

Ξεστρέφω· ἀντιτείνω εἰς τὰ λεγόμενά τινος· «μὴ μου ξεστρέφης» = μὴ μοι ἀντιτείνης.

Ξετελεμένος (ὁ)· ἐντελής, τέλειος, καὶ ῥῆμα ξετελεύω, τελειώνω· «ἐξετέλεψα τὸ μάθημά μου», «ἐξετέλεψα τὴν δουλειά μου».

Ξεφουντωμένο (τό)· ἀνθισμένον· «δέντρο ξεφουντωμένο».

Ο

Ἔονο μόνον· φράσις σημ. ἐκὼν ἄκων, θέλεις δὲν θέλεις.

Ὀρχιά (ἡ)· εἶδος ὄφως, ἀντὶ ἔχιδνα· λέγεται ἡ λέξις ἐπὶ κακῶν καὶ διεφθαρμένων γυναικῶν.

Π

Παῖδες (αἱ)· ἀντὶ παγίδες· καλοῦσιν οὕτω τὰς πλευράς τῶν ἀνθρώπων καὶ παντὸς ζώου· «ἡ παιδα μου μὲ πονεῖ», «ἐκτύπησα τὴν παιδα μου», «ἀδὸσε μου κρέας ἀπὸ παίδας».

Πάλχο (τό)· τὸ ἰστιοφόρον πλοῖον τὸ ἔχον τρεῖς ἰστούς.

Πανέλα (τά)· καπάκια τοῦ βιβλίου.

Παρησία (ἡ)· ἡ ἀρτοκλασία, κοινῶς ἄρτος, κατὰ παραφθορὰν ἀντὶ παρρησία ἢ πανοσία.

Παυτορί = ἐπειτα· παυτορί ἔντα ποῦ θέλεις· ἢ

λέξεις ἴσως ἐκ τῆς ἀπὸ — αὐτὸς μετὰ προσχηματισμοῦ.

Πάππα (ἡ)· σφαῖρα, τόπι· «ἴπαμε ἔς τὸ πλάι, νὰ παίξωμε πάππα».

Παρδαλό (τό)· ποικίλον, τὸ ἐκ διαφόρων χρωμάτων συνιστάμενον φόρεμα, «παρδαλό φουστάνι, παρδαλό μανδῆλι».

Παρθενεῦει = ἀνήκει, ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὸ τρίτον πρόσωπον μὲ τὴν σημασίαν ταύτην· «Ἔνα κονττοῦνι μοῦ παρθενεῦει, ἔνα χωράφι μοῦ παρθενεῦει».

Πεζοῦλα (ἡ)· καλοῦσιν οὕτω οἱ Νισύριοι ὑψώματι πέτρινον εὐρισκόμενον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ὅπερ χρησιμεύει διὰ νὰ κάθηνται· συνήθως κατασκευάζονται τὰ τοιαῦτα ὑψώματα ἔμπροσθεν τῆς αὐλείου θύρας· ἡ λέξις ἐκ τοῦ πεζός· «ἔλα κάτσε ἔς τὴν πεζοῦλα».

Πελεξίγια (τά)· περιβραχιόνια, βραχιόλια.

Περίζομαι· καίομαι, ἀντὶ πυρίζομαι, ἐκ τοῦ πῦρ· «περίζομαι ἀπ' τὸν καῦμό μου».

Περίκος (ὁ)· εἶδος γελεκίου ἔχοντος χειριδὰς καὶ ἔμπροσθημένον ἐπὶ τοῦ στήθους μέχρι τοῦ τραχήλου.

Πεταλαουρδίζω· ῥίπτω μακράν· «πεταλαουρδισέ τον».

Πίκα (ἡ)· ἔχθρα, πάθος, ἐξ οὗ καὶ πικάρης = ὁ ἔμπνέων ἔχθραν, μνησικακος· καὶ πικαρίζομαι = ἐχθρεύομαι· «εἶμαι πικαρισμένος μαζῆ σου».

Πηλά (τά)· λάσπαις· «Ἐρημάχθηκε μὲ τὰ πηλά»· Ἡ λέξις ἑλληνικωτάτη.

Πιθακός (ὁ)· μικρὸν ἀγγεῖον πρὸς λήψιν ὕδατος χρησίμου, κατὰ παραφθορὰν ἀντὶ πίθος.

Πίνομα (τό)· κατὰ παραφθορὰν ἀντὶ ἐπινομή, δέλεαρ συνιστάμενον ἐκ χόρτων χρησιμεῖον ἰδίως πρὸς ἀλειάν.

Πιλαγκοῦνι (τό)· ξύλον χρησιμεῖον πρὸς πίεσιν τῶν σταφυλῶν.

Πλάι (τό)· πλατεῖα· «ἴπαμε ἔς τὸ πλάι, νὰ χορέψωμε».

Πλάση (ἡ)· ζύμη, προζύμι, δι' οὗ κατασκευάζουσι τοὺς ἄρτους· ἡ λέξις ἐκ τοῦ πλάττω.

Πλάστριγκας (ὁ)· ἡ περιφέρεια, ὁ γῦρος τῆς ἄλωνος.

Πλέκω· μαλλόνω, ἔρχομαι εἰς χεῖρας· «Τί ἔχουσι καὶ πλέκουσι»; «Δάσκαλε, αὐτοὶ πλέκουσι».

Πλέτσι (ἡ)· ὕφαλος· ἴσως ἐκ τοῦ πλέω.

Πλετσές (ὁ)· χαιτή, κόμη διήκουσα μέχρι τῆς ὀσφύος.

Ποκοῦλι (τό)· ἀντὶ ὑποκοίλιον· καλοῦσιν οὕτω τὸν ὀμφαλὸν τῆς κοιλίας.

Ποταμίτισσα (ἡ)· ἐκκλησία τῆς Νισύρου κληθεῖσα οὕτως ἐκ τῆς συνοικίας ποταμοῦ.

Πούγκα (ἡ)· βαλάντιον, σακκοῦλα διὰ χρήματα.

Ποῦμα (τό)· ἔμφραγμα τῶν φιαλῶν, ἀντὶ πῶμα.

Πρικί (τό)· ἀντὶ πικρόν.

Πρόγκα (ἡ)· κυρίως καλοῦσιν οὕτω τὰ μικρὰ καρφία τὰ τιθέμενα ὑπὸ τὰ ὑποδήματα.

Πρόλογος (ὁ)· προπέτης, αὐθάδης, ἐκ τοῦ προλέγω· Ἰδιάζουσα ἢ σημασία τῆς λέξεως παρὰ Νισυρίους.

Προσός (ὁ)· ἀντὶ προγονός.

Πρόαλλω = φαίνομαι, ἀντὶ προβάλλω· «Ἐπρόαλα ἀπ' τὸ παράθυρο· πρόαλε καὶ φωνάζου σου».

Προσήμαδον (τό)· σημεῖον, κακὸς οἰωνός, ἐκ τῆς πρὸ καὶ σήμαδον (ἐκ τοῦ σημαίνω)· «κακὸ προσήμαδο εἶναι τοῦτο».

Προφινιάζω· στραγγίζω, κυρίως λέγεται ἐπὶ τῶν πλυθέντων φορεμάτων· «ἐπροφινιάσα τὰ ροῦχα»· Μεταχειρίζονται τὴν λέξιν καὶ ἀντὶ τοῦ ψήγω, στεγνώνω· «Μωρή, βάλε τὰ ροῦχα ἔς τὸν ἀέρα νὰ προφινιάσουν· ἐπροφινιάσεν τα ὁ ἥλιος».

Πρώμος (ὁ)· ἡ λέξις λέγεται κυρίως ἐπὶ τῶν καρπῶν τῶν ὠριμαζόντων πρὸ τῆς ὠριμένης ὥρας καὶ μετφρ. λέγεται ἐπὶ τῶν νεογενήτων· «πρώμο παιδί».

Πρωμογύλλαις (αἱ)· καλοῦσιν οὕτω τὰ πρωίμως ὠριμαζόντα σῦκα.

Πρωτινός (ὁ)· ἡ λέξις λέγεται ἐπὶ τοῦ πεπαλαιωμένου ἄρτου, ἐπὶ τοῦ κρέατος κτλ. πρωτινὸ ψωμί, πρωτινὸ κρέας.

Πρωτόλης (ὁ)· καλοῦσιν οὕτω τὸν ἰούνιον, τὸν δὲ ἰούλιον δευτερόλην.

Πυργολόος (ὁ)· καλοῦσιν οὕτω τὸν σίδηρον, ὅστις χρησιμεύει πρὸς ἔναυσιν τοῦ ἀγαρικοῦ διὰ τοῦ πυρίτου (σακμακόπετρα).

Πωρολοῶ = συλλέγω τὰς τελευταίας ὀπώρας· ἐκ τοῦ ὀπώρα καὶ λέγω· ἄορ. ἐπωρολόησα· ἐπωρολόησα τὰ σῦκα.

Ρ

Ράμμα (τό)· καλοῦσιν οὕτω τὸ διδόμενον δῶρον παρὰ τοῦ ἀναδόχου ἢ συγγενοῦς εἰς τὸ νεογέννητον· λέξις ἰδιάζουσα παρὰ Νισυρίους· ἐκ τοῦ ράινωμαι· ἄντα ῥάμματα ἔδω-

κεν ὁ νοῦνος τοῦ παιδιοῦ σου; μάννα μου, πολλὰ ῥάμματα ποῦ ἔχει τὸ παιδί σου».

Ραχί (τό)· ἀγρὸς ἔρημος· «τὸ χωράφι τοῦτο εἶναι ραχί».

Ρέμπω· κινδυνεύω, ἐπαπειλοῦμαι ἀπὸ κίνδυνον, κατὰ παραφθορὰν ἀντὶ βέπω· «ἐγὼ ρέμπω καὶ σὺ χαίρεσαι».

Ρεσοῦτι (τό)· εἶδος φλουρίου καὶ ἰδίως ῥωσικ.

Ρημάζω· λερόνω, κηλιδῶ· «Ἐρήμαξάς με, κακόμοιρε· θὰ σὲ ρημάξω μὲ τὰ πηλά».

Ρηάτα (τά)· ἀντὶ ῥηγάτα = ἡγεμονία.

Ρίβα (ἡ)· σταθμός, στήσιμον· ἡ λέξις φαίνεται Ἰταλική.

Ρόα (ἡ)· καλοῦσιν οὕτω τὸν ἐτήσιον μισθὸν τὸν ὁποῖον λαμβάνει τις· «Αὐτὸς ἔχει ρόα καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην».

Ρούγα (ἡ)· δρόμος, σοκάκι, καὶ ἰδίως ὁ στενὸς δρόμος.

Ροῦπι (τό)· τὸ τέταρτον τοῦ γροσίου, δέκα παράδες· «πέντε γρόσια καὶ ροῦπι».

Σ

Σαουρδίζω· ῥίπτω μὲ ὀρυμνίαν, λέγουσι καὶ σαουρδῶ· «σαουρδισέ τα κάτω· ἔντα σαουρδῆς τὰ μαϊδιὰ».

Σβῶ· ἀντὶ σθενύω.

Σεκλέμι (τό)· σακκίον, κοινῶς τσουβάλι.

Σίξα· εὐθέως, ἴσια· «περπάτετε σίξα».

Σκατουδιά (ἡ)· καιρὸς ὀμιχλώδης ἀντὶ σκοτουδιά.

Σομπιθιά (ἡ)· γρόνθος, καὶ ῥῆμα σομπιθιάζω = κτυπῶ διὰ τοῦ γρόνθου.

Σοτέμπρης (ὁ)· ἀντὶ σεπτέμβριος.

Σούφουνας (ὁ)· κατὰ παραφθορὰν τοῦ σίφων· τυφῶν, ἀνεμοστρόβιλος.

Σουριά (ἡ)· κατὰ παραφθορὰν ἀντὶ Συρία.

Σουτάρω· πηδῶ, ἰδιάζουσα λέξις παρὰ Νισυρίους· καὶ ἄορ. ἐσοῦταρα = ἐπήδησα· «Μάννα μου, πῶς σουτάρει»· «γὰρ σουτάρει νὰ δεῶ».

Σπερβέρι (τό)· καλοῦσιν οὕτω τὸ παραπέτασμα τῆς κλίνης.

Σταλός (ὁ)· καλοῦσιν οὕτω τὸ μέρος, ἔνθα δύναται νὰ στεγασθῇ τις ἐν καιρῷ βροχῆς, ἐκ τοῦ στελάζω· καὶ ῥῆμα σταλιζώ = μένω ἐπὶ τινος ἐστεγασμένου τόπου, ἕως ὅτου παρέλθῃ ἡ βροχή.

Στανιό· ἐπίρρημα, βίχ, βιαίως, ἀκουσίως.

Σταρόνω· δένω βιβλίον, ἰδιάζουσα λέξις παρὰ Νισυρίους, ἀντὶ στοιχόνω, κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ στοιγῶ = τίθημι κατὰ σειρὰν.

Στοιχειολός (ὁ) ἀντί στοιχολόγος = δείκτης, δι' οὗ δεικνύουσιν οἱ παῖδες τὰς λέξεις ἢ τὰ στοιχεῖα ἀναγνώσκοντες.

Συαίρω· βοηθῶ τινι πρὸς ἄρσιν βάρους, καὶ ἄορ. ἐσύαρα· σύαρέ μου, νὰ σηκώσω τὸ σακκί· μεταχειρίζονται ἐπίσης τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ λαμβάνω, πέρνω· «δὲν μὰς συαίρει τὸ καίκι· δὲν συαίρει τὸ καλάθι τὰ σταφύλια». Ἐκ τοῦ σὺν καὶ αἴρω.

Συνεπαίρω· λαμβάνω τὸ φορτίον τινός, διὰ νὰ τὸν ἀνακουφίσω ἐκ τοῦ καμᾶτου.

Σύνωρος (ὁ)· πρόσφατος, ταξέδικος, λέξις ἰδιόζουσα παρὰ Νισυρίοις, λέγεται δὲ ἐπὶ τοῦ ἄρτου, κρέατος κτλ.

Σφακίδες (αἱ)· κηλίδες τοῦ προσώπου, κοινῶς πανάδες.

Τ

Τακτικός (ὁ)· στρατιώτης· ἡ λέξις ἐλληνικωτάτη.

Τζιά (τά)· σκέλη.

Τζιτίκις (ὁ)· τέττιξ· λέξις πεποιημένη.

Τουβί (τό)· καλοῦσιν οὕτω τὸ κοινῶς καλούμενον φιαρί· λέξις ἰδιόζουσα παρὰ Νισυρίοις.

Τουλούμα (ἡ)· ἡ γάστρων.

Τουρνευμένα (τά)· λελαξευμένα, καλοκαμωμένα, τετορνευμένα.

Τριένομαι· ἐντρέπομαι, συστέλλομαι.

Τριονίζω· ἔχω φροντίδας, ἐνασχολοῦμαι καὶ παθητ. τριονίζομαι = σκέπτομαι, διανοοῦμαι.

Τριστέλλι (τό)· ἀντίστασις, ἐναντιότης. «Ἴντα βάζεις τριστέλλι; θὰ σὲ πάω 'ς τὸ σκολεϊό».

Τρουλλόνω, ἐξογκώνω, ὑψώνω, φουσκώνω· ἐτρούλωσε τὸ πόνεμά μου· ἐκ τοῦ τρουλλός· καὶ τρουλλωμα = ὑψωμα, ὑψος.

Τσιμιά (ἡ)· ἐστία.

Τσιτοκόλικα (τά)· καλοῦσιν οὕτω τὰ εὐρωπαϊκὰ ἐνδύματα, καὶ τσιτοκόλης ὁ εὐρωπαϊστὴ ἐνδεδυμένος· διότι διὰ τὴν στενότητά αὐτῶν τεντόνεται (τσιτόνεται) ἐπομένως προσεβάλλει ὁ κῶλος τοῦ φοροῦντος.

Τσιτόνω· τεντόνω, ἐξ οὗ καὶ τσιτωμένος. «Τσιτωσε τὸ πανί».

Τσιονίζω· ἀντηχῶ· «ἡ φωνή σου πῶς τσιονίζει»· ἐξ οὗ καὶ τσιόνισις = ἀντήχησις.

Τσίσι (τά)· λ. ἰδίξ τῶν Νισυρίων, θωπευτικῶς λεγομένη ἐπὶ τῶν μικρῶν παιδίων ἐν-

δυομένων καινουργῇ ἢ καθαρὰ ἐνδύματα. «Μάννα μου, τὰ τσίσι ὤμορφα 'ποῦ 'ναι. Μὴ κλαῖς, καὶ θὰ σοῦ βγάλω τὰ τσίσι σου».

Υ

Υστεροκαῖρι (τό)· φθινόπωρον.

Φ

Φαλάμουγκας (ὁ)· εὐήθης, ἀνόητος, ἐλαφρός· «κακόμοιρε, φαλάμουγκας 'ποῦ 'σαι».

Φαρδούμα (ἡ) καὶ φαρδούμης (ὁ)· λαίμαργος, ἀδηφάγος.

Φέρσο (τό)· καλοῦσιν οὕτω τὸ μέσον τεμάχιον ὑφάσματος ἐκ φουστάνιου ἢ ἄλλου τινός φορέματος· ἡ λέξις ἰδιόζουσα παρὰ Νισυρίοις.

Φρεγάδα (ἡ)· πλοῖον.

Φρύζω (φρύγω)· καθιστῶ τὸν ἄρτον διπυρίτην· «ἐφρυζες τὸ ψωμί».

Φυχολοημένα (τά)· ἀντὶ εὐχολογημένα, λέγεται ἐπὶ παντός πράγματος, ὅπερ ἠυλογήθη παρὰ τοῦ ἱερέως· φυχολοημένα κόλλυβα, φυχολοημένος ἄρτος.

Χ

Χάρος (ὁ)· εἶδος ἰχθύος ἔχοντος πάντοτε τὸ στόμα ἀνοικτόν· ἡ λέξις ἐκ τοῦ χραῖνω καὶ χάσκω.

Χαράδα (ἡ)· δράξ, φούχτα· ὅμοιον τῇ σημασίᾳ καὶ τὸ

Χειρόβολον (τό)· δράξ, φούχτα, ἐκ τοῦ χεῖρ καὶ βάλλω.

Χολιῶ· λυποῦμαι, ἀντὶ χολῶ, ἐκ τοῦ χόλος, ἐξ οὗ καὶ χολιασμένος = λυπημένος.

Ψ

Ψακόνω· δοκιμάζω· «ἐν τὸ ψάκωσα τὸ σταφύλι»· λέγεται καὶ ἐπὶ ἐτέρας σημασίας τῆς τοῦ φαρμακόνω· «ἐψάκωσές με μὲ τὰ λόγια σου», ἐξ οὗ καὶ ψακῆ (ἡ), φαρμάκι, καὶ ψακωμένος = φαρμακωμένος.

Β'.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ.

1

Μία μάννα εἶχε ἔμορφη ἀκριβοθυγατέρα,
ὁ ἥλιος δὲν τὴν ἔβλεπε, ἡ νύκτα κ' ἡ ἡμέρα.
Τὴν ἔλυνε, τὴν ἔχτενιζε μὲ φιλιτισένο κτένι,
'ς τὰ πῆπουλα τὴν κοίμιζε, 'ς τὸ μῶσκο 'νέτρεφέν τη.
Ἦρθε καιρὸς 'ποῦ πέθανε ἡ μάννα ἡ καυμένη,
ἔμειν' ἡ κόρη ἔρημη, ἔμειν' ὠρφανισμένη.
Καιρὸς πολὺς δὲν πέρασε, ὁ κύρης τῆς 'παντρεύθη,
'πῆρε γυναῖκα μὴν ὀχιά· τὴν ἔβαζε νὰ νέθη,
τῆς δίνει κριθῖνο ψωμί, καὶ τὸ νερὸ 'μετροῦσε·
εἶχε δρὸ κόραις ἔμορφαὶς πολὺ ταις ἀγαποῦσε,
αὐταῖς ταις ἐντυνε χρυσὰ ροῦχα, καμαρωμένα·
τῆς ὀρφανῆς τὰ πέταξε, τῆς βάζει ξεσχισμένα,
τῆς βγάζει ἀπ' τὰ δάχτυλα τὰ 'μορφα δαχτυλίδια,
τῆς κόφτει τὰ ξανθὰ μαλλιά, τῆς κεφαλῆς στολίδια.
Τῆς λέγει «εἶσαι ὀρφανή, 'ς τὸν κόσμον δὲν ἐβγαίνεις,
σύρε νὰ 'πᾶς 'ς τὸ μαγεριό, καὶ δούλα μας νὰ γένης».
Τὴν παίρνει τὸ παράπονο· μὲ τὴν καρδιὰ καμένη
κινάει τὰ μεσάνυχτα, 'ς τὸ κοιμητήρι 'μπαίνει,
καὶ φτάνει εἰς τὰ μνήματα, τὴν μάννα τῆς ζυγώνει,
παραίτησεν ἀπ' τὸ σταυρό, τὴν χέρα τῆς ἀπλόνει,
πασχιζεῖ μὲ τὰ νύχια τῆς τὴν πλάκα νὰ σηκώση,
κλαίει, φωνάζει, δῦρεται, πῶς νὰ τὸ φανερώση.
«Σήκου, μαννοῦλα, 'πὸ τὴ γῆ, σήκου καὶ ἀκουσέ μου,
πῶς ξένη μάννα ἔκαμα καὶ παρηγόρησέ με,
καὶ ξέναις ἔκαμ' ἀδερφαῖς, καὶ ξέναις μὲ φωνάζουν,
μὲ δέρνουν, μὲ τὰ λόγια τῶν μέσ' 'ς τὴν καρδιὰ μὲ σφάζουν·
ὅλαις ἡ νιαῖς 'ς τὴν ἐκκλησιὰ πηγαίνουν στολισμέναις,
μαννούλαις ὅλαις ἔχουνε κ' εἶναι καμαρωμέναις·
κ' ἐγὼ δὲν ἔχω νὰ 'ντυθῶ, ν' ἀλλάξω φουστανάκι,
καὶ μένω μὲς' 'ς τὸ σπίτι μας, ποτίζομαι φαρμάκι.
Μοῦ δίνουν κριθῖνο ψωμί, νεράκι μετρημένο,
κοιμοῦμαι μέσα 'ς τ' ἄχυρα, τὸν ὕπνο δὲ χορταίνω.
Πάρε με, μάννα, πάρε με μὲς' 'ς τὸ 'δικό σου στρῶμα,
τῆς μάννας εἶν' ἡ ἀγκαλιὰ γλυκερὰ καὶ μὲς' 'ς τὸ χῶμα».
'Απ' τὰ πολλὰ τῆς δάκρυα, τὴν πίκρα, τὴ λαχτάρα,
ἡ πλάκα ὅλη 'σείστηκε κ' ἐκούστη μὴν ἀντάρα.
Μέσα 'ς τὰ βόθρα ἀπὸ τὴ γῆ στεγνὴ φωνὴ ἐβγαίνει·
τὴν ἤκουσεν ἡ ὀρφανή, στέκει καὶ δὲν προβαίνει.
«Σύρε, κόρη μου, 'ς τὸ καλό, σύρε κ' εἰς τὴν εὐχὴ μου,
μὴν κλαίης καὶ βαρομαχῆς, καὶ τὸ 'βρη ἡ ψυχὴ μου.
Σύρε νὰ 'πᾶς 'ς τὸ σπίτι σου, νὰ 'πᾶς κ' εἰς τὸν ὄντα σου,
κὶ' αὔριο βραδὺ θέλει νὰ 'βρῆς, ὅ,τι ποθεῖ καρδιὰ σου».
'Ἐμειν' ὁ τάφος ἔρημος, καὶ οἱ νεκροὶ 'ς τὸ χῶμα,
προσηύχετο ὀλονυχτῆς 'ς τὴν Παναγιὰ ἀκόμα.
Κε' ὅταν τὸ σκότος ἔφυγε κ' ἐχάραξαν τὰ ὄρη,
ἡ κτίσις ὅλη ἔδωκε χαρίσματα 'ς τὴν κόρη.

Ὁ ἥλιος δίνει ἐμορφιά, κί' αὐγερινός τῆ χάρη,
 τὸ φεγγαράκι ἔδωκε ὄλο του τὸ καμάρι.
 Δροσοῦλα ἔχρισεν αὐγή, καὶ κάμπος τὸ βοτάνι,
 καὶ τ' ἄστρα τὰ ὀλόχρυσά ἐγείνασι στεφάνι.
 Ἦλθε τὸ βράδυ εἰδησις κ' εἶχε χορὸ 'ς τὴν πόλη,
 καὶ ἦτανε τοῦ βασιλιά, κ' ἐχόρευαν ὄλοι.
 Ἐπήγαινε καὶ ἡ μητριὰ μέσ' 'ς τὰ χρυσὰ 'ντυμένη,
 ἐπῆρε καὶ τῆς κόραις τῆς, κ' ἡ ὄρφανοῦλα μένει.
 Τὴν παίρνει τὸ παράπονο, πηγαίνει 'ς τὸν ὄντ'α τῆς,
 καὶ 'ς τὸ προσκεφαλάκι τῆς ἔρῃκε τὴν φορεσιά τῆς.
 Λούστη, ἔκτενιστη κ' ἠλλαξε, κ' ἔβαλε τὸ στεφάνι,
 κάμνει τὰ σύννεφ' ἄλογο κ' εἰς τὸ παλάτι φτάνει.
 'Σ τῆ σκάλα 'ποῦ ἀνέβαινε, ῥόδα καὶ κρίνα 'φίνει,
 'σάν ἦμπε μέσα 'ς τὸ χορὸ, λάμψη μεγάλη χύνει.
 Ἐσώπασαν τὰ ὄργανα, στέκουν καὶ τὴν κυττάζουν,
 λέγ' ἡ μητριὰ, ποῖα εἶν' αὐτή, 'ποῦ ὄλοι τὴ θαυμάζουν;
 Καθὼς τὴν εἶδ' ὁ βασιλιάς, χάνει τὰ λογικά του,
 αὐτὴ γυναῖκα 'θέλησε. Χάθηκε 'πὸ 'μπροστά του.
 Ἄπ' τὴν πολλὴ τὴν βιάση τῆς, νὰ μὴ τὴν 'δῆ' νὰ 'μάτι,
 πέφτει τὸ πασουμάκι τῆς εἰς ἓνα σκαλοπάτι.
 Τρέχει ν' ἀρπάξ' ὁ βασιλιάς, θαυμάζει τέτοια χάρη,
 ὅπου ποτὲ δὲν εἶχε 'δεῖ τέτοιας λογιῆς ποδάρι.
 Δούλους καὶ σκλάβους πρόσταξε, τόπο νὰ μὴ ἀφήσουν,
 ὄρη, λαγκάδια καὶ βουνά, νὰ 'πᾶν νὰ τὴ ζητήσουν.
 Μὴν εἶναι κόρη τοῦ 'γυαλοῦ, μὴν εἶν' ἀνεραῖδα,
 ποῖα μάννα τὴν ἐγέννησε καὶ ποῖαν εἶχε πατρίδα;
 Πιάνουν τὸ πασουμάκι τῆς, 'ς ὅποιον ποδάρι 'μπαίνει,
 ἐκεῖνη 'ναι βασίλισσα, γυναῖκά του θὰ γένη.
 Μικραῖς μεγάλαις τὸ 'βαλαν, φτωχαῖς κί' ἀρχοντοπούλαις,
 καὶ ἡ μητριὰ κ' ἡ κόραις τῆς, δὲν 'ταιριάζε σὲ οὐλαῖς.
 Ρωτοῦσασί καὶ τὴν μητριὰ, κόρη ἂν ἔχη κί' ἄλλη,
 τὸ πασουμάκι καὶ αὐτὴ 'ς τὸ πόδι τῆς νὰ βάλῃ.
 Τρομάζει καὶ καρδιοχτυπᾷ τὴν ὄρφανὴ μὴ 'βροῦνε,
 δὲν ἔλεγε ἡ ἀσπλαγχνή, μὴν τύχη καὶ τὴ 'διοῦνε.
 Βιαστικὴ 'ποκρίθηκε: «Τοὺς λόγους μὴ ζητῆτε,
 κόρη δὲν ἔχω ἄλλη περιά, νὰ μὴ χασουμερῆτε».
 Καὶ εἶδασί τοὺς λόγους τῆς καὶ δὲν τὴν ἐπιστεῦσαν,
 εἰς κάθε μέρος τοῦ σπιτιοῦ ἐπέψαν καὶ 'γυρέψαν.
 Ψάχνουν ἐδῶ, ψάχνουν ἐκεῖ, τὴν ἤθραν μέσ' 'ς τ' ἀμπάρι,
 τῆς τὸ φοροῦσι, 'ταιριαχτὸ τῆς ἦλθε 'ς τὸ ποδάρι.
 Ἀμέσως τὴν ἀρπάζουνε, 'ς τὸ βασιλιὰ τὴν 'πᾶνε,
 καὶ ἡ μητριὰ κ' ἡ κόραις τῆς ἀπ' τὸν καμὸν τῶν σκάνε.
 Καθὼς τὴν εἶδ' ὁ βασιλιάς, 'μπροστά τῆς γονατίζει,
 γυναῖκά του τὴν ἔκαμε, τὸ θρόνο τῆς χαρίζει.

2

Μιὰ λισρὴ 'παντρεύετο, μιὰ λισρὴ 'βλογᾶτο,
 κ' ἐκεῖν' ἡ σκύλλα πεθερὰ τῆ νύφη δὲν τὴ θέλει.
 Κινᾷ καὶ 'πά' 'ς τὸ μαερεῖό, καὶ τῶ μαέρων λέγει:
 «Μαέροι, μαερέψετε φαγιὰ φαρμακωμένα,
 νὰ 'λθουν τὰ συμπεθέρια μου τὰ πολαγαπημένα».

Καὶ 'πηλοᾶται κί' ὁ γαμπρός, τοῦτο τὸ λόγο λέει:
 «Ἐπαρ', μάννα, τὴν νύφη σου, νὰ 'πά' νὰ τὴν φιλέψης».
 Κί' ἀπὸ τὸ χέρι πιάνει τὴν, 'ς τὸ μαερεῖό τὴν πέρει.
 «Μαέροι μου, κενώσατε, τὴν νύφη νὰ φιλέψω».
 'Σ τὴ μιὰ νερὸ ἐγύρευσε, γιατί ἐφαρμακώθη.
 «Κυράτσα, γρήγορα νερό, τώρα ψυχὴ μου βγαίνει».
 «Γιὰ 'δὲ τὴν ἀδριάντροπη λόγια 'ποῦ μοῦ τὰ λέει».
 «Ἀδέρφια, γρήγορα νερό, τώρα ψυχὴ μου βγαίνει».
 Σταμνὶ σταμνὶ ἐσπούσασί, νερὸ γιὰ νὰ τῆς δώσουν,
 ὅσον νὰ τῆς τὸ δώκουσι, ἐβγῆκεν ἡ ψυχὴ τῆς.
 Καὶ 'πηλοᾶτ' ὁ νεόγαμπρος, τοῦτο τὸ λόο λέει:
 «Ἐπαρ', μάννα, τὸ κρίμα μου ἐμένα καὶ τῆς νύφης».
 'Βγάλει τὸ μαχαϊράκι του, 'ς τὸν οὐρανὸ τὸ δείχτει,
 ἀνέβη καὶ κατέβηκεν, εἰς τὴν καρδιὰν ἐμπῆκε.
 'Σ ἓνα μνημεῖο τοὺς βάζουσι, 'ς ἓνα προσκεφαλάκι,
 κ' ἡ κόρ' ἤβγε τρανταφυλλιά, κί' ὁ νεὸς κυπαρισάκι.

3

'Πὸ τὸ πρωὶ σηκόνομαι, 'ς τοῦ ἀγαπῶ πηγαίνω,
 κί' ὁ ἀγαπῶ μὲ 'πάντηξε μέσα 'ς τὸ σταυροδρόμι.
 Κ' ἐγὼ τὸ μῆλο τοῦ 'δωκα, καὶ κείνος τὸ βοτάνι,
 κ' εἰς τὸ λαιμὸ μου τὸ 'βαλα καὶ 'ς τὸ χωριὸ πηγαίνω,
 κ' εἰς τὸ χωριὸ χορὸν ἠῦρα, κ' ἔπιασα καὶ χορεύω.
 Γλυκὺς βοριᾶς ἐφύσησε κ' ἐπῆρέ μου τὴ σκέπη,
 κ' ἡ μάννα του μὲ 'ξάνοιε ἀπὸ τὸ παραθύρι.
 «Κόρη, καὶ ποῖός σου τὸ 'δωκε τοῦ γυιοῦ μου τὸ βοτάνι»;
 «Ὁ γυιός σου 'μένα τὸ 'δωκε, γεναῖκα θὰ μὲ πάρῃ,
 γεναῖκα κ' εὐλοπητικὴ μὲ τὸ χρυσὸ στεφάνι».
 «Κακὴ ὥρα 'ς τοὺς γάμους σου, κακὴ ὥρα 'ς ταῖς χαραῖς σου,
 κί' ἀστροπελέκι καὶ φωτιὰ νὰ πέση 'ς ταῖς αὐλαῖς σου».
 Κ' ἡ κόρη ἦτο φρένιμη, φρένιμα 'πηλοῆθη.
 «Στανιό σου πεθερὰ μοῦ 'σαι, στανιό σου νύφη σου 'μαι,
 στανιό σου τὸν καλὸ σου γυιὸ ἄντρα θὰ τὸν ἐπάρω»
 ἐδῶ πέρα κί' ἀντίπερα κάθονται οἱ μαστόροι,
 καὶ κάμ' ἀργυρολέσιδο, νὰ δέσης τὸν ὕγιό σου.
 κί' ἂν ἔρθω γὼ καὶ λύσω τον, εἶναι 'ντροπὴ 'δική μου,
 κί' ἂν ἔρθ' ἐκεῖνος κ' εὔρη με, πάλαι χαρὰ 'δική μου».

4

'Ἡθέλησεν ὁ κύρ βοριᾶς νὰ 'βῆ νὰ σουργιανίση,
 στέλλει μαντᾶτα θλιβερὰ σὲ ὄλους τοὺς λιμιόνας.
 «Καράβια, μεταράζετε, καὶ θὰ φυσήσω θέλω,
 γιὰτ' ἂν φυσήσω φύσημα, καράβια θὰ τσακίσω».
 Κί' ὅσ' ἄρμενα τ' ἀκούσανε, 'ράξαν καὶ μεταράξαν,
 κ' ἓνα καράβι τῆς Σουριᾶς δὲ θε' νὰ μεταράξῃ.
 «Δὲ σὲ φοβοῦμαι, βρὲ βοριᾶ, φυσήσης, δὲ φυσήσης,
 γιὰτ' ἔχ' ἀντένας σύρματα καὶ τέλινα κατάρτια,
 καὶ παλληκάρια δυνατά, ὄλοι ἄντρες τοῦ πολέμου.
 Κί' ὅταν σειστοῦν καὶ λυγιστοῦν καὶ 'ποῦσι τὸ γιαιμόλα,
 τριὰ μίλια 'πάει τὸ κάτεργος καὶ δέκα τὰ νερά του.

Και 'κει' ποῦ σμίξαν τὰ νερά, πύργος ἐθεμελιώθη,
καὶ μέσα κόρη κάθετο μόνη καὶ μοναχὴ τῆς,
κ' ἡ μάνα τῆς μ' παινοβγαίνει καὶ τράβα τὰ μαλλιά τῆς.
«Κόρη μου, ἀπαρνήσου τὴν τοῦ ναύτη τὴν ἀγάπη».
«Μάννα μ', ἀρνήσου τὸ Χριστὸ καὶ τ' ἄγιο εὐαγγέλιο,
τότε θέλ' ἀρνηστῶ κ' ἐγὼ τοῦ ναύτη τὴν ἀγάπη».

5

«Μάννα, καὶ δὸς μου τὴ φτωγὴ, ποῦ εἶδα χθὲς τὸ βράδυ,
κὶ ἀντίπροχθες ἔς τὸν ποταμὸ κ' ἐπλυνε τὰ λινά τῆς».
«Γυιέ μου, κὶ ἂν εἶν' καλὰ φτωγὴ, ἐγὼ δὲν σοῦ τὴ δίνω».
«Μάννα μου, ἴσ' ἂν τὴν εἶδα γὼ, χρυσᾶ καλίτζια ἴφορει,
φουστάνι χρυσοτσιπῶτο μὲ τὸ μαργαριτάρι».
«Γυιέ μου, κὶ ἂν εἶναι, ὡς μοῦ λές, θέλει προξενητάδες».
Στέλνει παπάδες δώδεκα, μητροπολίταις τριάντα,
κ' ἐξήντα δρὸ γραμματικούς νὰ πᾶ' νὰ τοῦ τὴ φέρουν.
Σεράντα μέραις κάμανε τὴ σκάλα ν' ἀνεβοῦσι,
κὶ ἄλλαις σεραντατέσσερες νὰ τῆς τὸ μεταποῦσι.
Ἡ κόρη ἦτο φρένιμη, φρένιμα ἴπλοήθη·
«Τί θέλουσιν οἱ ἄρχοντες ἔς ἐμὲ τὸ φτωχικὸ μου»;
«Ὁ Γιαννακὸς μᾶς ἔστειλε, γεναῖκα νὰ σὲ πάρη,
γεναῖκα κ' εὐλοητικὰ μὲ τὸ χρυσὸ στεφάνι».
Κ' ἡ κόρη ποῦ ἴτο φρένιμη, φρένιμα ἴπλοήθη·
«Κὶ ἂν ἔρθ' ἡ μάνα μ' ἀπ' τὴ γῆ, κὶ ὁ κύρης μ' ἀπ' τὸν ἔδην,
καὶ σπείρουσι τὴ θάλασσα σιτᾶρι καὶ κριθᾶρι,
καὶ φέρουν χρυσοδρέπανα καὶ κόψουν τὸ σιτᾶρι,
κ' εἰς τὸν ἀφρὸ τῆς θάλασσας νὰ κάμνουνε τ' ἄλῶνι,
μηδὲ κριθᾶρι νὰ βραχῆ, μηδὲ καὶ τὸ σιτᾶρι,
τότε κ' ἐμένα Γιαννακὸς γεναῖκα θὰ μὲ πάρη».

6

Ἰάνω ἔς τὸ ὄρος ἔς τὸ βουνὸ σταυρὸς ἐφανερῶθη,
ποῦ συμπαθεῖ τὸν ἔλενὸ τοῦ Θεοῦ κριματισμένο.
Κὶ ὡς τὸ 'κουσα καὶ γὼ ἔλενὸ τοῦ Θεοῦ κριματισμένο,
πέρνω λιθάρι καὶ κερὶ καὶ λουτουργιὰ καὶ πᾶω.
Κ' ἐκεῖ ποῦ σιμοκόντεψα κοντὰ ἔς τὸ μοναστήρι,
τὰ μάρμαρα σιθάξασι κ' ἡ πόρταις ἐσφαλίξαν,
κὶ ἄγιο πνεῦμα ἐμίλησε πὸ μέσα ἀπ' τ' ἄγιο δῆμα.
«Ποῦ πᾶς, σκύλα, ποῦ πᾶς ἐβροχᾶ, ποῦ πᾶς, μαγαρισμένη;
Νὰ μαγαρίσης ἐκκλησιαίς, νὰ μιάνης μοναστήρια»;
Τὰ κλάματα τὴν πέρουσι, τὰ μπρὸς ὀπίσω στρέφει,
ἐκεῖ ἔβρε πέτρα ρίζωμιά, κ' ἔδωκε καὶ πεζεύει.
«Ποῦ νὰ ἔρω γὼ πνευματικὸ, καλὸν ἐξαοράτη;
ποῦ νὰ ἔρω κὶ ἀντεπίσκοπο νὰ πῶ τὰ κρίματά μου»;
Τότε ἡ πέτρα μίλησε, βραχνῆ λαλιὰν ἐβγάλλει·
«Ἐγὼ 'μαι καὶ πνευματικὸς, καλὸς ἐξαοράτης,
κ' ἐγὼ 'μαι κὶ ἀντεπίσκοπος, καὶ πὲ τὰ κρίματά σου».
Πάλαι κείνη δὲ μίλησε, μόνον ἡ πέτρα λέει·
«Κόρη, τὸν κύρη σοῦ ἔβρισε, τῆς μάνας σου τριστάτης,
καὶ μὲ τὸν πρῶτό σ' ἀδερφὸ ἔκαμες τριὰ παιδάκια».

Τὸ 'να ἔς τὴν χώραν τὸ ρίψες, τ' ἄλλο ἔς τὸν ἀμπελώνα,
τὸ τρίτο τὸ φαρμακερὸν ἔς τῆς μούλας τὰ ποδιάρια.
Τότε ἡ χώρα ἔξικισε, τ' ἀμπέλι ἐξερᾶτη,
κ' ἡ μούλα δ' αἰμονίστηκε, τρώει τὸν καθαλάρη».

7

Τρεῖς ἀντρενωμένοι βούλονται ἀφ' τὸν ἀκάτω κόσμον,
νὰ πάρουν τ' ἔδην τὰ κλειδιά, ν' ἀνέβουν ἔς τὸν ἀπάνω.
Μιὰ λιερὴ τοὺς ἐννοίωσε, στέκει παρακαλεῖ τους·
«Ὡχ! ἀντρενωμένοι, πάρτε με καὶ μὲ ἔς τὸν ἀπάνω κόσμον».
Κὶ ἀπηλοοῦνται, λένουν τῆς καὶ καίουν τὴν καρδιά τῆς·
«Κόρη, βροντοῦν τὰ βροῦχά σου, κὶ ἀστράφτουν ἡ ποδιάρια σου,
καὶ σκοῦν καὶ τὰ καλίτζια σου, καὶ θέλουν μᾶς ἐνοιώσουν».
Καὶ πάλι ξαναλέει τῶ μὲ χεῖλη πικραμένα·
«Ἀνακουμπόνομαι ἴψηλὰ καὶ ζώνομαι γεμάτα,
βάλλω καὶ τὰ καλίτζια μου μὲς ἔς τὸ νεκούμπωμά μου».
Καὶ πάλι ξαναλέει τους, πάλι παρακαλεῖ τους·
«Ἰητέ μ', ἂν δὲν μὲ πάρετε, νὰ σᾶς ἐπαραγγείλω,
τῆς μάνας μου τῆς ἀνομῆς τῆς διπλοκαταρούσης,
ὅπου μοῦ καταράστηκε τρεῖς ἑορταῖς τοῦ χρόνου,
τῆς Παναγίας τὸν ἄουστο καὶ τῆς ἁγίας τριάδος,
καὶ τὴ λαμπρὴ τὴν κεριακὴ, ποῦν τὸ Χριστὸς ἀνέστη».
«Κόρη, τὰ βροῦχα ποῦ φορεῖς, ἔς τὸν ἔδην νὰ τὰ βάλῃς,
τὴ δευτέρη ἀνάστασι νὰ πέσης νὰ ποθάνῃς».

8

Ἄουρος ἀπ' ἀνατολὴ κ' ἡ κόρη πὸ τὴ δύση,
ἐγάπαν τὴν κ' ἐγάπαν τὸν χρόνους δεκατεσσάρους·
δὲν ἦτο ἀπὸ τὸ Θεὸ μιὰ μέρα νὰ ἔβρεθοῦσι.
Μιὰ κεριακὴ καὶ μιὰ λαμπρὴ, μιὰν ἀκριβὴ ἡμέρα,
ἴβγηκεν ἡ κόρη ἀπ' τὸ λουτρὸ κὶ ὁ νεὸς ἀπ' τὴν ταβέρνα,
κ' ἐκεῖ συναπαντήθησαν τὰ δρὸ τ' ἀγαπημένα,
κ' ἠῦρε ἡ νιά ὅ,τ' ἤθελε κὶ ὁ νεὸς ὅ,τ' ἐπεθύμει.
Ἐπηλόθη κ' εἶπεν του· «Καλῶς τὸν τὸν ἀφέντη·
τὸν ἄγιο πάντα νὰ ῥχεσαι, τὸν ἄγιο νὰ μὴ φεύγῃς,
τὸν ἄγιο Παντελέμονα ἔς τὸ σπῆτι μας νὰ μ' εὔρῃς.
Ἰάν θὰ σχολάσουν τὰ γλαριά καὶ σβύσουν τὰ λυχνάρια,
ἔπαρε τὸ δρομὶ δρομὶ κ' ἔλ' ἀπ' τὰ κεραμιδία.
Ἰ τὴν ἀκρὴ τῶν κεραμιδιῶν ἔχει τριὰ παραθύρια,
τὸ χρύσον εἶν' τῆς μάνας μου, τ' ἀργύρο τοῦ κυροῦ μου,
τὸ χρυσομαργαρίταρον ἐκείνον τὸ δικό μου,
κρέμουνται τὰ μαλλάκια μου, καὶ πιάσ' τα κ' ἔβγα πᾶνω».
Ἐκεῖνος ἐβιάστηκε, πριχοῦ τοῦ ὕπνου ἴπαι,
κ' ἡ κόρη τὸ κατάλαβε, τὸν πονεμένο κάνει.
«Μάννα, τὸ κεφαλάκι μου, θέλω νὰ πᾶ' νὰ πέσω».
«Ἄφετε, δούλαις, τὰ κεριά, βαγίτσαις τὰ λαμπάδια,
νὰ κοιμηθῆ ἡ κόρη μου, νὰ τὴ διαβοῦν οἱ πόνοι».
«Ὁχι, μαννίτσα μου γλυκειά, πάλι γλυκειά μου μάνα,
ἀτῆ μου θ' ἄψω τὸ κερὶ, ἀτῆ μου τὸ λαμπάδι,
κὶ ἀτῆ μου θ' ἀποκοιμηθῶ, νὰ μὲ διαβοῦν οἱ πόνοι».

Καί 'σάν ἐπῆγε κ' ἠῦρέ τον μέσα 'ς τὴ κάμαρά της,
τῆς ἐπεριφανίστηκε καὶ 'γέλασε μεγάλη.
« Γιὰ 'δὲ τῆς κούρβας γέλασμα, πολίτικη καμάρα,
νὰ 'κούσουν κ' ἡ γειτόνισσας, νὰ λέν καὶ φίλον ἔχει».
« Ὁχι, μαννίτσα μου γλυκειά, πάλαι γλυκειά μου μάννα,
ἐξέφυέ μου τὸ κερί κ' εἰς τὸ θρονὶ ἐμπῆκε,
κί' ἀπ' τὸ θρονὶ 'ς τὸ χέρι μου καὶ πάλαι δὲν ἐσβύσε·
καὶ μοῦ 'περιφανίστηκε καὶ 'γέλασα μεγάλη ».
Ὀληνυκτῆς ἐφίλαν τὴ καὶ περιλάμπαζέν τη,
καὶ 'κειὰ τὰ μεσάνυκτα ἔφυε κ' ἔφηκέν τη.
Καὶ τὸ πρῶτ' σηκόνεται 'σὰ μῆλο μαραμένο,
τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ἀγρυπνιάς ἦτο παραδομένο.
Κ' ἡ μάννα της τὴν ἀρωτᾷ κί' ὁ κύρης της τῆς λέει·
« Τί 'χει τὸ μῆλο τοῦ μαλοῦ κ' ἔδωκε κ' ἐμαράτη »;
« Δρὸ περιστέρια παίζανε 'ς τὴ μέση τοῦ σπιτιοῦ μας,
ἀρσενικὸ καὶ θηλυκὸ, καλοζωγραφισμένα,
τ' ἀρσενικὸ ἐπέτασε, τὸ θηλυκὸ πομένει ».

9

'Απόψε μέσ' 'ς τὸν ὕπνο μου, 'ς τὴν ὑπνοφαντασιά μου,
'σὲ περιβόλι ἤμουνα, σὲ δέντρο ἐκοιμούμουν·
σέλινα μεταφύτευγα, καὶ πράσα 'πρασολόουν·
κί' ὁ νιὸς 'ποῦ μὲ 'τρογύριζε, ποτέ μου δὲν τὸν εἶδα,
καὶ τὸ πρῶτ' σηκόνομαι πολὺ συλλοισμένη.
« Ἄς ἔβγω 'ς ταῖς γειτόνισσας, 'ς ταῖς ὄνειροδιαλύτριάς,
νὰ μοῦ διαλύσουν τ' ὄνειρον ἐκεῖνο 'ποῦ 'δα 'πόψε ».
Καὶ μιὰ καλὴ γειτόνισσα ἐπηλοήθηκέ μου·
« Τὸ ὄνειρό σου εἶν' καλὸ, καλὸ θὰ σοῦ διαλύσῃ·
τὸ περιβόλι θάλασσα, τὸ δέντρο εἶν' καίκι,
τὰ σέλινα 'ναι κύματα, τὰ πράσα ἀεράκι,
κί' ὁ νιὸς 'ποῦ σὲ 'τρογύριζε, ἐκεῖνος 'ποῦ σοῦ λείπει ».

10

Βαρειά βαρειά 'νεστέναζα, κ' ἐρράη τὸ λαγκάδι,
καὶ μιὰ καλὴ γειτόνισσα ἐπηλοήθηκέ μου·
« Τί 'χεις, κόρη μου, καὶ χολιάς, καὶ βαριαναστενάξεις;
βαρὺ γομάρι δὲν κρατεῖς, βουνὶ δὲν ἀνεβαίνεις,
τὸν ποταμὸ δὲν τὸν περνᾷς θολὸ καὶ βουρκωμένο ».
Κ' ἐγὼ 'πὸ 'κει 'ποῦ κάθουμουν ἐπηλοήθηκά της·
« Μακάρ' νὰ 'νέβαινα βουνὶ, νὰ 'βάστουν καὶ γομάρι,
νὰ 'πέρνουν καὶ τὸν ποταμὸ θολὸ καὶ βουρκωμένο,
περὶ 'ποῦ 'μαι 'ς τὸ σκρίνὸ μου πολλὰ 'ποχωρισμένη ».

11

'Απόψε μέσ' 'ς τὸν ὕπνο μου, 'ς τὴν ὑπνοφαντασιά μου,
γροικῶ χτύπο 'ς τὴν πόρτα μου, τραοῦδι 'ς τὴν αὐλή μου·
κ' ἐγὼ 'πὸ 'κει 'ποῦ 'κοίτουμουν ἐπηλοήθηκά του·
« Ἄν εἶσαι διάβης, διάβαινε, περαμετάρης, πέρνα,
κί' ἂν εἶσ' ὁ νιὸς 'ποῦ καρτερῶ, ἀνοιξ' τὴν πόρτα κ' ἔμπα ».

12

'Πῆτέ μου, ἴντα νὰ γενῶ μὲ τούτη τὴν ἀγάπη;
πρῶτ' βραδὺ 'ς τὸ σπίτι μας καὶ κάθε μεσημέρι,
νὰ τὴν ἐδιώξω δὲ 'μπορῶ καὶ νὰ τῆς 'πῶ τὸ ὄχι·
κακιώσω θέλω μιὰ βραδῶν, νὰ σφικτομανταλώσω.
Βαρσάμια βάζω μάνταλα, βασιλικούς περάταις,
καὶ βάζω κί' ἀντιμάνταλα τοῦ 'δρῶσμου τὸ κλωνάρι.
'Εκεῖα τὰ μεσάνυκτα, δρῶ 'ραιοὶ νὰ 'ξημερώση,
'γροικῶ χτύπο 'ς τὴ πόρτα μου, ζάλα μέσ' 'ς τὴν αὐλή μου,
τραοῦδι 'ς τὸ δωμάτι μου, μὰ δὴ πρεπὸ τὸν εἶχε.
« Ὡ λισρή, σὴκ' ἀνοιξε, νὰ 'πά' σοῦ κόψω ροῦχα,
νὰ 'πά' σοῦ κόψω καμουχὰ καὶ πράσινα βελουῶδα,
κ' ἐμπρός 'ς τὰ μανικάκια σου χρυσὸ μαργαριτάρη ».
Κ' ἐγὼ 'πὸ 'κει 'ποῦ 'κοίτουμουν ἐπηλοήθηκά του·
« Καλὰ τὸ λέεις, ἄουρε, καλὰ τὸ συντυχαίνεις,
νὰ 'πά' μοῦ κάμης ἐρημιαίς, νὰ 'πά' μοῦ κάμης ἔννοιας,
κ' ἐμπρός 'ς τὰ μανικάκια μου δάκρρα καὶ μυριολόγια ».

13

'Σ ὅλα τὰ κάστρο 'πῆα κί' ὅλα τὰ 'γύρισα,
'σὰ τῆς Σουριᾶς τὸ κάστρο κάστρο δὲν εἶδα,
νὰ 'χῆ 'σημένιας πόρταις κί' ἀργυρὰ κλειδιά.
Κλέφταις τὸ 'πολεμοῦσαν χρόνους δώδεκα,
κί' ἄλλους δεκατεσσάρους οἱ Σαρακηνοὶ.
'Ενα παλληκαράκι μιᾶς ῥωμιάς παιδί,
τὰ γένεια δὲν λυπᾶται, καὶ μπερπερίζεται,
τὴν νιότη δὲν λυπᾶται, καὶ γυναικίζεται,
καὶ πιάνει μαξελάρι καὶ βάλλει το κοιλιά,
καὶ δρὸ χρυσὰ μαντήλια καὶ βάλλει τα βυζιά,
κί' ἀπ' ἔξω 'πὸ τὸν πύργο 'πάει καὶ γκεζερνᾷ.
« Ὡ κυρὰ τοῦ πύργου καὶ λυπήσου με,
τὴν ὄρφανὴ καὶ ξένη κ' ἐλεημονήσου με,
ὅπου 'μαι 'γγαστρομένη τῶν ἐννιᾶ μηνῶ,
καὶ πιάνου με οἱ πόνοι, καὶ τί ν' ἀπογενῶ »;
« Τρεχᾶτε, βάγλαις, σκλάβαις, νὰ τῆς ἀνοίξετε,
τὴν ὄρφανὴ καὶ ξένη νὰ 'λεημονήσετε ».
« Ὁχι, κυρὰ μου, ὄχι, μπά 'ναι καταδοτιά ».
'Ὅσο νὰ καλανοῖξουν, χίλιοι 'μπήκασι,
ὅσο νὰ 'μισανοῖξουν, μύριοι 'βγήκασι,
ἡ πιὸ καλὴ τοῦ πύργου ὄξω 'τινάχθηκε ».

14

'Εδῶ 'ς τὴν κάτω γειτονειά, ἐδῶ 'ς τὴν κάτω ρίβα,
κάθεται κούρβα καὶ κερνᾷ ἕνα χρυσὸ στρατιώτη·
ἕνα πατῆρι τὸν κερνᾷ κ' ἕνα λόγος τοῦ λέει·
« Ὡμορφος 'ποῦ 'σ', ἀφέντη μου, 'μ' ἔχεις κοντὴ γυναῖκα ».
« Κέρνα με, κούρβα, κέρνα με, καὶ λόγια μὴ μου φέρνης,
κί' ἂν εἶν' κοντὴ ἡ γυναῖκά μου, κάλλια 'ναι 'πὸ τ' ἐσένα·
ἔχει τοῦ κίτρου μυρωδιά, τῆς ἀροδάφνης κάλλη,
κ' ἔχει καὶ τὸ νεντράνισμα τ' αἰ Γιώργη τὸ πνέμμα ».

Κι' ἀπ' ὄξω κείνη στέκεται, ὅλα καλὰ τ' ἀνκράται.
 « Ἐπαινέσες μ', ἀφέντη μου, διπλοῦ νὰ σ' ἐπαινέσω.
 Οἱ δρό σου νῶμοι πύργοι ναι, κ' ἡ ἐλικιά σου κάστρο,
 καὶ λάμπει καὶ ἡ νιότη σου 'σάν τοῦ μποννέτη τ' ἄστρο,
 γλυκὺ μου γλυκοκάλυμο, 'πὸ τῆς Σουριᾶς τὰ μέρη,
 'ποῦ κόβγουν οἱ ἀράπιδες μὲ μυρικό μαχαίρι·
 τῆ ψύχα κάμνουν ζάχαρη καὶ τὸν ἀφρό του μέλι,
 καὶ τ' ἀποκαθερίδια του κάμνουν ἀφράτο μόσχο ».

15

Ὁ νιὸς ἐκάθετο θρονί, κόρη τὸν παραστέκει,
 κόρη τὸν ἐπαράστεκε, 'ποῦ 'χε τοῦ νιοῦ τὰ κάλλη.
 Μῆτε σήκου τῆς ἦλεε, μῆτε καὶ κάτσε κάτω,
 δρὸ λόγια τῆς ἐμίλησε κ' ἦτο μὲ τὸ φαρμάκι.
 «Κόρη, ἄμε κάμ' ὄριό κλειδί κι' ὀλόχρυση κατήνα,
 καὶ κλειδωσέ τη τὴν καρδιά καὶ ξέχασέ τα 'κεῖνα».
 « Πριχοῦ νὰ 'πῆς, ἀφέντη μου, ἐπῆα κ' ἔκαμά τα,
 κι' ἂν 'πῆς κλειδί, 'δικό μ' ἔχω κι' ὀλόχρυση κατήνα,
 καὶ κλειδωσά τη τὴν καρδιά καὶ ξέχασά τα 'κεῖνα».
 Μαντάτα πᾶσι κ' ἔρχονται ἀπὸ τὴν Ἐγγλιτέρα,
 καὶ προξενοῦν τὴν Ἀρετή, νὰ 'παντρευτῆ 'ς τὰ ξένα.
 «Κόρη, 'ς τὰ ἀρραβωνιάσματα, Χριστέ, νὰ 'ψυχομάχουν,
 καὶ πάνω 'ς τὰ παντρέμματα, Χριστέ μου, νὰ μὲ 'χῶναν».
 Πάνω 'ς τὰ ἀρραβωνιάσματα ὁ νιὸς ἐψυχομάχει,
 καὶ πάνω 'ς τὰ παντρέμματα ὄξ' ἔβγαίν' ἡ ψυχὴ του·
 κ' οἱ ἄρχοντες τὸν πέρνουσι νὰ 'πᾶσι νὰ τὸν θάψουν.
 Κούει Ἀρετὴ τὰ κλάμματα, ἀκούει καὶ τὰ 'ξόδια.
 «Καὶ τίνος εἶν' τὰ κλάμματα, καὶ τίνος εἶν' τὰ 'ξόδια»;
 «Τοῦ Κωσταντῆ τὰ κλάμματα, τοῦ Κωσταντῆ τὰ 'ξόδια».
 «Κάμετε τόπον, ἄρχοντες, καὶ τόπον οἱ παπάδες,
 καὶ τόπον ἡ φτωχολογιά, νὰ 'βγῶ νὰ 'δῶ τὸ ξένο».
 Πικρὴ φωνὴν ἐφώναζε, σκύπτει, γλυκοφιλά τον·
 κ' ἐφόρει εἰς τὸ χέρι τῆς διαμάντι δαχτυλίδι,
 γύρου τριγύρου μάλαμα καὶ μέσα τὸ φαρμάκι,
 'ς τὰ χεῖλη τῆς τὸ πόσυρε κι' ὄξω βγαίν' ἡ ψυχὴ τῆς.
 « Ἄμε καὶ σύ, ψυχοῦλά μου, μαζῆ μὲ τοῦ πουλιοῦ μου».
 'Σ ἓνα μνημεῖο τοὺς βάλασι καὶ 'ς ἓνα κιουράκι,
 κ' εἰς τὴν δεξιά του τὴν μεριά εἶχε παραθυράκι.
 Ἦθγεν ὁ νιὸς κυπάρισο, κ' ἡ κόρη νερατζοῦλα·
 κάθε λαμπρὴ καὶ κεριακὴ, καθ' ἀκριβὴ ἡμέρα,
 ἔσκυφε τὸ κυπάρισο τῆ νερατζιᾶν ἐφίλα·
 καὶ μιὰ λαμπρὴ, μιὰ κεριακὴ, μιὰν ἀκριβὴν ἡμέρα,
 ἐθέλησεν ὁ βασιλιάς νὰ 'ρτῆ νὰ συρτανίση,
 καὶ 'στάθη εἰς τὸν ἴσκιον των, 'ς τὸ δροσερὸν ἀέρα.
 «Γιὰ 'δῆτέ τα τὰ δρὸ δεντριά, πῶς εἶν' ἀγαπημένα,
 οὔλα φιλοῦνται ζωντανὰ καὶ τοῦτα 'πεθαμένα».

16

Μιὰ κόρη μάζονε ἀνθὸ καὶ τὸν ἐκορφολόα,
 νὰ κάμη φούντα φουντωτῆ, νὰ στείλῃ τ' ἀρμαστοῦ τῆς,

κ' ἡ μάνα τῆς τὴν ἐθωρεῖ ἀπὸ τὸ παραθύρι.
 « Μωρὴ σκύλα, μὴρ' ἄνομη, μωρὴ γεβεντισμένη,
 μὴρ', ἔχεις δώδεκ' ἀδερφούς, κ' οἱ δώδεκ' ἀντρενωμένοι·
 στάσου νὰ 'ρτοῦν κ' οἱ δώδεκα, κι' ἂ δὲν σὲ κατακρίνω».
 Ἄκόμ' ὁ λόγος ἔστεκε κ' ἡ συντυχιά ἐκράτει,
 καὶ νὰ κ' οἱ δώδεκ' ἀδερφοὶ 'ς τὴ σκάλα κι' ἀνεβαίνουν.
 Ἦδὲ μιὰ ξυλιὰ τῆς δίνουσι κ' ἐν τῆς ἐβαροφάνη,
 ἀμὲ τῆς μάνας ἡ ξυλιὰ 'ς τὸν ἄδη θὰ τὴν βάνη.
 Καὶ μέσα τὰ μεσάνυκτα ἡ κόρη 'ψυχομάχει,
 καὶ 'μπαίνει 'βγαίν' ἡ μάνα τῆς καὶ τράβα τὰ μαλλιά τῆς.
 « Ἄν θέλῃς, κόρη μου, χρουσά, ἂν θέλῃς βελουδένια,
 ἂν θέλῃς καὶ τὸν καμουχά, 'ποῦ 'χει τὰ χίλια γρόσια».
 « Δὲ θέλω, μάνα μου, χρουσά μῆτε καὶ βελουδένια,
 δὲ θέλω καὶ τὸν καμουχά, 'ποῦ 'χει τὰ χίλια γρόσια,
 μόν' θέλω 'γὼ τὰ ροῦχά μου τὰ καταματωμένα,
 νὰ μὲ 'ρωτοῦν ἡ λιεραῖς, 'ποῦ 'τον αὐτὰ τὰ ροῦχα;
 ἡ μάνα μου μοῦ τὰ 'καμε γιὰ μιὰν ἀγάπη 'ποῦ 'χα.
 Μάνα, 'σάν ἔρθ' ὁ Κωσταντῆς, μὴ τὸν κακοκαρδίσης,
 βάλε του τάβλα νὰ γευθῆ, μαντήλα νὰ δειπνήσῃ·
 κι' ἀνοιξε τὴν κασέλα μου τῆ μαυραραχνιασμένη,
 δός του τὸ δαχτυλίδι του, 'ποῦ μ' ἀρραβωνιασμένη».
 Καὶ δέξου καὶ τὸν Κωσταντῆ 'ς τὸ μαῦρο καθαλλάρη.
 Ἦθρει σταυρὸ 'ς τὴν πόρτα τῆς, παπάδες 'ς τὴν αὐλὴ τῆς,
 καὶ 'θῶρει καὶ τὸ μάστορη κ' ἔκαμνε τὸ μνημοῦρι.
 « Παρακαλῶ σε, μάστορη, τίνος εἶν' τὸ μνημοῦρι»;
 « Τῆς ἀρμαστῆς τοῦ Κωσταντῆ, 'ποῦ 'τον εἰς τὸ ταξεῖδι».
 Βγάζει τ' ἀργυρομάχαιο μὲ τὸ χρουσοῦ θηκάρι,
 'ς τὸν οὐρανὸ τὸ πέταξε, 'ς τ' ἀγκάλια του τὸ 'δέχθη.
 « Ἄμε καὶ σύ, ψυχοῦλά μου, μαζῆ μὲ τοῦ πουλιοῦ μου·
 'ς ἓνα μνημεῖο μᾶς βάλλετε καὶ 'ς ἓνα κιουράκι,
 κ' εἰς τὴ δεξιά του τὴ μεριά 'φῆστε παραθυράκι».
 'Σ ἓνα μνημεῖο τοὺς βάλλουσι καὶ 'ς ἓνα κιουράκι,
 νὰ 'μπαίν' ἀγέρας καὶ δροσιὰ, νὰ 'βγαίνῃ τὸ φαρμάκι.
 Ἦθγεν ὁ νιὸς κυπάρισο κ' ἡ κόρη νερατζοῦλα·
 κάθε λαμπρὴ καὶ κεριακὴ, καθ' ἀκριβὴ ἡμέρα,
 ἦσκυφε τὸ κυπάρισο τὴν νερατζοῦλα φίλα.

17

Μιὰ μάνα εἶχε ἐννιά γυιούς καὶ μιὰ μοναχοκόρη·
 'ς τὰ σκοτεινὰ τὴν ἔλουνε, 'ς τ' ἄστρο καὶ 'ς τὸ φεγγάρι,
 'ς τ' ἄστρο καὶ 'ς τὸν αὐγερινὸν 'βγαίνει καὶ 'κτένιζεν τὴν.
 Ὁ βασιλιάς 'σάν τὸ 'μαθε, πῶς εἶχε τέτοια κόρη,
 μαντάτα πᾶσι κ' ἔρχονται 'πὸ τὸ μακρὸ σφερί.
 Ἦθελσαν κ' οἱ ἐννιά τῆς γυιοί, κ' ἡ μάνα των δὲν θέλει,
 καὶ 'συλλοήθη κ' εἶπέ τῆς τὸ πρὸ γλυκὺ τ' ἀδέρφι.
 « Μάνα, νὰ τὴν 'παντρέψουμε τὴν Ἀρετὴ 'ς τὰ ξένα,
 'πάω κ' ἐγὼ 'ς τὴν ξενιτειά, τὰ ροῦχά μου νὰ πλένη».
 « Γυιέ μου, νὰ τὴν 'παντρέψουμε τὴν Ἀρετὴ 'ς τὰ ξένα,
 ἐμὲ 'σάν μοῦ 'ρθῇ ῥαθυμιὰ, ποιὸς 'πά' νὰ μοῦ τὴν φέρῃ»;
 « Μάνα, 'σάν σοῦ 'ρθῇ ῥαθυμιὰ, ἐγὼ νὰ σοῦ τὴν φέρω».
 Τὸν ἥλιο βάζουν μάρτυρα, τ' ἄστρο καὶ τὸ φεγγάρι.

Ἵ ἐκεῖνο τὸ ῥημόχωρο θανατικὸν ἐπέφτη·
 ἴπεθαίνουσι οἱ ἐννιά τῆς γυιοί, ψυχομαχεῖ κ' ἡ μάνα,
 ὁ ἥλιος ἐβασίλευε ἔς τοῦ Κωσταντῆ τὸ μνημα.
 «Γιὰ σήκου, σήκου, Κωσταντῆ, νὰ πᾶς ἔς τὸ στοίχημά σου».
 Σηκῶνεται ὁ Κωσταντῆς ἔπο μὲς ἀπὸ τὸ μνημα.
 «Περικαλῶ σε, ἦλιε μου, γιὰ νὰ μὲ προστατεύσης,
 ὁποῦ ναι ἡ κυρ' Ἀρετῆ, θέλω νὰ μοῦ ῥηνήψης».
 «Θωρεῖς ἐκεῖνο τὸ βουνὸ τὸ καταμαυρισμένο,
 ὁποῦ χεῖ ντάρρα ἔς τὴ κορφή καὶ καταχνιά ἔς τὴ μέση;
 Ἐκεῖ ναι ἡ κύρ' Ἀρετῆ ἔς τὸ πλάι καὶ χορεύει».
 Ἐκεῖνος ὡς ἐπρόβαλε, εὐθύς τὴν ἐγνωρίζει.
 «Γιὰ κόπιασε, κυρ' Ἀρετῆ, κ' ἡ μάνα σὲ γυρεύει».
 «Γιὰ δὲ τοῦ σκύλου τὸν ὑγιό, ποῦ ξέρει τ' ὄνομά μου».
 «Δὲν εἶμ' ἐγὼ ὁ Κωσταντῆς, τὸ πιά γλυκὺ σ' ἀδέρφι»;
 «Ἀφοῦ ἴσαι σὺ ὁ Κωσταντῆς, τὸ πιά γλυκὺ μ' ἀδέρφι,
 ποῦ ναι ὁ μαῦρός σου πλετζές, τὸ μαῦρό σου μουστάκι»;
 «Ἵ τὴν ἀρρωστῖαν ἐκοίτουμον καὶ δῶκαν καὶ μαδῆσαν».
 «Γιὰ πέ μου, πέ μου, Κωσταντῆ, γιὰτί μὲ θέλ' ἡ μάνα;
 Ἄν εἶναι γέλοια καὶ χαραῖς, νὰ πᾶ ν' ἀλλάξω νὰ ῥθω,
 ἄν εἶναι πίκραις καὶ χολαῖς, νὰ βάλω μαῦρα νὰ ῥθω».
 «Γιὰ κόπιασε, κύρ' Ἀρετῆ, ἄς εἶν' καὶ μετ' αὐτά σου».
 Ἵ τὸ δρόμο ποῦ πηγαίνασι, ἔς τὸ δρόμο ποῦ διαβαίνασι,
 καὶ τὰ πουλάκια κελαδοῦν καὶ τὰ πουλάκια ἴεαν·
 «Κρίμα τὴ ρούσα πέρδικα, τὴ ρούσα περιστέρα,
 μὲ τὸ νεκρὸ ἄν περπατεῖ καὶ δὲν τὸν ἐγνωρίζει».
 «Γιὰ ἴκουε, ἴκου', Κωσταντῆ, τί λέσι τὰ πουλάκια».
 «Πουλάκια ναι κ' ἄς κελαδοῦν, πουλάκια ναι κ' ἄς λέουν».
 Καὶ ἄν ἐσιμοκόντεψε κοντὰ τὸν αἰ Γεώργη,
 «Γιὰ ἴόζεψε, κυρ' Ἀρετῆ, νὰ μῶ νὰ προσκυνήσω·
 τ' αἰ Γεωργεῦ ἴαζα κερὶ, νὰ μῶ νὰ τοῦ τὸ φήσω».
 Ἵρουκᾶ τῆς πλάκας καὶ βροντᾶ, τὸ χῶμα καὶ βοῖζει.
 «Καλὰ μοῦ ἴεαν τὰ πουλιά, καλὰ μοῦ ἴσυντυχαίνασι».
 Τὰ κλάμματα τὴν πέρουσι, ἔς τὸ σπῖτι των καὶ ἴπαι,
 ἴβρίσκει τὴ μαυρομάνα τῆς, κοίτεται ἔς τὸ κρεβάτι.
 «Καλῶς τὴν τὴν κυρ' Ἀρετῆ, ὁποῦ τὴν ἐπεθύμουσι,
 καὶ τῶρ ἄς ἴρθ' ὁ Χάροντας, νὰ ἴάρη τὴν ψυχὴ μου».

18

Ἵ Γεάννης κ' ὁ κύρ ἥλιος ὁμάδην περπατοῦν,
 βαρυστοιχηματίζουσι τὰ κεφάλια τους,
 ποῖός νὰ ἴπᾳ πλιά γλήγορα ἔς τὴ μάνα του.
 Ἵ ἥλιος ἐβραδράστη εἰς τῆς μάνας του,
 κ' ὁ Γεάννης ἐβραδράστη μὲς ἔς τὰς δαμασκαῖς,
 ὁπ' ἄνθρωπο δὲν ἔχει, μόνον τριὰ δενδριά,
 μηλιά καὶ κυδωνίτσα κ' ἀγριοφοινικιά.
 ἄπ' τῆς φοινικιάς τὴ ρίζα τρέχει κερὶ νερό,
 κ' εἰς τὸ νερὸν ἐπάνω κεῖται μάρμαρο,
 ἔς τὸ μάρμαρον ἐπάνω κεῖται Γεαννακῆς,
 σπαθοκονταρωμένος κ' ἀνεγνωρίμος.
 . . . . . τὸν παραβλέπουσι καὶ ῥωμηροὶ τὸν κλαῖν,
 τριὰ ἴρθεναι κορίτσα στέκουσι καὶ τὸν λέν.

«Γεάννη, καὶ νὰ ἴχες μάνα, νὰ ἴχες κ' ἀδερφή·
 νὰ ἴχες καλὴ γυναῖκα καὶ νὰ σ' ἔκλαιεν».
 «Ἐγὼ, καμένη, μάνα, ἔχω κ' ἀδερφή,
 ἔχω καλὴ γυναῖκα, ἄμ' εἶν' ἀλάργου μου».
 Νὰ κ' ἡ καλή του κ' ἴρθε μὲ τριὰ μικρὰ παιδιὰ,
 τὸ νὰ παιδί ἔς τὸ χέρι καὶ τ' ἄλλο ἔς τὸ βυζί,
 καὶ τ' ἄλλο ἐμπροστὰ τῆς γυρεύει τῆς ψωμί.
 «Γεάννη μου, δὲ λυπᾶσαι; χήρα μ' ἄφησες,
 χήρα κακομοῖρα, μὲ τριὰ μικρὰ παιδιὰ».
 «Σῶπα, καλή μου, σῶπα, κ' ἐντροπιάζεις με.
 Μηρίαρ ἴτον ἴνας, μηρίαρ ἴτον δρό;
 ἐννιά χιλιάδες ἴτο, κ' ἐγὼ μουν μοναχός,
 κ' ἄπ' τῆς ἐννιά χιλιάδες ἴνας μοῦ μείνε·
 λαοῦ ποδάρι εἴχε κ' ἀετοῦ φτερά,
 ἔς τοὺς οὐρανοὺς ἐπέτα, ἔς τὰ νέφη ἴβρίσκειτο,
 καὶ ἴπέτασε καὶ ἴπῆε ἴπάνω ἔς τὸν οὐρανό·
 καὶ ἔς τὸ ξενέστρεμμά του, κείνος μὲ ἴάρεσε,
 κ' ἴτανε κ' ἀδερφός μου καὶ δὲ μὲ ἴνώρισε.
 Ἵοχου, ἀδέρφι, ὄχου, τί ναι ποῦ μοῦ ἴκαμες;
 ἴδειξες τὸ σπαθὶ σου καὶ μ' αἰμάτωσες.
 Τρέξε, ἀδέρφι, τρέξε, νὰ φέρῃς τοὺς γιατροὺς,
 κ' ἔχω παιδιὰ, γυναῖκα, κ' εἶν' κρῖμα νὰ χαθοῦν».
 Τρέχει ἀδερφός του ἴπᾳ καὶ φέρνει τοὺς γιατροὺς.
 «Γιατροί, γιατρέψετε τον, γιὰτί θε νὰ σφαῶ,
 ποῦ ἴτον ὁ ἀδερφός μου κ' ἐν τὸν ἐγνωρίσα,
 κ' ἴδειξα τὸ σπαθὶ μου καὶ τὸν ἴβάρεσα».

19

Ἵσηκῶθηκα τὸ καῦμένο μὲν ἀυγὴ μὲ τὸ καλό,
 κ' εἰς τὸ κάμπο κατεβαίνω, κόρη νὰ ἴρω νὰ χαρῶ.
 ἴβρίσκω μὲ ἀγγελουδιὰ, κ' ἴτανε ἴμισανοιχτή,
 κ' ἴτανε μὲ κόρη μὲσα ἀγγελοζωγραφιστή.
 Τὸ φεσάκι μου τῆς βγάξω καὶ τὴ διπλοχαιρετῶ·
 «Μὲ τὸν ὄρισμό σου, φῶς μου, δρό λογάκια νὰ σοῦ ἴπῶ».
 Κ' ἡ δουλεύτρια τῆς μοῦ λείει· «Σὺ δὲν εἶσαι γιὰ ταυτὴν».
 ἴπέφτω κᾶτω λιωμένος κ' οἱ γειτόνοι μὲ βαστοῦν,
 δὲν τὸ ἴβάσταξ' ἡ καρδιά τῆς νὰ φωνάξ' ἐνός γιατροῦ.
 «Μή, γιατρέ, κ' ἄν σὺ μὲ ζήσης, ἐμπροστὰ τῆς θᾶ σφαῶ,
 θάμασμα θέλω νὰ γείνη, πῶς γιὰ ἴάπη θᾶ χαθῶ».

20

Ἵ Κωσταντάκης ὁ μικρός, ὁ μικροκωσταντάκης,
 πρώτη σπαθᾶριν ἴβγαλε, τὴ δεύτερη κοντᾶρι,
 τὴν τρίτη ἐκαυκῆστηκε, πῶς εἶναι παλληκᾶρι.
 Κ' ὁ βασιλιάς ὡς τ' ἴκουσε, πολὺ τοῦ ἴκακοφάνη·
 διαλαλητάδες ἴβγαλε, νὰ ἴβγοῦνε ἔς τὸ μεῖτᾶνι,
 ποῖός εἶναι ἴξιος, δυνατός, τὸν Κωσταντῆ νὰ πιάση.
 Κ' ἴνας κοντός, κοντοβερός, μὲς ξένης μάνας γέννα,
 ἐκεῖνος τὸ καυκῆστηκε τὸν Κωσταντῆ νὰ πιάση.
 «Φέρτε μου χίλιους ἄπ' ἐμπρός, καὶ χίλιους ἄπ' ὀπίσω,

καὶ χίλιους ἀπ' τῆ μιὰ μεριά, καὶ χίλιους ἀπ' τὴν ἄλλη». Ὡς τὸ δρόμο ποῦ πααίνασι, τὸ Θιὸ παρακαλοῦσαν.
«Θεγέ, καὶ νὰ τὸν ἠύραμε ἔς τὴν κλίνη νὰ κοιμᾶται, καὶ τὸ σπαθί του ἔς τὴ σπαθιά, κί ὁ μαυρός του ἔς τὸν κάμπο». Κί ὡς ἐπαρακαλοῦσασιν, ἐπῆγαν καὶ τὸν ἠύραν, καὶ ῥάβγουν του τὰ μμάτια του τρεῖς βόλταις μὲ μπρισίμι, καὶ δένουν του τὰ χέρια του τρεῖς βόλταις μὲ ἀλεσιδίδια, βάζουν καὶ τὴν καρίνα του τοῦ μύλου τὰ λιθάρια.
«Γιὰ σήκου, σήκου, Κωσταντῆ, ὁ βασιλιάς σέ θέλει». «Πῆτέ μ', ἂν εἶναι γιὰ φαί, νὰ φέρω τὰ φαγιά μου, κί ἂν εἶναι γιὰ τὸν πόλεμο, νὰ φέρω τ' ἄρματά μου». «Γιὰ σήκου, σήκου, νὰ μᾶς ἴδῃς, πῶς σ' ἔχομε δεμένο, νὰ πᾶ νὰ σέ γυρίσωμε ἔς τὸν κόσμον κί ὅπου θέλω». «Ὡς οὐλο τὸν κόσμον πάρτε με, νὰ πᾶω νὰ γυρίσω, τὴν ἄρμαστή μου μοναχὰ νὰ μὴ συναπαντήσω». Κ' ἐκεῖνοι γιὰ τὸ πείσμα του πὸ κεία τὸν περνοῦσι, κ' ἡ ἄρμαστή του πρόαλε ἀπὸ τὸ παραθύρι.
«Δὲ σοῦ ἴλα, κὺρ Κωσταντῆ, νὰ μὴ βαρυκοιμᾶσαι, γιατί κί ὁ ὕπνος ὁ πολὺς βαραίνει καὶ χαλᾷ σε»; Κί ὡς ἐναντράνισε νὰ ἴδῃ, κόβγουνται τὰ μπρισίμια, καὶ πᾶει νὰ νεσηκωθῇ, καὶ πέφτει ἡ λιθάρα. Χρυσὸ σπαθάριν ἔσυρε πὸ τοῦ ἐνοῦ τὸ χέρι, τὴν πρώτη χίλιους ἔκοψε, τὴ δεύτερη δὴ ὁ χίλιους, κ' εἰς τὸ γλυκύ του γύρισμα μὴ ἠύρε μὴ ἐπῆρε.

21

Τὸν ἄμμον ἄμμο πῆγαινα κοντὰ ἔς τὸ περιγιάλι, κ' ἤμουν μονάχο μοναχό, μόνο τὸ κῦμα ἴλαει, τὸ κῦμα ποῦ γλυκόμερνε τῆς πέτρας τὴν μαλλάδα, ποῦ ἔδειχνε ἔς τῆς θάλασσας τὴν ὄψη πρασινάδα. Τὸ φειγαράκι τὸ λαμπρό, ποῦ πέτα ἔς τὸν ἀγέρα, τὰ βράχη κάμπο μου δειχνε καὶ τὸ σκοτάδι μέρα. Κ' εἶδα ἔς τὴν ἄκρη τοῦ γιγαλοῦ μιὰ πέρδικα μονάχη, ποῦ γλυκοπήδα καὶ γλυκὰ ἔπερναε τὰ βράχη.
«Ποῦ τρέχεις, χρυσοπέρδικα; ποῦ τρέχεις, περδικούλα; ἔδω ἔς τὴ στράτα σκοτεινὰ ποῦ πᾶεις μοναχοῦλα; Δὲν ἐφοθήθης κυνηγὸ μὴ τύχη καὶ σέ πιάση»; «Ἄν ἐφοθούμην κυνηγὸ, δὲν ἔβγαίν' ἀπ' τὰ δάση». «Ἐγὼ θὰ γείνω κυνηγὸς καὶ θὰ σέ κυνηγήσω». «Μὰ ἴσ' ἂν ἐσένα κυνηγὸ κ' ἐγὼ θὲ νὰ κλουθήσω».

22

Σήμερον, ἀρχοντόπουλα, ἡ φέσταις, ἡ χαραῖς, καὶ μὲν ἡ Διενίτσα μου μὲ πίκραις, μὲ χολαῖς. Κ' εἰς τὸν καθρέπτη πᾶει καὶ δὲ στολιζέται, κ' ἡ μάννα τῆς τῆς λέει καὶ τὴν ἄρωτᾷ.
«Τί ἔχεις, Διενίτσα μου, μὲ θλιβερὴ καρδιά»; «Τί νὰ σοῦ πῶ, μαννοῦλά μου, ἀγάπη εἶν' πολλή, καὶ παρτιώρισά την κ' ἔγεινα λωλλή». «Γιὰ πέ μου, Διενίτσα, ποῖόν εἶναι π' ἀγαπᾷς,

νὰ ποῦμε ἔς τὸν ἀφέντη, πέλι καὶ τὸν ἐπᾶς». «Τί νὰ σοῦ πῶ, μαννοῦλα, ποῖόν εἶναι π' ἀγαπᾷ; Μηδὲ κί ἀλάργου εἶναι, μηδὲ καὶ μακρυά, μόν' ἴδω κοντὰ μας εἶναι, τ' ἀξάδερφού σ' ὁ γυιός, τοῦ μαυροθαλασσίτη τοῦ Μανωλάκη ὁ γυιός». «Γιὰ πές μου, Διενίτσα, καὶ ἂν σέ φίλησε: γιὰ πές μου, ποῦ νὰ ζήσης, ἴντα ποῦ σοῦ ἴδωσε». «Τῆς Μάλτας δαχτυλιδίδια, τῆς Πόλης λαχουρί, ἐξῆντα δρὸ βενέτικα κ' ἓνα σταμπουσαλί». «Γιὰ πές μου, Διενίτσα, γιατί σοῦ τὰ ἴδωσε; γιὰ πές μου, ποῦ νὰ ζήσης, ἴντα ποῦ τὰ κάμες»; «Τοῦ μᾶστορη τὰ ἴδωσα, φουστάνια τὰ ῥαψα τὸ ἴνα, μαννοῦλα, δώσω εἰς τὴν Παναγιά, γιὰ νὰ τὸ βάλῃ ὁ γούμενος, νὰ πᾶ νὰ λουτροῦξ τ' ἄλλο, μαννοῦλα, δὲς το ἔς ταις φιληνάδαις μου, νὰ περπατοῦν νὰ λέγουν ταις ἐμμορφάδαις μου τ' ἄλλο, μαννοῦλα, βάλ' το κάτω ἔς τὸ μνήμά μου, γιατί καὶ ἂν ποθάνω, θὰ ἔγω βασιλικός, ν' ἄρκεται νὰ μὲ κλαίῃ τ' ἀξάδερφού σου ὁ γυιός, τοῦ μαυροθαλασσίτη τοῦ Μανωλάκη ὁ γυιός. Γιατί ἂν ἀποθάνω, θὰ ἔγιω γισουμί, ν' ἄρκουνται νὰ μὲ κλαῖνε ὅλ' οἱ μελαχρινοί». Λάμπει ὁ ἥλιος λάμπει ἔς τὰ βασιλέμματα, λάμπει κ' ἡ Διενίτσα κάτω ἔς τὰ μνήματα.

23

Χρόνους δεκατεσσάρους καὶ μῆναις δεκαννιά, ἔφυνε ὁ καλός μου καὶ πᾶει ἔς τὴν Ἀρμενιά. Μηδὲ γραφὴ μοῦ στέλλει, μηδὲ παραγγελιά, οὔτε γιὰ τὰ παιδιὰ του δὲ στέλλει μαῖδιὰ.
Ὡς τὸ χρόνο πᾶνω μόνο μοῦ στέλλει μιὰ γραφὴ: «Θέλεις παντρέψου, κόρη, θέλεις μὴ παντρευτῆς; κ' ἐμένα μὲ παντρεύου μὲς ἔς τὴν Ἀρμενιά, μοῦ δίνουν καὶ μιὰ κόρη, μάγισσας παιδί, ὅπου μαγεύει τ' ἄστρο καὶ τὸν οὐρανό. μαγεύει τὰ καράβια, μαγεύει τὸν καιρό, κ' ἐμάγεψε κ' ἐμένα, καὶ δὲ μπορῶ νὰ ῥθῶ. Θέλεις παντρέψου, κόρη, θέλεις μὴ παντρευτῆς, θέλεις τὰ μαῦρα βάλει, καλόγρηρα νὰ γενῆς».

24

Ποῖός εἶδε νήλιο τὴν αὐγὴ κί ἄστρο τὸ μεσημέρι, ποῖός εἶδε τὴν Εὐγενικιά ἔς τὸν οὐρανὸ νὰ φαῖνη. Παρασκευὴ τὸ διάστημα, σαββάτο τὸ ἔσφαινει, τὴν κυριακὴ τὸ φόρεσε ἔς τὸν ἄϊ Γιώργη πᾶει. Κί ὅσ' ἄρκοντες τὴν εἶδασιν, τὰ φέσια τους ἐβγάλαν, τὰ φέσια τους ἐβγάλασι καὶ σχῆμα τῆς ἐκάμαν. Κ' ἓνα μικρὸ φραγγόπουλο δὲν ἔβγαλε τὸ φέσι. Τοῦ λέει, «Ἐβάλ' τὸ φέσι σου, κλίνε τὴν κεφαλὴ σου». «Μῆτε τὸ φέσι βγάλω γὼ, μῆτε κεφάλι κλίνω,

τὴν κόρη 'ποῦ 'δα σήμερὰ, γενναῖκα θὰ τὴν πάρω,
γενναῖκα κ' εὐλοητικὴ μὲ τὸ χρυσὸ στεφάνι».

Κ' ἡ κόρη ἅμα τ' ἄκουσε πολὺ τῆς 'κακοφάνη.

« Αἶ μου Γιώργ' Ἀρακλειανέ, παλῆθ' μοναστηράκι,
καὶ γλύτωσέ με σήμερὰ 'πὸ τοῦτο τὸ φραγγάκι,
νὰ φέρω λίτρα τὸ κερί καὶ λίτρα τὸ λιβάνι,
καὶ μὲ τὴν καραβόβαρκα νὰ κουαλῶ τὸ λάδι».

Κ' ἐσχίστηκαν τὰ μάρμαρα κ' ἤμπεν ἡ κόρη μέσα.

« Αἶ μου Γιώργ' Ἀρακλειανέ, παλῆθ' μοναστηράκι,
τὴν κόρη 'ποῦ 'δα σήμερὰ, νὰ μοῦ τὴ φανερώσης,
νὰ φέρνω λίτραις τὸ κερί καὶ λίτραις τὸ λιβάνι,
καὶ μὲ τῆς καραβόβαρκαις νὰ κουαλῶ τὸ λάδι».

Κ' ἐσχίστηκαν τὰ μάρμαρα κ' ἤβγεν ἡ κόρη ἔξω,
κ' ἐπῆρén τὴν καὶ 'πῆε, καὶ γενναῖκα τὴν ἐπῆρε.

25

Καλῶς ἔρχεσαι, 'μέρα μου, ἂν εἶσαι 'μερωμένη,
κὶ 'ἂν εἶσαι μὲ τὰ ξένα μου καλὰ συνωδεμένη,
νὰ σὲ θυμιάζω μαζουβὶ καὶ νὰ σὲ βραῖνω μύσχο,
καὶ νὰ σοῦ χτίσω κ' ἐκκλησιὰ κάτω 'ς τὸ περιγιάλι,
καὶ νὰ σοῦ 'βγάλω κὶ 'ὄνομα καλοπαρηθωρήστρα,
'ποῦ 'καλοπαρηθωρήσες μαννάδαις κὶ ἀδερφάδαις,
καὶ 'παρηθωρήσες κ' ἐμέ, 'ποῦ λείπουνε οἱ γυιοὶ μου.

26

« Ἄμε, χιλιδονάκι μου, φέρ' μου καλὸ χαμπάρι,
νὰ κάμω τὰ φτερούδια σου μὲ τὸ μαργαριτάρι».
« Δὲν ἤμπορῶ, κόρη καλή, γιατί' φωλίτσα κτίνω ».
« Ἄμε, χιλιδονάκι μου, κ' ἐγὼ σοῦ τὴν ἐκτίνω·
ἐσὺ τὴ κτίνεις μὲ πηλό, κ' ἐγὼ μὲ τὸν ἀσθέστη,
ἐσὺ τὴ στρώνεις μὲ κλαδί, κ' ἐγὼ μὲ τὸ παμπάκι ».
Κ' ἐπῆε κ' ἤρθε τὸ πουλί καὶ τὴ φωλιά δὲν ἦρε,
κ' ἔκατσε κ' ἔκλαψε πικρὰ κ' ἐμένα 'κατηράσθη.
« Κόρη, πάντα νὰ καρτερῆς καὶ πάντα νὰ λιμῆνης,
πάντα τὰ χεῖλη σου ξερά, τὰ 'μμάτια σου βλαμμένα,
τὰ μῆλα τοῦ προσώπου σου καμένα 'πὸ τὰ δάκρυα ».

Γ'.

ΔΙΣΤΙΧΑ

Τὰ δρό σου 'μμάτια τὰ γλυκὰ ὅποιος κὶ 'ἂν τὰ λογιάση,
βασιλικὸν νὰ 'χη τὸ νοῦ, πάλι θὰ τὸν ἐχάση.

'Ἐμμορφα 'ποῦ 'ν' τὰ 'μμάτια σου κ' ἔμμορφα 'ποῦ κυττάζουν,
ἀπ' ἓνα μίλι κὶ ἀπὸ δρό τὸν ἄθροπον ἐσφάζουν.

Μαῦρα 'ποῦ 'ναι τὰ 'μμάτια σου 'σάν τὴν ἐλῆα τὴ φῖνα,
καὶ κόκκινα τὰ χεῖλη σου 'σάν τὴν ἀγιὰ Μαρίνα.

Τὰ 'μμάτια σου ὅποιος τὰ 'δῆ, ἂν εἶν' καὶ πικραμένος,
ὄλαις ταις πίκραις παρατᾶ καὶ χαιρέτ' ὁ καῦμένος.

'Ἐχεις δρό 'μμάτια 'σάν ἀυγά, φρύδια 'σὰ τὸ γαϊτάνι,
κὶ ὅποιος γυρίση καὶ τὰ 'δῆ, τὸ νοῦ του τὸν ἐχάνει.

'Μμάτια γλυκὰ, νεντρανιστὰ καὶ σιγανὰ 'ς τὸ γνέμα,
'ποῦ 'πῆραν ἀπ' ἐπάνω μου ψυχὴ, ζωὴ καὶ πνέμμα.

'Οχου, τὰ 'μμάτια σου τὰ δρό ὅταν θὰ νεντρανίσου,
θαρρῶ καὶ μοῦ χαρίζουνε τ' ἄνθη τοῦ παραδείσου.

Παράδεισο σὲ 'κάνανε κὶ 'ἀγιοὶ σὲ 'ζωγραφίσα,
τῆς κεφαλῆς σου τὰ μαλλιά ἀγγέλοι τὰ 'χτενίσα.

'Αγγέλου εἶσαι ζωγραφιά καὶ τοῦ Θεοῦ ἡ χάρη,
γιὰ τοῦτο δὲν εὐρίσκεται 'ς τὴ νιότη σου ψεκάδι.

'Αγγέλοι σ' ἱστορήσανε τὴ νύκτα μὲ φεγγάρι,
ἐκάναν σ' ἄσπρο κ' ἔμμορφο 'σάν τὸ μαργαριτάρι.

'Ω μαργαριταρόριζα καὶ πέτρα μου κουρτέσα,
ὄλαις ἢ χάραις τοῦ Θεοῦ ἐπάνω σου ἐπέσα.

Χάραις χαρίσματα Θεοῦ σ' ἔχουν νεστορισμένο,
κ' εὐγενικὸ καὶ ταπεινὸ, πολλὰ χαριτωμένο.

Τρεῖς χάραις σοῦ 'δωσ' ὁ Θεὸς μὲ τὴν ἀγιὰ Τριάδα,
τὴν εὐγενειὰ, τὴν ἔμμορφιὰ καὶ τὴν σιανομάδα.

Πρώτη μ' ἀγάπ' ἀγάπα με, καθὼς μ' ἐγάπας πρώτα,
ἀθρόπω λόγια μὴ 'γροικᾶς καὶ τὴν καρδιά σου 'ρώτα.

'Ανέβα 'πάνω 'ς τὸ βουνὸ κ' ἰδὲ κάτω 'ς τὸν κάμπο,
ὅσα ζευγάρια κὶ 'ἂν λαλοῦν, οὐλα γιὰ 'σένα κάμνου.

'Ἐρωτα, δὲν σοῦ 'ζήτηξα κορῶνα νὰ μοῦ βάλῃς,
'ς τὰ βάσανα 'ποῦ μ' ἔβαλες, πάσχισε νὰ μὲ 'βγάλῃς.

'Ἐρωτα, 'ποῦ μ' ἐρώτευγες καὶ πιά δὲ μ' ἐρωτεύγεις,
τὴ μαχαίριὰ 'ποῦ μ' ἔδωκες, πῶς δὲ μοῦ τὴ γιαιτρεύγεις;

Σαίτα μπαρπαρέζικη μοῦ 'ρίξαν τοῦ καῦμένου,
ὅσοι γιαιτροὶ κὶ 'ἂν μ' εἶδασι, μ' εἶπασι πῶς δὲ 'γυαίνω.

Οὐλ' οἱ γιαιτροὶ νὰ μαευθοῦν, συμβούλιο νὰ κάμουν,
τὸν πόνο 'ποῦ 'χω 'ς τὴν καρδιά πάλαι δὲ θὰ τὸν 'γυάνουν.

Τί νὰ σοῦ κάμουν οἱ γιαιτροί, ἂν εἶν' καὶ σπουδασμένοι,
γιὰ νὰ σοῦ 'γυάνουν μιὰ πληγὴν ἐρωτοκτυπημένην;

'Ω οὐρανὲ καὶ θάλασσα, ὄρη, βουνὰ καὶ δάση,
γιὰ μιὰν ἀγάπη βούλεται ζωὴ κανεῖς νὰ χάση.

'Ω οὐρανέ, μὴ τὰ δεχθῆς, καὶ γῆ μὴ τὰ βαστάξῃς,
ἀπὸ τοὺς δρό 'π' ἀγάπησα τὸν ὕστερο νὰ κάψῃς.

'Οσον ὁ οὐρανὸς 'ψηλὰ κ' ἡ θάλασσα 'ς τὸ βάθος,
ἔβαλα, χαιδεμένη μου, μέσ' 'ς τὴν καρδιά μου πάθος.

Τὸν οὐρανὸ βάζω χαρτί, τὴ θάλασσα μελάνη,
νὰ γράψω χαιρετίσματα καὶ πάλι δὲν ἐφτάνει.

Ἐστὸν οὐρανὸ κι' ἂν ἀνεβῆς, ἔστ' ἄστρο κι' ἂν ἴπῃς νὰ κάτσης,
ἔστ' οὐτοῦ ἡλίου γκόλφι νὰ κρυφτῆς, τοῦ νασουπιῶ μου γράφτης.

Ἐστὸν οὐρανὸ κι' ἂν ἀνεβῆς, κι' ἂν πιάσης καὶ ἔξφετρία,
ξυμπερδεμὸ δὲν ἔχεις σὺ ἀπ' τὰ δικά μου χέρια.

Θωρῶ τὸν κάμπο πράσινο, καὶ τὴν καρδιά μου μαύρη,
κι' ὅπου μοῦ τὴν ἐμαύρισε πὸ τὸν Θεὸ νὰ τὰ ἔβρη.

Ἐγὼ γιὰ σένα χάνομαι καὶ γίνομαι θυσία,
μὰ γὼ θωρῶ κ' εὐρίσκεσαι σὲ ἀδιαφορία.

Ἄγγελος εἶσαι μὲ τὸ δει κι' ἀγγελικὰ γυρίζεις,
κι' ἂν θέλῃς πέρνεις τὰς ψυχαίς, κι' ἂν θέλῃς τὰς χαρίζεις.

Ἄγγελος ἐκατέβηκε πὸ πᾶνω π' τὴ θεότη,
κ' ἐκατσε καὶ ζωγράφισε τὴν ἔμμορφὴ σου νιότη.

Ἄγγελος ἐκατέβηκε καὶ ἔβαστα καλαμάρι,
καὶ κατσε καὶ ζωγράφισε τὰ νόστιμά σου κάλλη.

Ἀγγελικὸ κορμὶν ἔχεις, βασιλικὸν ἀέρα,
κι' ὅπου σὲ δὴ πὸ τὸ πρῶι, ἔχει καλὴν ἡμέρα.

Ὅπου σὲ δὴ πὸ τὸ πρῶι, καὶ θὰ μὲ δὴ καὶ μένα,
λέουν, τὰ χαδεμένα μου, ποῖα μάννα τὰ ἐγέννα;

Ἐστὸν ἄγγελος μὲ τὸ σπαθὶ μοῦ φαίνεσαι, πουλί μου,
ποῦ πέρνεις ὅλαις τὰς ψυχαίς καὶ φίνεις τὴ δική μου.

Βασιλικὴ μου κατσαρὲ πὸ τιμημένο κῆπο,
πέ μου, πουλί μ', ἂν μ' ἀγαπᾷς, γιὰ πὸ τὰ σὲ νὰ λείπω.

Βασιλικὴ μου κατσαρὲ, πολλὰ ποῦ μοῦ μυρίζεις,
λέω νὰ σ' ἀγαπῶ κρυφά, μὰ σὺ μὲ δαιμονίζεις.

Βασιλικὴ μου κατσαρὲ, κρυφὰ θὰ σὲ ποτίζω,
γιατ' ἔχεις μυρωδιὰ πολλὴ καὶ δὲ τὴν ταγιετίζω.

Βασιλικὴ πὸ τὸ μπαξέ, μῆλό μ' ἀπ' τὸ παλάτι,
πάλι ξανακαινούργισσε μέσα μου ἡ ἀγάπη.

Μυρίζει κι' ὁ βασιλικὸς, μυρίζουσι καὶ τ' ἄνθη,
τὸ πῆ μ' μυρίζει ἡ νιότη σου περὶ τὸ μοσκοκάρφι.

Τὸ μοσκοκάρυδο μασκίξας, τὸ κάττιο καταπίνεις,
ροδόσταμο τ' ἄλισμαριῶ ἔχεις νερὸ καὶ πίνεις.

Ροδόσταμο τ' ἄλισμαριῶ ἦβγε ἔστ' τὸ πρόσωπό σου,
γιὰ νὰ μυρίζῃ ἡ νιότη σου, ὅταν περνῶ πὸ μπρὸς σου.

Περνᾷς καὶ δὲ μὲ χαιρετᾷς, τὰ μμάτια χαμηλώνεις,
ἔξέρω το γὼ πῶς μ' ἀγαπᾷς, μὰ δὲν τὸ φανερόνεις.

Περνᾷς καὶ δὲ μὲ χαιρετᾷς, χαρὰ ἔστ' τὴν περηφάνεια,
ἔστ' καὶ βαστᾷς ἔστ' τὰ χέρια σου βασιλικὰ φερμάνια.

Πέρασε καὶ ἀντιπέρασε, πουλί μ', ἀγάπησά σε,
καὶ μέσ' ἔστ' τὰ φύλλα τῆς καρδιάς ἐφυτολόησά σε.

Πέρασε, χαδεμένη μου κι' ἀργυρομαστραπᾶ μου,
καὶ σὺ σαι ποῦ τὰ μάρανες τὰ φύλλα τῆς καρδιάς μου.

Βέργα κυπαρισσόβεργα εἰς τὸν κυπαρισῶνα,
ὅπου σὲ πάρη, δὲ γηρηᾷ ποτὲ εἰς τὸν αἰῶνα.

Ὅμορφο ποῦ ναι τὸ δενδρὶ τὸ καρυδοφυλλάτο,
ποῦ ἔβάζει πᾶνω ἔστ' τὴν κορφή τὸ μόνχο τὸν ἀφράτο.

Ἐσκυψα κ' εἶδα τὸ δενδρὶ, βαθειὰ ναι φυτεμένο,
καὶ μέσ' ἔστ' τὰ φύλλα τῆς καρδιάς εἶναι περιπλεγμένο.

Ὡς περιπλέκει ὁ βάλσαμος μὲ τὸν πλατοφυλλάτο,
ἔτσι ἐπερίπλεξα καὶ γὼ ἔστ' τὸ μόνχο τὸν ἀφράτο.

Τὸ μόνχο ἐκοπάνισα, νὰ κάμω τὸ ζαπέτη,
κι' ἂν ἔχῃς παραπόνεσι, ἔλα ἔβρε με καὶ πέ τη.

Τὸ μοσκοκάρφι ἔβρίσκεται κάτω ἔστ' τὸν Ἰορδάνη,
καὶ μέν' ὁ χαϊδεμένος μου ἔστ' τὸν κόσμον δὲν ἐφάνη.

Ἐστ' ἂν ἄνθη τῆς ἀμυγδαλιάς ἦτο καρδιά μου πρῶτα,
τώρα μοῦ τὴν ἐμαύρισε κι' ὅπου κι' ἂν θέλῃς ἔβρωτα.

Ἐμαύρισε τὴν τὴν καρδιά, κι' ὅπου κι' ἂν θέλῃς ἔβρωτα,
γιατὶ θωρῶ τὰ λόγια σου δὲν εἶναι ἔστ' τὰ πρῶτα.

Κι' ἂν ἀποθάνω γὼ γιὰ σέ, ἡ γῆς δὲ μὲ χωνεύει,
σαβανιασμένο τὸ κορμὶ θὰ ἔβρωτῃ νὰ σὲ γυρεύει.

Κι' ἂν ἀποθάνω θάψε με ἔστ' ἕνα ψηλὸ μπαίρι,
κ' ἔλα τὸ χρόνο μὲ βολὰ νὰ κἀνῃς παναῦρι.

Κι' ἂν ἀποθάνουμε μαζῆ, πάλι τὰ κόκκαλά μας
χρουσᾷ πουλάκια θὰ γενοῦν νὰ σύρουν τὸν σεβδᾶ μας.

Σύρε, βασιλοπούλά μου, μάεψε τὸν στρατό σου,
νὰ πᾶ νὰ περπατήσουμε, κι' ὁ γάμος εἶν' ἔστ' δικός σου.

Σύρε, βασιλοπούλά μου, καὶ μάεψε τ' ἀσκέρι,
νὰ πᾶ νὰ περπατήσουμε ὦρα τὸ μεσημέρι.

Σύρε, βασιλοπούλά μου, ἔξ' ἀπ' τὸ μαχαλᾶ σου,
νὰ πᾶ νὰ περπατήσουμε μὲ τὰ πεθερικά σου.

Ὡ πάλκο μου βασιλικό, διαμάντι φορτωμένο,
ἄσπρης γαριφαλιάς κλαδί, ῥόδο ξεφουντωμένο.

Ὡ πάλκο μου βασιλικό, κι' ἀστριακὸ παπόρι,
ἦρθε καινούργιος πλοίαρχος νὰ πιάσῃ τὸ τεμόνι.

Ἠθέλησεν ὁ βασιλιάς μὲ τὸ φαμλικό του,
νὰ βγοῦν νὰ σουργιανίσωσι νὰ δοῦν καὶ τὸ στρατό του.

Ἐταμῶσαν τὰ βασίλεια τὰ δρῶ νὰ γείνουν ἕνα,
νὰ πᾶ νὰ κουμαντέρουνται ἀπ' ἕνα βασιλέα.

ἼΝταμῶσαν τὰ τρικούβερτα, ἐσμίξαν τὰ ῥηᾶτα,
κ' ἦβγαν νὰ σολατσάρουσι τὰ δῶδ τὰ κουνσουλάτα.

Ὅμορφο 'ποῦ μοῦ φαίνεται τοῦ βασιλέ' τ' ἀσκέρι,
νὰ ζήση ὅπου τὸ λαλεῖ κι' ὅπου τὸ κουμαντέρει.

Σήμερον ἤυρε τὸν καιρὸ τῆς Μάλτας τὸ καρᾶθι,
τῆς Βενετιᾶς τὸ κάτεργο 'βγῆκε νὰ σολατσάρη.

Φρεγάδα μου παλατιανή, 'ποῦ 'ρθες ἀπ' ταῖς Ἀθήναις,
'ποῦ 'ναι καὶ τὸ γομάρι σου ὅλο ἀϊναλίδες.

Φρεγάδα μου παλατιανή, 'πὸ μέσα 'πὸ τὴν Πόλη,
'Ὅπου 'ναι τὸ γομάρι σου ῥεσοῦτι καὶ σταμπόλι.

Μὲ μάλαμα σὲ 'ζύμωσαν μ' ἀσῆμι σὲ 'πλασῶσαν,
καὶ μὲ ταῖς διαμαντόπετραις τὰ κάλλη σου 'γῆμῶσαν.

'Δῶ θέλει νοῦ καὶ κόντρα νοῦ, πέλι καὶ ἠμπορέσω,
ἐτοῦτο τὸ βασιλεῖο διὰ νὰ ἐπαινέσω.

*Ὡ βασιλοπατρῶνά μου, ἐπρέπα σου τὰ πλούτη,
νὰ τὴν ὀρίζης μοναχὴ τὴ γειτονιᾶν ἐτούτη.

Βασιλίσσά 'σαι 'ς τὰ καλὰ καὶ ῥήϊσα 'ς τὰ πλούτη,
μοναχικὴ 'σαι, κόρη μου, 'ς τὴ γειτονιᾶν ἐτούτη.

'Σὲ τούτη δὰ τὴ γειτονιά, 'σὲ τούτη δὰ τὴ ρούγα,
ἐφέραμε μὲτὰ πέρδικα μὲ τὰ χρυσὰ βελουῶδα.

Μαλαματένη νὰ 'σουνα ὡσὰν τὴν Παναγία,
πούετα δὲν τὴν εὔρισκες, κόρη μου, τέτοια μοῖρα.

Μαλαματένιο μου κλειδί, 'ποῦ 'νοίουσι τὴν ὦρα,
ὅσο νὰ σ' εὔρω διαλεχτή, ἐγύρισα τὴ χώρα.

'Εγύρισά το τὸ χωριό, πουνέντη καὶ λεβάντη,
'σὰν τὸν πρωτοκουμπάρο μας δὲν ἔβαλαν καὶ ἄλλοι.

'Εγύρισά το τὸ χωριό, πάλι θὰ τὸ γυρίσω,
ὡσὰν ἐσένα ἄλλο νιὸ δὲν ἤυρα νὰ γουτίσω.

Ὀῦλο τὸν κόσμο 'γύρισα, ἀνατολὴ καὶ δύση,
ὡσὰν ἐσένα 'μορφονιὸ δὲν ἤυρα κυπαρίσι.

'Ενοιξε ἡ τρανταφυλλιά 'ς τοῦ μᾶ τὸ περιβόλι,
καὶ 'διάλεξα τὸ ποῖο καλὸ γιὰ τὴ 'δική μου κόρη.

'Σ ἓνα βασιλικὸ μπαξέ κι' ἀπ' ἓνα περιβόλι
ἐκοψα μὲ τὸ χέρι μου τὸ πράσινο λεμόνι.

Βασιλικὴ μ' ἀπ' τὸ μπαξέ, μῆλο μ' ἀπ' τὸ παλάτι,
γιὰ λόγου σου 'καινούργιωσε μέσα μου ἡ ἀγάπη.

Χριστέ μου, ν' ἀζιώθηκα νὰ 'μπῶ 'σὲ περιβόλι,
νὰ κόψω μὲ τὰ χέρια μου ἓνα χρυσὸ λεμόνι.

'Σ ἓνα βασιλικὸ μπαξέ θὰ κάτσω διπλοπόδι,
νὰ βάλ' ἀρχὴ νὰ τὴν 'παινῶ τὴ μάνα καὶ τὴν κόρη.

'Ἡ μάνα 'ποῦ σ' ἐγέννησε, ἔχει περίσσια χάρη,
τὸν ἥλιον ἐγγαστρώθηκε καὶ 'γέννησε φεγγάρι.

'Εκέρδισα τὰ ζάλα μου τὰ 'πάνω καὶ τὰ κάτω,
ὅπου 'πιασα 'ς τὴν κόρη μου τὸν μόσκο τὸν ἀκράτο.

'Ποῦ 'κάθουμουν καὶ διᾶλεγα ἐννιά λογιῶ σιτάρι,
καὶ τὸ κουκκὶ ὅπου 'πιασα, ἦβγε μαργαριτάρι.

'Επέρασα καὶ 'ψούνισα 'ς ἐμπορικὸ σοκάκι,
ἐψούνισα βασιλικὸ ἀλὶ τρανταφυλλάκι.

'Ὡσὰν ἀλὶ τριαντάφυλλο, 'ποῦ 'βγάζουν 'ς τὸ παζάρι,
ἔτσο εἶν' ἡ νύφη 'ποῦ 'καμα κ' ἔχει περίσσια χάρη.

'Παινέσης δὲν 'παινέσης τους, ἀτοὶ τῶν 'παινεμένοι,
εἶναι κι' ἀπὸ 'ψηλὴ γενιὰ κι' ἀρχοντανεθρεμμένοι.

Δ'.

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

1

Σύρ', ἀδερφέ, 'ς τὸ μνημὰ του καὶ φίλησε τὸ χῶμα,
καὶ 'πέ του πῶς τὸν χαιρετῶ μὲ τὸ πρικύ μου στόμα.

*Ὡ κρίνε μου τοῦ βασιλέ', λουλοῦδι μου τοῦ μπέη,
ποιὸς θὰ 'ρχεται 'ς τὸ μνημὰ σου κάθε λαμπρὴ νὰ κλαίη;

'Ἡ ἀδερφαίς σου ἔρχονται, κι' ὁ Γιάννης κι' ὁ Πασχάλης,
νὰ σὲ καλημερίζουσι καὶ νὰ σὲ ῥαίνουν δάφνη.

'Απέθανες, ἀγάπη μου, καὶ 'μένα ἐθυμούσουν,
καὶ σὺ τὴν πένα ἐζητεῖς κ' ἐκλαιεν ἡ καρδιά σου.

Τὸ χέρι σου 'βαστούσασι κ' ἔβαζες τὴ γραφὴ σου,
καὶ μοῦ 'στελνες χαιρετισμὸ 'πὸ μέσ' ἀπ' τὴν ψυχὴ σου.

'Πεθαίνω 'γώ, ἀγάπη μου, ἐσένα νὰ 'θυμοῦμαι,
ὁ Χάρος δὲν μᾶς ἄφησε ἀντάμα νὰ χαροῦμε.

'Εγὼ θε νὰ 'μαι μέσ' 'ς τὴ γῆ, καὶ σὺ θὰ 'σαι καμένη,
κι' ὅσφ νὰ ζῆς, ἡ νιότη σου 'ς τὰ μαῦρα φορεμένη.

'Εγὼ τὰ μαῦρα τὰ 'βαλα, νὰ μὲ θωροῦν οἱ φίλοι,
νὰ μὴ σὲ λησμονοῦν ποτέ, χρυσὸ μου καναρίνι.

Πρωτὶ βραδὺ οἱ φίλοι σου 'ς τὸ σπίτι πλησιάζουν,
κ' ἐμὲ θωροῦσι καλογρηὰ καὶ βαργιανεστενάζουν.

Οί φίλοι πλησιάζουσι πρῶτ' βραδύ 'ς τὸ σπίτι,
διαμετροῦσι τὸν καμό, παρηγοροῦν τὴ λύπη.

Ἄλλος κανεὶς δὲν ἤμπορεῖ νὰ μὲ παρηγορήσῃ,
εἰ μὴ ν' ἀνεστηθῆς ἐσύ, ἢ λαύρα μου νὰ σβύσῃ.

Ἔω ἀδερφοὶ καὶ συγγενεῖς, καὶ φίλοι ἠμπιστεμμένοι,
ἴθυμάσθε τῆς ἀγάπης μου, ἂν εἶν' καὶ ἴπεθαμένη.

Γιὰ τὸ χατῆρι ἐκεينوῦ, ἴγαπάτε τὸν ὕγιό του,
κ' ἔχει ὁ Θεὸς ν' ἀξιώθῃ εἰς τύπον ἰδικόν του.

Ἔω παραθύρια μου ἴψηλά, καὶ ποῦ ἴναι τὸ πουλί μου,
μηδὲ 'ς τὴ κλίνη μ' ἔρχεται, μηδὲ 'ς τὴ κάμαρή μου.

Ἔω καναράκι μου χρυσό, ἔλα νὰ κελαδήσῃς,
τὴν πικραμένη μου καρδιά νὰ τὴν παρηγορήσῃς.

Ἔω παραθύρια μου ἴψηλά, κολωνοτουρνεμμένα,
ποῦ ἴναι ὁ νοικοκύρης σας κ' ὁ σύντροφος ἐμένα.

Σύντροφο ποῦ τὸν ἔχασα! καὶ τώρα πῶς θὰ ζήσω;
ἀπ' τὸν καμό μου τὸν πολὺ λωλλῆ θὰ κατηντήσω.

Κεῖ ἂν λωλλαθῶ ἀπ' τὸν καμό, ἔχω τὰ δίκαιά μου,
γιατὶ ἄλλη δὲν ἔχασε ἐμὲ τὴ συντροφιά μου.

Ἄν εἶχα κόρη γιὰ ἴπαντρειά, καὶ γυιὸ ἴλικιωμένο,
ἴθε ν' ἀνέβω 'ς τὸ βουνὶ καὶ καλογρηῶ νὰ γένω.

Νὰ κάθωμαι δὲν ἴμπορῶ, νὰ φύγω, ποῦ θὰ ἴπάω;
ὅπου νὰ ἴπάω, τὸν καμό μαζὶ μου θὰ τὸν πάρω.

Ἄν ἴπάω κάτω, θάλασσα, καὶ ἴπάνω εἶν' ἴρουμάνι,
ἄς κάθωμαι 'ς τὸ σπίτι μου, νὰ κλαίω πρῶτ' βράδου.

Κάρβουνον ἔχω 'ς τὴν καρδιά καὶ σβεῖ καὶ νεκαρόνει,
κ' ὅταν σοῦ θέλω ἴθυμηθῇ, ἴσαν τὸ κερί μὲ λρόνει.

2

Μὰς λές, πῶς εἶναι ἄρρωστος, τρεῖς χρόνια ἴπᾶσι τώρα,
καὶ ποιὸς θὰ τὸν διατηρῇ, ποῦ ἴναι 'ς ξένη χώρα;
Μάννα μου, τὸν πατέρα μου ποιὸς θὰ τὸν κουβερνέρῃ;
θέλει καφέ 'πὸ τὸ πρῶτ', κεντὶ καὶ μεσημέρι.

Ἔω Χάρο ἀφιλότιμε, νὰ λάβῃς τὸν καῦμό μου,
ποῦ ἴπῆρες τὸν πατέρα μου καὶ τὸν ἔξάδερφό μου.

Ἔω Χάρο ἀφιλότιμε καὶ μὲ ἀναγνωσία,
'ποῦ ἴπῆρες τὸν πατέρα μου, δὲν ἔχω πιά ἐλπίδα.
Ἔω Χάρο ἀφιλότιμε, ἔκαψες τὴν καρδιά μου,
ὅπου μοῦ τὸν ἔστέρησες ἐμένα τὸ μπαμπᾶ μου,
κ' ἐμείναμε τὰ δύστυχα πικρὰ κ' ἄρφανημένα,
καὶ τρέχουν τὰ ἴμματάκια μου δάκρυα φαρμακωμένα.
Ἄλλοίμονο ἴ δύστυχη, τρέχουν τὰ δάκρυά μου,
ὅταν θὰ ἴποῦν τὰ χεῖλη μου τ' ὄνομα τοῦ μπαμπᾶ μου.
ἴπεθανεν ὁ πατέρας μου, μὰς ἄφησε 'ς τὴ ξέρα,
καὶ μὰς φυσᾷ ὁ ἄνεμος καὶ μὰς χτυπᾷ τὸ ἴρέμμα.
ἴΟχου, μαχαίρια καὶ σπαθιά ποῦ ἴμπῆκαν 'ς τὴν καρδιά μου,
ὅπου μοῦ τὸν ἔχώσασι 'ς τὰ ξένα τὸ μπαμπᾶ μου.
Ἔω Χάρο ἀφιλότιμε, πῶς σοῦ παραπονιούμαι,
'ποῦ ἴπῆρες τὸν πατέρα μου κ' ἐγὼ τὸν ἔστερουμαι.
Γιὰ τὸν πατέρα μου χολιῶ κ' ἔχω ἴκαρδιά καμμένη,
γιατὶ μοῦ τὸν ἔχώσασι 'ς τὴ ξενιτειᾶν οἱ ξένοι.
ἴΣ τὰ ξένα τὸν ἔχώσασιν ἐμένα τὸ μπαμπᾶ μου,
ἔβαφα μαῦρα καὶ φορῶ ἴπάνω 'ς τὴν ἔλικιά μου.
ἴΩχ, κ' ἄς ἀπέθαιεν ἐδῶ, νὰ κάμουμε τὸ ἴξόδι,
μέσα 'ς τὴν Ποταμίτισσα οὔλο τὸ γενολοῖ.
ἴΩχ, κ' ἄς ἀπέθαιεν ἐδῶ, νὰ κλαῖν' οἱ συγγενεῖς του,
νὰ κάμῃ τὴν παράταξη ὁ γυιὸς τῆς ἀδερφῆς του.
ἴΩχ, κ' ἄς ἀπέθαιεν ἐδῶ, τὸ ἴξόδι του νὰ γένῃ,
μόνο μοῦ τὸν ἔχώσασι 'ς τὴ ξενιτειᾶν οἱ ξένοι.
Λές, ποῖοι τὸν ἔχώσασι; Φράγγ' ἴτο γιὰ Ρωμαῖοι,
κ' ἔν εἶχεν ἀπὸ ἴπάνω του κόρη του, νὰ τὸν κλαίῃ;
ἴΑλλοίμονον ἴ δύστυχη, δὲν ἔχω πιά ἐλπίδα,
γιὰ νὰ ἴρθῃ ὁ πατέρας μου 'ς τούτη τὴν πατρίδα.
Γιὰ τὸν πατέρα μου χολιῶ κ' ἔχω μεγάλη λύπη,
κ' ἀπὸ τὴ στεναχώρια μου δὲ μοῦ χωρεῖ τὸ σπίτι.
Χολιῶ γιὰ τὸν πατέρα μου, ποῦ ἴπέθανε 'ς τὰ ξένα,
κ' ἔχω καμμένα σωτικὰ καὶ χεῖλη πικραμένα.
ἴΑλλοίμονον ἴ δύστυχη, καῦμό ποῦ τὸν ἴπῆρα,
'ποῦ ἴχῶσαν τὸν πατέρα μου 'ς τὰ ξένα κ' ἔν τὸν εἶδα.
Μάννα μου, ὁ πατέρας μου 'ς τὰ ξένα ἴναι ἐφημέρης,
'ς τὸν ἴναι Γιάννη λουτροῦᾶ. πότε νὰ ἴπά' τὸν φέρῃς;
ἴΠεθύμησα νὰ τὸν ἴδῶ, τρεῖς χρόνια ἴπᾶσι τώρα,
'ποῦ ἴφυγε ἀπ' τὸ σπίτι μας κ' εἶναι 'ς ξένη χώρα.
Θαμμάζομαι σε, μάννα μου, καὶ μετὰ σένα τὰ ἴχω,
'ποῦ ἴφηκες τὸν πατέρα μου 'ς τὴ ξενιτειᾶν μονάχο.

Ε'.

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

1

Ὅπου ξοδεύει δεκοχτώ
καὶ δὲ ὀδοεὺει τριάκτα,
ἔς τῆ φυλακῆ τὸν ἴβανουε
καὶ δὲν ἠξέρει γιάντα.

2

Τὰ θέλ' ἄξείς πελέκα τα.
Ἐκτέλει ταχέως.

3

Καὶ τὰ μεταξωτὰ βρακιά θέλουσ' πεδέξια
σκέλια.
Ἐπὶ οἰηματιῶν.

4

Πέντε μέτρα κ' ἕνα κόφτε.
Τὸ ἀρχ. « νόει καὶ τότε πράττε ».

5

Τὸ δὲ σε μέλει, μὴ ῥωτᾶς, ποτὲ κακὸ μὴ
πάθης.

6

Ἀπὸ πῆττα ποῦ δὲν τρώγεις, ἄφες τὴν
κί' ἄς καίεται.

7

Ἄς εἶν' μικρὸ τ' ἄλωνί σου,
κί' ἄς εἶν' μοναχικό σου.

8

Ἄλλου τ' ἀρνίθια καὶ τ' αὐγά,
κί' ἄλλου τὰ κακνακίσματα.

9

Ἄλονίδα κί' ἀστιβίδα
καὶ κακὴ συναπαντίδα,
ἴσα δὲ σ' ἔχη ὁ λογισμὸς μου,
ἴντα τρυπηᾶς ἐμπρός μου;
Ἐπὶ κενοδόξων, οὐδεμίαν ὑπόληψιν ἢ ση-
μασίαν παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔχόντων.

10

Τὰ χεῖ ὁ νοῦς μου, δὲν τὰ λέω,
παρὰ κάθωμαι καὶ κλαίω.
Ἐπὶ τῶν τηρούντων μουσικὴν τὴν λύπητων.

11

Ἡ ἀλεποῦ ἔχεν ἀργατιά,
καὶ κείνη ἴσταχολόα.
Ἐπὶ τῶν ἀμεριμνούντων περὶ τῆς ἐργασίας
τῶν καὶ εἰς ἐπουσιώδη ἀπασχολουμένων.

12

Τὸ τεμπέλη ἴσαν τὸν ἔχης,
τὸν προφήτην τί τὸν θέλεις;
Ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἐργασίᾳ φλυαρούντων, διὰ
να παρέρχηται ἡ ὥρα.

13

Τοῦ τεμπέλη τὸ μαχαῖρι
ὄλη ἡμέρα ἴκονισμένο.
Ὅμοια τῇ προηγουμένη.

14

Ξενοθερίζεις, τραγουδᾶς,
κακὸν χειμῶνα ἔχεις.
Ὁ τοῦ τέττιγος αἰσώπειος μῦθος.

15

Ἄλλοι σπέρνουν καὶ θερίζουν,
ἄλλοι τρῶν καὶ μακαρίζουν.
Ἐπὶ κληρονόμων.

16

Ἐν τὸ μύλο παίζεις ταμπουρά,
κρίμα ἔς τὰ τέλια ποῦ χαλᾶς.
Ἐπὶ ἀπειθῶν μὴ δεχομένων συμβουλᾶς.

17

Ἄλλοι ποῦ τὸ χεῖ ἢ κούτρα του, νὰ κατε-
βάζη ψείραις.

18

Κουφοῦ καμπάνα κί' ἂν κτυπᾶς,
λωλλὸ κί' ἂν θυμιατίζης,
καὶ μεθυμένο κί' ἂν κερνᾶς,
οὐλα χαμένα τὰ χεῖς.

19

Πῆττα ἴμπρός καὶ πῆττα ἴπίσω,
νὰ ἴβω θέλω νὰ ἴμιλῶ.
Ἐπὶ πολυπραγμόνων, μάλιστα γυναικῶν.

20

Τὰ θέλ' ὁ Γιάννης τῆς Μαργᾶς,
τὰ ἴδη ἢ Μαργᾶ ἔς τὸ Γιάννη.
Τῆς αὐτῆς ἐννοίας τῷ « λάκκον ὄρωξε καὶ
ἀνέσκαψε κτλ. ».

21

Ἄψε, λάψε μέσ' ἔς τοὺς δρόμους,
καὶ λιμάγρα μέσ' ἔς τὸ σπίτι.
Ἐπὶ ἀνθρώπων φαινομένων εἰς τὸν κόσμον,
ὅτι εἶναι τι, πράγματι δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ στερου-
μένων καὶ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου.

22

Τὰ θέλα κάμης τὸ πωρνό,
ἀπὸ ἴπερῆς μελέτα.

23

Ἄβουλετό ἴναι νὰ γενῆ χοιροῦ μαλλὶ μετᾶξι,
τῶν ἀπανθρώπων τὰ παιδιὰ νὰ ἴχουν τιμὴ καὶ
[τάξη].
Ὅμοια τῇ: « φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ
ῥάδιον ».

24

Ὁ χορτασμένος τοῦ νηστικοῦ δὲ ἴθυμάται.

25

Ἄδὲ βούγια καὶ ἴπαρε πανί.
Ἐπὶ τέκνων προσομοιᾶζόντων τοῖς γονεῦσιν.

26

Ἐγέννησέ με μάννα μου νὰ ἴμοιάσω τοῦ
κυροῦ μου.
Ὅμοια τῇ προηγουμένη.

27

Ἄλλα λέουν τῆς ἀνέμης, κί' ἄλλα κλώθει
καὶ γυρίζει.
Ἐπὶ τῶν ἄλλ' ἄντ' ἄλλων ἀποκρινομένων.

28

Οἱ λωλλοὶ κουδούνια θέλουσ' ;
Ἐπὶ τῶν ἐκ τῶν πράξεων τῶν ἀνοήτων
ἀποδεικνυομένων.

29

Ἐδῶ καράβια πνίγουνται, καὶ σεῖς βαρκιά
ποῦ πᾶτε ;
Ἐπὶ τῶν ἀναλαμβανόντων τὴν ἐκτέλεσιν
ἔργων δυσκόλων καὶ ἀνωτέρων τῶν δυνάμεων
τῶν.

30

Νὰ σύρ' ὁ κλέφτης τὴ φωνή, νὰ κόψ' ὁ
νοικοκύρης.
Ἐπὶ ἐνόχων προσπαθούντων διὰ σαθρῶν
ἐπιχειρημάτων καὶ φωνασκιῶν νὰ ἀποδώσῃ
τὴν εὐθύνην καὶ ἐνοχὴν ἐτέροις.

31

Ἄν ἴπης, περάση σάββατο,
πῆττα μὴν ἀλιμένης.
Ἐπὶ τῶν παραμελούντων ἢ ἀναβαλλόντων
τὰς ὑποθέσεις τῶν. (Σημ. Ἐν Νισύρῳ ζυμό-
νουσι κατὰ πᾶν σάββατον, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐκά-
στη οἰκία ἔχει καὶ τὸν κλίβανόν της).

32

Ποῦ δὲ θέλει κτύπο, γείτονα χαλκιά δὲν
κάμνει.
Ὅστις δηλονότι δὲν θέλει νὰ ἔχη φροντίδας
καὶ σκέψεις, δὲν πρέπει νὰ ἀναλαμβάνῃ τὴν
διεύθυνσιν ἢ ἐποπτεῖαν δημοσίων ἔργων.

33

Ὅποιος δὲ θέλει ν' ἀκούσῃ τὰ βαρδάρια,
ἔς τὸ μύλο δὲν ἴπάει.
Ὅμοια τῇ προηγουμένη.

34

Πεῖσμα λείσμα μέσ' ἔς τὸ φόρο.
Λέγεται ἐπὶ ἀνθρώπων, οἵτινες δεικνύουσι
τὴν διαγωγὴν τῶν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἀπέ-
ναντι πολλῶν (ἢ λέξις φόρος σημαίνει ἀγορά·
γεγαῖκα τοῦ φόρου ἄνθρωπος τοῦ φόρου· μωρή,
θὰ σὲ κάμω τοῦ φόρου=θὰ σὲ κηρύξω δημο-
σίως καὶ θὰ σὲ ἐλέγξω).

35

Λουμποῦνι τὸ λουμποῦνι γεμίζει τὸ σακκοῦλι.
Ὅμοια μὲ τὸ Ἡσιόδειον :
Εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο
καὶ θαμὰ τοῦτ' ἔρδεις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.

36

Ἄλλα μελετοῦν τὰ βώδια, κί' ἄλλα ὁ ζευγᾶς.
Ὅμοια τῇ: « ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων,
ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύει ».

37

Ἡῦρε τσοῦκα ποῦμαν της.
Ὅμοια τῇ ἀρχαία: « ὁμοῖος ὁμοίῳ αἰεὶ πε-
λάζει ».

38

Γῆ (ἢ) τοῦ ὕψου γῆ τοῦ βάθου.
Ὅμοια τῇ: « ἢ τάν, ἢ ἐπὶ τᾶς ».

39

Κ' ἢ ἀμάχη σου φιλά μου.
Ἐπὶ τῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν ὤφε-
λουμένων.

- 40
'Ανάθεμα 'ποῦ θεὸς νὰ πῆ τὴν ἀελιά ζευγάρι,
καὶ τὴ γενναῖκα ἄθρωπο καὶ τὸ τυρὶ συμφαί.
- 41
'Ἡ μάννα τὴν καρδιά πονεῖ, κ' ἡ ἀδελφὴ
τὴν ἄτζα.
- 42
Βουθᾶ μου νύκτα κ' ἡ αὐγὴ
'σὰ μάννα καὶ 'σὰν ἀδελφὴ.
- 43
'Ἡ πρωτινὴ γυναῖκά μου κ' ἡ ὕστερη κυρά μου.
- 44
'Αγρύπνησε νὰ κοιμηθῆς, καὶ πείνασε νὰ
φάης.
- 45
'Ὁ 'περηφανευόμενος, ἐξολοθρευούμενος.
- 46
'Ὁποῦ φιλᾷ τὸν ἄουστο, τὸ μᾶ θερίζει μόνος.
- 47
Εἶπ' ὁ γάδαρος τὸν πετεινὸ κεφάλαι.
- 48
'Ὁποῦ πεινᾷ ψωμιὰ θωρεῖ,
κὲ 'ὀποῦ διψᾷ πηγάδια.
- 49
'Ἐγὼ μὲ τὴν λωλλίτσα μου
γεμίζω τὴν κοιλιτσα μου.
- 50
Στραβὸ ξύλο δὲν ἐσιάζει.
- 51
'Ἐφοοῦμουν κ' ἐφοερίζα.
- 52
Τὰ 'χεις, Γιάννη; τὰ 'χα πάντα.
- 53
Γείτονα ἔχεις, Θεὸν ἔχεις.
- 54
Σπίτι ὅσο χωρεῖς,
καὶ χωράφι ὅσο θωρεῖς.
- 55
'Ἡ νύφ' ἀφ' ὄντας γεννηθῆ,
ἀφ' τὰ πεθερικὰ κρατεῖ.

- 56
Τ' ἀμπέλι θέλ' ἀμπελουργὸ καὶ τὸ καράβι
ναύτη.
- 57
'Ἀπ' ἐμπρὸς κυρὰ Μαργιώρα,
κὲ 'ἀπ' ὀπίσω κουτσοκῶλα.
- 58
Τὸ μάρτ' ἀνέβα 'ς τὸ βουνό,
κὲ 'ὰν κόφτ' ὁ κάμπος, κάθου σύ,
κάθετ' ὁ κάμπος, τρέχα σύ.
- 59
'Ὁποῦ θερίζει καθιστὸς κὲ 'ὀποῦ τρυᾷ ὀλόρτα,
'ς τὴ φυλακὴ τὸν θάλλουνε καὶ βλέπ' ἀπὸ
[τὴν πόρτα.
- 60
'Ἀπὸ τοῦ γλάστρου τὴν κορφή γυρεύει νὰ
διαλέξη.
- 61
Κουτσὸς 'ς τὸν κάμπον ἔκοφτε νὰ φτάση κα-
[θαλάρη,
κὲ 'ἄλλος στραβὸς τοῦ ἔλεεν, ἀτοῦ κοντὰ τὸν
[ἔχεις.
- 62
Νὰ λείψουν τὰ πιπέριμα μου,
νὰ 'διῶ τῆς μαεργιαῖς σου.
- 63
Κάλλιο πέντε καὶ 'ς τὸ χέρι,
παρὰ δέκα καὶ καρτέρει.
- 64
'Ὁποῦ 'φελουῖν, παντοῦ 'φελουῖν.
- 65
Σοὶ 'πάει τὸ βασιλίκι.
- 66
Οὐλά 'ναι 'φάδια τῆς κοιλιᾶς καὶ τὸ ψωμι
[στημόνι,
καὶ τὸ καυμένο τὸ κρασί εἶναι 'ποῦ τὰ στη-
[λόνει.
- 67
Οὐλα περιμπαλώματα, καὶ τὸ ψωμι κεφάλαι.
- 68
'Ὁ λωλλὸς κουδούνια 'φόρει,
κὲ 'ὰν τὰ 'φόρει, ποιὸς τὰ 'θώρει;

- 69
Θαρρεῖς, ὅσοι μουζόνουνται, οὔλοι χαλκιάδες
[εἶναι,
κὲ 'ὄσαις χτυποῦν τὸ πέταυρο ἀλυφαντούδαις
[εἶναι;
- 70
'Ποῦ 'χαν τὰ μαλλιά τὰ 'ρίζαν,
κὲ 'ἡ κουτρούλλαις τὰ 'μαέψαν.
- 71
Ποῦ νὰ 'βρω χίλια φράματα,
νὰ φράξω χίλια στόματα.
- 72
Ψωμι μὴ λείψη,
καὶ φούρνος μὴ καπνίσῃ.
- 73
Τῶν καθούμενων τὰ λόγια οἱ στεκούμενοι
τὰ 'ξέρουν.
- 74
Τὸν ξένον εἰς τὸ σπίτι σου γιὰ μάρτυρα
τὸν ἔχεις.
- 75
Σπίτι μου μυστήρι μου καὶ ξαναμυστήρι μου.
- 76
'Σ τὸ σπίτι μου 'πορευτήκα,
κὲ 'ὄξω 'βγα καὶ 'πομπεύτηκα.
- 77
'Ανάθεμα 'ποῦ θεὸς νὰ πῆ τὴν ἀελιά ζευγάρι
καὶ τὴ γενναῖκα ἄθρωπο καὶ τὸ τυρὶ συμφαί.
- 78
'Αουστε τραπέζοφόρο,
νὰ 'σουν τρεῖς βολαῖς τὸ χρόνο.
- Σ'.
- ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ
- 1
Εἰς τὸν ἀγέρα κρέμονται,
κ' εἰς τοὺς ἀγροὺς κοιμοῦνται,
τὰ 'ρημοκοκκαλάκια τῶν
μέσ' 'ς τῆς κοπριαῖς κυλιοῦνται.
(Ἐλαῖαι).

- 2
Πάνω 'ς τ' ὄρος 'ς τὸ βουνὸ
ἔχει βοῦρναν ἀργυρὴ,
'πάει ὁ κόρακας καὶ πίνει.
Μὴ 'ὁ κόρακας χορταίνει,
μὴ 'ἡ βοῦρνα δὲ φυραίνει.
(Τὸ ἅγιον ποτήριον).
- 3
Βάλε με μέσ' 'ς τὸ λαῆνι,
νὰ μὲ 'πάρης, ὅπου θέλεις·
βάλε με μέσ' 'ς τὴν κοιλιὰ σου,
νὰ σὲ 'πάρω, ὅπου θέλω.
(Οἶνος).
- 4
'Πάνω 'ς τὸ ὄρος 'ς τὸ βουνὸ ἔχει δρό ἐκ-
κλησιδάκια, κὲ 'ἀνοίγουν καὶ κλειόουν καὶ
κτύπο δὲν ἐβγάλλουν.
(Ὁφθαλμοί).
- 5
Οὔλος ὁ κόσμος τὸ 'χει,
κὲ 'ὁ βασιλιάς δὲν τὸ 'χει.
(Ἐμβάλλωμα).
- 6
Οὔλος ὁ κόσμος τὸ θωρεῖ,
κὲ 'ὁ Θεὸς δὲν τὸ θωρεῖ.
(Ὀνειρον).
- 7
'Ἀπὸ 'πάνω 'σὰν τηγάνι, ἀπὸ κάτω 'σὰ
βαμβάκι, κὲ 'ἀπ' ὀπίσω 'σὰ ψαλίδι.
(Χελιδών).
- 8
Πάπλωμα παπλωματίζει,
κ' εἰς τὴ γῆ κάτω μουγκρίζει.
(Θάλασσα).
- 9
Κοφίνι κοφινᾶτο,
ταχὰ σπουροδοῦ γεμάτο.
(Κεφαλή).
- 10
Δωδεκάσφηνο καράβι, κάθε σφὴν' ἔχ' τ' ὀ-
νομά της.
(Ἔτος).

- 11
Ἄνεβαινει, κατεβαινει,
τὰ βρακιά του λύ' καὶ δένει.
(Κανδήλα).
- 12
Ἄρμυρό κι' ἀνάλατο 'ς τὸ σακκοῦλι κρέμεται.
(Ρεβίθια νωπά).
- 13
Μακρὺς μακρὺς καλόγερος καὶ κατουρᾷ τὰ
τζίά του.
(Σωλήν, ὄχετός).
- 14
Ἄσπρον εἶναι 'σάν τυρί, καὶ τυρὶ δὲν εἶν',
κουρκουτάβλου νορὰν ἔχει, καὶ κουκούτα-
[βλος δὲν εἶν'.
(Ρεπάνι).
- 15
Ἄνάμεσα 'σὲ δρό βουνα μέσα κόρη κελαδεῖ.
(Γλωσσα).
- 16
Ἄρνιθα κουκουλωτή,
κουκουλομουλοβρωτή,
κάμν' αὐγὰ κουκουλωτά,
κουκουλομουλοβρωτά.
(Ντοματιά).
- 17
Ἄρνιθα πατσόκωλη,
πατσογυριστόκωλη,
κάμν' αὐγὰ πατσόκωλα,
πατσογυριστόκωλα.
(Μελιτζανιά).
- 18
Ἄσπρη ποῦλα τὰ ξεπλά,
κ' ἡ μαύρη τὰ μαεύει.
(Τὸ ἡμερονύκτιον).
- 19
Γῆς πάτωμα, οὐρανοῦ πετσί, 'φειδιοῦ κεφάλι.
(Χελώνη).
- 20
Θάμμα μὲ 'πάντηξε, θάμμα δὲν ἦτο· σου-
μάρι ἐφόρει, γάδαρος δὲν ἦτο· κόρνα εἶχε,
βῶδι δὲν ἦτο.
(Κοχλίας).

- 21
Κρέμεται κρεμέντουλα, καὶ κρεμεντουλιά-
ζεται, καὶ περνοῦν οἱ βάβουλοι καὶ λέουσιν·
ὄχου κι' ἄς τό 'χαμεν.
(Κρέας).
- 22
Στραοπίστελη ἡ μάννα,
καὶ γλυκοταριά ἡ κόρη,
καὶ δαιμονικό τ' ἄγγόνι.
(Κλήμα τῆς ἀμπέλου, σταφυλή, οἶνος).
- 23
Μαυρομούζουρο πουλάρι
κοκκαλίζει τὸ πρινάρι.
(Κλίβανος, φούρνος).
- 24
Τέσσερα καλοεράκια ἐκυνῆα τό 'να τ' ἄλλο.
(Ἀνέμη).
- 25
Χίλιοι μύριοι καλοέροι 'ς ἓνα βάσο τυλιμένοι.
(Ροιά).
- 26
Μακρὺς μακρὺς καλόγερος καὶ κόκκαλα
δὲν ἔχει.
(Καπνός).
- 27
Πετεινὸς κακαβρακάτος,
σίδερο καὶ μουσταφᾶτος,
ἀνεβαίνει καὶ φωνάζει
τοὺς νεκροὺς ἀπὸ τὸν ἄδη.
(Κώδων).
- 28
Κοντὸς κοντὸς καλόερος μὲ τὰ πολλὰ κα-
βάδια.
(Κρομμύδιον).
- 29
Ἄσπρος κάμπος, μαῦρα βῶδια, χαρὰ 'ς
τὸ νιὸ 'ποῦ τὰ λαλεῖ.
(Γράμματα).
- 30
Πράσινος πύργος, κόκκινα τζάμια, καὶ κυ-
λοῦν μέσα τ' ἀραπάκια.
(Καρπούζιον).

- 31
Πετεινὸς βαρβάτος,
κουτσοπουδαράτος,
'σάν ἀνοίξη τὰ φτερά του,
δὲ 'μπορεῖς νὰ 'πᾶς κοντά του.
(Ἀνεμόμυλος).
- 32
Ἄνθρωπος ῥηᾶτος,
τεσσαραποδαράτος,
'ποῦ περπατεῖ καὶ λείπει
τῆ δικαιοσύνη.
(Στατήρ).
- 33
Ἄψυχος ψυχὴ δὲν ἔχει καὶ ψυχὰς παίρνει
καὶ 'πάει.
(Πλοῖον).
- 34
Στέκ' ἡ πόλη, κλαῖν' πολίταις, πέφτ' ἡ
πόλη, χαίρουνται πολίταις.
(Ἔς μὲ τὰ νεογνά της).
- 35
Ἐλάστε νὰ 'πά' πέσουμε, νὰ σμίξη ἡ τρίχα
μὲ τὴν τρίχα, καὶ νὰ δροσιστῇ ἡ τρύπα.
(Ὄφθαλμοί).
- 36
Ἄσβεστόκτιστο πηγᾶδι
δρὸ λογιῶ φαί ἐβγάλλει.
(Ὄν).
- 37
Κάτω γεμίζει καὶ 'πάνω 'φκαιρόνει.
(Φέσιον).
- 38
Ἄφτωχὸς τὴν πετᾶ, ὁ πλούσιος τὴν πιάνει.
(Μύξα).
- 39
Χιλιόκομπος, χιλιότρυπος, χίλια κι' ἄν
'πῆς, καὶ ἄν τὸ 'βρῆς.
(Γρύπος ἀλιευτικὸν ἐργαλεῖον).
- 40
Ἄνασακκίζει ὁ μαλλιαρὸς καὶ 'μπαίν' ὁ
θυμωμένος.
(Οἶνος ἐν ἀσκῶ).
- 41
Πασπατίνα ἡ γαστρομένη,
φαμιλιὰ παιδιὰ λημαίνει.
(Λέβης).
- 42
Ἡ λοῦγκρά μας, ἡ λοῦγκρά μας
ἡ λογκροφαωμένη,
οὔλο τὸν κόσμον ἔφαε,
καὶ πάλαι δὲ χορταίνει.
(Ἄροτρον).
- 43
Εἶμαι γιατρὸς λιμναῖος, καὶ γιατρεύω τοὺς
ἀρρώστους, ὅταν εἶμαι διψασμένος.
(Βδέλλα).
- 44
Κλειδὸνω, ἀμπαρόνω,
πάλι ὁ κλέφτης μέσα 'μπαίνει.
(Ἡλιος).
- 45
Μαύρη κόρη ἡ γαστρομένη,
καὶ 'σὲ κῆπο δὲν ἐμπαίνει,
καὶ τὰ λάχανα μαραίνει.
(Τηγάνιον).
- 46
Τρεῖς, τρεῖς τὴν πιάνουν καὶ γεννᾷ,
μ' ἀλήθεια πρῶτα πίνει,
μαῦρα τὰ κάμνει τὰ παιδιὰ,
κι' ὀπίσω της τ' ἀφίνει.
(Γραφίς).
- 47
Ἄτθός, ἀτθός, ἀτθότατος,
κι' ἀπ' τὸ μέλι πιὸ γλυκύτατος.
(Ἰπνος).
- 48
Ἐπρόαλεν ἡ κόρη ἀπὸ τὴν τρυπητή,
τὰ γέλοια τὴν ἐπῆραν ἀπὸ τὴν ἐντροπή.
(Μύξα).
- 49
Γύρου τριγύρου κάγκελα
καὶ μέσα παίζει φράγκος.
(Γλωσσα).

50

Ἐναν ἀρνάκι εἶχαμε,
κατσιμπερδὶ τὸ λέγαμε,
κί' ἀπ' τὴν νουράν τὸ δέναμε,
νὰ μὴν τὸ πάρ' ὁ ποταμός.

(Βελόνη).

51

Ἐνα πρᾶμα, βαστῶ το καὶ χαίρομαι,
καὶ ἄν τὸ κόψω, κλαίω.

(Κρομμύδιον).

Ζ'.

ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΑ

1

Ἐκκλησιὰ μελιοτή, μελιομπροζομαρμαροσκανδαλοπελεκητή, καὶ ποιός τὴν ἐμελιομπροζομαρμαροσκανδαλοπελέκησε; τοῦ μελιομπροζομαρμαροσκανδαλοπελέκητου ὁ γυιός· ἂν εἶχα κ' ἐγὼ τὰ μελιομπροζομαρμαροσκανδαλοπελέκητά του, θὰ τὴν ἐμελιομπροζομαρμαροσκανδαλοπελέκιζα καλλίτερ' ἀπ' αὐτόν.

2

Ἀπ' ἀγρελί ὡς κατσαγρελί ἀνέθηκα, κατέθηκα κ' ἐκοψα ἐκατὸ κατσαγρελιπροδικονικομάτσουκα. (Ἡ τελευταία πολυσύλλαβος λέξις ἐπαναλαμβάνεται πολλάκις).

3

Πέντε ταύλαις, καλαῖς ταύλαις, σεντουκοπαγκόταυλαις.

4

Ἄνεσήκωσε τὴν πλάκα, κί' ἂν δὲ μ' εὐρῆς ἀπὸ κάτω, ἀνεμιδογαδίσε με.

5

Ἄσπρη πέτρα, ξέξασπρη, τοῦ ἤλιου ξεναξέξασπρη καὶ πάλαι ξεναξέξασπρη. (Ὁλόκληρον τὸ λογοπαίγνιον ἐπαναλαμβάνεται πολλάκις).

6

Ἡ μάinna μου ἢ ἀπρογοουῦ, ἢ μάinna μου ἢ μαυρογοουῦ. (Ὁλόκληρον ἐπαναλαμβάνεται πολλάκις καὶ ταχέως).

7

Ἐπεθύμησα νὰ φάω βραστὰ σκαστὰ κουκιά μὲ τὴ βραστή σκαστὴ κουτάλα.

8

Μαντῆλά μου χοντροξόμπλη μὲ τὴν χοντροξομπλάρα σου, ὅπου σ' ἔχοντροξόμπλησε τοῦ χοντροξόμπλ' ἢ μάinna.

Η'.

ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΟΠΟΘΕΣΙΩΝ

Πλατύς. — Σωτήρα (ἐνθα σώζονται ἐρείπια ναοῦ, ἴσως τοῦ Σωτήρος, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα). — Κάτεργος (μέρος παράλιον, ἐνθα σώζονται καὶ ἐρείπια τείχους). — Κανάφια. — Καψάγια. — Τριάλι (κατὰ παραφθορὰν ἀντὶ Τριβάλι, διότι ἐν τῇ τοποθεσίᾳ ταύτῃ φύεται τὸ φυτὸν ὁ τρίβολος). — Λευκός (μέρος παράλιον καὶ ἀπόκημον). — Ἄϊ Νούφρης. — Κακόδιαβα. — Μισοχώρι. — Βρετοῦ. — Κυπριώτης. — Παληόκαστρο (ἐνθα σώζεται ἀρχαῖοτατον τεῖχος ἠρειπωμένον, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἐπὶ πλακὸς ἢ ἐξῆς ἐπιγραφή «δημόσιον τὸ χωρίον ἀπέχον πέντε πόδας»). — Κρανί. — Σκόπι. — Ἄμμουδες. — Καλύβι. — Κατάγιαλου. — Πυργιά. — Ἄγια Ἐρήνη. — Παλάμου. — Τοῦ Φράγκου τὰ ρούτζουνα. — Λακί (κοιλὰς περικυκλωμένη ὑπὸ ὄρεων, τὸ γονιμώτερον καὶ καλλίτερον μέρος τῆς νήσου). — Ἄις Ζαχαρίας. — Λαγκάδια. — Καρδιά. — Γραμματική. — Πρώιμος. — Στενά. — Γλάστρα. — Σφαή. — Χαράνι. — Πλάκα. — Ζιασμένου. — Σιελλάτα. — Παλίσσια. — Βαθειά. — Καλύβι. — Ἐσος. — Ροῦκι. — Παληὰ μανδριά. — Ραμὸς (κοιλὰς, ἐν ἣ ὑπάρχει ἀπεσβεσμένον ἠφαιστεῖον ἅπασα ἡδη ἢ κοιλὰς αὕτη εἶναι κεκαλυμμένη ὑπὸ λάθης ἐκρευσάσης ὑπὸ ἠφαιστεϊδῶδους ἐκρήξεως ἐπισυμβάσης τῇ 3 μαΐου τοῦ 1873 ἢ 1874). — Ἄργος (ἐνθα σώζονται ἐρείπια τείχους καὶ πόλεως, τὴν ὁποίαν, ἔκτισαν οἱ ἐκ τοῦ Ἄργους ἐλθόντες ἄποικοι, καὶ ἦν ἕκτη πόλις τῶν Ἀργείων). — Ζωτικοῦ. — Σαλαμαντάρια. — Τραπεζίνα. — Κοιλιά. — Λουλουδι. — Διαβάτι (τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς νήσου, κείμενον ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς. Εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ ὑπάρχει τὸ νῦν ἐν ἐνεργείᾳ ἠφαιστεῖον.

Ἐκλήθη δὲ κατ' εὐφημισμὸν Διαβάτη (διαβατὸν) ἀντὶ ἀδιάβατον. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τούτου ὑπάρχει ναὸς τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τῆς Παναγίας τῆς Διαβατινῆς). — Κόρφος (ὄρος ἐκτεινόμενον εἰς τὴν θάλασσαν· σχηματίζει κόλπον καὶ κατὰ παραφθορὰν ἐκλήθη κόρφος). — Τρυπητή. — Σκάλα. — Πορνικοῦ. — Νίφιος. — Ἐξ ἀγρεληαῖς. — Καράβα. — Μυλοκράτης. — Λινοῦρα. — Κακόδιαβα. — Κάπαρη. — Καπριάνου. — Κοφτάκκ. — Πέρβα.

Θ'.

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

1

Μιὰ φορὰν κ' ἓνα καιρὸν εἶχε ἓς ἓνα χωριὸ ἓνα ἄντρα καὶ μιὰ γεναῖκα, καὶ εἶχανε τρεῖς παιδιὰ καὶ μιὰν ποῦλα, κ' ἐγεννοῦσε χρυσὰ αὐγά. Ἐφυε λοιπὸν ὁ ἄντρας νὰ πᾶρ' ἓς τὸ ταξεῖδι, κ' ἡ γεναῖκα ἀγάπησεν ἓναν ἔβραιο. Ὁ ἔβραῖος τῆς εἶπεν: «Θά' ρχωμαι νὰ σ' εὐρίσκω, ἂν σκοτώσης τὰ παιδιὰ σου, γιὰτι εἶναι μεγὰλα καὶ θὰ τὸ ποῦν ἓς τὸν ἄντρα σου καὶ θὰ μὲ σκοτώσῃ· νὰ μοῦ σφάξῃς καὶ τὴν ποῦλα, καὶ νὰ μ' ἀφήσῃς τὴν κεφάλη, τὸ ζιέρι καὶ τὴν καρδιά». Ἐσφαξεν λοιπὸν τὴν ποῦλα κ' ἔβαλε τὴν κεφάλη, τὸ ζιέρι καὶ τὴν καρδιά μέσα ἓς τ' ἀρμάρι, γιὰ νὰ ῥθῆ τὸ βράδυ νὰ τὰ φάγῃ. Τὸ μεσημέρι, ἄμα ἐσκολάσανε τὰ παιδιὰ ἀπ' τὸ σχολεῖο, δὲν εἶχανε νὰ φᾶνε τίποτα· ἀνοίγουν τ' ἀρμάρι καὶ τὰ εἶδαν, καὶ θαρροῦσανε πῶς τῶν τὰ χεν ἢ μάinna των, καὶ τὰ φάγαν· κ' ἐκεῖνος, ποῦ ἔφαγε τὴν κεφάλη, ἔγεινε γνωστικὸς ἀπ' ὄλους τοὺς ἀνθρώπους· ἐκεῖνος, ποῦ φασ τὸ ζιέρι, ἐξερνοῦσε λίραις· κ' ἐκεῖνος, ποῦ φασ τὴν καρδιά, ἔγεινε καρδιογνώστης. Ἄμα ἦρτεν ἡ μάinna τὸ βράδυ κ' ὁ ἔβραῖος, ἐπῆεν ἡ μάinna νὰ πᾶρ' τὸ πιάτο ἀπ' τὸ ἀρμάρι νὰ τοῦ τὸ δώσῃ, καὶ τὸ ἦρε κ' ἔλειπε. Τότε ὁ ἔβραῖος τὸ κατάλαβε, πῶς τὰ φάγαν τὰ παιδιὰ, κ' εἶπεν τῆς μητέρας τῶν παιδιῶ νὰ τὰ σκοτώσῃ πρὸ γρήγορι. Τότε λοιπὸν ἐκάμανε ἔμπροστὰ ἓς τὴν πόρτα ἓνα πηγάδι, γιὰ νὰ πέσουν μέσα, ἄμα ἔρθουν ἀπὸ τὸ σχολεῖο. Ὁ καρδιογνώστης τὸ κατάλαβε καὶ εἶπε τῶν ἀδελφῶν του αὐτὸ κί' αὐτό, καὶ ἄμα ἔμπε

μέσα ἓς τὸ σπίτι, νὰ περᾶτε τὴ μπάντα, μπάντα. Ἐπῆγαν τα παιδιὰ, ἐμπῆκανε μέσα ἓς τὸ σπίτι, ἐφάγαν, κοιμηθήκανε, σηκωθήκανε τὸ πωρὸ καὶ πᾶνε ἓς τὸ σχολεῖο. Τότε ἦρτε πάλαι ὁ ἔβραῖος κ' εἶπε τῆς μάinnaς, νὰ βάλῃ φαρυμάκι μέσα ἓς τὸ φαί. Ἐτσι τὸ κάμανε. Ὁ καρδιογνώστης τὸ κατάλαβε κ' εἶπε ἓς τ' ἀδέρφια του, αὐτὸ κί' αὐτὸ τρέχει, καὶ νὰ μὴ φᾶτε ἀπ' τὸ φαί, κ' ἔτσι γλυτώσανε κί' ἀπ' αὐτό. Τότε βουλευθήκανε νὰ τὰ σκοτώσουν. Ὁ καρδιογνώστης πάλαι τὸ κατάλαβε, καὶ δὲν τοὺς ἄφησε νὰ πᾶνε ἓς τὸ σπίτι, ἀλλ' ἐφύγαν νὰ πᾶνε ἓς ἄλλο χωριό. Ἐκεῖ ποῦ πηγαῖνανε, βρῖσκουν μιὰν ἐμμορφὴ κόρη κ' ἐπαίξε τὰ χαρτιά. Ἐστάθηκεν ἐκεῖνος ποῦ ἔξερνοῦσε τῆς λίραις νὰ παίξῃ· αὕτη τὸν εἶδε ποῦ ἔξερνοῦσε λίραις, τὸν ἐμέθυσε κ' ἐξέρασε τὸ ζιέρι καὶ τὸ φαγεῖν αὐτή. Ἐφυεν κ' ἐπῆινε κατὰ τῶν ὀμμάτων του. Ἐκεῖ ποῦ πᾶινε, βλέπει μιὰ συκιά, χειμῶνας, κ' εἶχε πάνω σῦκα μαῦρα· τρώει δρό, βγάξει δρό κέρατα· ἐκοψε καὶ δρό καὶ τὰ βάλει μέσ' ἓς τὴν πεζουνάρα του. Πᾶει παρακάτω, βρῖσκει ἄλλη μιὰ συκιά ἄσπρη· τρώει δρό σῦκα, φεύγουν τὰ κέρατα· κόφτει ἄλλα δρό, τὰ βάζει ἓς τὴν πεζουνάρα του. Πηγαίνει ἀποκάτω ἀπ' τὸ σπίτι τῆς κόρης ποῦ παίξε τὰ χαρτιά, κ' ἐφώναξε: Σῦκα πουλῶ! Αὕτη ἄμ' ἄκουσε, πῶς πουλοῦν σῦκα, χειμῶνας, κατέβηκε καὶ τ' ἀγόρασεν ἄμα τὰ φαγε, βγαῖνον δρό κέρατα. Φέρνει λοιπὸν οὐλους τοὺς γιαιτροὺς, δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὴν κάμῃ κανένας καλά. Πᾶει κί' αὐτὸς ἀποκάτω καὶ φωνάζει: Καλὸς γιαιτρός! Τοῦ φωνάζει καὶ βγαίνει πάνω τὴν εἶδε, τῆς εἶπεν, ὅτι ἔκαμες μεγάλην ἁμαρτία καὶ νὰ μοῦ τὴν ἐξομολογηθῆς. Ἀρχίνησε λοιπὸν νὰ τοῦ λέγῃ, ὅτι ἐγὼ ἐπαίξα χαρτιά καὶ πῆρα πολλοὺς παρὰδες τῶν ἀντρῶν· ἦρτε κ' ἓνας κ' ἐξερνοῦσε λίραις, κ' ἐγὼ τὸν ἐμέθυσα κ' ἐξέρασεν ἓνα ζιέρι, καὶ τὸ φαγα ἐγὼ, καὶ τώρα τῆς ξερνῶ ἐγὼ τῆς λίραις. Τότε ὁ γιαιτρός τῆς εἶπε· Αὕτη εἶναι ἡ ἁμαρτία σου, καὶ νὰ μοῦ δώσης ἐμένα τὸ ζιέρι, νὰ σὲ κάμω καλά. Τότε τοῦ ἔδωσεν ἡ κόρη αὐτοῦ τοῦ ζιέρι, καὶ τῆς ἔδωσεν τ' ἄσπρα σῦκα, κ' ἔφωσαν τὰ κέρατα. Τότε ἐπῆεν κ' εὐρηκε καὶ τοὺς ἄλλους ἀδερφούς του, καὶ ὁ ἓνας ἦτανε βεζύρης, ὁ ἄλλος μουδούρης, καὶ ὁ ἄλλος ἔγεινε πρωτόγερος. Μιὰ βραδύα, ἐκεῖ ποῦ τρώγανε, τῶν λέει ὁ καρδιογνώστης. Αὐριο θὰ ῥθουν οἱ γονεῖς μας, καὶ νὰ μὴ φανερωθῶμε καθόλου πῶς εἴμεστε παιδιὰ των, μόνον νὰ κάμωμε πῶς παί-

ζουμε μῆλα, και νὰ μᾶς πέσουν, και νὰ κάμουμε πῶς θὰ τὰ πιάσωμε, και νὰ τοὺς προσκυνήσωμε χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν. Ἦρταν λοιπὸν τὸ πρῶτ' οἱ γονεῖοι των, και κάμανε ἔτσι και τοὺς ἐπροσκύνησαν χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν. Ἐπῆσαν εἰς τὸ κονάκι και λέει ὁ ἀφέντης: « Ἐγὼ ἔφυα πρὸ δρό μῆνες ἀπ' τὴν πατρίδα και ἄφησα τῆς γυναῖκάς μου τρεῖς παιδιὰ και μιὰν ποῦλα, ποῦ γεννοῦσε χρυσὰ ἀντά. τῶρα ἦρτα και δὲν εὔρηκα τίποτε ». Ἐρώτησεν και τὴν γυναῖκα, πῶς ἐχάθησαν αὐτά, αὐτὴ εἶπε: « Εἴχαμε, ἀφέντη μου, τρεῖς παιδιὰ και πέθανανε, εἴχαμε και μιὰν ποῦλα και μᾶς τὴν κλέψανε. Τί ἔπρεπε νὰ κάμω; μηγάρις ἤμουν Θεός, νὰ μὴν ἀφήσω νὰ πεθάνουν τὰ παιδιὰ μου; ». Τότε τὰ παιδιὰ τῆς εἶπαν: « Δὲ μᾶς εἶπες, πῶς εἶχες τρεῖς παιδιὰ και πέθανανε; τῶρα μεῖς εἴμαστε τὰ παιδιὰ σου ». Και τὴν ἔβλεπε πάνω 'ς τ' ἄλογα, και τῶν δῶσανε δρόμο, και τὴν κόψανε, και ζούσανε μαζῆ με τὸν πατέρα των.

2

Μιὰ φορὰ 'ς ἓνα χωριὸ εἶχεν ἓνα φτωχὸν ἄθροπο, κ' ἔκοβγε ξύλα. Μιὰ βολὰ θέλησε νὰ πάη 'ς τὰ μακρὰ, γιὰ νὰ βροῖκη πιὸ μορφα ξύλα. Ἐκεῖ βλέπει μιὰν ἀργατιὰ δράκους κ' ἔρχονται ἀποκάτω ἀπὸ ἓναν πύργου και φωνάζουν: *Πάνω μαρμαράκι μου!* Κι' ἀνοίξεν ἡ πόρτα τοῦ πύργου, κ' ἐμπήκανε μέσα. Ἦταν οὐλοὶ 41. Και φωνάζαν πάλαι: *Κάτω μαρμαράκι μου!* Κ' ἐσφάλισεν. Ἐκεῖ 'σὲ ὀλίγο τοὺς βλέπει πάλαι και φωνάζουν: *Πάνω μαρμαράκι μου!* Κι' ἀνοίξει. *Κάτω μαρμαράκι μου!* Κ' ἐσφάλισε. Τοὺς ἐμέτρησε πάλαι και ἦτανε 41. Ἄμα φύανε και πήανε μακρὰ και διακόψανε, ἐπῆε και αὐτὸς και λέει: *Πάνω μαρμαράκι μου!* Κι' ἀνοίξει, κ' ἐμπήκε μέσα, και φορτώθηκε λίραις ἠβγεν ἔξω κ' ἐφώναξεν: *Κάτω μαρμαράκι μου!* Κ' ἐσφάλισε πάλαι. Ἐπῆεν εἰς τὸ χωριὸ κ' ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν γείτονα του τὸ καφίτζι, νὰ ταις μετρήσῃ. Ὁ γείτονας του ἀπόρησε λέγει, μαθὲς τέτοιος ἄθροπος τί θὰ μετρήσῃ; Ἐπιάσε κ' ἔσταξε μὲς 'ς τὸ καφίτζι λιγάκι μέλι. Ἄμα τῆς μετρήσε και τοῦ πήρε τὸ καφίτζι, βλέπει ὁ γείτονας μιὰ λίρα κολλημένη. Ἐπῆε και τὸν παρακάλεσε νὰ

τοῦ πῆ ποῦ τῆς ἤδεν. Ὁ γείτονας τοῦ εἶπεν, ὅτι εἰς τὸ τάδε μέρος εἶναι μέσα ἓνας πύργος, και ἄμα πῆς: *Πάνω μαρμαράκι μου!* ἀνοίγει ἡ πόρτα τοῦ πύργου. ἄμα πῆς: *κάτω!* σφαλῆ. Ἐπῆε και ὁ γείτονας και λέει: *Πάνω μαρμαράκι μου!* και ἀνοίγει, και μπαίνει μέσα, και λέει πάλαι: *Κάτω μαρμαράκι μου!* και σφαλῆ, γιὰ νὰ μὴ δῆ κανένας τὴν πόρτ' ἀνοικτὴ και τὸν πιάσῃ μέσα. Ἄμα γέμισε τὸ σακκὶ τῆς λίραις και πῆε νὰ βγήκῃ ἔξω, ἐλησμόνησε τὸ λόγο ποῦ εἶπεν ὑστερινὰ και ἀνοίξει, και κάθητο πᾶ κ' ἔκλαιγε, κ' ἔλεγεν: *Ὁρου μαρμαράκι μου, ἀνοίξει* τὸ φιλοῦσεν. Ἐπειτα πῆε κ' ἐκρύφθηκεν ἀπὸ κάτω ἀπ' τὰ φλουριά. Ἦρταν οἱ δράκοι, τὸν ἐσμίσθησαν και τὸν φάγανε.

3

Ἐνας παντρεμένος ἄθροπος ἐπῆεν εἰς τὴν ξενιτειάν. ἔφυε και ὁ γυιὸς του και πῆε και παντρεύτηκεν εἰς τὴν ξενιτειά, κ' ἔφυε γιὰ νὰ ῥτη πάλαι. Ἦρτε και ὁ πατέρας εἰς τὴν χώρα, ποῦ τὸν ἡ νύφη του, και πῆρε τὴν νύφη του χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ, γιὰτὶ ἡ νύφη ἐνόμιζε, πῶς πέθανε ὁ ἄντρας τῆς. Ἦρτε και ὁ ἄντρας κάτω 'ς τὸ γυαλὸ κ' ἐρώτησε, τί κάμνει ἡ τάδε γυναῖκα, και τοῦ παν, πῶς παντρεύτηκε και πῆρε τὸν τάδε και εἶχε και παιδι κάμωμένο. Μιὰ φορὰ κατέβη τὸ παιδι 'ς τὸ γυαλὸ και τοῦ τὸ εἶπαν, ὅτι εἶναι τῆς τάδε παιδι, και τοῦ εἶπεν: « Ἐλα ἐδῶ νὰ σὲ πῶ. νὰ πῆς τοῦ κύρη σου, πῶς εἶσαι ἀδερφός μου ἀπὸ ἓναν κύρη και παιδι τῆς γυναῖκός μου. ἄμα πῆς το τοῦ κύρη μας, πῶς τὸν χαιρετᾶ ὁ γυιὸς του, ὁ ἄντρας τῆς γυναῖκός του ». Ὁ κύρης τοῦ παιδιοῦ τὸ κατὰλαβε, και πῆε και τὸν ἤρε, και παραίτησε τὴν γυναῖκα και πῆε πάλαι ὁ πρῶτος ἄντρας.

4

Ἐνα χωριὸ μιὰ φορὰ εἶχε μιὰ παντρεμένη γυναῖκα κ' ἦτανε πολὺ ἔμμορφη. Ἐπῆε μιὰ φορὰ 'ς τὴν ἐκκλησιά, κ' ἐκεῖ ποῦ πῆε νὰ θυμιάσῃ ὁ δεσπότης, τῆς πέταξε τὰ κάρβουνα πάνω τῆς ἦρτε και ὁ ἐπίτροπος, τὸ κάμε κ' ἐκεῖνος ἔτσι ἦρτε και ὁ πνευματικός,

5

τὸ κάμε κ' ἐκεῖνος τὸ ἴδιο. Τὸ εἶπεν αὐτὴ 'ς τὸν ἄντρα τῆς ὁ ἄντρας τῆς τῆς εἶπε: « Ἄμα σὲ πετάξουνε τὰ κάρβουνα πάνω σου, νὰ γελάσῃς », και ἀνοίξει και κάτω 'ς τὴν ἀλλή μιὰ βιστέρνα. Ἄμα τῆς ἐπέταξ' ὁ δεσπότης πάλαι τὰ κάρβουνα, αὐτὴ γέλασε, και ὁ δεσπότης τὴ ῥώτησε: « Πότε θὰ ῥτω; ». Ἐκείνη τοῦ εἶπε: « Τρεῖς τῆς νυκτός, ποῦ θὰ λείπῃ ὁ ἄντρας μου ». Ἐτσι ἔκαμε και ὁ ἐπίτροπος και ὁ πνευματικός. Εἰς ταις τρεῖς ἦρτεν ὁ δεσπότης κ' ἔφερε μιὰν ὄρνιθα και μιὰν τσότρα κρασί. Ἐκεῖ ποῦ τρώανε, ἐχτύπησεν ἡ πόρτα ἡ γυναῖκα ἔρριξε τὸ δεσπότη κάτω 'ς τὴ βιστέρνα, γιὰ νὰ μὴν τὸν δῆ τάχα ὁ ἄντρας τῆς. Ἐκεῖ 'ς ταις πέντε ἔρχεται και ὁ ἐπίτροπος ἐκεῖ κτυπᾶ πάλαι ἡ πόρτα, τὸν ἔρριξε και αὐτὸν μέσα 'ς τὴ βιστέρνα ἦρτεν και ὁ πνευματικός 'ς ταις ἑπτὰ τὰ ἴδια ἔπαθε και αὐτός. Τότε ἔπιασε ὁ ἄντρας τῆς κ' ἐξέστανε νερὸ και τὸ πέταξε μέσα 'ς τὴ βιστέρνα, κ' ἔσκασαν οὐλοὶ. Μιὰ μέρα ἦτανε χιονιά. ἔπιασεν αὐτὸς τὸ δεσπότη κ' ἐπῆε 'ς ἓνα σπίτι 'ς τὴν ἄκρια τοῦ χωριοῦ και τὸν ἔστησεν ἐκεῖνὰ 'ς τὴν πόρτα, και φωνάζει: « ὦ Δημήτηρ, ἐγὼ, ὁ δεσπότης, κ' ἔρχομαι ἀπὸ μακρὰ. ἔλα ν' ἀνοίξῃς γλήγορι, γιὰτὶ θὰ ψοφήσω πὸ τὸ κροῦ ». Πᾶει ὁ ἄθροπος ν' ἀνοίξῃ, πέφτει χάμαι ὁ δεσπότης. Ἐτσι ἔκαμε και τὸν ἄλλο και τὸν ἄλλο. Τότε ὁ ἄθροπος ἐφοήθηκε νὰ μὴν τὸν πιάσουνε, και λὲν πῶς τοὺς ἐσκότωσεν αὐτὸς βρίσκει ἓναν τρελλό, ποῦ πῆε νὰ πηῖ ῥακί, και τοῦ εἶπεν: « Ἐλα νὰ σοῦ δῶσω ἓνα μπουκάλι ῥακί νὰ πᾶ μού πετάξῃς αὐτοδὴ τὸ δεσπότη κάτω 'ς ἓναν ἐκρεμνὸ ». Πιάνει ὁ τρελλὸς τὸ δεσπότη, τὸν πετάει κάτω, κ' ἦρτε νὰ πάρῃ τὸ ῥακί. Τοῦ λέει: « Μὰ δὲν τὸν πέταξες κάτω, μόνον τὸν ἄφησες κ' ἦρτε ». Πιάνει πάλαι και τὸν ἄλλον, τὸν πετᾶ κάτω, ἔρχεται. Πάλαι τοῦ λέει: « Νάντος πάλαι, ἦρτε ». Τὸν πιάνει πάλαι και τὸν ἄλλον, τὸν πετάει κάτω. Ἐκεῖ ποῦ ῥχετο νὰ πάρῃ τὸ ῥακί, βρίσκει ἓναν παπᾶ 'ς τὸ δρόμο, ποῦ πήαινε νὰ λειτρούσῃ τὸν πιάνει και αὐτὸν και λέει: « Τρεῖς φοραὶς ἔχω τῶρα ποῦ σὲ πετῶ κάτω, και σὺ πάλαι μού φεύγεις; ». Φώναξεν ὁ παπᾶς, ἐκεῖνος ἔτρεχε, και πᾶει, και τὸν πετᾶ κάτω πὸ τὸν ἐκρεμνὸ, κ' ἦρτε κ' ἐπῆρε τὸ ῥακί.

Ἐνα χωριὸ εἶχεν ἓναν ἄθροπο πολὺ ἄρχοντα, κ' εἶχεν ἓνα μόνον παιδάκι ἀρσενικό. Ἦρτεν εἰς καιρόν, τὸ ἐπάντρευσεν και τοῦ ἔδωσε μιὰ, και αὐτὴ ἀρχόντισσα κ' ἔμμορφη. Ὅταν ἐνοιώσεν ὁ ἀφέντης τὸ θάνατό του, ἐπροσκάλεσε τὸ γυιὸν του και τοῦ εἶπε: « Ποτέ σου γὰ μὴ κάμῃς ἀλλόφυλο φίλο, τὸ μυστικό σου ποτὲ νὰ μὴν τὸ λὲς τῆς γεναικός σου, και σὲ λιμάγρην ἄθροπο μὴν κάμῃς χάρη ». Ἄμα πέθανε ὁ ἀφέντης, αὐτὸς ἐκέρδισε και ἄλλα χρήματα κ' ἔγεινεν ὁ πιὸ ἀρχοντας τοῦ χωριοῦ. Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ εἶχεν ἀλλάξει ὁ πασσᾶς κ' ἦρτεν ἄλλος ἐπῆε λοιπὸν ὁ ἀρχοντας νὰ τὸν χαιρετήσῃ, και φιλιώθησαν πάρα πολὺ. Ἐκείνη τὴ στιγμή ἔφεραν ἓναν ἄθροπο νὰ τὸν κρεμάσουν. Τότε αὐτὸς παρακάλεσε τὸν πασσᾶ και τὸν ζεκρέμασε. Μιὰ μέρα ἐπῆε τὸ παιδι τοῦ πασσᾶ νὰ βροῖκη τὸ παιδι τοῦ ἀρχοντα. πιάνει ὁ ἀρχοντας και τὸ σφαλῆ μέσα 'ς τὴν κάμαρα, και λέει τῆς γεναικός του: « Κακομοῖρα γεναικα, ἐπῆα κ' εὔρηκα τὰ παιδιὰ, κ' εἶχεν τὸ παιδι τοῦ πασσᾶ κάτω τὸ δικό μας, και τοῦ χτυποῦσε, και ὀλίγο νὰ τὸ σκοτώσῃ τότε ἐγὼ ἐθύμωσα και τοῦ ἐχτύπησα μιὰ, και ἐσκοτώθη, και τὸ ἔρριξα μέσα 'ς τὸ πηγάδι. και πρόσεξε νὰ μὴν τὸ πῆς κανενός ». Τότε στέλνει ὁ πασσᾶς ἓνα ἄθροπον του και ζητοῦσε τὸ παιδι. Ὁ ἀρχοντας τοῦ εἶπεν, ὅτι τὸ στείλει. Μιὰ φορὰ ἔτυχε νὰ μαλώσῃ ὁ ἀρχοντας με τὴν γεναικά του ἡ γεναικά του ἔβηκεν ἔξω 'ς τὸν δρόμο κ' ἐφώναξε: « Βρὲ φονεῖ, ποῦ σκότωσες τὸ παιδι τοῦ διοικητῆ, και τὸ ῥιζες μέσα 'ς τὸ πηγάδι, και τῶρα τ' ἀρνιέσαι! ». Τὴν ἀκούει ἓνας ἄθροπος τοῦ πασσᾶ, τὸν πέρνει τὸν ἀρχοντα. Ὁ πασσᾶς τοῦ εἶπε: « Καθὼς ἐσκότωσες τὸ παιδι μου, ἔτσι θὰ σκοτώσω κ' ἐσένα ». Και εἶπε νὰ τὸν πάρουν νὰ τὸν κρεμάσουν. Τόσο καλὸς ἄθροπος ἦτανε, ποῦ δὲν εὔρισκετον κανέναν νὰ τὸν κρεμάσῃ. Τότε ὁ πασσᾶς ἔταξεν εἴκοσι λίραις 'ς ἐκείνον ποῦ θὰ τὸν κρεμάσῃ κανέναν πάλαι δὲν εὔρηθη, μόνον ὁ κλέφτης, ποῦ ἐγλύττωσεν ὁ ἀρχοντας ἀπ' τὴν κρεμάλα. Ἄμα λοιπὸν τὸν ἐπέρναν νὰ τὸν κρεμάσουν, λέει: « Ἀφήστε με λιγάκι, νὰ πῶ κάτι τι 'ς τὸν πασσᾶ, κ' ἔπειτα κρεμάστε με ». Πηγαίνει και λέει τοῦ πασσᾶ: « Τὸ παιδι σου ζῆ, ἀλλὰ νὰ μού δώσῃς τὴν ἄδεια νὰ σκοτώσω τὸν κλέφτη

‘πού γλύτωσα και την γενναϊκά μου». Ο πασ-
σας του ‘δωκε την ‘αδεια, ‘εφερε τὸ παιδί ‘ς τὸν
πασσά, κ’ ἐπληρώθησαν οἱ τρεῖς λόγοι.

6

Μιά φορά κ’ ἕναν καιρὸν εἶχεν ἕναν ἄντρα
καὶ μιὰ γενναϊκά, κ’ εἶχανε κ’ ἐννιά παιδιά·
τὸ μικρὸ μικρὸ ἦτανε κοντὸ καὶ τὸ ‘λέανε μι-
σοκολοκυθάκι. Ἐπῆε λοιπὸν ὁ πατέρας των
καὶ τῶν ἐπῆρεν ὀκτώ δρεπάνια καὶ τοὺς ἔστει-
λε νὰ πάουν νὰ θερίζουν, ὅπου κ’ ἂν βρί-
σκουνε, γιατί ‘λιγάκι ἔλειψε νὰ πεθάνουν ἀπ’
τὴν πείνα. Ἐπῆσαν λοιπὸν αὐτὰ τὰ παιδιὰ
‘ς ἕνα κάμπο πολὺ μεγάλο καὶ θερίζανε τὸ
μισοκολοκυθάκι ἐκάθετο, γιατί δὲν εἶχε δρε-
πάνι. Ἐκεῖ ‘πού θερίζανε, ἔρχεται ἕνας δρά-
κος καὶ τοὺς λέει: «Ἐχω ἐννιά κόραις· ἂν θε-
ρίσετε αὐτὸ τὸν κάμπο, θὰ σὰς παντρέψω
μὲ τῆς κόραις μου· ἂν δὲν τὸν θερίσετε, θὰ
σὰς σκοτώσω». Ἐθερίζαν, ἐθερίζαν, δὲν ἤμ-
ποροῦσαν οὔτε τὸ μισὸ νὰ θερίσουν. Ἐκεῖ
τὸ βραδυνὸ ἔφωεν ὁ δράκος, νὰ πάη νὰ πῆ
τῆς γενναϊκας του νὰ κάμη φαί πρὸ πολὺ γιὰ
νὰ φῶνε καὶ τὰ παιδιὰ. Πιάνει τὸ μισοκολο-
κυθάκι καὶ δίνει μιὰ φωτιά· ὁ καιρὸς ἦτανε
πρῦμνος κ’ ἐκάησαν οὐλα. Ἐρχεται ὁ δράκος
καὶ τοὺς ‘βρίσκει, καὶ τὸν εἶχανε θερισμένο,
καὶ τοὺς ἐπῆρε ‘ς τὸ σπίτι, κ’ ἐδειπνήσανε,
κ’ ἐκοιμήθησαν οὐλοὶ· μόνο τὸ μισοκολοκυ-
θάκι ἐκάθετο ‘ξυπνὸ. Πριχοῦ τὰ μεσάνυχτα
ἐπιασε τὸ μισοκολοκυθάκι κ’ ἔβγαλε τὰ φέσια
καὶ τὰ ‘βαλε ‘ς τῆς κόραις τοῦ δράκου, καὶ
τὰ μαντήλια τὰ ‘βαλεν εἰς τ’ ἀδέρφια του.
Τότε τὰ μεσάνυχτα ἐσηκώθηκεν ὁ δράκος κ’ ἔρ-
χεται ‘ς τὴν κάμαρα ‘πού κοιμοῦντο, καὶ τ’
ἀνοίει, καὶ βλέπει καὶ ‘φορούσανε μαντήλια·
καὶ λέει: «δόξα σοὶ ὁ Θεός, λίγο ἔλειψε νὰ
σκοτώσω τὰ παιδιὰ μου»· καὶ πηγαίνει ‘ς τὸ
ἄλλο κρεβάτι καὶ βλέπει κ’ ἐφορούσανε φέσια·
καὶ τῆς ἐσκότωσεν οὐλαὶς χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ.
Τότε ἐπῆεν ὁ δράκος νὰ κοιμηθῇ, καὶ τὸ μισο-
κολοκυθάκι ἐξύπνισε τ’ ἀδέρφια καὶ φῶνε.
Ἐσηκώθη ὁ δράκος τὸ πρῶτ’ κ’ ἡ κόραις του
ἀργήσανε νὰ ‘ξυπνήσουνε. Πηγαίνει νὰ τὰς
‘ξυπνήσῃ καὶ τῆς βλέπει σκοτωμένας. Τότε
πηγαίνει καὶ βάζει ὑποδήματα, ὅπου πηγαίνουν
ἐφτὰ μίλια τὴ σκελιά· τὰ ‘βαλε καὶ ‘τρεχε
‘σάν δαιμονισμένους. Ἀμα ἤθελαν νὰ φθάσουνε
τὰ κοκόμοιρά τὰ παιδιὰ ‘ς τὸ σπίτι, ἀκούσανε

τὸ δράκο κ’ ἔρχετο ‘σάν νὰ ‘πετοῦσε. Τότε
τὰ παιδιὰ ‘κρυφτήκανε ‘σὲ μιὰ κούφια πέτρα
‘ποκάτω. Ἐρχεται κ’ ὁ δράκος κατακουρα-
σμένος κ’ ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ ‘πάνω ‘ς ἐκεῖνη
τὴν πέτρα, ὅπου ἦτανε ‘ποκάτω τὰ παιδιὰ.
Τότε τὸ μισοκολοκυθάκι ἔκαμε τ’ ἀδέρφια του
κ’ ἐπήανε ‘ς τὸ σπίτι, γιατί ἦτανε πολὺ ἄξιο
παιδί, καὶ πῆε κ’ αὐτὸς κ’ ἐπῆρε τὰ ‘ποδή-
ματα τοῦ δράκου καὶ πῆε ‘ς τὴν γενναϊκά του
καὶ τῆς λέει: «Τὸν ἄντρα σου τὸν πιάσανε
κλέφταις καὶ ζητοῦνε ἢ νὰ τῶν δώσης οὐλο
του τὸ βιός ἢ θὰ τὸν σκοτώσουνε· καὶ μὲ
ἔστειλε νὰ μὲ φορτώσης λίραις· καὶ μ’ ἔδωκε
καὶ τὰ ‘ποδήματά του γιὰ νὰ πιστέψῃς». Ἡ
γενναϊκά, ἄμα εἶδε τὰ ‘ποδήματα, τὸ πιστέψε
καὶ ‘φόρτωσε λίραις τὸ μισοκολοκυθάκι, κ’
ἀντὶ νὰ ταῖς πάη ‘ς τοὺς κλέφταις, ταῖς πῆρε
‘ς τὸ σπίτι του.

7

Μιά φορά κ’ ἕναν καιρὸ εἶχε ‘ς ἕνα χωριὸ
ἕναν ἄθροπο πολὺ ἄρχοντα, κ’ εἶχε δὺο κό-
ραις. Αὐτὸς ὁ ἄθροπος σιγὰ σιγὰ ἐγεινεν ὀλω-
σὸ φτωχός κ’ ἐπουλοῦσε ‘ς τὸ δρόμο
πραμάτειαις. Μιὰ ‘μέρα ‘σηκώθηκε τὸ πρῶτ’
καὶ λέει τῆς κόρης του τῆς μιᾶς: «Τί θέλεις,
κόρη μου, νὰ σοῦ φέρω τὸ βράδυ»; Τοῦ λέει:
«Ἐνα ‘ρολόι, ὅπου τὸ χρειάζομαι». Λέει τῆς
ἄλλης: ἐζήτησε ἕνα λουλουδάκι. Ἐφωε λοι-
πὸν αὐτὸς ὁ ἄθροπος κ’ ἐπῆρε καὶ τ’ ἄλλο
του, γιατί ἦτανε μακρὰ ὁ δρόμος. Ἐπῆε
λοιπὸν, κ’ ἀπ’ τὸ πρῶτ’ ὡς τὸ βράδυ δὲν πού-
λησε τίποτε, γιὰ τοῦτο οὔτε τὸ ‘ρολόι πῆρε,
οὔτε τὸ λουλουδί. Ἐκεῖ τὸ βράδυ βράδυ, ‘πού
ἤθελε νὰ πάη πρὸ ‘ς τὸ σπίτι, ἐπιασε μιὰ
μεγάλῃ βροχή· αὐτὸς οὔτε παράδες εἶχε νὰ
πάη νὰ μὲνῃ πουθενά, οὔτε νὰ φάη. Ἐδῶκε
τότε δρόμο ‘ς τ’ ἄλλο του, κ’ ὅπου πῆγαινε
τ’ ἄλλο, ἐπήγαινε κ’ αὐτὸς. Ἐπῆε μέσα ‘ς
ἕνα χάνι, κατέβη κάτω ἀπ’ τ’ ἄλλο, κ’ ἀ-
νέβηκε ‘πάνω, κ’ ἐβρῆκεν ἕνα τραπέζι στρω-
μένο· ἄθροπον ὅμως δὲν εὔρηκε. Ἐκάθησε
λοιπὸν ὁ ἄθροπος, ἔφαε κ’ ἐπλάγασε. ‘Σ ταῖς
τρεῖς ὥραις τῆς νυχτὸς ἤκουσεν ἀπ’ τὸ μπαζὲ
νὰ παίζουσαν ὄργανα, ἀλλ’ ἄθροπο δὲν ἔβλεπε.
Κοιμήθηκε, καὶ τὸ πρῶτ’ ἐξύπνησε κ’ ἀνέβη
τ’ ἄλλο του κ’ ἔφωε. Ἐκεῖ ‘πού φωεγε, βλέπει
ἕνα λουλουδί· ἐνθυμήθηκε λοιπὸν τὸν
λόγον ‘πού τοῦ ‘πεν ἡ κόρη του, κ’ ἐπῆε νὰ τὸ

κόψη. Ἐκεῖ πηδαίει ἕνα θεριὸ καὶ τοῦ λέει:
«Δὲν σὲ φτάνει ‘πού φαγες, κ’ ἐπλάγασες,
μόνο θέλεις καὶ τὰ λουλουδία; θέλω νὰ μοῦ
πῆς, τί θὰ τὰ κάμῃς». Ὁ ἄθροπος τοῦ εἶπεν,
αὐτὸ κ’ αὐτό. Τοῦ λέει τὸ θεριό: «Νὰ μοῦ
τῆ φέρῃς τὴν κόρη, γιατί ἐγὼ θὰ ‘μαι ‘π’
ὀπίσω σου, καὶ ἄμα δὲν τῆ φέρῃς, θὰ σὲ
φάγω». Ἐπῆε λοιπὸν ὁ ἄθροπος, ἐπῆρε τὴν
κόρη του καὶ τὴν ἐπῆε ‘ς τὸ χάνι, κ’ ἔφωε
καὶ τὴν ἄφησε. Ἀμα βασιλεψεν ὁ ἥλιος,
βλέπει τὸ θεριὸ κ’ ἀνέβαινε, καὶ τῆς λέει:
«Νὰ μὴ φοβηθῆς, καὶ δὲ σὲ πειράζω». Αὐτὸ
μόνον εἶπε κ’ ἔφωεν. Εἰς τὰς τρεῖς ἀρχίσανε
τὰ ὄργανα, ἀλλὰ δὲν ἐφαίνετο ἄθροπος. Μετὰ
ἕνα μῆνα βλέπει ‘ς τὸν ὕπνο της, πῶς ‘παν-
τρέβετο ἡ ἀδερφή της· ἐσηκώθη τὸ πωρνὸ καὶ
τὸ εἶπε ‘ς τὸ θεριό. Τὸ θεριὸ τῆς ἔδωσε τὴν
‘αδεια ἕνα δῦο ‘μέραις νὰ πάη ‘ς τῆς ‘παν-
τρεψαὶς καὶ τῆς ἔδωσε καὶ πολλὰ γρόσια. Ἐπῆε
λοιπὸν αὐτῆ, καὶ ἀντὶ νὰ κάμη δῦο ‘μέραις,
ἔκαμε τρεῖς, γιατί δὲν τὴν ἄφινεν ἡ ἀδερφή
της. Ἐρχεται ‘ς ταῖς τρεῖς ‘μέραις, ἀλλὰ ‘ς
ταῖς τρεῖς ‘μέραις οὔτε παιγνίδια ὑπάρχανε
πρὸ οὔτε τίποτε. Τὸ πωρνὸ σηκώνεται, πάει
‘ς τὸν κῆπο, καὶ βλέπει τὸ θεριὸ κ’ ἐπολε-
μοῦσε νὰ σκάσῃ. Τ’ ἀγκάλιασε λοιπὸν, τὸ
φίλησε, κ’ ἀμέσως ἐγεινεν ἕνα βασιλόπουλο,
γιατί αὐτὸ τὸ παιδί τὸ εἶχε καταραστῆ ὁ ἀ-
φέντης του καὶ τοῦ εἶπε, ἂν δὲ ‘βρεθῇ μιὰ
φυγὴ νὰ σ’ ἀγαπήσῃ, ἐσὺ δὲ θὰ γείνης πρὸ ἄ-
θροπος. Βλέπει λοιπὸν ὁ ἀφέντης του σημαίαις
‘πάνω ‘ς τὸ χάνι, τὸ κατέλαβε, κ’ ἦρτε
καὶ τοὺς ‘πάντρεψε, κ’ ἔτρωγαν, κ’ ἔπιναν,
κ’ ἡμεῖς καλλίτερα.

8

Τὸν καιρὸ ἐκεῖνον ἦτον ἕνας βασιλιάς,
κ’ εἶχε τρεῖς κόραις. Ὁ βασιλιάς ἐβουλήθη νὰ
κάμη τῶν κορῶν του τρία παλάτια. Ἀφοῦ
λοιπὸν ἐτελείωσε τὰ παλάτια, ἐπῆρε ταῖς
κόραις του καὶ ἐπῆε τὴν κάθε μιὰ εἰς τὸ πα-
λάτι της καὶ εἶπεν τῶν, ὅτι πλαγιάσετε, νὰ
δοῦμε, τί ὄνειρο θὰ μὲ δῆτε. Ἐπλάγασαν
λοιπὸν ἡ κόραις. Ἀφ’ οὗ ἐξημέρωσεν ὁ Θεός
τὴν ἡμέρα, ἐσηκώθηκεν ἡ πρώτη καὶ ἐπῆεν
‘ς τὸν πατέρα, τὸν ἐπροσκύνησε, φίλησε τὸ
χέρι του καὶ ἐχαίρετῆσέν του καὶ τοῦ εἶπεν·
«Καλημέρα, πατέρα. — Καλή σου ‘μέρα,
κόρη μου, τί ὄνειρο μὲ ‘δες ἀπόψε; — Σὲ εἶδα,

πατέρα, καὶ ἦσπον μέσα ‘ς τὴ θάλασσα καὶ
καθούσων ‘ς ἕνα ὀλόχρυσο συζατὲ κ’ ἐλαμπες
‘σάν τὸν ἥλιο». Ὁ πατέρας τὸ ἐχάρηκε καὶ
λέει: «Εἶδα, κόρη μου, πῶς μ’ ἀγαπᾷς κα-
λά». Ἐπειτα λοιπὸν πηγαίνει καὶ ἡ δεύτερη,
τὸν ἐφίλησε καὶ αὐτῆ τὸ χέρι, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐ-
χαίρετῆσε, τὴν ἐρώτησε, τί ὄνειρο τὸν εἶδε. Ἡ
κόρη τοῦ λέει: «Σὲ εἶδα ‘ς ἕνα καράβι, καὶ
καθούσων ‘πάνω ‘σὲ μιὰ καρέκλα μαλαμα-
τένια, κ’ ἐπιασα κ’ ἐγέμισα τὸ τσουμποῦκι καὶ
‘κάπνιζες». Τότε λοιπὸν ἦρτε καὶ ἡ τρίτη,
ἐχαίρετῆσέν τον καὶ τῆς λέει: «Τί ὄνειρο μὲ εἶ-
δες; Ἡ κόρη τοῦ λέει: «Ἐγὼ, πατέρα, εἶδα
τὸ φεγγάρι κ’ ἕνα ἄστρο, κ’ ἐπιασε τὸ φεγ-
γάρι κ’ ἔγειρε τοῦ ἄστρου νὰ πλυθῇ. Λοιπὸν,
πατέρα, ἐξήγησε τὸ ὄνειρο, διότι ἐγὼ δὲν ἤμ-
πορῶ». Ὁ πατέρας τοῦ ‘βαροφάνηκε πολὺ
καὶ εἶπε: «Μήπως ἐσὺ θὰ βασιλεψῇς καὶ θὰ
σοῦ γείρω νὰ πλύνῃς τὰ χέρια σου»; Τί κά-
μνει λοιπὸν ὁ βασιλιάς; κρᾶζει ἕνα δούλο του
κρυφὰ καὶ τοῦ λέει: «Πάρε τὴν κόρη μου τὴ
μικρὴ καὶ πᾶρ τὴν μακρὰ 15 ὥραις ‘ς τὸ
βουνὸ καὶ ἄφησέ τὴν νὰ τὴν φῶνε τὰ θεριά». Ἡ
τί κάμνει λοιπὸν ὁ δούλος; Ἐπῆε καὶ ἀπέ-
λυσε δὺο ἀλόατα. Πηγαίνει καὶ λέει τῆς κό-
ρης: «Ἐρχεσαι, βασιλοπούλα, νὰ πάμε,
ὅπου ἀγόρασεν ὁ πατέρας σου ἕνα ὄμορφο
περιόλι, γιὰ νὰ σιργανίσουμε»; Ἡ κόρη
‘παραδέχτηκε μὴ ἠξέροντας τὸ σκοπὸ τοῦ
πατέρα της. Ἐκαβαλίκεψαν κ’ οἱ δὺο καὶ
‘περιπατοῦσαν 15 ὥραις, ἕως ἡ ‘μέρα ‘νύ-
χτωσε. Λέει λοιπὸν ὁ δούλος ‘ς τὴν κόρη:
«Νὰ σὲ ἀφήσω ἀπ’ ἐδῶ, ‘πάεις ‘ς τὴν πόλη»;
Ἡ κόρη τοῦ εἶπεν: «Πᾶω, μήπως δὲν ἔχω
‘μμάτια»; Τότε λοιπὸν ὁ δούλος δὲν κατέ-
βηκεν ἀπ’ τ’ ἄλλο, ἀλλ’ ἐπερπάτει ὡς που
καὶ ἐξημέρωσε ἡ ἄλλη ‘μέρα. Τότε λέει πᾶ-
λαι τῆς κόρης: «Τώρα, βασιλοπούλά μου,
‘πάεις μὲς ‘ς τὴν πόλη»; Ἡ κόρη τοῦ λέει:
«Δὲν ἠμπορῶ νὰ πάω»· γιατί ἦταν νύχτα.
«Κάθησε, λέει ὁ δούλος, καὶ περίμενε νὰ
πᾶω νὰ φέρω ζύλα νὰ τὰ φορτώσουμε καὶ
νὰ φύουμε». Ἡ κόρη τοῦ λέει: «Ποῦ εἶναι
τὸ περιόλι, ‘πού μοῦ εἶπες»; Λέει τῆς ὁ δού-
λος: «Εἶναι πολὺ μακρὰ καὶ ‘μετάνοιωσα,
‘πού σ’ ἔφερα μαζῆ». Τότε τῆς ἔστρωσεν ἕνα
συζατὲ ‘ς ἕνα δέντρο πρὸ κάτω, τῆς ἀφήκε
ψωμί καὶ φαί καὶ ὁ δούλος παραμέρισεν ἕκα-
με ζύλα, ‘φόρτωσε τ’ ἄλλο κ’ ἔφωε. Πριχοῦ
νὰ φύῃ, ἔδεσε ‘ς ἕνα δέντρο μιὰν ἀγκλοῦπα.
Ὁ ἀέρας ἐχτύπη τὴν ἀγκλοῦπα, καὶ ἡ κόρη
ἐνόμιζε, πῶς ἀκόμη κάμει ζύλα. Περίμενε ἡ

κόρη ως ὅτου ἐνύχτωσε καλὰ. Λέει λοιπὸν ἡ κόρη: «Τόσον καιρὸ κάνει ζύλα, ποῦ θὰ τὰ φορτώσῃ; ἄς πᾶω νὰ δῶ». Πηγαίνει. βλέπει, πῶς ὁ χτύπος ποῦ ἦκουε, ἦτανε ἡ ἀγκλοῦπα· κλαίει καὶ ὀδύρεται καὶ δὲν ξέρεي τί νὰ κάμῃ, ὅπου ἦτανε ἔς τὸ βουνὸ κ' ἐφουδᾶτο ἀπὸ τὰ θεριὰ καὶ ἀπὸ ἀθρώπους ἀκόμα. Βγαίνει πᾶνω ἔς ἓνα δέντρο, βγάλλει τὸ ζωνάρι τῆς καὶ ἐδέθηκε, γιὰ νὰ μὴ πέσῃ κάτω τῆ νύχτα ποῦ θὰ κοιμηθῇ. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπον ἐξημέρωσε. Ἡ κόρη κατέθηκε ἀπ' τὸ δέντρο, καὶ συλλογιζοῦτο, ποῦ νὰ πάῃ καὶ ποῦ νὰ περάσῃ, ἐπειδὴ κατὰλαθε πιά, πῶς ὁ πατέρας τῆς τὴν ἐξώρισε γιὰ τ' ὄνειρο ποῦ τοῦ εἶπε. Ἡ κόρη ἐπερπατοῦσε ὄρη καὶ βουνά, ἢ νὰ τῆ φᾶνε τὰ θεριὰ, ἢ νὰ βρῆ ἀθρώπους. Ἐκεῖ λοιπὸν παρουσιάστη μέσα ἔς ἓναν κάμπο καὶ φαίνεται μπροστά τῆς ἓνα ἄσπρο πρᾶμα. Λέει: «Ἄς τρέξω, νὰ φτάσω αὐτὸ τὸ ἄσπρο, νὰ δῶ τί πρᾶμα εἶναι»; Ἐφθασε λοιπὸν τὸ ἄσπρο, καὶ τὸ ἄσπρο ἐκεῖνο ἦτανε πύργος. Βλέπει πόρταις ἀνοιχταῖς, μπαίνει μέσα, βγαίνει ἔς τὸ παλάτι καὶ βλέπει κρέατα, ἀρνιά κρεμασμένα, ἐλάφια. Ἡ κόρη πεινασμένη καὶ κουρασμένη, ἀθρῶπο δὲν εἶχε κεῖ, καὶ λέει μόνη τῆς: «Κ' ἔτσι χαμένη, κ' ἄλλωθ' χαμένη ἄς μαερέψω νὰ φάω». Ἐφαε, ἐπειτα ἔστρωσε τὸ τραπέζι καὶ πῆε καὶ κρύφτηκε πᾶνω σὲ μιὰ λεμονιά τοῦ περιολιοῦ, γιὰ τὴν ἐφουδᾶτο ἡ κόρη μήπως τὸ σπίτι ἦτανε κανενὸς θεριοῦ. Ὡς τὰ ἡλιοβασιλέμματα ἡροικᾷ ζαλοπατήματα μέλα· ἐκεῖ βλέπει ἓνα δράκο κ' ἦρτε ἔς τὸ παλάτι· εἶδε τὸ τραπέζι στρωμένο, ἔκατσε, ἔφαε, ἦπε, εὐχαριστήθηκε ὁ δράκος, καὶ λέει: «Ποῖός ἀθρώπος μοῦ κάμε αὐτὴ τὴν καλωσύνη»; Ἡ κόρη ἐφουδᾶτο νὰ φανερωθῇ. Ἐπερίμενε ἡ κόρη ὡς ὅτου νὰ κάμῃ τὸ δράκο νὰ μῶσῃ, κ' ἔτσι νὰ παρουσιαστῇ. Ὁ δράκος ἐφώναζε: «Μάτια μου, φῶς μου, παρουσιάσου, κ' ἐγὼ δὲν θὰ σὲ πειράξω ἂν εἶσαι ἄντρας, θὰ σὲ κάμω βασιλιά, ἂν εἶσαι κόρη, βασίλισσα». Ἡ κόρη φοβούντανε νὰ φανερωθῇ. Ὁ δράκος ἐσηκώθη, ἔφαε καὶ ἦπιε, καὶ πῆε πάλαι ἔς τὸ κυνήγι του. Ἡ κόρη ἐπῆε πάλαι ἔς τὸ παλάτι, ἐπλυνέ τα οὐλα, διώρθωσε τὸ σπίτι, ἐμαερέψε, ἔφαε, ἔστρωσε τὸ τραπέζι καὶ κρύφτηκε ἔς τὸ ἴδιο μέρος. Ἦρτ' ὁ δράκος, βλέπει πάλαι τὸ τραπέζι στρωμένο καὶ τὸ σπίτι διωρθωμένο. Ὁ δράκος ἀρχινᾷ νὰ μὴ θέλῃ νὰ φάῃ μονάχος, ἀλλὰ νὰ φωνάζῃ: «Μάτια μου, φῶς μου, ποῖός εἶ-

σαι, ποῦ κάνεις αὐτὴ τὴν καλωσύνη»; Δὲν ἐστάθηκε τέλος πάντων τρόπος νὰ παρουσιαστῇ ἡ κόρη, ἀλλ' ἐπέρασε καὶ τῆ νύκτα ἐκεῖνη ἔς τὴν λεμονιά. Ἀφοῦ ἐξημέρωσε, ἔφαε ὁ δράκος κ' ἔφυε. Ἐρχεται πάλαι ὁ δράκος τὸ βράδυ, βλέπει τὰ ἴδια. Ὁ δράκος δὲ θέλει νὰ φάῃ μονάχος του, ἂν δὲν παρουσιαστῇ ἡ κόρη. Ἦρχισε νὰ φωνάζῃ: «Μάτια μου, φῶς μου, παρουσιάσθου, μὴ μὲ φοβᾶσαι καὶ δὲ θὰ σὲ πειράξω». Ἦρχισε νὰ ὀρκίζεται μὲ τὰ ἄστρα, μὲ τὸ φεγγάρι, μὲ τὸν οὐρανὸ. «Ἄν σὲ πειράξω, ἔλεγε, αὐτὸς νὰ μὲ κάψῃ». Ἀφοῦ ἡ κόρη ἄκουσε τὸ ἄμοσμα, παρουσιάστηκε. Ὁ δράκος τῆς ἔκαμε τόσας χαρὰς: «Γιατί, κόρη μου, δὲν παρουσιάστης ἀπὸ χθές καὶ προχθές, μόνο μὲ τυραννεῖς τὸ δυστυχῆ; Κάτσε νὰ φάμε, νὰ πιῶμε, καὶ ἀπὸ σήμερα ἐσὺ νὰ γνωρίζῃς ἐμένα πατέρα, κ' ἐγὼ σένα κόρη». Ἀφοῦ ἔφαε, τῆς εἶπε: «Ποῦ ἦσουν; ποῦ εὐρέθης, τέτοια βασιλοπούλα, νὰ ῥτῆς μέσα ἔς τὰ βουνά»; Ἡ κόρη τοῦ ἐδιηγήθη τὰ πάθη τῆς. Ἐκοιμήθηκαν, καὶ ἀφοῦ ἐξημέρωσαν ὁ Θεὸς τὴν ἡμέρα, ἐσηκώθηκε πάλαι ὁ δράκος καὶ λέει τῆς κόρης: «Τώρα κάθου μέσ' ἔς τὸ σπίτι σου, τρῶε, ξεφάντονε, μὰ πῶς εἶσαι μοναχὴ μὴ φοβᾶσαι». Ἐκεῖ λοιπὸν ἐπεράσασιν δρό, τρεῖς, πέντε ἡμέραις ὅπου ἦτον ἡ κόρη μοναχὴ. Μιὰν ἡμέρα τοῦ λέει: «Πατέρα, ὡς ποτε θὰ πηγαίνῃς ἔς τὸ ἄβι; κάθησε νὰ σὲ δῶ, νὰ μὲ δῆς, νὰ περάσω μιὰν ἡμέρα μαζὶ σου». Ὁ δράκος τῆς εἶπε: «Νὰ καθήσω γιὰ τὸ χατηρί σου». Καὶ αὐτὸς λοιπὸν ἔκατσε μαζὶ τῆς δρό τρεῖς ἡμέραις. Ἀφοῦ ἐκάθοντο μιὰν ἡμέρα κ' ἔλεε ἡ κόρη τὰ πάθη τῆς καὶ ἐκεῖνος τὰ δικά του, τοῦ λέει: «Ἐλα, πατέρα, νὰ σὲ ψερίσω». Ἐκεῖ ποῦ τὸν ἐψείριζε, εἶδε πᾶνω ἔς τὸ κεφάλι του ἓνα πανί δεμένο. Λέει του: «Τί εἶναι, πατέρα, αὐτὸ τὸ πανί; τί ἔχει μέσα»; «Αὐτὰ εἶναι, κόρη μου, τὰ κλειδιά τῶν μαγαζιῶν μου. Τώρα ἀφοῦ καὶ εἶδες τὰ κλειδιά, πάρ' τα, καὶ ἀφοῦ φύω ἐγὼ, ἀνοίγε τὰ μαγαζιά νὰ διασκεδάξῃς, ὅπου εἶναι μέσα διάφοροι θησαυροί». Ὁ δράκος ἄμα τῆς ἔδωσε τὰ κλειδιά, ἔξημέρωσε ἡ ἄλλη ἡμέρα καὶ ἐπῆε ἔς τὸ κυνήγι· ἀλλὰ τῆς εἶπε: «Θωρεῖς, κόρη μου, τὰ 40 μαγαζιά; ἀνοίξ' τα τὸ τελευταῖο μὴν τ' ἀνοίξῃς, γιὰ τὴν θὰ πάθῃς». Ἐφυεν ὁ δράκος. Ἐσηκώθη ἡ κόρη καὶ ἐπῆε νὰ διασκεδάσῃ ἔς τὰ μαγαζιά. Ἀνοίξε ὅλα τὰ μαγαζιά, ἀμὲ τὸ τελευταῖο ἐκεῖνο δὲν τ' ἀνοίξε ἴσα μὲ τρεῖς ἡμέραις. Ὡς τὰς τρεῖς

ἡμέραις ἀπεφάσισε καὶ τ' ἀνοίξε. Βλέπει τὸ μαγαζὶ καὶ δὲν εἶχε τίποτε· ἐκεῖ εἶδε, πῶς ἐξέφεγγε τὸ μαγαζὶ ἀπὸ ἓνα παραθυράκι, κ' ἦτανε μισάνοιχτο. Ἀνοίει τὸ παραθυράκι, θωρεῖ ἄλλο περίοι βασιλικό· ἦρχετο ἀέρας μυρισμένος, ἐπειδήτις καὶ εἶχε δέντρα διάφορα. Τῆς ἄρεσε νὰ πάῃ νὰ πάρῃ τὸ πλουμί τῆς καὶ νὰ κάτση νὰ πλουμίξῃ. Ἐκεῖ ἔρχεται ἓνα πουλάκι ὀλόχρυσο καὶ καθίζει ἔς τὴν λεμονιά καὶ λέει ἔς τὴν κόρη:

«Κρίμα ἔς τὴν κόρη,
καὶ ἔς τὸ πρεπό τῆς
καὶ ἔς τὴν ἐμμορφιά τῆς!
καὶ ταίξει τὴν ὁ δράκος
μέσ' ἔς τ' ἄνθη, μέσ' ἔς τὰ λούλουδα,
νὰ τὴν παχύνῃ, νὰ τὴν μορφύνῃ,
νὰ τὴν ἐσφάξῃ, καὶ νὰ τὴν φάῃ».

Ἡ κόρη ἐφοβήθηκε καὶ λέει: «Γι' αὐτὸ μὲ καλοπιάνει· μοῦ φέρνει τόσα φαγιὰ, νὰ μὲ παχύνῃ, νὰ μὲ φάῃ». Ἐπαράτησεν ἡ κόρη τὸ πλουμί τῆς καὶ τὴν χαρὰ τῆς, κ' ἦτον λυπημένη. Ἦρτε ὁ δράκος τὸ βράδυ καὶ τὴν βλέπει λυπημένη· τῆς λέει: «Τί ἔχεις, κόρη, καὶ εἶσαι λυπημένη; μήπως ἀνοίξῃς τὸ μαγαζὶ; νὰ μοῦ πῆς, τί εἶδες μέσα ἔς τὸ μαγαζὶ». Τοῦ λέει ἡ κόρη τὰ ὅσα τῆς εἶπε τὸ πουλί. Τότε τῆς λέει ὁ δράκος: «Ὅχι, κόρη μου, ἐγὼ εἶχα κόρη ὡσὰν ἐσένα καὶ γενναῖκα, καὶ πέθανε ἀπὸ τὰ λόγια, ποῦ τῆς εἶπε τὸ πουλί· ἀλλὰ σύ, κόρη μου, μὴ τοῦ πιστεύῃς τοῦ πουλιοῦ, γιὰ τὸ αὐτὸ θέλει νὰ σᾶς πεθάνῃ ἐσᾶς καὶ νὰ χαίρεται αὐτό. Ἀλλὰ θωρεῖς, γιὰ τὸ γινάτι του νὰ πηγαίνῃς νὰ καθίξῃς ἐκεῖ καὶ νὰ χαίρεσαι, καὶ ἄμα ἔρτη πάλαι νὰ σοῦ πῆ τὰ ἴδια λόγια, νὰ τοῦ πῆς καὶ σύ».

Κρίμα ἔς τὸ πουλάκι,
κοῖμα ἔς τὸ πρεπό του,
κ' εἰς τὴν ἐμμορφιά του,
καὶ ταίξει το ὁ βασιλιάς,
μέσ' ἔς τ' ἄνθη, μέσ' ἔς τὰ λούλουδα,
γιὰ νὰ τὸ σφαξῇ
νὰ φάω τὸ κρέας του νιόνυφη,
ποῦ θὰ πάρω τὸ βασιλόπουλο,
κ' εἰς τὸ φτερό του
νὰ κοιμηθῶ νιόνυφη,
καὶ τὸ γαιμά του,
νὰ τὸ πιῶ ὁ πατέρας μου
μέσ' ἔς τὸ φριφρένιο τάσι.

Τότε ἐφοβήθηκε τὸ πουλί καὶ ποτινάχτηκε καὶ ἔφυε ἡ μιὰ του φτεροῦδα. Ὁ βασιλιάς

εἶδε τὸ πουλί μαδισμένο καὶ λέει τοῦ περιολάρη: «Τί ἔχει τὸ πουλί καὶ μᾶθησε»; Καὶ εἶπε τοῦ περιολάρη νὰ παραβλέπῃ καὶ νὰ δῆ, ποῖός εἶναι, ποῦ μαθεῖ τὸ πουλί. Ὁ περιολάρης παράκατσε σὲ μιὰ λεμονιά κ' εἶδε τὴν κόρη, ποῦ φιλονεικοῦσε μὲ τὸ πουλί. Ἄμα εἶπεν ἡ κόρη τὰ λόγια, ποῦ τοῦ εἶπε καὶ πρῶτα, ἀποτινάχτηκε πάλαι καὶ μᾶθησε καὶ ἡ ἄλλη του φτεροῦδα. Ὁ περιολάρης ἐπῆε καὶ τὸ εἶπε τοῦ βασιλιά. Ἐθέλησε ὁ βασιλιάς νὰ πάῃ κ' ἐκεῖνος νὰ δῆ καὶ τὴν κόρη. Ἐπῆε λοιπὸν ὁ βασιλιάς καὶ φυλάχτηκε ἔς τὴν λεμονιά. Ἐκεῖ ἦρτε ἡ κόρη μὲ τὸ πουλί ἔς τὰς φιλονεικίας καὶ εἶπε τὰ λόγια τὰ συνειθισμένα. Τὸ πουλί ἄμα ἄκουσε ἀπ' τὴν κόρη τὸ τραοῦδι, ποτινάχτηκε κ' ἐμᾶθησε καὶ ἡ νορά του. Ὁ βασιλιάς φοβήθηκε τὴν κόρη νὰ μὴν πάθῃ τίποτε, καὶ λέει ἔς τὴν μάνα του νὰ πάῃ νὰ τὴν προξενέψῃ, καὶ νὰ τῆς πάρῃ καὶ τ' ἄλειδι του. Ἐτσι λοιπὸν ἡ βασίλισσα ἔκαμε ὅ,τι τῆς εἶπε ὁ γυιὸς τῆς. Ὁ δράκος ἤξερε τὰ προμέλλοντα καὶ λέει ἔς τὴν κόρη: «Ἄγριο θὰ σοῦ ῥτῆ προξενιά καὶ θὰ σοῦ φέρῃ καὶ τ' ἄλειδι του, ἀλλ' ἐσὺ νὰ τὸ πάρῃς νὰ τὸ κρεμάσῃς ἔς τὸν τοῖχο καὶ νὰ βάλῃς πᾶνω τὸ λύχνο». Ἡ κόρη ἔκαμε ὅπως τῆς εἶπε ὁ πατέρας τῆς.

Ἡ βασίλισσα ἄμα εἶδε, πῶς τ' ἄλειδι τὸ κρέμασε ἔς τὸ λύχνο, ἐλυπήθη πολὺ καὶ ἐπῆε καὶ τὸ εἶπε τοῦ γυιοῦ τῆς. Τῆς λέει: «Δὲν πειράζει· ξαναπήγαίνε κ' ἄγριο καὶ πάρε τῆς τὰ βραχιόλια σου». Ὁ πατέρας τῆς κόρης, ὁ δράκος, τῆς εἶπε ἀπὸ βραδύς: «Ἄμα σὲ φέρῃ τὰ βραχιόλια, νὰ φωνάξῃς τῶν κουλουκιῶν καὶ νὰ τὰ περάσῃς ἔς τὸ λαιμὸ των». Ἐκαμε πάλαι ὅπως τῆς εἶπεν ὁ ἀφέντης τῆς. Ἡ βασίλισσα ἐλυπήθηκε πολὺ καὶ τὰ εἶπε ἔς τὸ γυιὸ τῆς, καὶ εἶπεν, ὅτι δὲν πηγαίνει πιά. Ὁ βασιλιάς παρακάλεσε τὴν μάνα του νὰ πάῃ καὶ ἄγριο καὶ νὰ τῆς πάρῃ τὸ μαργαριτάρι. Ὁ ἀφέντης εἶπε πάλαι ἔς τὴν κόρη νὰ κόψῃ τὰ μαργαριτάρι ἔς τὰ πουλιὰ νὰ τὸ φᾶνε. Ἐκαμε πάλαι ὅπως τῆς εἶπεν. Ἡ βασίλισσα πάει ἔς τὸ βασιλιά κ' ἔκαμε παράπονα, καὶ εἶπε, ὅτι δὲν πάει πιά. Ὁ βασιλιάς εἶπε νὰ πάῃ κ' ἄγριο, νὰ πάῃ τὸν ἀραβῶνα καὶ θὰ τὸν δεχτῇ. Ὁ δράκος εἶπε ἔς τὴν κόρη: «Ἄγριο θὰ ῥτῆ ἡ βασίλισσα νὰ φέρῃ τὸν ἀραβῶνα καὶ νὰ τὸν δεχτῆς μὲ χαρὰς, νὰ κάμῃς μετάνοια νὰ φιλήσῃς τὸ χέρι τῆς, καὶ νὰ βάλῃς τὸ δαχτυλίδι». Ἦρθε ἡ βασίλισσα τὸ πωρνό, καὶ ἔκαμεν ἡ κόρη, ὅπως

της εἶπεν ὁ ἀφέντης της. Τότε λοιπὸν ἐκάμασι χαραῖς καὶ στεφανώθηκα.

Σὲ 15 μέραις εἶπεν ὁ δράκος ἔς τὴν κόρη: « Ἐγὼ, κόρη μου, ἔχω ἕνα ἄσκημο συνήθειο, καὶ μὲ πιάνει σελήνιο, καὶ ταράζω γάμου μὲ δὴ ὦραις ». Ἐπίασεν ὁ ἴδιος καὶ ἀκόνισε τὸ μπαλῶν καὶ εἶπε ἔς τὴν κόρη του: « Ὅταν θὰ μὲ πιᾶσῃ τὸ σελήνιο, νὰ ἴχῃς διαταγμένα δέκα παλληκάρια νὰ φυλάουν, καὶ ὅταν θὰ ταράζω, νὰ πιᾶσῃς τὸ μπαλῶν νὰ μοῦ κόψῃς τὸ κεφάλι· καὶ ἅμα θὰ κόψῃς τὸ κεφάλι μου, νὰ ἀρπάσῃς τὸ κορμί μου καὶ νὰ διατάξῃς τὰ παλληκάρια νὰ μὲ κάτσουν καὶ θὰ γείνω ἕνας θρόνος μαλαματένιος νὰ κάθῃσαι μέσα, καὶ τὸ κεφάλι μου νὰ τὸ πάρῃς νὰ τὸ χώσῃς μέσα ἔς τὸν κάμπο, καὶ θὰ ἔγῃ δέντρο νὰ πιᾶσῃ οὐλο τὸν κάμπο μὲ τὰ κλώνια, καὶ ἀπ' ἐσπέρας θ' ἀνθῇ τὸ μαργαριτάρι καὶ ἀπὸ τὸ πωρὸν θὰ εἶναι ποκάτω στρωμα· καὶ σὺ νὰ βγάλῃς ντελάλη νὰ διαλαλήσῃ ἔς οὐλο τὸν κόσμον νὰ ἔρχονται νὰ πέρνουν τὸ μαργαριτάρι καὶ νὰ πολυχρονίζουσιν ἐσένα καὶ νὰ μακαρίζουσιν κ' ἐμένα ». Ὅπως τὴν ἐδύρισε, ἔκαμε ἡ κόρη.

Ἀπὸ τὸν καιρὸν ποῦ ἔφυνεν ἡ κόρη ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ τὸν πρῶτό της πατέρα, ἔφυναν καὶ τὰ πλούτη του καὶ τὰ καλά του. Ἔτσι λοιπὸν ἔμαθεν, ὅτι ἦγε μὲ βασιλίσσα καὶ ἐλεημονοῦσε τὸν κόσμον οὐλο, φτωχοὺς καὶ ἄρχοντας, ἐπῆρε λοιπὸν τοὺς δούλους του, καὶ πῆε ἔς τὴν κόρη μὲ 40 καμήλαις. Ἡ κόρη ἐκάθετο ἔς τὸ παραθύρι καὶ εἶδε τὸν πατέρα της καὶ γνῶρισέ τον καὶ τὸ εἶπεν εἰς τὸν ἀντρα της. Ἐκατέβηκαν λοιπὸν, ἀνοιξαν τὴν πόρτα καὶ ἔκαμαν μετάνοια καὶ φίλησαν τὸ χέρι του. Τότε λοιπὸν ἡ κόρη ἔκαμε τραπέζι μεγάλο καὶ προσκάλεσε ὅλους τοὺς μεγιστάνους καὶ ἐδειπνήσασιν. Τότε ἐσηκώθη ὁ πατέρας καὶ ἔπιασε τὸ λιονόμπρικο νὰ πλύνῃ τὰ χέρια της ἡ κόρη ἅμα τὸν εἶδε, ἔπεσε καὶ λιθθύμησε. Ὁ πατέρας ἔγειρε νερὸ ἔς τὴν κόρη καὶ ξελιοθύμησε καὶ λέει: « Τί ἔχεις, βασιλοπούλα μου; Ἄ Ἐγὼ εἶδα, εἶπεν ἡ κόρη, ὄνειρο, ὅτι θὰ μοῦ γείρῃς νὰ πλυθῶ, καὶ μὲ ἐξώρισες ἔς τὰ βουνά, καὶ σήμερον τὸ κάνεις ὁ ἴδιος ». Τότε λοιπὸν ἐγνωρίσθησαν ὁ βασιλιάς μὲ τὴν κόρη του, καὶ τοῦ ἐφόρτωσε 40 καμήλαις, καὶ πῆε ἔς τὸ βασιλεῖόν του καὶ ἐκάθησε καθὼς πρῶτα.

Ἐκεῖνο τὸν καιρὸν εἶχεν ἕνα βασιλιά. Αὐτὸς ὁ βασιλιάς εἶχεν ἕνα δούλον ἀράπη, καὶ ἡ γενναῖκα του τὸν ἀγάπαε ἐφτὰ χρόνια· καὶ μετὰ τὰ ἐφτὰ χρόνια ἀπέθανεν ὁ ἀράπης καὶ εἰς τῆς σεράντα μέραις ποῦ πέθανεν, ἐπῆε καὶ τὸν ἐξέχωσε καὶ ἔβγαλε τὰ δόντια του, τὰ μμάτια του καὶ τὸ κάκρανό του καὶ ἐπῆεν τα τοῦ χουσογοῦ, καὶ τὰ μμάτια ἔκαμε δαχτυλίδια καὶ ἔβαλέν τα δαχτυλιδόπετρας, καὶ τὸ κάκρανό του τὸ κάμε λαίνα καὶ ἔπινε νερό, καὶ τὰ δόντια τὰ πῆε τοῦ παπουτσή καὶ τῆς ἔκαμε παπούτσια καὶ τὰ βάλε μπρόκαις. Καὶ μετὰ ἕνα χρόνον ἤθελε νὰ τὸ φανερώσῃ ἔς τὸν ἀντρα της. Τότε ἅμα τρώανε μὲ μέραις, τοῦ πε τοῦ βασιλιά: « Νὰ σοῦ πῶ ἕνα μῦθος; Λέει: « Πέ μου », καὶ τοῦ πε: « Τὰ θωρῶ, φορῶ, τὰ μασσῶ, πατῶ, καὶ ἀπ' τὸ νοῦ πίνω νερό ». Αὐτὸς λοιπὸν ὁ βασιλιάς ἤμπε ἔς ἐσὺ καὶ ἐσκέφτετο νύχτα καὶ μέραις καὶ δὲν ἤμπορει νὰ ξεδιλήσῃ τὸ μῦθος. Ἐπειτα ἐκάλεσε τὴ δωδεκάδα του καὶ τὴν εἶπε νὰ σκεφθοῦν νὰ ξεδιλήσουν τὸ μῦθος, ὅμως καὶ ἐκεῖνοι δὲν ἤμπορεσαν νὰ τὸν ξεδιλήσουν.

Ἐσκέφθη λοιπὸν ὁ βασιλιάς νὰ πάρῃ ἔς ἄλλον τόπον νὰ ξεδιλήσῃ τὸ μῦθος, γὰρ νὰ τοῦ λείψῃ ἡ ἀπορία. Ἐπῆρε λοιπὸν τὴ δωδεκάδα του καὶ ἐπήχαινε. Ἐκεῖ ποῦ πήχαιναν, εἶδαν ἕνα κάμπο σιτάρι σπαρμένο καὶ ἦτον τὸ σιτάρι ρούμελη. Λέει λοιπὸν ὁ βασιλιάς: « Αὐτὸς ὁ κάμπος, ἐκεῖνος ποῦ τὸν ἔχει σπαρμένο, δίκός του εἶναι, ἢ δὲν εἶναι; » Ἐκεῖνοι τοῦ λέουν: « Γίνεται, ἀν δὲν εἶν' δίκός του, νὰ τὸν σπεῖρῃ; » Λέει ἔπειτα ὁ βασιλιάς: « Δὲν ἐκαταλάβετε τί σὰς εἶπα· ἄρ' ἔγες τὸν ἔχρουστᾶ ἢ δὲν τὸν ἔχρουστᾶ; » Ἐπῆσαν λοιπὸν καὶ πῆσαν. Ἐπῆσαν ἔς ἕνα χωριό. Ἐκεῖ ποῦ ἔμπαν λοιπὸν μὲς ἔς τὸ χωριό, ἤσαν ἕνα σπίτι. Χτυπᾶ ὁ βασιλιάς τὴν πόρτα, καὶ ἀνοιξεν ἕνας γέρος. Λέει τοῦ ὁ βασιλιάς: « Καλησπέρα, γέρο ». « Καλῶς τὸν βασιλιά ». Λέει ὁ βασιλιάς τοῦ γέρου: « Δὲν μὲ λημονεύετε ἀπόψε ἔς τὸ σπίτι σας, ποῦ νὰ βράδῃ; » Ὁ γέρος λοιπὸν τοῦ λέει: « Ὡ βασιλιά μου, ποῦ νὰ σὲ λημονέψουμε, ποῦ μὲστε φτωχοὶ καὶ ἔν ἔχομε ρούχα νὰ κοιμηθῆς; » « Δὲν πειράζει· στρώσατέ μου κατὰ γῆς νὰ κοιμηθῶ ». Αὐτὸς ὁ γέρος εἶχε μὲ κάρη, καὶ ἦταν μ' ἕνα μμάτι ἀλεφαντοῦ, καὶ ἦτο μὲς τὴν βούα καὶ ἔφαινε. Ἦμπε λοιπὸν ὁ βασιλιάς

μέσα, καὶ εἶδεν τὴ κόρη καὶ ἔφαινε, καὶ τῆς λέει: « Καλησπέρα κόποντας; » καὶ ἡ κόρη τοῦ πε: « καλησπέρα κόποντας καὶ δένοντας ». Ὁ βασιλιάς εἶπε μὲ τὸ νοῦ του: « Αὐτὴ ἡ κόρη θὰ γνωρίζῃ νὰ μοῦ ξεδιλήσῃ τὸ μῦθος ». Ἦγε λοιπὸν ὁ βασιλιάς πάνω ἔς τὸ σπίτι. Ἐκεῖνη ἡ γρηὴ εἶχε μὲ ὄρνιθα, καὶ ἔσφαζεν τὴν, καὶ μαέρεψεν τὴν νὰ δειπνήσουν· ἔβαλε λοιπὸν ἡ γρηὴ τὸ σουφρᾶ νὰ φᾶσιν· ἔπιασε λοιπὸν ὁ βασιλιάς καὶ ἔσχισε τὴν ὄρνιθα καὶ ἔβαλ' ἐμπρὸς ἔς τὸν ἀφέντη τὴν κεφάλη, ἐμπρὸς ἔς τὴ μάννα τὸ καράβι, καὶ ἐμπρὸς ἔς τὴν κόρη τὰ ψαχνιά οὐλα, καὶ ἐκεῖνος πῆρε τὰ πόδια. Ἐφάσι καὶ ἔπεσαν καὶ ἐκοιμήθησαν.

Ἡ γρηὴ ἐξύπνησε τὴ νύκτα καὶ ἔλεε τοῦ γέρου: « Δὲν τὸ χωρῶ, καυμένη γέρο, αὐτὸ ποῦ κάμεν ὁ βασιλιάς, καὶ ἔδωκε ἐσένα τὸ κεφάλι, καὶ ἐμένα τὸ καράβι ποῦ μὲστε γέροι, καὶ τῆς κόρης τὰ ψαχνιά· ἅμ' ἴντα τὸ κάμεν αὐτό; ἔμᾳς ἔπρεπε νὰ δώκῃ τὰ ψαχνιά καὶ τῆς κόρης τὰ κόκκαλα ». Ἡ κόρη λοιπὸν ἦταν ἐξυπνητὴ καὶ τ' ἄκουε καὶ λέει πρὸς τῆς μάννας της: « Δὲν τὸ ξέρεις, ποῦ ὁ ἀφέντης μου εἶναι τὸ κεφάλι τοῦ σπιτιοῦ καὶ γὰρ κείνο τοῦ ἔδωκε τὸ κεφάλι, καὶ ἐσένα ἔδωκε τὸ καράβι, γιὰτὶ ἔσαι τὸ καράβι τοῦ σπιτιοῦ, καὶ ἐμένα τὰ ψαχνιά, γιὰτὶ ἔμαι κόρη, καὶ ἐκεῖνος τὰ πόδια, γιὰτὶ ἔμαι ξένος καὶ θὰ φύῃ; » Τότε λοιπὸν ὁ βασιλιάς ἦταν ἐξυπνητὸς καὶ ἄκουε ὅσα ἔλεεν ἡ κόρη, καὶ ἔλεε μέσα του, πῶς εἶναι ἄξια νὰ ξεδιλήσῃ καὶ τὸ μῦθος.

Ἐξημέρωσε λοιπὸν ἡ ἄλλη μέραις καὶ ἐπῆε ἔς τὴ βούα της καὶ ἔφαινε. Σηκόνεται καὶ ὁ βασιλιάς καὶ πάει καὶ τὴν εὐρίσκει μὲς ἔς τὴ βούα καὶ τῆς λέει: « Νὰ σοῦ πῶ ἕνα μῦθος, θὰ μ' ἐπείσῃς νὰ μοῦ τὸν ξεδιλήσῃς; » Λέει ἡ κόρη: « Πέ μου τὸν νὰ δῶ ». Τῆς εἶπε λοιπὸν ὁ βασιλιάς τὸ μῦθος. « Τὰ θωρῶ, φορῶ, τὰ μασσῶ, πατῶ, καὶ ἀπ' τὸ νοῦ πίνω νερό ». Τότε ἡ κόρη ἐγέλασε καὶ τοῦ λέει: « Καλά, νὰ σοῦ τὸν ξεδιλήσω, ἀλλὰ δὲ ξέρω, ἀντρας ἦτανε γὰρ γενναῖκα. Αὐτὸς, ἢ ἀντρας ἦτανε γὰρ γενναῖκα, εἶχεν ἀγαπητικό, καὶ ἀφοῦ πέθανε, πῆε καὶ τὸν ἐξέχωσε καὶ ἔβγαλε τὰ δόντια του, τὸ κάκρανό του καὶ τὰ μμάτια του καὶ ἔκαμε παπούτσια, καὶ ἔβαλε τὰ δόντια μπρόκαις, τὸ κάκρανό του ἔκαμε λαίνα καὶ ἔπινε νερό, καὶ τὰ μμάτια του ἔκαμε δαχτυλίδια καὶ τὰ ἔβαλε δαχτυλιδόπετρας ».

Τότε λοιπὸν ὁ βασιλιάς ἔφυνε καὶ πῆε ἔς τὸ παλάτι. Θωρεῖ λοιπὸν ἔς τὰ χέρια της τὰ δα-

χτυλίδια μὲ τοῦ ἀράπη τὰ μμάτια πέτρας· θωρεῖ τὰ παπούτσια καὶ ἦτανε τοῦ ἀράπη τὰ δόντια μπρόκαις· πάει καὶ πιάνει τὴν λαίνα καὶ τὴν ἐξεί μὲ τὸ μαχαίρι καὶ θωρεῖ τὸ κάκρανο. Τότε λοιπὸν τὸ πίστεψε καὶ πιάνει τὴ γενναῖκα του καὶ τὴν ἔκαμε κομμάτια κομμάτια καὶ τὴν ἔδειξε ἔς τὴν αὐλή. Ἐπειτα φωνάζει τοῦ δούλου καὶ τοῦ δίνει 30 φλουριά καὶ ἕνα ψωμί καὶ ἕνα τουλοῦμι κρασί καὶ τοῦ πε, νὰ τὰ πάρῃς αὐτὰ ἔς τὸ σπίτι ποῦ μὲστο, νὰ τὰ δώσῃς τῆς κόρης καὶ νὰ τῆς πῆς: « Τὸ φεγγάρι εἶναι γέρο, ὁ μῆνας τραβᾷ τριάντα καὶ τὸ τουλοῦμι γεμάτο ». Πέρνει ὁ δούλος τὰ δόσιμα τοῦ βασιλιά καὶ τὰ πάει. Ἐκεῖ ποῦ πήχαινε, πείνασε καὶ ἔκοψε τὸ μισὸ ψωμί καὶ τὸ φᾶε· ἔπειτα λέει: « Ἄς πάρω καὶ ἕνα φλουριὴ γὰρ χαρτζιλίκι ». ἔπειτα πάλαι λέει: « Ἄς πῶ καὶ ἕνα κοινὴ κρασί, καὶ ἐκεῖνος ποῦ θὰ τὸ μᾶθῃ! » Ἐπειτα ἐπῆεν ἔς τὸ χωριό, καὶ ἐκτύπησεν τὴν πόρτα, καὶ ἔδωκεν τῆς τα τῆς κόρης καὶ τῆς εἶπε: « Τὸ φεγγάρι γέρο, ὁ μῆνας τραβᾷ τριάντα, καὶ τὸ τουλοῦμι γεμάτο ». Αὐτὴ πρῶτα γέλασε, ἔπειτα τοῦ πε: « Πῆχαινε ἔς τὸν βασιλιά καὶ πέτου: Τὸ φεγγάρι μισό, ὁ μῆνας τραβᾷ 29, καὶ τὸ τουλοῦμι τάντουλα πρὸς τάντουλα ». Αὐτὸς λέει, « καλὰ »· ἔπειτα ἔφυνε. Τοῦ φωνάζει καὶ τοῦ λέει: « Νὰ τοῦ πῆς: ἀν ἀγαπᾷ τὴν πέρδικα, νὰ μὴ δέρῃ τὴν κουρούνα ». Αὐτὸς ἔφυνε καὶ πῆε ἔς τὸ βασιλιά καὶ τοῦ εἶπεν: « Τὸ φεγγάρι μισό, ὁ μῆνας τραβᾷ 29, καὶ τὸ τουλοῦμι τάντουλα πρὸς τάντουλα ». Τότε ὁ βασιλιάς ἔπιασε νὰ τὸν δέρῃ ποῦ τὸ νοίωσε· τότε θυμήθηκε τὸν ἄλλο λόγο ποῦ τοῦ εἶπεν ἡ κόρη καὶ τὸν εἶπε ἔς τὸν βασιλιά: « ἀν ἀγαπᾷς τὴν πέρδικα, μὴ δέρῃς τὴν κουρούνα ». Τότε ὁ βασιλιάς τοῦ λέει: « Γιὰτὶ δὲν μοῦ τὸ λες, μόνον φύλαες νὰ σὲ δείρω καὶ ἔπειτα νὰ τὸ πῆς; » Τότε ὁ βασιλιάς τὸν ἔστειλε πάλαι καὶ πῆε καὶ ἔφερε τὴν κόρη καὶ παντρέφθησαν, καὶ ἔγεινεν ἡ φτωχὴ βασιλίσσα.

Ἐν ἕνα χωριό εἶχεν ἕνα βασιλιά, καὶ εἶχε δὴ παιδιὰ. Τὸ ἕνα πέθανε, καὶ εἶπε, κανεὶς νὰ μὴ ἀνάφῃ φῶς εἰς τὸ χωριό. Ἐβαλε καὶ βλεπιοὺς, ἅμα διούνη κανένα σπίτι καὶ ἀνάφῃ, νὰ τοῦ τὸ λένε. Ἐνας βλεπιὸς εἶδε σ' ἕνα σπίτι φῶς. Ἐν αὐτὸ τὸ σπίτι ἦτανε τρεῖς ἀδερφαῖς καὶ πλουμιζανε· καὶ ἡ μὲν ἔλεε, « ἄς

εἶχα τὸν κασάπη ἄντρα, νὰ τρώω κρέας», ἢ ἄλλη ἔλεε, «ἄς εἶχα τὸ ψαρᾶ, νὰ τρώω ψάρια», καὶ ἡ μικρότερη, ἔλεε, «ἄς εἶχα τοῦ βασιλιᾶ τὸ γυιὸ ἄντρα, νὰ τοῦ κάμω δρόμ παιδιᾶ, τὸ νὰ νὰ ναι ἴσάν τὸν ἥλιό καὶ τ' ἄλλο ἴσάν τὸ φεγγάρι». Ὁ βασιλεὺς τὸ πωρὸν τὸ εἶπε ἔς τὸ βασιλιά. Ὁ βασιλιάς τῆς ἐπροσκάλεσε, καὶ ἔς τὴν μεγάλην ἔδωσε τὸν κασάπη, ἔς τὴν δευτέρα τὸ ψαρᾶ, καὶ τὴν μικρότερη τὴν πῆρε κείνος.

Ἐτυχε πόλεμος, καὶ ὁ βασιλιάς πῆε ἔς τὸ σεφερί καὶ παρόφησε τὴν μάνα του, ἴσάν τὰ γεννήση τὰ παιδιᾶ νὰ τὰ χῆ ἔννοια. Ἐκείνη πῆε καὶ εἶπε ἔς τὴν μάμη, γιατί τὴν ἐχθρεύετο, ποῦ ἦτανε φτωγὴ, ὅτι, ἴσάν θὰ γεννήση ἢ νύφη μου, νὰ τῆς βάλῃς ἕνα κολοῦκι καὶ ἕνα γάτη, καὶ τῆς ἔδωκε πολλὰ μαϊδιά. Ἄμα γέννησε, ἢ μάμη τὰ παιδιᾶ τὰ ἔβαλε σὲ μιὰ κασέλα καὶ τὰ ῥιξε ἔς τὴ θάλασσα, καὶ ἕνας ψαρᾶς, καὶ ποῦ ψάρυε, τὰ ἔβρηκε, τὰ τράνεψε, καὶ τὰ στείλε ἔς τὸ σκολεῖό. Ὁ ψαρᾶς εἶχε ἕνα παιδί, καὶ πῆγαινε καὶ ἐκείνο μαζῆ ἔς τὸ σκολεῖό. Μιὰ φορὰ μαλλώσανε, καὶ τὰ παιδιᾶ φύανε. Ἐπὶ τὸ δρόμο ποῦ πῆγαινε, ἔβρισκον ἕνα πύργο· ποῦ κάτω ποῦ τὸν πύργον εἶχε ἕνα ἄλογο, καὶ πέσαν καὶ τὸ προσκυνήσαν. Τ' ἄλογο εὐχαριστήθηκε καὶ εἶπε: «Τί θέλετε νὰ σᾶς δώσω γιὰ τὴν τιμὴ ποῦ μοῦ κάμετε;—Δὲν θέλομε τίποτε, παρὰ νὰ μᾶς δώσης τὰ κλειδιὰ τοῦ πύργου ποῦ μεθα ξένοι, γιὰ νὰ λεημονευθοῦμε».

Τ' ἄλογο ἔδωκε τὰ κλειδιὰ καὶ ἦσαν πάνω. Ἐπειτα ὁ νέος πῆε ἔς τὸ κυνήγι καὶ εὗρηκεν ἐμπρός του ἕνα βασιλιά· ὁ βασιλιάς ἐθάμαξε μὲ τὴν ἔμορφιά τοῦ παιδιοῦ καὶ τὸ εἶπε τὸ βράδου ἔς τὸ σπίτι. Τότες ἢ γρηᾶ τὸ κατὰλαβε, ὅτι ἦτανε τὸ παιδί του, καὶ γιὰ νὰ τὸ σκοτώσῃ, πῆε τὸ πωρὸν ἔς τὸν πύργον καὶ εἶπε τῆς κόρης: «Ἐμορφά σαι ἰδῶ, παρὰ μόνο τὸ πουλί τ' ἀηδόνι σὲ λείπει». Τότες ἢ κόρη, ἄμα ἦρτε τὸ βράδου ὁ ἀδερφός της, τὴν εὗρηκε καὶ καμόνετο πῶς ἦτανε ἄρρωστη. Τὴν ἠρώτησε, καὶ εἶπε: «Θέλω τὸ πουλί τ' ἀηδόνι». Ὁ ἀδερφός καβαλίεψε τ' ἄλογο καὶ πῆε γιὰ νὰ φέρῃ τὸ πουλί τ' ἀηδόνι, ποῦ τὸ φύλαε ἕνας φοερὸς δράκος. Ἐπὶ τὸ δρόμο τοῦ εἶπε τ' ἄλογο: «Ἄμα ἴδῃς τὸν δράκο καὶ ἔχει τὰ μμάτια του ἀνοιχτά, κοιμᾶται· ἄμα τὰ χῆ κλειστά, εἶναι ἔνυπνός καὶ νὰ μὴν πᾶς». Ἄμα πῆε, ἦρε τὸ δράκο καὶ εἶχε τὰ μμάτια νοικτά. Ἀρπάζει τὸ πουλί τ' ἀηδόνι καὶ τὸ φέρνει ἔς τὴν κόρη.

Τὸ πωρὸν πάλαι πῆε ἔς τὸ κυνήγι καὶ ἦρε πάλαι τὸ βασιλιά. Ὁ βασιλιάς ἐθάμαξε καὶ πάλαι τὴν ἔμορφιά του ἴσάν πρῶτα, καὶ τὸ βράδου τὸ εἶπε ἔς τὸ σπίτι. Ἡ γρηᾶ ἄμα τ' ἄκουσε, ἐπῆε ἔς τὸν πύργον καὶ λέει τῆς κόρης: «Καλὰ κάθου, κόρη μου· ἄμα μόνον ἢ ἔμορφη τοῦ κόσμου σοῦ λείπει νὰ κάμετε συντροφιά». Ἡ κόρη πάλαι ἐκαμόνετο τὴν ἄρρωστη. Ὁ ἀδερφός ἦρτε τὸ βράδου καὶ τῆς εἶπε: «Τί ἔχεις»; Ἐκείνη ζήτησε τὴν ἔμορφη τοῦ κόσμου γιὰ νὰ μὴ κάθηται μόνη. Τὸ παιδί καβαλίεψε τ' ἄλογο καὶ πάει. Ἐπὶ τὸ δρόμο ποῦ πῆγαινε, εὗρηκε μιὰ γρηᾶ καὶ τοὺς ἐρώτησε ποῦ πῆγαινε. Τὸ παιδί εἶπε: «Πῆγαινε νὰ φέρω τὴν ἔμορφη τοῦ κόσμου». Καὶ ἢ γρηᾶ τοῦ εἶπε: «Πολλοὶ πῆγαινε, ἀλλὰ κανένας δὲν πέστρεψε. Καὶ ἐγὼ εἶχα ἕνα γυιὸ καὶ ἄν τὸν ἔβρηκετε, νὰ μοῦ τὸν φέρετε». Τὸ παιδί πῆε ἔς τὸν πύργον ποῦ κάθετο ἢ ἔμορφη τοῦ κόσμου καὶ χτύπησε. Ἐκείνη τὸ κατὰλαβε, πῶς πῆγαινε γιὰ αὐτήνα καὶ εἶπε: «Μαρμαρόθου» καὶ τῆς εἶπε τὸ παιδί: «πέτρα νὰ μὴ μείνῃ ἔς τὸ σπίτι σου». Καὶ ἔπεσε οὐλο τὸ σπίτι κάτω, καὶ ἔτσι παραδόθηκε μόνη καὶ τὴν πῆρε καὶ πῆε ἔς τὸν πύργον.

Τὸ πωρὸν τὸ παιδί πῆε πάλαι ἔς τὸ κυνήγι καὶ ἔβρηκε τὸ βασιλιά, καὶ αὐτὸς τοῦ εἶπε νὰ πᾶ τὸ βράδου ἔς τὸ σπίτι νὰ τοῦ κάμῃ τραπέζι. Ἡ ἔμορφη τοῦ κόσμου ἦτανε προνοητικῆ, καὶ πῆγαινε ἔς τὸ σπίτι τοῦ βασιλιᾶ καὶ πῆραν μαζῆ τὸν ἕνα κολοῦκι, καὶ μιὰ γάτα, καὶ μιὰν ὄρνιθα, καὶ δρόμ κανιὰ μυρωδιαίς, καὶ ἕνα σερβέτι. Ὁ βασιλιάς εἶχε τὴν γενναϊκά του στημένη ἔς τὴν πόρτα καὶ ὅποιος ἐμπαινε μέσα τὴν ἔφτυνε γιὰ τὸ σφάλμα ποῦ κάμε ἔς τὸ βασιλιά. Τὰ παιδιᾶ, ἀντὶ νὰ τὴ φτύσουν, τὴν ἐσκουπήσαν καὶ τὴν ῥάνανε μυρωδιαίς. Ὁ βασιλιάς τοῦ κακοφάνηκε, ἀλλὰ γιὰ τὸ χατῆρί των δὲν μίλησε.

Ἄμα καθήσασιν νὰ φᾶνε, ἢ ἔμορφη τοῦ κόσμου εἶπε ἔς τὸ βασιλιά, ὅτι ἔχουσι συνήθειο ἕνα τρῶνε νὰ ταιίζουν πρῶτα τὸ γάτη καὶ τὸ κολοῦκι. Ἄμα λοιπὸν ἐκαθήσασιν νὰ φᾶνε, ἔρριξε πρῶτα ἔς τὸ γάτη καὶ ἔς τὸ κολοῦκι καὶ ψοφῆσασιν, γιατί ἢ μάνα τοῦ βασιλιᾶ εἶχε φαρμάκι, γιὰ νὰ πεθάνουν τὰ παιδιᾶ. Τότε ἢ ἔμορφη τοῦ κόσμου εἶπε νὰ φέρωσι νὰ βράσουν τὴν ὄρνιθα μὲ τὰ φτερά. Ὁ βασιλιάς τὴν εἶπεν, ὅτι ἢ ὄρνιθα μὲ τὰ φτερά δὲν τρώεται. Τότε ἢ ἔμορφη τοῦ κόσμου εἶπε ἔς τὸν βασιλιά: «Ὡ λωλλὲ βασιλιά, ἐπειδὴ καὶ ἢ ὄρνιθα δὲν βράζει ποτὲ μὲ τὰ φτερά, οὔτε γε-

ναῖκα ποτὲ γεννᾶ κολοῦκι καὶ γατί». Τότε τοῦ λέει: «Νὰ ἢ κόρη καὶ ὁ γυιός σου, νὰ καὶ ἢ γενναϊκά σου». Τότε ὁ βασιλιάς ἐπίασε τὴ μάμη καὶ τὴ μάνα του καὶ τῆς ἔδωσε σὲ δρόμ ἄλόγατα, καὶ τὰ ἔδωσε δρόμο, καὶ τῆς σκότωσε, καὶ πάντρεψε τὸν γυιὸ του μὲ τὴν ἔμορφη τοῦ κόσμου, καὶ ἐζούσεν ἔπειτα μὲ τὴν γενναϊκά του.

11

Ἐνας βασιλιάς εἶχε μιὰ κόρη. Αὐτὴ ἢ κόρη δὲν τῆς ἄρρεσεν κανένας ἄντρας νὰ πάρῃ. Μιὰν ἡμέρα λοιπὸν πιάνει ἀπὸ τὸ κεφάλι τῆς μιὰ ψεῖρα καὶ τὴν ἔβαλε ἔς ἕνα ποτήρι καὶ τὴν ἐτάζειν γαῖμα καὶ ἐγεῖνε μεγάλη καὶ πιάνει καὶ τὴν σφάζει, καὶ ἐκρέμασε τὸ πετσί της· καὶ λέει τ' ἀφέντη της: «Ὅποιος εὗρη, τί πετσί εἶν' αὐτό, ἐκείνον θὰ πᾶρω ἄντρα», Ὁ βασιλιάς λοιπὸν ἐδιελάλησεν, ὅτι ὁποιος εὗρηθῇ καὶ καταλάβῃ τὸ πετσί, ἀπὸ τί ζῶον εἶναι, θὰ πάρῃ τὴν κόρη μου, καὶ ὅποιος δὲν καταλάβῃ, θὰ τὸν σφάζω». Ἄμα λοιπὸν τ' ἄκουσαν, ἐπῆγαινε ἕνας, ἐπῆγαινε ἄλλος, καὶ δὲν τὸ εὗρισκαν.

Τότε ὁ πειρασμός μεταμορφώθη ἄνθρωπος καὶ ἐπῆε. Ἐκεῖ ποῦ πῆε, τὸν ἀγάπησε ἢ κόρη καὶ τοῦ εἶπε, πῶς εἶναι πετσί τῆς ψείρας, καὶ αὐτὸς πῆε ἔς τὸν βασιλιά καὶ τοῦ λέει, πῶς εἶναι τῆς ψείρας πετσί. Τότε λοιπὸν εἶπεν ὁ βασιλιάς: «Ἐσὺ θὰ πάρῃς τὴν κόρη μου». Τότε ἔφερον ὁ βασιλιάς τοὺς παπᾶδες καὶ τοὺς πάντρεψε. Αὐτοὶ ἐκάθησαν ἔξω χρόνια μαζῆ καὶ κάμανε τρία παιδιᾶ. Ἐπειτα ἀπὸ τὰ ἔξω χρόνια ἤθελε νὰ πᾶ ἔς τὸ χωριὸν του. Τότε ὁ βασιλιάς ἐφόρτωσε τρεῖς καμήλαις καὶ ἔδωκε καὶ τῆς κόρης του ἕνα περιστέρι καὶ τῆς εἶπε: «Ἄμα θέλῃς τίποτε, νὰ παραγγέλλῃς μὲ τὸ περιστέρι». Ἐφωαν λοιπὸν καὶ πῆγαινε ἔς τὸ χωριὸν του. Ἐκεῖ ποῦ πῆγαινε, λέει κείνος: «Πεινώ». Τοῦ λέει τότε ἢ γυναϊκά του: «Στάσου νὰ ξεφορτώσωμεν τῆς καμήλαις νὰ φᾶμε». Αὐτὸς ἐπία-

σε τὸ ἕνα παιδί καὶ τὸ φαινε. Ἐπειτα πᾶσι παραπάνω, καὶ λέει πάλαι: «Πεινώ». Ἐπειτα ἔφασε καὶ τ' ἄλλο τὸ παιδί. Πᾶνε πάλαι παραπάνω, λέει πάλαι: «Πεινώ». Ἐφωαν τέλος πάντων καὶ τ' ἄλλο τὸ παιδί. Ἐπειτα πῆγαινε καὶ ἐκεῖ ἦσαν ἕνα μάρμαρο, καὶ τὸ τραβᾶ, καὶ πῆεν κάτω, καὶ ἦτανε τὸ σπίτι του.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα τὴν ἄφησε μόνη τῆς καὶ ἔφωεν ἐκείνος. Ἐκείνη ἢ κόρη ἐκλαίει ὅλη τὴν ἡμέρα, καὶ τὴν ἄλλη τὴν ἡμέρα τῆς ἔκαμε πάλαι τὸ ἴδιον. Τότε ἐκείνη θυμήθηκε τὸ περιστέρι καὶ ἐπίασε καὶ ἔγραψε ἕνα γράμμα ἔς τὸν ἀφέντη της, καὶ ἔγραφε, πῶς ὁ γαμπρός του ἦτανε ὁ πειρασμός, καὶ νὰ στείλῃ τρία ἀδέρφια, νὰ πᾶ τὴν πάρουν.

Τὸ ἔδωσε τοῦ περιστεριοῦ καὶ πῆεν ἔς τὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ καὶ τὸ ἐπίασεν ὁ βασιλιάς, καὶ ἀφοῦ διάβασε τὸ γράμμα, ἔστειλε τὴν δωδεκάδα του καὶ πῆαν καὶ ἦσαν τρία ἀδέρφια ἀπὸ τὴν ἴδια μάνα, καὶ ἦτανε τὸ ἕνα νόης, καὶ ἔννοα τὴν ὥρα, ποῦ ἤθελε νὰ πᾶ ὁ πειρασμός, καὶ ὁ ἄλλος ἐχτύπη τὰ παλαμίδα του καὶ ἐγίνετο πύργος καὶ ἐμπαιναν μέσα, καὶ ὁ ἄλλος ἄνοιγε τὰ μάρμαρα. Τότε ὁ βασιλιάς ἔστειλε τὰ τρία ἀδέρφια. Αὐτὰ τ' ἀδέρφια ἐπῆγαινε καὶ ἐπῆγαινε, ἦσαν ἕνα μάρμαρο· τραβᾶ ὁ ἕνας τὸ μάρμαρο καὶ ἀνοίξει, καὶ λέει ὁ ἄλλος, πῶς ὁ πειρασμός δὲν ἦτανε καὶ. Αὐτοὶ κατεβαίνουν κάτω καὶ πέρουν τὴν κόρη καὶ φεύγουν. Ἐκεῖ ποῦ φεύγανε, ἦρτεν καὶ ὁ πειρασμός καὶ τοὺς ἐκυνήγει. Κτυπᾶ ὁ ἄλλος τὰ παλαμίδα του καὶ ἐγείνηκε ἕνας πύργος, καὶ ἐβάλαν μέσα τὴν κόρη, καὶ τῆς εἶπασιν νὰ μὴ δῆ ἔξω ἀπὸ καμμιὰ τρύπα. Αὐτὸς ὁ πειρασμός τῆς ἔλεγε: «Ἐλα νὰ σοῦ κάμω, νὰ σοῦ δείξω, ἀγάπη μου, μμάτια μου», ἀλλ' ἢ κόρη δὲν ἐπρόβαλε νὰ δῆ, καὶ ὁ πειρασμός ἀπὸ τὸ κακό του ἔσκασε.

Τότε τὰ τρία ἀδέρφια πῆγαινε τὴν κόρη καὶ τὴν φέρανε ἔς τὸ βασιλιά, καὶ τὸν μικρότερον τὸν πάντρεψε μὲ τὴν κόρη του, καὶ τὸν ἔκαμεν βασιλιά, καὶ ἔς τοὺς ἄλλους ἔδωσε πολὺ βίος.

ΔΗΜ. ΠΟΥΛΑΚΗ

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ ΙΚΑΡΙΑΣ, ΚΡΗΝΗΣ κλπ.

Α

Ἀγκιέρη (τό)· γάντζος (ιδίως ὁ χρησιμεύων εἰς ἄγραν πολυπόδων).
 Ἀϊλέ· (ή), πληθ. ἢ αἰλαίς·=ἀγελάδα.
 Ἀκαλωσύνητος· ὁ μὴ πράττων οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀγαθοεργίαν, ὁ μηδεμίαν παρέχων βοήθειαν ἄλλοις (Κρήνη).
 Ἀληθεύη ἀντὶ ἀληθινή· (1) ὄνομα γυναικός. (Γυνὴ τις εἶχε τὴν ἀτυχίαν νὰ ἀπολέσῃ τὸν δακτύλιον αὐτῆς· δεινός δέ τις ῥήτωρ ἀνήγγειλεν ἐπ' ἐκκλησίας τὸ πρᾶγμα ὡς ἐξῆς: «Ἀκούσατε, ὄρη καὶ βουνά Σαμο-Ἰκαρίας καὶ τὰ τετραπέρατα τῆς οἰκουμένης. Ἡ Ἀληθινή ἔχασε τὸ δακτύλι τῆς ἀσημομαλαμοπετραδιαμαντικό, καὶ ὅποιος τῶ-θρενε, νὰ τὸ δώσῃ, κἢ ἂ δὲν τὸ δώσῃ, νὰ καῖ τὸ ῥάδι του (2), νὰ σπάσῃ τὸ κουτάλι του, νὰ μαυρίσῃ τὸ τσουκάλι του, καὶ νὰ καῖ τὸ πυρομάχι του. Ἀμήν».)
 Ἀλίθος (ὁ) ἢ ἀλύθος· ἐρινός, ἐρινός (Σύμη).
 Ἀναίτριχα· ἐπίρρ. «Τραβῶ τὰ μαλλιά μου ἀναίτριχα» = τίλλω τὴν κόμην (ἐπὶ τῷ θανάτῳ συγγενοῦς ἢ φίλου) (Κρήνη).
 Ἀντίδικον νᾶχω τὸ Χριστό· ὄρκος. «Ἄν κάμω τὸ τάδε πρᾶγμα, ἀντίδικον νᾶχω τὸ Χριστό» (Κρήνη).
 Ἀπὸ περάτου ὡς περάτου·=ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου. Φράσις συνήθης εἰς ἄράς. «Ὁ δαίμονας νὰ τσοὶ πάρη ἀπὸ περάτου ὡς περάτου» (ὁ δαίμων νὰ τοὺς πάρη ὅλους) (Κρήνη).
 Ἀποζομώτρα (ή)· ἡ τελειώσασα τὸ ζύμωμα καὶ ἀναπαυομένη. Εὐχρηστον εἰς τὴν φράσιν: «Ἡκατσεσ ἴσαν τὴν ἀποζομώτρα» = ἐκάθισες ἀμέριμος. Κατ' ἄλλην γνώμην, ἀποζομώτρα λέγεται ἡ ὀκνηρὰ γυνὴ ἢ καταλιπούσα τὸ ζύμωμα, ἵνα ἀρχίσῃ τὰς ὀμιλίας (Κρήνη).

(1) Οὕτω καὶ Κωνσταντῆς, Μάρια κλπ. ἀντὶ Κωνσταντῆς, Μαρία.
 (2) Ἴδε κατωτέρω τὴν λέξιν ῥάδι.

Ἀποσαραντίδι (τό)· παιδίον ἰσχνόν, καχεκτικόν. (Κρήνη).
 Ἀπόδαυλος· προηγείται αὐτοῦ πάντοτε τὸ ἐπιθετον ξερός. «Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα εἶναι ξερὸ καὶ ἀπόδαυλο» = εἶναι πολὺ ξηρόν. Μεταφορ. ἄλαλος, ἐνεός ὑπ' αἰσχύνης. «Ἵν τούπα τὸ τάδε πρᾶγμα, ἠπόμεινε ξερὸς καὶ ἀπόδαυλος» (Κρήνη).
 Ἀρμενιστής (ὁ)· κόμη τῆς Ἰκαρίας.
 Ἀράδα (ή)· προβατίνα.
 Ἀρὸν-ποταμός· ὄνομα ποταμοῦ καὶ κόμης ἐν Ἰκαρίᾳ.
 Ἀστέρας (ὁ)· ὀμφαλός, ἴσως ἐκ τοῦ γαστήρ.
 Ἀστιβέ (ή)· συνήθως ἀστιβή, ἀστιβίδα. Ἀνάλογα εἶναι καὶ τὰ αἰλέ, μηλέ (μηλέα), πρίνε (πρίνος) καὶ ἄλλα.

Β

Βηχιάρης (ὁ)· ὁ ἀκαταπαύστως βήχων (Κρήνη).
 Βοῦς· ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Γενικὴ τοῦ βοῦ, πληθ. τὰ βοῦ.
 Βράχα (τά)· βρύα· εἶδος τι πτέριδος ἐδωδιμου.

Γ

Γαμοσταύρωτος· (ἐπίθ.) Βάναυσος ὕβρις, περιττὴ ὅλως ἐξηγήσεως.
 Γαρί (τό)· α') τὸ ἀκαταπαύστως κλαῖον παιδίον· β') ἰσχνόν παιδίον, ἢ ξενῆλιξ (Κρήνη). «Ἵν γανὶ κάνεις=φλυαρεῖς, πολυλογεῖς· γ') πίθος (ἐν Κυάφῳ).
 Γεροπατάρο (τό)· νόσος παιδική, καθ' ἣν ἀτροφοῦσι τὰ κάτω ἄκρα (Κρήνη).
 Γυαλοῦσης· ὁ κατοικῶν εἰς τὴν παραλίαν. (Κάτω Παναγία).
 Γυαλισκάρη (τό)· κόμη τῆς Ἰκαρίας.

Δ

Δάδιμος· δάδινο ξύλο=τὸ δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς δᾶς, τὸ παρέχον δᾶδα.

Δευτεριά (ή)· οἶνος ἐξαγόμενος μετὰ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ πρώτου οἴνου (λάγγερας) (Κρήνη).
 Διαβατικός (ὁ)· οὕτω καλεῖται κατ' εὐφημισμὸν τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἀγαπᾷ νὰ πειράξῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅπερ εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὰ ὀνόματα δαίμονας, διάβολος, καταραμένος, ἔξαποδίτης, ῥτόπιος (Κεφαλ.), διάταρος καὶ τέλος, πιστομισμένος (Κάτω Παναγία).
 Διάφωνος (ὁ)· πληθ. διαφῶνοι, δοθίην. Ἐνταῦθα λέγεται μαύρη.
 Διδύμια (τά)· ὄρχεις (Κρήνη).
 Διπλοσαραντίδια (τά)· οὕτω καλοῦνται αἱ ὀγδοήκοντα μετὰ τὸν τοκετὸν ἡμέραι, καθ' ἃς θεωρεῖται ἀκάθαρτος ἡ γυνή. «Ἐχει διπλοσαραντίδια» =δὲν πηγαίνει εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὡς ἀκάθαρτος. Κατ' ἄλλους, διπλοσαραντίδι καλεῖται τὸ σημεῖον (αἷμα), ὅπερ βλέπει ἡ λεγὼ μετὰ τὰς 40 ἡμέρας τῆς λοχείας (Κρήνη).

Ε

Ἐσοῦ· ἐσύ· γεν. δοτ. καὶ αἰτ. ἐσουνοῦ. «Ἐσουνοῦ μιλῶ. Ἐσουνοῦ γυρεύω».
 Εὐδηλος (ὁ)· κόμη τῆς Ἰκαρίας.
 Ἐγὼ· γεν. καὶ δοτ. ἐουνοῦ (ἀντὶ ἐμουνοῦ) = ἐμοῦ, αἰτ. τοῦ ἐνικοῦ ἐμανά = ἐμέ· αἰτ. τοῦ πληθ. ἐμανᾶς.
 Ἐντρεψέ με· με ἔκαμε νὰ ἐντραπῶ.

Η

Ἡτσηροκαύλισσα· μοὶ ἤλθον ἐρυγαί, μοῦ ἀνέδραμε (τὸ φαγί). Μούκατσε (Κρήνη)· μοῦ ποστάθηκε. (Χίος).

Θ

Θεριοσυχιά· μεγάλη συκῆ. Ἀνάλογον εἶναι καὶ τὸ θεριοσαμποῦκος καὶ ἄλλα. (Κοινὴ Χίου).
 Θρομύλι (τό)· λέγουσι περὶ τῶν πολυσάρκων: «Εἶναι ἴσαν τὸ θρομύλι» = εἶναι πολὺ παχύς.

Κ

Κακοβολιά (ή)· δυσκολία περὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργου τινός. Παρὰ Βυζ. ἀπαντᾷ μόνον τὸ ἐπιθετον κακόβολος (Κρήνη).
 Κακοπέραστος (ὁ)· στενὴ ἀτραπὸς πλησίον τῆς κόμης Περίχου.

Καλοσυνεύγει (ὁ καιρός)=εὐδιάζει. (Κρήνη).
 Καραδόσταμο (τό)· κόμη τῆς Ἰκαρίας.
 Κατσίριχος (ὁ) ἢ Κατσίριχος· κόμη τῆς Ἰκαρίας.
 Κατωγυαλοῦσης· ὁ οἰκῶν παρὰ τὴν θάλασσαν. (Κρήνη).
 Κλεῖσμα (τό)· κτῆμα περιτετεχισμένον.
 Κοίμισμα. Εἶδος μεταφυτεύσεως, καθ' ἣν κλάδος δένδρου τίθεται ὀριζοντίως ἐντὸς τῆς γῆς. (Κάτω Παναγία).
 Κοκκιροκέφαρος· ὁ ἔχων ἐρυθρὰν παρυφήν (οὐγίαν). (Κρήνη).
 Κόντολας (ὁ)· σβέρκος, αὐχὴν. «Μὲ πονεῖ ὁ κόντολας μου».
 Κουρβουλῶνω· κάμνω μεγάλας κουρβούλας· λέγεται ἐπὶ ἀμπέλων. (Κρήνη).
 Κουρπᾶς (ὁ)· πνιγούρι.
 Κόφινος (ὁ)· κόφινος.
 Κρομυδοβλάσταρο (τό)· συνώνυμ. τῷ: κάρωνας (Κρήνη), κουλικάρι (Σάμος).
 Καλομοῖρα· Νηρηΐς. (Ἰκαρία)· συνών. Ἀνεραίδα (Κρήνη).
 Καρύδια (τά)· α') κάρυα· β') τὰ παρ' ἡμῖν βιβούλια καλούμενα.
 Κατάγγυμα· α') κλίσις, ἀπόκλιμα (Κρήνη)· β') καταλύματα (Ἰκαρία) = αἱ κεκλιμένοι δοκοὶ αἱ ὑποβαστάζουσαι τὰς πυραμιδοειδεῖς ὀροφάς.
 Κοομπι (τό)· μικρὸς πίθος. Ὁ Βυζ. ἀγνοεῖ τὴν λέξιν.
 Κουρούκλα (ή)· εἶδος φυτοῦ. (Ἰκαρία)· συνών. παμουκλιά (Κρήνη).
 Κύλιγγας (ὁ)· ὕφασμά τι μάλλινον, δι' οὗ σκεπάζονται.

Λ

Λαβρακόσταμο (τό)· παραλία τις ἐν Κάτω Παναγίᾳ, ἀντικρὺ τῶν δύο νήσων, αἵτινες εἶναι γνωσταὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μικρὸ νησί» καὶ «Μεγάλον νησί», μετὰξὺ Κάτω Παναγίας καὶ Χίου. (Ἴσως ἐσχηματίσθη ἐκ παραφθορᾶς τοῦ λαβρακόσταθμος ἢ τοῦ λαβρακόσταγμα, ὡς, ῥοδόσταγμα, ῥοδόσταμνο). Ἡ παραλία αὕτη σχηματίζει μικρὸν κόλπον.
 Λασιά (ή)· συνηθέστ. τὸ πληθ. λασιαῖς = αἱ κινήσεις τῶν χειρῶν ἐν τῷ νήχεσθαι. (Κάτω Παναγία).
 Λάγγουρας (ὁ)· λάρυγξ.
 Λαλάδια (τά)· λιθάρια τῆς ἀκτῆς· ἄλλως λιλάδια.

Λαυγαράδες (ή)· κώμη τῆς Ἰκαρίας.

Λέω (1) ἀντι λέγω = συλλέγω· ἐπὶ καρπῶν.
« Πά' λέξω σήμερα ἐλθαίς » = ὑπάγω, ἵνα συλλέξω κτλ.

Λογή (ή)· εἶδος· « Τὸ ροῦχό του δὲν ἤξήσπρισε, μόνον εἶν' ἡ λογή του τέτοια ». Ὁ Βυζάντιος ἀπατάται θεωρῶν τὴν ὀνομαστικὴν τῆς λέξεως ἀπολεσθεῖσαν. (Κρήνη).

Λύρατα (τά), ὀρθότερον Ἀλίρατα. Θέσις τις οὕτως ὀνομασθεῖσα ἐκ τοῦ ὀνόματος ὀθωμανίδος τινὸς Ἀλιρέν, εἰς ἣν ἀνήκον αἱ αὐτόθι γαῖαι.

Μ

Μαγγαρίτης (ὁ)· κώμη τῆς Ἰκαρίας.

Μάντακας (ὁ)· ζώφιον δάκνον τὰς αἰγας, πρόβατα κτλ. Συνών. τσιμποῦρι (2).

Μαυρολογῶ· φαίνομαι ἢ εἶμαι μαῦρος· λέγεται ἐπὶ φορεμάτων. (Κρήνη).

Μαύσαλα (τά)· οὕτω καλοῦνται, κατὰ τινας, ἐν Κύπρῳ τὰ χρήματα. Ἀναφέρουσι μάλιστα καὶ τὴν ἐξῆς κυπριακὴν φράσιν: « Νάσης (νάξης) ἕνα γανί (πίθον) μαύσαλα καὶ νὰ σοῦ τὰ γλομπανίσουε καὶ νὰ μὴν ἔσης (ἔξης) νὰ γλομπανίσης, πυροβολᾷς τὸν πειραξίτη ἢ δὲ τὸν πυροβολᾷς »; (Κύπρος).

Μελόπλαση (ή)· μίγμα μελιτος καὶ ἀλεύρου, ἐπιτιθέμενον ἐπὶ οἰδημάτων. (Κρήνη).

Μεταλάμπαση (ή)· ἡ κοινωνία, ἡ μετάληψις τῶν ἀχράντων μυστηρίων. (Κρήνη).

Μελισσοτόπι (τό)· τὸ μέρος ἐνθα τίθενται αἱ κυψέλαι.

Μελωπὸς (ὁ)· κώμη ἐν Ἰκαρίᾳ.

Μιλήσι (τό)· λέγεται μόνον ἐν τῇ φράσει: δὲν ἔχει μιλήσι = οὐδεμίαν ἔλλειψιν ἔχει, εἶναι τέλειον (τὸ ἔργον) ἢ οὐδεμίαν ἀντίρρησην ἐπιδέχεται (ὁ λόγος, ἡ πρότασις, ἡ ἰδέα κλπ.) (Κρήνη).

Μοιρινός, μοιραῖος. « Μοιρινό μου ἦτανε νὰ τὸ πάθω καὶ τοῦτο ».

Μονοφύτι (τό)· ἡ φύτευσις ἀμπέλου διὰ κλάδου ἐκ κλήματος (μὲ φυτό, ὅπως λέγουν ἐδῶ) καὶ οὐχὶ μὲ καταβολάδα.

Μουροθῶρι (τό)· λάσανον, συνών. καθίκι, κλωκός.

Μπέμπελη (ή)· ἱλαρὰ (νόσος).

(1) Κατ' ἄλλους τὸ ῥῆμα εἶναι γλέω. « Πά' γλέω, πά' γλέωμε κτλ ».

(2) Μάντακας καὶ τσιμποῦρι δὲν εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό. Ὁ μάντακας δάκνει καὶ ἀνθρώπους.

Μπιμπίκι (τό)· φλύκταινα· συνών. λεφτοκάρι. Πιθανῶς παράγεται ἐκ τοῦ πέμφλιξ, (Κρήνη).

Μπλάζω· α') δάκνω. « Ἐμπλάσέ με ὁ μάντακας »· β') θραύω καὶ θραύομαι. « Ἐμπλάσέ μου ἡ στάμνα », διεσπάσθη ἡ ὑδρία μου. γ') σκορπίζω καὶ σκορπίζομαι. « Πρόσεχε μὴν μπλάσης τὸ σιτάρι. — Δέσε καλὰ τὸ σακκί, νὰ μὴν μπλάση τὸ σιτάρι ». Ἡ λέξις ἔχει παρὰ Βυζαντίῳ διάφορον σημασίαν.

Μπλήμμη (ή)· α') ἐν γένει πλημμύρα· β') πλημμύρα ἐκ παλιρροίας. (Κρήνη).

Μπουζιασμέρος· ὁ πάσχων βουβωνοκοίλην.

Μπουρταρέλλος (ὁ)· συνών. περόνι, πειροῦνι.

Μπουριά (ή)· εἶσδος (οἰκίας, ἀμπέλου κτλ).

Μυλοκόπι (τό)· ἐργαλεῖον τῶν λιθοξόων (Ἰκαρία)· συνών. θραπίνια (Κρήνη).

Μυταριά (ή)· ξύλον τι τοῦ μύλου (Ἰκαρία)· συνών. τζιβαδοῦρα (Κρήνη).

Ν

Νάπος (ὁ)· εἶδος ξυλίνης στρογγύλης σκάφης. Ἡ λέξις εἶναι σπανία ἐν Κρήνῃ.

Νᾶς (ὁ)· κώμη ἐν Ἰκαρίᾳ. « Ἀπὸ ποῦ εἶσαι; — Ἀπὸ τὸ Νᾶ ».

Νεραρογιά (ή)· ἔτος βροχερόν. (Κρήνη).

Ντρούτσουλις (ὁ)· κώμη τῆς Ἰκαρίας. Ὁ κάτοικος Ντρούτσουλιώτης.

Ξ

Ξενεῖα (ή)· κοινὴ ἐν Χίῳ· συνών. ξενιτειᾶ.

Ξέρη (ή)· ἀμπωτις (Κρήνη).

Ξεσμαρίζει· (τριτοπρ.) ἐξέρχεται τῆς κυψέλης ὁ νέος ἐσμός τῶν μελισσῶν, ἢ τὰ παλαιὰ σμήνη ἀπωθοῦσι τὰ νέα (Κάτω Παναγία).

Ξεφουσκίζω· πέρδομαι.

Ξεγροῦς (ὁ)· μνήμη ἀσθενῆς. (Κάτω Παναγία).

Ξεγροῦσης, ξεγροῦσα· ἐπιλήσμων. (Κάτω Παναγία).

Ξιγογύρι (τό)· εἶδος μικρᾶς ἀξίνης. Ὁ Βυζάντιος ἀναφέρει τὴν λέξιν ἀξιγογύρι.

Ο

Ὀλιά· προσφώνησις πρὸς γυναῖκας ἀνάλογος πρὸς τὸ μωρή. « Ὀλιά Μαρία »!

Ὀλο πουλεῖ τρώει· συμπίπτει μετὰ τῆς φράσεως: ὄλο πουλεῖ τρώει, καὶ εἶναι σύνηθες

λογοπαίγιον περὶ ἐκείνων, οἵτινες πορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν πολυῦντες ἐκάστοτε ἐν τῶν κτημάτων αὐτῶν. « Περνᾷ καλὰ ὁ τάδες; — Τί θὰ πῆ! Ὅλο πουλεῖ τρώει (ἢ ὄλο πουλεῖ εἶναι τὸ φαί του).

Ὀσκεντέ ἢ ὠσκεντέ· σύνδεσμος = ὥστε, ἄς ὑποθέσωμεν, τάχα. « Ὀσκεντέ ἔτσι πρέπει νᾶναι », ὡς φαίνεται, οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα. Ὀυρανιά, ουρανιάις· πλάκες τιθέμεναι κατὰ μῆκος τῆς κορυφῆς τριγώνου, ὅπερ σχηματίζουν αἱ ὀροφαί, καὶ χρησιμεύουσαι εἰς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς βροχῆς.

Π

Παρακακά· ἐπίρρο. = σφόδρα, παραπολύ, εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμόν. « Τὴν ἀγάπαιε παρακακά » (Κρήνη).

Περδικοπάνι (τό)· εἶδος ὑφάσματος, ὅπερ μεταχειρίζονται οἱ κυνηγοὶ διὰ τὰς πέρδικας.

Περίχου (τά)· κώμη τῆς Ἰκαρίας.

Περάντη (ή)· δοκὸς ἐπιπέδου ὀροφῆς. Αἱ δοκοὶ τῶν πυραμιδοειδῶν ὀροφῶν καλοῦνται καταρῦματα.

Πετροκοπεῖο (τό)· λατομεῖον (Ἰκαρία)· συνών. πελεκανιά (Κρήνη).

Πετραποῦλι (τό)· κώμη τῆς Ἰκαρίας.

Πικρολάγανο· κηχώριον· συνών. ράδικι.

Πιάνομαι· σημαίνει πολλάκις τὸ πείθομαι. Δὲν πιάνεται = δὲν πείθεται, κατ' οὐδένα τρόπον δὲν παραδέχεται (Κρήνη).

Πινάκι (τό)· τὸ ἥμισυ κοιλόν. Ὁ Βυζάντιος δὲν ἀναφέρει τὴν σημασίαν ταύτην.

Πίσ-τὰ-κακά· ἐπιφώνησις εἰς τοὺς κύνας ἰσοδυναμοῦσα πρὸς τὸ ἐνταῦθα οὐστ ἢ οὔστου, δι' οὗ ἀποδιώκονται.

Πιττακόνω-μαι· πιέζω, σφίγγω (Κρήνη).

Πινύχτρα (ή)· οὕτω καλεῖται ἐνταῦθα ὁ ἐπιλόχιος πυρετός.

Προῶ· ἀναπνέω. « Δὲν ἤπνοοῦσανε μὴδ' οἱ ποντικοὶ μέσ' ἐς τὰ σπίτια », οὐδεὶς εὗρίσκετο ἐν τῇ οἰκίᾳ, οὐδεὶς κρότος ἠκούετο ἐν αὐτῇ (ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν σεισμῶν). (Κάτω Παναγία).

Πολυξάνομαι· μένω ἐμβρόντητος, ἄφωνος (Κάτω Παναγία).

Ποῦ νὰ σὲ πάρουν οἱ ἐφτά! Κατάρρα συνήθης ἐν Ἰκαρίᾳ.

Πυργέλι (τό)· διαβήτης· συνών. κουμπάσο. Πυρροβολῶ (Σύμη)· ἐν Κάτω Παναγίᾳ λέγουσι βλαοτημῶ.

Πυρόβολο (τό)· συνών. τσακουμότετρα.

Πυρομάχι (τό)· ἐστία, συνών. ὄντζακι.

Πυροσιὰ (ή)· ἐν Κάτω Παναγίᾳ καλεῖται σιδεροσιὰ = σιδηροῦς τρίπους, ἐφ' οὗ ἐπικάθηται ἡ χύτρα.

Ρ

Ράδι (τό)· οὐρά τοῦ βοός. « Ἄ ποῦ νὰ καῖ τὸ ράδι σου! Κατάρρα συνήθης ἐν Ἰκαρίᾳ.

Ρετσιπώλα (ή)· ἐρισιπέλας (Πάρος).

Ρεγιάρης· ὁ συγνάκις ἀποχρεμπτόμενος· συνών. λευτούρας (ὅπερ ἴσως τουρκικόν). (Κρήνη).

Σ

Σβέλερα ἢ σβέλρα (τά)· χρήματα. (Σύμη).

Σβουρνῶ· βουβῶ. Παρὰ τὸ σβούρνος = εἶδός τι μικρῶν κωνώπων, οἵτινες κεντῶσι χωρὶς νὰ βουβῶσιν· ὅθεν καὶ ἡ παροιμία: « κεντᾷ καὶ δὲν σβουρνᾷ », ἐπὶ ἀνθρώπων βλαπτόντων τινὰ χωρὶς νὰ φαίνωνται.

Σβύρομαι· μένω ἐνεὸς ὑπ' αἰσχύνης. Εὐχρηστος ὁ ἀόρ. « Ἡσθύστηκα ποῦ σέ 'δα (σὲ εἶδον) μ' αὐτὰ τὰ ροῦχα » (μὲ φορέματα δηλ. πενιχρά). (Κρήνη).

Σιδερόλαδο· ἀντὶ δοντάγρα. « Τὸ δόντι αὐτὸ θέλει σιδερόλαδο νὰ γιάνη », πρέπει νὰ ἀνασπασθῆ διὰ τῆς ὀδοντάγρας. Λέγεται χάριν ἀστεϊσμοῦ. (Κρήνη).

Συροφακίδα (ή)· παρὰλίος τις θέσις ἐν Ἰκαρίᾳ. Σπήξε (ή ὀρθότερον ἴσως σπίξε)· τρέξον. Ἐν Χίῳ λέγουσι σπίζον.

Σπόδα (τά)· κώμη τῆς Ἰκαρίας. Ἐπάνω σπόδα καὶ Κάτω σπόδα.

Σταματίνα (ή)· α') ἐργαλεῖον, ὅπερ στρεφόμενον ἐμποδίζει τὸ ὕδωρ, καὶ παύει οὕτω τὴν κίνησιν τοῦ ὑδρομύλου· β') ὄνομα γυναικείου.

Σταφυλοχωρίζει· (τριτοπρ.) ἀρχίζει νὰ διακρίνηται ἡ σταφυλὴ ἐπὶ τοῦ κλήματος. (Κρήνη).

Στροβίλι (τό)· φρ. εἶναι 'σὰ στροβόλι = εἶναι παχύς, στρογγύλος.

Στραβοξυλαῖς (ή)· τὰ κυρτὰ ξύλα τῆς σκάφης τῶν νηῶν, αἱ ναυτικαὶ στρέβλαι τοῦ Αἰσχύλου (ἴδε Βυζ. λεξικόν ἐν λέξει στραβοξυλο). (Κρήνη).

Στρεμματίζω· σιάπτω βαθέως τὴν ἀμπελον. Ἐνταῦθα λέγουσιν ἀναιγκουφίζω.

Στρεμματίσμα· ἡ ἀνωτέρω ῥηθεῖσα ἐργασία· συνών. ἀναιγκουφισμα.

Συγκούδουρος· ἐπίθ. ὀλόκληρος, καθ' ὄλο-

κληρίαν ἀφανισθείς, κλαπείς κτλ. Ἡ λέξις ἐλήφθη ἐκ τῶν ποιμένων. «Νὰ τοῦ 'παρωμε τὸ κοπάδι συγκοῦγουν» = νὰ μὴ ἀφήσωμεν οὐδὲ τοὺς κώδωνας. «Τοῦ 'πήρανε τὸ τάδε πράγμα συγκοῦδουνο» = ὀλόκληρον τὸ ἀφῆρεσαν, οὐδ' ἔχνος ἀφῆκαν. *Συννεριὰ* (ἡ)· συνών. *συννεφιὰ*.

Τ

Τέστα· παῦσις εἰς τὴν ἀγορὰν πράγματός τινος (π. χ. σταφίδος) στάσις. «Ἡκάμανε τέστα 'ς τὴ σταφίδα» = δὲν ἀγοράζου. (Κρήνη).

Τσῆ κουφῆς τὸ παιδί ποτὲ δὲν κλαίει. Παροιμία λεγομένη περὶ κωφῶν. (Κρήνη).

Τσικουρίζω· σχίζω διὰ τοῦ πελέκειος τὸν βουρδούλακα (βρυκόλακα) καὶ ἐξάγων τὴν καρδίαν καίω αὐτήν, ἵνα μὴ ἐνοχλῆ ὁ βουρδούλακας τοῦ μὴ βουρδουλάκου.

Τυροτρίφτης (ὁ)· ἐργαλεῖον χρήσιμον πρὸς ἀπόξεσιν τοῦ τυροῦ.

Φ

Φανδάρα (ἡ)· ἔντομον ὅμοιον πρὸς μέλισσαν. Ἐνταῦθα λέγεται *λίλιγκας*.

Φαντεσκεῖο (τό)· ὁ μισθὸς τῆς φαντέσκας (ὑπηρέτριας).

Φάρδη (ἡ)· δάσος ἐν Ἰκαρίῳ.

Φέγγιο (τό)· ἡ κόλλα τοῦ χάρτου. «Δῶσέ μου ἓνα φέγγιο χαρτί».

Φίλημα (τό)· ἐμβολιασμός.

Φιλῶ· ἐμβολιάζω διὰ δαμαλίδος.

Φτεράδα (ἡ)· πλάξ, ἐπίπεδος λίθος· συνών. *πλάκα*.

Φυλάκι (τό)· ἀντί θυλάκιον = ἀσκός.

Φυλακοσαμπούρα (ἡ)· συνών. *κάντα*, *ἀσκομαντούρα*.

Φωτῆς (ὁ)· σάκκος ἐξ ὑφάσματος.

Χ

Χαροκορταριά (ἡ)· ὄξεια καὶ θανατηφόρος νόσος.

Χέρα-μέρα· ἐπίρρ. λίαν πρωί.

Χοιλιός· ἔλιξ, ὡς λ. χ. ὁ μάγγανος τῶν βιβλιοδετῶν (Μιτυλήνη).

Χρουσοφάδα (ἡ)· ἔκτερος.

Ψ

Ψωῖ (τό)· ἀντί ψωμί. Τὸ μ ἐν μέσῳ τῆς λέξεως πολλάκις ἀποβάλλεται παρὰ τοῖς χωρικοῖς τῆς Ἰκαρίας.

ΜΥΘΟΣ

Ἐνας ποντικός μικρός, ἦταν γραμματικός, κ' ἤκραζεν τοσοῦτον ποντικοί, νὰ παντρεύουν τοσοῦτον μικροί. Ποῦ νὰ πᾶνε, ποῦ νὰ μπουνε, καὶ τὸν γάμον τοὺς νὰ δοῦνε· μέσ' 'ς τὸ φούρνο πᾶν' καὶ μπαίνουν, νὰ κ' ἡ κάτταις καὶ μπροβαίνουν.

Δέξου καὶ μὲ ποντικίνα, μὲ τὰ παρακάλια 'κεῖνα.
«Κάτη μου, κύρ κάτη μου, μὴ φᾶς τὸ δερμάτι μου, νὰ σοῦ ψήνω γὼ τὸ 'ρύζι, νὰ τὸ τρῶς νὰ σοῦ μυρίζη.
— Δὲν τὸ θέλω γὼ τὸ 'ρύζι, καὶ 'ς τὰ δόντια μου καθίζει, μόνον θέλω τὴν πλευρά σου, νὰ κουνῆς καὶ τὴν ὀριὰ σου».

Δέξου κ' ἄλλη ποντικίνα, μὲ τὰ παρακάλια 'κεῖνα.
«Κάτη μου, κύρ κάτη μου, μὴ φᾶς τὸ δερμάτι μου, νὰ σοῦ ψήνω γὼ τὸ χέλι, νὰ τὸ τρῶς νὰ σὲ παχαίνη.
— Δὲν τὸ θέλω γὼ τὸ χέλι, γιὰτι μοῦ γλιστρᾷ καὶ φεύγει, μόνον θέλω τὴν πλευρά σου, νὰ κουνῆς καὶ τὴν ὀριὰ σου».

Δέξου κ' ἄλλη ποντικίνα, μὲ τὰ παρακάλια 'κεῖνα.
«Κάτη μου, κύρ κάτη μου, μὴ φᾶς τὸ δερμάτι μου, νὰ σοῦ ψήνω γὼ τὰ χόρτα, νὰ περάσ' ἀπὸ τὴν πόρτα.
— Δὲν τὰ θέλω γὼ τὰ χόρτα, μὴδὲ νάβγῃς ἀφ' τὴν πόρτα, μόνον θέλω τὴν πλευρά σου, νὰ κουνῆς καὶ τὴν ὀριὰ σου».

Τσοὶ μεγάλοι ποντικοί, τσ' ἄρπαν ἀπὸ τοσοῦτον λαιμοί, τὰ μικρὰ ποντικαλάκια, τ' ἄρπαν ἀφ' τὰ κεφαλάκια.

ΕΘΙΜΟΝ

Πολλάκις ἡ μήτηρ παίζουσα μετὰ τοῦ τέκνου αὐτῆς τίθησι τοὺς δακτύλους ἀνά ἓνα ἐπὶ τῶν διαφόρων σημείων τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπαριθμοῦσα αὐτὰ ὡς ἐξῆς:

- Ὁ σαγωνᾶς, (1)
ὁ ψωμοφᾶς, (2)
δρὸ τρυπίδια, (3)
δρὸ φεγγιά, (4)
δρὸ γατάνια κρητικὰ, (5)
πήταις, πήταις καὶ ψωμιὰ, (6)
νὰ τὰ τρῶ' ἡ Γρασσεμιὰ.

(1) Ἡ κάτω σιαγών. (2) Τὸ στόμα. (3) Οἱ βόθωνες. (4) Οἱ ὀφθαλμοί. (5) Αἱ ὀφρῦς. (6) Τὸ μέτωπον. Λέγουσα πήταις κλπ. τύπτει ελαφρῶς τὸ μέτωπον διὰ τῆς παλάμης. Ἡ συνήθεια αὕτη ὑπάρχει ἐν Κρήνῃ.

ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΑ

1. Πολλάκις πίνων τις λέγει ἀποτεϊνόμενος εἰς ἄλλον: «'Σ τὴν ὑγειά σου' μ' ἓνα 'μάτι νὰ μὲ 'δῆς» ὅπερ ἔχει δύο ἐννοίας· πρῶτον, νὰ μείνης μονόφθαλμος καὶ ἐν τῷ αὐτῷ καταστάσει ὧν νὰ στραφῆς νὰ μὲ 'δῆς· δεύτερον, νὰ 'δῆς ἐμὲ αὐτὸν μονόφθαλμον. Περιττὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ δευτέρα ἐννοία χρησιμεύει μόνον ὡς δικαιολογία, ἡ δὲ φράσις λέγεται μὲ τὴν πρώτην ἐννοίαν.

2. Ἐνίοτε, ὅταν συνομιλῶσι δύο τινές, λέγει ὁ πρῶτος: «'Α δὲ σοῦ λέγω τὴν ἀλήθεια, νὰ 'βγοῦν τὰ 'μμάτια 'ποῦ βλέπω» ὅπερ σημαίνει: νὰ 'βγοῦν τὰ 'μμάτια σου, 'ποῦ τὰ βλέπω 'μπρὸς μου». Διαμαρτυρομένου τοῦ δευτέρου, ὁ πρῶτος δικαιολογεῖται λέγων, ὅτι ἐννοεῖ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ὀφθαλμούς καὶ ὅτι παρεξηγήθη.

ΚΩΝΣΤ. Ν. ΔΑΜΙΡΑΛΗ

ΝΑΞΙΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΛΕΞΕΩΝ ΙΔΙΑΖΟΥΣΩΝ ΕΝ Τῇ ΝΑΞῶ

ΚΑΙ ΑΛΛΑΙΣ ΝΗΣΟΙΣ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

Α

Ἀβολάδα· μέγας λίθος ἢ βράχος· τὸ α εἶναι πρόθεμα, ὡς ἐν ταῖς λέξεσιν *ἀπαλάμη*, *ἀσφατόν*, *ἀχεῖλι*, *ἀλησιμονῶ* κτλ. ἡ δὲ *βολάδα* ἐκ τοῦ *βόλιον*.

Ἀβρωνιά· ἡ βρωνία τῶν παλαιῶν· εἶδος χόρτου.

Ἀγιογούτης· ὁ ἱερόσυλος, ὁ κάκιστος ἄνθρωπος καὶ φαῦλος (ἅγιος-γούνης). Σημειωτέον ὅτι καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὔρηται τὸ κ τῆς προθέσεως ἐκ πρὸ τοῦ δ τετραμμένον εἰς γ· οὕτως ἀνέγνω ἐν ἐπιγραφῇ, ἣν κατέθεσα ἐν τῷ γυμνασίῳ Τρικκάλων, τὴν

λέξιν *ἐγδικοι*, ἀντὶ *ἐκδικοι*· φέρεται δὲ καὶ ἐν τοῖς λεξικοῖς.

Ἀγκινέλι· (ἐν Σικίνῳ *ἀγκινάρι*)· οὕτω καλεῖται ἀρπάγη ἀποτελουμένη ἐκ τεσσάρων συνήθως ἀγκίστρων μεγάλων σταυροειδῶς συνδεδεμένων, ἡ καὶ περισσοτέρων κατ' ἄλλον τρόπον διηυθετημένων ἐπὶ στεφάνης σιδηρᾶς, δι' ἧς ἀνασύρουσι τὰ εἰς φρέατα καὶ δεξαμενὰς ἐμπίπτοντα σκευή. Ἡ κυρία σημασία τῆς ρίζης εἶναι ἡ τῆς καμπῆς, ὡς καὶ ἐν τῇ λέξει *ἀγκιστρον*, *ἀγκών*, κτλ.

Ἀγκυρίδα· (ἐν Σικίνῳ *κατσουκάνι*)· ἀρπάγη ἀπλή ἐκ κλάδου δένδρου κατεσκευασμένη,

δι' ἧς οἱ συλλέγοντες τὰ σύκα καταβιβά-
ζουσι τοὺς κλάδους τοῦ δένδρου· ἐκ τοῦ ἀγ-
κυρίς-ίδος πιθανῶς· ἐνίοτε λέγεται καὶ ἀγ-
κερίδα.

'Αγκίσσηρας· οὕτω προφέρεται ἡ κίσσηρις τῶν
παλαιῶν προστεθέντος α, ὡς ἀγκινάρα, ἐκ
τοῦ κινάρα· φαίνεται, ὅτι εἰς ἄλλους τό-
πους λέγεται κισσάριον, ὡς ὁ αἰιδίμος Κο-
ραῆς ἐν σημειώσει τινὶ τῶν Ἡθ. Νικομ.
τοῦ Ἀριστοτ. ἀναφέρει καὶ ἐν τοῖς « Ἀτά-
κτοις ».

'Αγούδουρας· φυτὸν θαμνώδες, τὸ ὑπὸ τῶν
βοτανικῶν καλούμενον κενταύριον.

'Αγρίμια· οὕτω καλοῦνται ἐν Μήλῳ αἱ αἰγες.

'Αγριοκάτισκο· 1) τὸ παρ' ἄλλοις ἀγριογίδο,
αἰγαγρος· 2) τὰ τρελλὰ παιδιά (μεταφ.)

'Αγροηλιά· εἶδος φυτοῦ ἔχοντος μορφήν τρι-
φυλλίου καὶ ἄνθος κίτρινον· οἱ βοτανικοὶ τὸ
ονομάζουσιν ὀξυλίδα.

'Αγροήλιω· ὁ καρπὸς τῆς ἀγροηλιάς· ὁμοιά-
ζει πῶς τῷ φασηόλῳ.

'Αδαρος· γάδαρος· οὕτω λέγεται ὑπὸ τῶν τὰ
βόρεια τῆς νήσου οἰκούντων ἄνευ τοῦ ἐν ἀρχῇ
γ· ἐνταῦθα ῥητέον καὶ περὶ τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ
καὶ Ἡπείρῳ εὐχρήστου λέξεως ἡμόρου, ὅτι
ἐκ τοῦ γήμορον προήλθε.

'Αδικιάρης· ὁ πρὸς ἀδικίας ῥέπων.

'Αδρόμηλα· εἶδος ῥοδακίνου.

'Αδρόσιτος· ὁ μὴ δροσιζόμενος ἢ δροσι-
σθεὶς, ὁ ταλαιπωρούμενος, ὁ δυστυχῆς ἄν-
θρωπος.

'Αέλαμος· 1) εἶδος στάχυος ἀκάρπου, λε-
πτοῦ καὶ λίαν ὑψηλοῦ· οἱ βοτανικοὶ καλοῦ-
σιν αὐτὸν avena sativa· 2) μεταφ. ὁ ὑψη-
λὸς καὶ λεπτὸς ἄνθρωπος.

'Αεράκι (τό)· 1) ἡ ἐλαφρὰ πνοὴ τοῦ ἀνέμου,
ὑποκορ. τοῦ ἀήρ· 2) ὁ ἰεραξ-ακος.

'Αερικά (τά)· αἱ ἄλλως Ἀεραῖδες (Νηρηίδες)
τὰ κακοποιὰ πνεύματα· ἡ λέξις ἰδία ἐν Σι-
κίνῳ.

'Αετοτύχι· εἶδος σταφυλῆς ῥάγας ἐχούσης
τραχείας καὶ ἐλλειψοειδὲς τὸ σχῆμα.

'Αετός· τὸ τριγωνικὸν σχῆμα τῶν ὄψεων τῶν
οἰκιῶν ἐν Ξηροχωρίῳ, ὁ παρὰ τοῖς παλαιοῖς
αετός τῶν ναῶν· ἀλλὰ τοῦτο δεῖται ἐξετά-
σεως πλείονος· ἐσημείωσα τὴν λέξιν ἐνταῦθα
ἀπλῶς διὰ τὸ περιεργον.

'Αθάνατο· εἶδος ἀκάνθης μὲ μεγάλα φύλλα,
γνωστοτάτης πανταχοῦ καὶ μὲ τὸ αὐτό, νο-
μίζω, ὄνομα· εἶναι ἢ τῶν βοτανικῶν ἀγάθη
ἢ ἀμερικανική, ἧτις ἐκομίσθη ἐνταῦθα ἐπὶ
τῶν σταυροφόρων.

'Αθιβάλι, ἐκ τοῦ ἀντιβάλιον ἢ ἐκ τοῦ ἀντιβολή,
ὡς ἔγραψεν ὁ κ. Ν. Πεταλάς, εἰς τὴν ἐπι-
μέλειαν καὶ φιλομουσίαν τοῦ ὁποῦ ὀφεί-
λομεν τὸ ὑπάρχον θηραϊκὸν γλωσσάριον· ση-
μαίνει δὲ ἡ λέξις σχέδιον, δεῖγμα, συμφώ-
νως πρὸς τὸ ὁποῖον κόπτει τις ἐνδύματα.
'Αθιβολή δὲ ἀναφορά, καὶ ἀθιβάλλω=ἀνα-
φέρω.

'Αθότυρο καὶ ἀθοτύρι· οὕτω καλεῖται ἐν Νά-
ξῳ ἡ τροφαλλίς τῶν παλαιῶν, θεωρουμένη
τὸ ἄνθος τοῦ τυροῦ (παρ' Ἡσυχίῳ ἀν-
θίνης).

Αἶγα· ἡ αἶξ, παρὰ τοῖς χωρικοῖς τῆς Νάξου,
ἀντὶ τῆς συνηθεστέρως κατοῖκα.

'Ακακος· παρὰ τοῖς Ψαριανοῖς σημαίνει τὸν
εὐήθη (bon homme).

'Ακριβός· πλὴν τῆς κυρίας σημασίας ἔχει καὶ
τὴν τοῦ φιλαργύρου, ἧτις ἐπιτείνεται διὰ
τῆς συνθέσεως αὐτῆς μὲ τὴν λέξιν ἀτσιγ-
γανος· ἀκριβοτσιγγανος, ὁ ἄγαν φιλάρ-
γυρος.

'Αλα· γάλα· οὕτω λέγεται ὑπὸ τῶν τὰ βόρεια
τῆς νήσου οἰκούντων ἄνευ τοῦ ἐν ἀρχῇ γ·

'Αλαίμαργος· ὁ τρώγων πολὺ. ἀδηφάγος, λαί-
μαργος.

'Αλαλος· ἐν Μήλῳ καὶ Σικίνῳ ἡ λέξις ἔχει
τὴν αὐτὴν τῇ προηγουμένη σημασίαν.

'Αλισίβα· τὸ στακτόνερον· ἐν Ἀτάκτ. Κο-
ραῆ, τόμ. Δ', φέρεται ἀλισίβη.

'Αλλιοῦ μεριά καὶ ἀλλιοῦ μεριάς. Ἡ μὲν
πρῶτη τῶν φράσεων συνειθίζεται ὑπὸ τῶν
παιδῶν, ὅταν παίζωσι τὴν παιδιάν τὴν κα-
λουμένην κυνηγητὸ ἢ κρυφτὸ καὶ κινδυνεύω-
σιν ἐν τόπῳ καταστένω καὶ ἀδιεξόδῳ νὰ
συλληφθῶσιν ὑπὸ τοῦ διώκοντος· ζητοῦσι
δὲ διὰ τῆς φράσεως ταύτης ἀπαλλαγὴν,
τρεπομένου τοῦ διώκοντος ἀλλιοῦ μεριά,
ἧτοι εἰς ἄλλο μέρος· ἡ δὲ δευτέρα λέγε-
ται παρὰ πάντων ἐπὶ τῶν ἀποφευγόντων
ὑποχρέωσιν ἢ ὑπόσχεσιν· « Τὸν ζητῶ καθ'
ἡμέραν, ἀλλ' αὐτὸς ὅλο ἀλλιοῦ μεριάς
μοῦ κάμνει (ἢ παίζει) ».

'Αλοο καὶ ὑποκορ. ἀλοάκι καὶ ἀλοάτσι· 1) τὸ
ἄλογον, ὁ ἵππος· 2) εἶδος ἀκριδος μεγάλα
πηδήματα πηδῶσης.

'Αλοόμνια· ὁ μύωψ· ἢ τοῦ ἵππου μυῖα.

'Αλυγαριά καὶ συνηθέστερον ἀλυγαριά· ὁ λυ-
γος τῶν παλαιῶν.

'Αλωρεύγω· 1) ἀλωρίζω· 2) περιστρέφομαι
πέριξ τινός.

'Αμάραντος καὶ συνηθέστερον ἀμαραντάκι·
εἶδος πτηνοῦ ἐκ τῶν στρουθοειδῶν χρώμα-

τος πρασίνου· εἰς ἄλλους τόπους τὸ ὠδικὸν
τοῦτο πτηνὸν λέγεται λούβαρο.

'Αμμουδάρα· τόπος ἀμμόδης καλλιερημένος.

'Αμος· οὕτω καλεῖται ὁ γάμος ὑπὸ τῶν ὀρει-
νῶν τῆς Νάξου. Εἰς πολλοὺς τόπους τῆς
'Ελλάδος ἀποβάλλεται τὸ γ· εὐρισκόμενον ἐν
μέσῳ λέξεως, ὡς, 'πάω, φάε κτλ. ἰδίως
ὁμῶς ἢ τῶν Ναξίων διάλεκτος σφόδρα ἀπο-
φεύγει τὸ γ· ἐν μέσῳ λέξεως, ἐνίοτε δὲ καὶ
ἐν ἀρχῇ αὐτῆς, ὡς ἐν τῇ προκειμένη καὶ
ἄλλαις, ἃς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. (1)

'Αμούνταρος· σπανιωτέρα ὀνομασία τοῦ σπι-
νου, ὅστις ἀλλαχοῦ λέγεται χιονόρι καὶ
σπίξα.

'Αμπολή καὶ ἐμπολή· 1) ἡ διὰ μέσου τῶν
κῆπων διόδος τοῦ πρὸς ποτισμὸν χρησι-
μεύοντος ὕδατος· 2) αὐτὸς ὁ αὐλαξ, δι' οὗ
διέρχεται τὸ ὕδωρ (ἐμβολή-ἀμβολή).

'Αμυαλος· ὁ ἀνόητος, ὁ ἐστερημένος μυελοῦ·
τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ εἰς ἄλλας νή-
σους.

'Ανάβαθα· τὰ ἀβαθῆ νερὰ κυρίως τῆς θαλάσ-
σης, ὅτε λέγεται πληθυντικῶς· τὰ παρὰ τῶν
'Ιωνῶν ῥηγία, ῥηγὰ παρ' ἡμῖν (Κορ. ἐπιστ.
πρὸς Ἀ. Βασιλείου τῆς 29 ἰουλίου 1803).

'Αναπλωρίζω· στρέφω τὴν πρῶραν πρὸς τὴν
πνοὴν τοῦ ἀνέμου (ἀπάνω ὡς τὸν ἄνεμον).
λέγεται δὲ ἐπὶ τῶν ἀγκυροβολούντων πλοίων,

(1) Ἐπειδὴ ὁ δεινὸς γλωσσολόγος κ. Γ. Χατζηδάκης
ἀποκρούει τὴν τοιαύτην ἀποβολὴν (μάλιστα ἐπομένου α)
ὡς ἀντικειμένη τοῖς φθαρτολογικοῖς κανόσιν, παρατίθημι
τὸ ἐπόμενον δίστιχον πρὸς κύρωσιν αὐτῆς:

Ἀπὸ τὸν κάτω Δαναὸ ἴσα μὲ τὸν ἀπάνω,
ἀνεμαξέψασι ταῦτά καὶ κάμασι τὸν ἄμο.

Τῆς ἐν μέσῳ δὲ λέξεως ἀποβολῆς τοῦ συμφώνου γ εὐ-
ρηγνται ἀρκετὰ παραδείγματα καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς·
σύνηθες δ' ἦτο τοῦτο μάλιστα παρὰ Ταραντίνοις, ὡς ὁ
γραμματικὸς Ἡρωδιανὸς ἐν τῷ « περὶ μονήρους λέξεως »
ἔργῳ αὐτοῦ ἀναφέρει τάδε λέγων « οὐδὲν εἰς ος παραλή-
γεται καὶ παροξύνεται, ἀλλὰ μόνον τὸ ὀλίγος· μήτ' οὖν
Ταραντίνοι χωρὶς τοῦ γ προφερόμενοι τὴν λέξιν ἀναλογώ-
τερον ἀποφαίνονται, ὡς περ Ρίνθων ἐν δούλῳ Μελεάργῳ:
« ὀλιόσιν ὑμῶν ἐμπέφυκ' εὐψυχία », καὶ ἐνιοβάταις: « χρῆ-
ζω γὰρ αὐτὸς ὄλιον μισθὸν λαμβάνειν ». Ἀλλὰ καὶ παρὰ
τοῖς κομφοῖς Ἀθηναίοις ἐν ὑστερωτέροις χρόνοις, ὡς ὁ αὐ-
τὸς Ἡρωδιανὸς ἀναφέρει καὶ λίθοι ἐνεπίγραφοι μαρτυροῦσι,
συνέβαινε τοῦτο. « Πλάτων μέντοι ὁ κωμικὸς διεπαίξεν ἐν
ὑπερβόλῳ τὴν ἄνευ τοῦ γ χρῆσιν ὡς βάρβαρον ». (Ἡρωδ.).
Ἐν Καρπάθῳ ἐκπίπτει καὶ τὸ β ἐν ἀρχῇ, ὡς, ὀσπὸς ἀντὶ
βοσκός, ἀσιλιὰς ἀντὶ βασιλιάς, ἀλλω ἀντὶ βάλλω κτλ.
(ὄρα Carlē Wescher « Decret dorien de Carpa-
thos » ἐν τῷ τέλει τοῦ ὁποῦ προστεθῆναι καὶ Chants
populaires de Carpathos).

τὰ ὅποια μετὰ τὴν ἀγκυροβόλησιν στρέφον-
ται οὕτω.

'Αναστάτορας· οὕτω καλεῖται ὁ δραστήριος
καὶ ἐπιμελὴς κτηματίας, ὅστις τὰ πα-
ρημελημένα κτήματά του κατώρθωσε νὰ
βελτιώσῃ καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀναστήσῃ. Ὁ
Κοραῆς ἐν τῷ Δ' τόμῳ τῶν « Ἀτάκτων »
δίδει παραπλησίαν ἐρμηνείαν εἰς τὴν λέξιν
ἀναστάτης.

'Αναγεντρόνομαι· ἐγειρομαι ἀπειλητικῶς ὡς
ἔχισ (ὄχεντρα).

'Ανεβάλλουσα· οὕτω καλεῖται πίδαξ κείμενος
πλησίον τοῦ τερπνοῦ τῶν Μιλάνων χωρίου.

'Ανεκαρόνω· καίω· συνήθης ἐν τῇ φράσει:
« ἡ φωτιά νὰ σὲ κάψῃ καὶ νὰ σ' ἀνεκαρώ-
σῃ » (ἀνά-καρόω).

'Ανεύελος· ἐκείνος, ὃ οὐ μέλει περὶ οὐδενός,
ἄφροντις καὶ ὀκνηρὸς ἄνθρωπος (ἀ-μελής).

'Ανεμοστρόφιουλας· οὕτω καλεῖται ὁ ἀνεμο-
στρόβιλος ἐν τῇ νήσῳ Κύθῳ καὶ ἄλλαις
πιθανῶς.

'Ανεορά (ἡ)· ὑπόμνησις (ἴδ. ἀνεορεύγω).

'Ανεορεύγω (ἐκ τοῦ ἀναγορεύω) = ἀναφέρω
ἢ ὑπενημιζῶ τινὶ τι, ὅπερ τὸν δυσαρσετεῖ·
ἐὰν φέρ' εἰπεῖν κάμω καλὸν τι εἰς τινὰ καὶ
τοῦ τὸ ἀναφέρω ἐνώπιον μάλιστα καὶ ἄλλου,
τοῦτο σημαίνεται διὰ τοῦ ἀνεορεύγω. Λέ-
γεται καὶ ἐν Θήρᾳ, ἀλλὰ μὲ διάφορον ση-
μασίαν. Παρατηρητέα ἐνταῦθα ἡ προσθήκη
τοῦ γ, ὅπερ εἰς τὰ εἰς ἐνω τίθεται, κατὰ
τὸν σοφὸν Ross, ἵνα ἐνισχύσῃ τὸ συμφω-
νικὸν ν, ὅπως τὸ δίγαμμα παρὰ τοῖς πα-
λαιοῖς (Archäologische Aufsätze, II,
σελ. 578).

'Ανετροιά· 1) ἡ ἀναπνοή· 2) ἡ τῶν κολυμ-
βητῶν κατάδυσσις καὶ ἡ ὑπὸ τὸ ὕδωρ πα-
ραμονή, τὸ παρ' ἄλλοις μακροβοῦτι· ἡ λέ-
ξις λέγεται καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας νήσους.
'Ανέροζα· ἐπίρ. χωρὶς ὄρεξιν· τρώω ἀνέροζα·
(ἀ-ὄρεξις).

'Ανεροῦσα· ἐκ τοῦ ἀναρρέουσα· ὁ Κοραῆς
(Ἀτάκτ. τόμ. Δ') ἀναφέρει τὴν λέξιν ἀ-
ναρροῦσα μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν, ἧτοι ἀν-
τικίνησιν τῆς θαλάσσης, παλινδρομίαν· λέ-
γεται προσέτι καὶ ἀνεροῦφα ἐκ τοῦ ἀναρ-
ροφῶ.

'Ανηλα· ἐπίρ. ἢ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου
ὄρα. « Ἐσηκωθήκαμεν ἀνηλα καὶ ἐπήγα-
μεν εἰς Μέλαναις ».

'Αντιλοήτικος, η, ον (ἐν Σικίνῳ καὶ ἀλλαχοῦ
δίλοος)· (ἀντιλογήτικος)· συνήθως κατὰ
πληθ. ἀριθ. ἐπὶ πραγμάτων ἀσυμφώνων,

ἀταιριάζων, μάλιστα ζευγαρωτῶν· ὡς, «αὐτὰ τὰ ποδήματα, αὐτὰ τὰ χειρόκτια εἶναι ἀντιλόητικα», ἤτοι δύο δεξιὰ ἢ δύο ἀριστερά. Ἐν Σίφνῳ γίνεται χρῆσις τῆς λέξεως ἀνιλοήτικος μὲ τὴν σημ. ταύτην· ἐν δὲ τῇ Θήρῃ τῆς λέξεως ἀντίλοος. (Νικ. Πεταλᾶ «Ἰδιωτ. Θηρ. γλώσσης» σ. 23).

Ἀνόφλιω· τὸ ἄνω τῆς θύρας μέρος (ὑπέρθυρον)· κατώφλιο δέ, τὸ κάτω, ἤτοι ὁ οὐδός.

Ἀξανοίω· ἐξανοίγω, παρατηρῶ, βλέπω. Ἐν Θήρῃ λέγεται ἐξανοίω.

Ἀξενόγνοιαιος· ὁ ἀμεριμνῶν περὶ τῶν ξένων πραγμάτων (ἀ-ξένος-ἐννοια).

Ἀπάκοος· ὁ μὴ ὑπακούων, παρήκοος· θηλ. ἀπάκοη καὶ οὐδ. ἀπάκοο· (ἀ-ὑπήκοος).

Ἀπεικαστό· αἱ παραμοιώσεις καὶ τὰ αἰνίγματα τοῦ λαοῦ καλοῦνται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Δωριδος καὶ ἄλλοις τόποις τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἀπεικαστὰ (ἀπεικάζω).

Ἀπερήφανος· ὁ μὴ ὑπερήφανος, εὐπροσήγορος καὶ ὀμιλητικός, ἢ ὀρθότερον καταδεικτικός.

Ἀποδοσίδι· τὸ πρὸς ἀπόδοσιν εἰς τρίτον λαμβανόμενον παρά τινος· ὡς, «ἔς αὐτὸ τὰ ταξιῖδι ἔφερα πολλὰ ἀποδοσίδια καὶ εἶχα ἀνησυχία»· ὁ Κοραῆς ἀναγράφων τὴν λέξιν ἐν «Ἀτάκτοις» σημειοῖ, ὅτι ἐκαλεῖτο ἀποδοσίδια τὸ δῶρον τὸ στελλόμενον πρὸς τινα δι' ἐπιβάτου ἄνευ ναύλου συνήθως· σήμερον ὅμως οὐ μόνον τὰ δῶρα ἀλλὰ πᾶν ὅ,τι ἐπιφορτισθῶμεν νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὸν τόπον, εἰς ὃν μεταβαίνομεν, λέγεται ἀποδοσίδι.

Ἀποθαλασσά· τὸ παρά γῆν μέρος τῆς θαλάσσης τὸ μὴ προσβαλλόμενον πολὺ ὑπὸ τῶν ἀνέμων.

Ἀποκλαμῶς· ὁ πλόκαμος τοῦ ὀκτάποδος κατὰ μετάθ. παρὰ τῶν ἄλλων νησιωτῶν λέγεται πλοκάμι ὁ πούς τοῦ ὀκτάποδος.

Ἀποσκότεινα· ἐπίρ. περὶ λύχνων ἀφάς.

Ἀποτσιποσύνη· ἡ ἰδιότης τοῦ ἀποτσιπωμένου, προπέτεια, αὐθάδεια· (ἀπό-τσιποσύνη, ἐκ τοῦ τσίπη ἢ τσίπα=μεμβράνη).

Ἀποτσιπωμένος· (συνήθ. κατὰ μετοχ.) ὁ προπετής, ἴτης, ἰτητικός, κατὰ Δουκάγγιον, ὅστις ἀναφέρει τὴν λέξιν ἔξαιπωτος.

Ἀρθηκας· ὁ νάρθηξ· ὁ Κοραῆς («Ἀτακτ. τόμ. Ε', σελ. 25) ἀναφέρει τὴν λέξιν ἄνευ τοῦ τελειοῦ· γράφει δέ, κατὰ Βελώνιον, ἄρτικα.

Ἀρμεῶς· ἀγγεῖον λεκανοειδὲς χρησιμεῖον εἰς ὑποδοχὴν τοῦ ἀμελγομένου γάλακτος· ὁ τῶν παλαιῶν ἀμολγεύς· φρονῶ ὅμως, ὅτι

ἡ λέξις μᾶλλον παρήχθη ἐκ τοῦ ἀρμέω, ῥήματος παραχθέντος ἐκ τοῦ ἀμέλω, καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀμολγεύς.

Ἀρμῶ· ἀμέλω· κατὰ τὴν συνήθην τροπὴν τοῦ λ εἰς ρ, ὡς, ἀδερφός ἐκ τοῦ ἀδελφός, ἀρβανίτης κτλ. καὶ τὴν συνήθη ἐπίσης μεταθεσιν γραμμῶν.

Ἀρμίδι· ἡ ὀρμιά τῶν παλαιῶν, ὑποκοριστικῶς κατὰ τροπὴν τοῦ ο εἰς α, ὡς εἰς τὰς λέξεις ἄρφανός ἀντὶ ὄρφανός κλπ.

Ἀρμολόγημα· 1) ἡ ὕλη, δι' ἧς ἐπιχρίουσι τοὺς ἄρμους· 2) αὐτὴ ἡ πρὸς τοῦτο ἐργασία.

Ἀρμός· τὸ μεταξύ τῶν πλακῶν συνήθως μέρος τοῦ ἐδάφους, τὸ ὁποῖον εἶναι πλακοστρωμένον.

Ἀροχλαδιά· τὸ ἀρχικὸν α προφέρεται πολὺ μακρόν· ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἄωρος καὶ ἀρχα-άδος (κοινῶς ἀχλάδας). Παροιμ. «Ὅταν σείονταν ἡ ἀχλάδα, ὅσοι λάχαν τόσοι φάγαν».

Ἀρτικένιο· κλωθίον ἐξ ἄρτικος κατασκευασμένον· εἰς τὰς νήσους οἱ παῖδες συνήθως κατασκευάζουσι κλωθία ἐκ τοῦ νάρθηκος διὰ τὸ εὐχρηστον αὐτοῦ.

Ἀρχέται· ῥῆμ. ἀντὶ ὀρχεῖται, ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας τῶν παλαιῶν, ἤτοι τοῦ χορεύειν, λεγόμενον ὅμως μόνον ἐπὶ τῶν ζῶων καὶ ἰδίως τῶν προβάτων.

Ἀσπάλαθρας· εἶδος φρυγάνου μὲ ἀγκύλια οὐχὶ ὀξέα, ὁ ἀσπάλαθος τῶν παλαιῶν, περὶ οὗ ὁ Κοραῆς («Ἀτακτ. τόμ. Ε'») ποιεῖται λόγον.

Ἀσπουρλίτης καὶ σπουργίτι· ὁ στρουθός, πυργίτης. Πρβλ. τὴν γερμ. λέξιν Sperling, σημαίνουσαν τὸ αὐτό.

Ἀστροφεγγιά· ἡ ἀνέφελος καὶ ἀσέληνος νύξ, ὅτε τὰστρα λαμπυρίζουσι.

Ἀτσάραντος· εἶδ. πτηνοῦ ἐκ τῶν στρουθοειδῶν χρώματος πρασινοκιτρίνου· ἀλλαχοῦ λέγεται φ.λῶρος, διὰ τὸ χρῶμα βεβαίως (εἰ μὴ ἐκ τοῦ ἀρχαίου χ.λωρίς). Ὑποθέτω, ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο ἔχει τὸ ὄνομα ἐκ τῆς τραχείας φωνῆς τσάρ, τὴν ὁποίαν ἐκπέμπει, διότι καὶ ἄλλο πτηνὸν ὠδικὸν καλεῖται ἐν Νάξῳ φύστος ἐκ τῆς φωνῆς φύστ, τὴν ὁποίαν ἐκπέμπει· περὶ τῶν ὠδικῶν δὲ πτηνῶν ἐν Νάξῳ ὑπάρχει τὸ ἐξῆς τετράστιχον·
Ἀτσάραντος, ἀμύραντος, φύστος καὶ βουκουνέλι
ἐπαρακηλαθήσανε μ' ἕνα παλῆθ σγαρδέλι·
περνᾶ καὶ μιὰ παληογριτζόλα
καὶ τὰ γεβεντίζει ὄλα.

Ὁ μακαρίτης Ν. Δραγούμης, ἀνὴρ ἐν λο-

γίοις γνωστότατος, ἀναγράφων τὸ τετράστιχον τοῦτο ἐν Η' τόμῳ τῆς Πανδώρας, ἐρμηνεύει τὴν λέξιν παληογριτζόλα διὰ τοῦ γραῖα παλαιά· ἐνταῦθα ὅμως ἡ λέξις παλαιὰ ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ· εὐτελής.

Ἀφουκλα (ἡ)· τὸ μέρος τῶν δωματίων, ἐξ οὗ καταρρέουσι τὰ ὕμβρια ὕδατα. Ὁ Κοραῆς («Ἀτακτ. τόμ. Δ'») ἀναφέρει τὴν λέξιν ναῦκλα, λαβὼν αὐτὴν παρὰ Δουκαγγίου, καὶ ἐξηγεῖ ποτίστραν τῶν ζῶων· νομίζω, ὅτι ἐντεῦθεν ἔχει τὴν ἀρχὴν ἢ προκειμένη λέξις, ἀφαιρεθέντος τοῦ ἐν ἀρχῇ ν, ὡς ἐν τῇ λέξει Ἄξος ἢ Ἀξία ἐκ τοῦ Νάξος· (ἐκ τοῦ navicula).

Ἀργάποδας· τὸ ἴχνος τοῦ ποδὸς ὡς μέτρον λαμβανόμενον πλάγιως· ὡς, τὸ μῆκος αὐτῆς τῆς ῥάβδου εἶναι πόδες τέσσαρες, εἰς ἀχνάποδας καὶ τρία δάκτυλα· (ἴχνος-ποδός, ὡς, ἀχνάριον τὸ ἰχνάριον).

Ἀργαποδιά· τὸ ἴχνος τοῦ ποδός.

Ἀρτύπαλος· παιδιά, ἐν ἣ οἱ παῖδες ἐξακοντίζουσι σφαῖρας ἐκ στυπίου ἢ χάρτου· ἀποτελεῖται ἐκ σωλῆνος (κάνης) καὶ ὀβελοῦ, ὅστις βιαίως ὠθούμενος ἐκ τῶν ὀπισθεν, ὡς τὰ ὀπισθογεμῆ ὄπλα, ἐκσφενδονίζει τὴν ἐν τῷ σωλῆνι σφαῖραν τοῦ στυπίου· κατασκευάζεται δὲ ἐκ ξύλου συκῆς ἢ ἀκταίας (ἀκτύπος-υλος). Ἐν Σικίνῳ λέγεται σκλόπος.

B

Βάβουλας· ἔντομον ἐκ τῶν λεπιδοπτέρων (ἔχον τὸ μέγεθος χρυσαλλίδος) τὸ ὁποῖον περὶ τὸ φῶς τῶν λύχνων ἰστάμενον σβένει αὐτούς· ὡς ἐκ τῆς τοιαύτης δ' αὐτοῦ ἰδιότητος, λέγεται καὶ καρτηλοσβύστης ὑπὸ τῶν νησιωτῶν. Τὸ ὄνομα βάβουλας ἐδόθη αὐτῷ πιθανῶς ἐκ τοῦ βόμβου, ὃν πετῶν κάμνει, ὡς ὁ τέττιξ ἐκ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ὀνομάζεται κοινῶς τζίτζικας.

Βαγοκλαδίω· ἀκμάζω, θάλλω, ἔχω κλάδους ἀκμαίους. Ὑποθέτω, ὅτι τὸ ῥῆμα ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς φράσεως «μετὰ βαιῶν καὶ κλάδων», ὡς καὶ ἄλλαι πολλαί. Ἡ λέξις ἰδία ἐν Σικίνῳ.

Βάθρακας· βάτραχος, κατὰ συνήθη εἰς τὰς νήσους ἰωνικὴν τροπὴν τοῦ τ εἰς θ, ὡς, μᾶθια κτλ.

Βαθρακάκι· ὁ μικρὸς βάτραχος· ὅταν δὲ εἶναι ἀσχημάτιστος, λέγεται κεφαλάς.

Βαροπόση· ὁ βαρὺς, ἀμβλὺς τὸν νοῦν, ὁ χυδαϊκώτερον χοντροκέφαλος.

Βασιλοδαμασκηγιά· εἶδος κοκκυμηλέας, ἧς ὁ καρπὸς εὐμεγέθης καὶ κάλλιτος τοῦ εἶδους αὐτοῦ.

Βασιλοδαμάσκηγο· ὁ καρπὸς τῆς βασιλοδαμασκηγιᾶς.

Βγοδῶνω· ἀντὶ τοῦ εὐοδῶ-ῶ· ταχύνω τὴν ἐργασίαν, ἐργάζομαι ἄγρηγορα, ὡς ἐν τῇ φράσει· βγοδῶνε, γιατί δὲν ἔχομεν ὦραν.

Βεργιγάδι καὶ βεργιγάδα· οὕτω καλεῖται τὸ μικρὸν τῆς ἵππου, ἤτοι παρθένος, ἐκ τοῦ ἰταλ. virgine, ὃ ἐκ τοῦ λατινικοῦ virgo.

Βίγλα (ἡ)· σκοπιά, ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ viglia καὶ ῥῆμα

Βιγλάρω· παρατηρῶ, προσέχω, φυλάττω.

Βιδιά (ἡ)· ἡ μετὰ τὴν βροχὴν κατάστασις τῆς ἀτμοσφαιρας (εὐδία)· ἐκ τούτου γίνεται τὸ ῥῆμα

Βιδιάζω, καὶ συνήθως κατὰ γ' πρόσ. βιδιάζει· θὰ βιδιάξῃ, ἢ βιδιάξε, ἤτοι εὐδία γίνεται κτλ.

Βιολέτα· 1) εἶδος ἴου· 2) κύριον ὄνομα γυναικός· ἐκ τοῦ ἰταλ. viola· λέγεται καὶ βιόλα.

Βιρβιλιά· ἡ κόπρος τῶν προβάτων.

Βλεπάτορας· ὁ βλέπων τὰς ἀμπέλους, ἀμπελοφύλαξ.

Βλυρίζω· πίνω ἢ ποτίζω ὀλίγον· «μπάρε μου δὲν ἐβλύχισα τὸ ζῶ». Ἡ λέξις ἰδία τῆς Σικίνου.

Βόκολο (τό)· ἐν τῇ νήσῳ Μήλῳ εἶναι ἐν χρήσει ἡ λέξις κατ' οὐδέτερον γένος, σημαίνουσα τὸν μικρὸν παῖδα, ὅστις βόσκει τὸ ποιμνιον.

Βόλος· ὡς παρὰ τοῖς παλαιαῖς, τὸ ῥίψιμον τῶν δικτύων εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ῥῆμα

Βολιάζω, ῥίπτω βόλους, ἤτοι κατὰ σειρὰς τὰ δίκτυα, τὴν μίαν πρὸ τῆς ἄλλης παρὰ τὴν ἀκτὴν, ἵνα περικλείσω τοὺς ἐν τῷ μεταξὺ περιπλέοντας ἰχθῦς πρὸς εὐκολωτέραν ἄγραν.

Βουκέντρι· τὸ παρὰ παλαιαῖς βουκέντρον ἢ βουκέντριον· ῥάβδος ἀπολήγουσα εἰς αἰχμήν, δι' ἧς κεντῶσι τοὺς ἀλωνίζοντας βοῦς, ἵνα ἀποτρέπωσιν αὐτοὺς τοῦ τρώγειν τὸν ἐν τῇ ἄλφ καρπὸν.

Γ

Γαλαρόσυκο· εἶδος σύκου μέλανος καὶ μεγάλου.

Γαλουφάρω· κολακεύω, θωπεύω, περιποιούμαι τινα (ἐκ τοῦ γαλούφης).

Γαλόφης: ὁ κόλαξ καὶ θῶψ τῶν παλαιῶν λέγεται καὶ **γαλίφος** ἐκτὸς τῆς Νάξου· ὁ Κοραῆς ἐν Δ' τόμῳ τῶν «Ἀτάκτων» σημειοῖ τὴν λέξιν **γαλίφος** φερομένην καὶ παρὰ Δουκαγγίω, καὶ ῥῆμα **γαλιφίζω**, ὃ ὑποπτεῖται ὅτι εἶναι λέξις ἑλληνική.

Γλαμπερό: ἐπίθετον τοῦ φωτὸς κυρίως· «τὸ φεγγάρι ἀπόψε εἶναι γλαμπερό» (ἐκ τοῦ λαμπρόν, παραφθαρέντος).

Γλαροπούλι καὶ **γλαρόπουλο**: 1) ὁ μικρὸς γλάρος· 2) ὁ πολὺ μικρὸς λέμβος· λέγεται δὲ καὶ ἐν Νάξῳ ἐπὶ τῶν ἀδηφάγων· «τρῶγει ἄν γλάρος» (ἰδ. Κορ. Ἄτακ. τόμ. Ε').

Γλυνερὸ ἢ **γλυνὸ**: τὸ πάχος τοῦ χοίρου.

Γλυνόνω: τὸ λίπος, ὅταν ἀπὸ τῆς ῥευστῆς αὐτοῦ καταστάσεως στερεοποιῆται, λέγεται ὅτι **γλυνόνει**· «ἡ σάλτσα αὐτοῦ τοῦ φαγητοῦ ἐγλύωνσε», ἥτοι ἐπάγη.

Γλήγορα: ἐπίρ. (ἐκ τοῦ ἐγγήγορα)· πολλάκις ἀκούεται μὲ ε ἐν ἀρχῇ, ἥτοι ἐγγλήγορα.

Γληόρης: κύρ. ὄνομα· Γρηγόριος.

Γληορότερο: συνήθως μὲ τὸ ἄρθρον τό, ἐπιρρηματικῶς· «Θωρεῖς, αὐτοῦ ποῦ πῆς, τὸ γληορότερο νὰ γυρίσης»· ἥτοι ὡς τέχιστα.

Γνοιάζομαι: ἐννοιάζομαι, φροντίζω· ἐννοια γίνγεται μοι.

Γνώμη: ἐκτὸς τῆς συνήθους παρ' ἅπασιν σημασίας ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ νοῦ ἐν Τρίκῃ τῆς Θεσσαλίας· «αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει γνώμη», ἥτοι εἶναι ἀνόητος.

Γρωστικοκάπελο: οὕτω καλοῦνται εὐφῆμως οἱ ζῶντες τῶν νέων καὶ πῶς ἀτακτοῦντες ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων, ὅτι «αἰεὶ νέων φρένες ἠερέθονται».

Γούπατο (τό): τόπος χθαμαλὸς καὶ ὑγρὸς ἐκ τοῦ ἕπατος μὲ τὸ F.

Γουρῶνα: 1) ἡ ὕς· 2) εἶδος θαλασσίου κοχλίου.

Γραλί: ἐπίρ. λέγεται ἐπὶ τῆς ἠρεμούσης θαλάσσης· «ἡ θάλασσα σήμερα εἶναι γραλί».

Γραλινοπέτειος: ὁ ἐποψ τῶν παλαιῶν· πετεινὸ κυρίως ἐν Νάξῳ καὶ ταῖς ἄλλαις νήσοις τοῦ Αἰγαίου πελάγους ὀνομάζουσι τὸν ἀλέκτορα καὶ πετεινόπουλο τὸ ἀλεκτορίδιον· ὁ ἐποψ ὀνομάσθη οὕτως, ὑποθέτω, διὰ τὰ ἐν εἰδει λόφου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ πετρᾶ, ἥτοι ἀλεκτορόλοφος (ὑέλινος πετεινός).

Γραλόκουπα (ἡ): τὸ ὑέλινον ποτήριον· ὑελοκούπα (κύπη, κύπελον).

Γύλος: εἶδος ἰχθύος ἔχοντος ζῶντὰ καὶ ὠραία χρώματα κατ' εὐθυγραμμίαν.

Δ

Δευτερόνω: ἐκ δευτέρου κάμνω τι, καὶ γενικώτερον ἐπαναλαμβάνω τι.

Διάζομαι: βιάζομαι, ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ σπεύδω, τροπῇ τοῦ β εἰς δ· καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς συνέβαινε ἡ τοιαύτη τροπή· οἱ Βοιωτοὶ ἔλεγον τὸν ὀβολὸν ὀδελόν· εἰ δὲ τὸ ῥῆμα δὲν προῆλθεν ἐκ τοῦ βιάζομαι, τότε εἶναι τὸ ἀρχαῖον διάζομαι, ὅπερ ἐσώθη μέχρι σήμερον σημαῖνον τὴν πρὸς ὑφαντουργίαν ἐτοιμασίαν τῶν νημάτων.

Διαδοκούλουκο (τό): διαδόλου κουλουῦκι, ἥτοι σκυλί τοῦ διαδόλου· λέγεται ἐπὶ ἐπιτιμῆσεως ἐλαφρᾶς.

Διάδομα (τό): λεηλασία, ἀρπαγή.

Διαομίζω (τό): λεηλατῶ, διαρπάζω.

Διαστικός: βιαστικός.

Διπλόσκολο (τό): διπλῆ σκόλη (έορτή): ἄν π. χ. τὴν κυριακὴν συμπέση ἡ μνήμη ἁγίου έορταζομένου περιφανῶς ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, ὡς ἡ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἡ τοῦ ἁγίου Νικολάου κτλ. ἡ ἡμέρα αὕτη λέγεται διπλόσκολο.

Δοιάκι (τό): ὁ οἶαξ τοῦ πηδαλίου.

Δοκάρι: ἡ δοκὸς τῆς στέγης. Κατὰ τὰς έορτὰς τοῦ πάσχα συνήθως αἰωροῦμενοι οἱ παῖδες ἄδουσι:

Σίδερο νὰ ἴναι τὸ σκονὶ
κι' ἀτσάλι τὸ δοκάρι,
καὶ κείνος ποῦ τὴν ἔκαμε
νὰ ζῆ ἢ κάμη κι' ἄλλη.

Δουλιῶ: φοβοῦμαι, συστέλλομαι, ἐκ τοῦ ἀρχαίου δειλιῶ.

Δράκαινα: εἶδος ἰχθύος μικροῦ ἔχοντος παρὰ τὰ κάλυπτρα τῶν βραγχίων καὶ ἐπὶ τῶν νώτων ἀκάνθας· ἀπαιτεῖται δὲ πολλὴ προσοχή, ἵνα μὴ κεντηθῇ τις ὑπὸ τοῦ ἰχθύος κατὰ τὴν ἄγραν, διότι τὸ κέντημα αὐτοῦ προξενεῖ πόνους δριμυτάτους. Οἱ ἄλιεῖς ἄμα συλλάβωσι τὸν ἰχθύν, ἀμέσως ἀποκόπτουσι διὰ μαχαίρας τὰς ἀκάνθας ταύτας. Ἐκ τούτου ἴσως ὀνομάσθη ὁ ἰχθύς οὗτος **δράκαινα**, διότι δὲν πιστεύω νὰ εἶναι ὁ τῆς Γραφῆς «δράκων οὗτος, ὃν ἔπλασας ἐμπαίζειν αὐτήν».

Δρούδες: αἱ δρούς· ἐν δὲ τῇ Θεσσαλίᾳ τὰ δένδρα καθόλου.

Ε

Ἐγνοια (ἡ): ἐννοια, μὲ τὴν σημασίαν τῆς φροντίδος, μερίμνης· «Δὲν ἔχω ἔγνοια, ὅ, τι

θέλει ἄς κάμη». Συνηθέστερον λέγεται κατὰ πληθ. ἀριθμὸν· ἐνίοτε δὲ ἐν εἰδει ἀπειλῆς· «Μὴ κάμης αὐτὸ ποῦ σοῦ λέγω, καὶ ἔγνοια σου»!

Εἶσωμα (τό): τὸ γείσωμα (ἄνευ τοῦ ἐν ἀρχῇ γ) δώματος ἢ ἐξώστου κτιστοῦ· «Μὴν ἀνεβαίνης, παιδί μου, εἰς τὸ εἶσωμα, γιατί θὰ πέσης».

Ἐμπα καὶ ἔβγα: ἐνάρθρως ἡ λέξις σημαίνει τὴν θύραν· «ὁ ἔμπα καὶ ἔβγας τοῦ σπιτιοῦ εἶναι ἀνοικτός». Ἡ λέξις ἰδία ἐν Σικίνῳ.

Ἐπασατά: ἐπίρ. σημαῖνον τὴν ἐν τόπῳ στάσιν = αὐτοῦ δά· ἴσως τὸ ἐπασατὰ ἔγεινε ἐκ τοῦ ἔδεπὰ εἰς αὐτά.

Ἐρωτευμένος-η-ον: ἐν Πάτρῳ ἡ λέξις σημαίνει τὸν καλοενδεδυμένον· «Σήμερον ἡ δεῖνα εἶναι ἐρωτευμένη», ἥτοι φορεῖ ὠραιότατα φορέματα (διὰ τὸ παρομαρτεῖν τὸν ἔρωτα τῷ καλλωπιζομένῳ).

Εὐκὴ (ἡ): εὐχή.

Εὐκῆσις (ἡ): κυρίως σημαίνει τὴν έορτήν· «Σήμερον εἶναι τῶνομα τοῦ Κωστάκη μας καὶ ἔχομε εὐκῆσι» (δεχόμεθα εὐχὰς δηλ.).

Ἐγερὶ (τό): τὸ τιμὸν τοῦ ἀρότρου, ἥτοι ἡ χεὶρ αὐτοῦ.

Ἐγτυπος (ὁ): ὁ κτύπος.

Ζ

Ζευλορράμματα: μικρὰ σύρματα, λωρία, δι' ὧν δένουσι τὰ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ ζυγοῦ κείμενα ξυλάκια, ἵνα ὀρθοβαίῃ ὁ βοῦς κατὰ τὴν ἀροτριῶσιν.

Ζύαινα: ἡ ζύγαινα ἢ ὕαινα, εἶδος ἰχθύος θεωρουμένου κακοποιῦ.

Ζυαργιά: ἡ ζυγαριά, ὁ ζυγός.

Ζυός: 1) ὁ ζυγός τοῦ ἀρότρου· 2) μεταφ. ἡ ὑπόδουλος κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου.

Η

Ἠγοῦμαι: ἡ ὠραιότατη αὕτη λέξις ἐσώθη ἀλώβητος μὲ τὴν αὐτὴν τῶν παλαιῶν σημασίαν ἐν τῷ χωρίῳ τῆς Νάξου τῷ καλουμένῳ Κυνιδάρῳ· «Ἐπέρσι δὲν εἴχαμε περισσότερο κριθάρι»; «Ἠγοῦμαι το», ἀπαντᾷ ὁ ἐρωτώμενος, ἥτοι νομίζω.

Ἠλιος: εἶδος μικροῦ ἰοδόλου ὄφεις, χρώματος μέλανος.

Θ

Θαλασσομαγῶ: ὑποφέρω κινδύνους καὶ ταλαιπωρίας ταξειδεύων ἐν τρικυμιώδει θαλάσσει.

Θαλασσόξυλο (τό): 1) ξύλον ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἐκθρασθὲν εἰς τὴν ξηράν· 2) οἱ εὐρισκόμενοι πάντοτε ἐν τῇ θαλάσσει παῖδες κολυμβηταί.

Θάμασμα (τό): θαῦμα, θαύμασμα, ἔκτακτον τι καὶ ἐκπληκτικὸν πρᾶγμα.

Θεοτικὸ (τό): εὐχή, προσευχή· συνηθέστερον εἰς τὸ πληθ. ἐπὶ ἀσθενῶν, οὓς διὰ τῶν θεοτικῶν προσπαθοῦσι νὰ καταστήσωσιν ὑγιεῖς.

Θολάμι (τό): ὀπαὶ ἐν τοῖς βράχοις τῆς θαλάσσης σπηλαιοειδεῖς, ἐν αἷς διαιτῶνται ἰχθύς (θάλαμος)· ἐν Ἄνδρῳ λέγονται **θαλάμια**.

Θρούμπαις: ἐλαῖαι αἱ ἄριστα εἰς βρώσιν· εἶναι παραφθορὰ τῆς λέξεως **δρυπετεῖς** τῶν παλαιῶν, ἂν μὴ ἐκ τῆς **θρούμβης** ἀπ' εὐθείας, ἥτις **θρούμπα** κοινῶς λέγεται· Ὁ Κοραῆς («Ἄτακτ. τόμ. Ε') ἀναφέρει τὴν λέξιν **δεμαρτίι**, ἣν ἔλαβε παρὰ Βελωνίου καὶ θεωρεῖ αὐτὴν παραφθορὰν τοῦ **δρυπετεῖς** ἢ ὀρθότερον **δρυπετεῖς**.

Θυατέρα (ἡ): ἡ θυγάτηρ (ἄνευ τοῦ γ).

Θυλακοῦρα (ἡ): ἀσκὸς αἰγείου ἀδέψητος χρησιμεύων εἰς ὑποδοχὴν δημητριακῶν καρπῶν καὶ ἀλεύρου συνήθως (θύλακος τῶν παλαιῶν).

Θυμητικὸ (τό): ἡ μνήμη· «Αὐτὸ τὸ παιδί ἔχει λαμπρὸ ἄθυμητικὸ».

Κ

Κάβος (ὁ): ὁ κάδος (ἐν Κύθνῳ) ἐναλλαγῆ τοῦ β καὶ δ.

Κακοτάουρος: ὁ κακὴν νατοῦραν (φύσιν) ἔχων, ἄρα ἀσθενικός, φιλάσθενος· καὶ ταύτης τὸ β' μέρος εἶναι ἰταλικὸν (natura).

Κακόσορτος: ὁ κακὸς τυχος, ὁ δυστυχῆς ἄνθρωπος· εἶναι περίεργος ἢ σύνθεσις τῆς λέξεως ταύτης, ἥς τὸ μὲν πρῶτον μέρος εἶναι ἑλληνικόν, τὸ δὲ δεύτερον ἰταλικόν (sorte = τύχη). Ὁ Βυζάντιος ἀναφέρει τὴν λέξιν **κακόσορτος**, θεωρεῖ αὐτὴν ὡς προελθούσαν ἐκ τοῦ **κακόσυρτος** καὶ ἐξηγεῖ **ἀνασσευμένος, ἀναίσχυρτος**· ἀλλ' ἡ ἐρμηνεία αὕτη εἶναι προδήλως ἀτυχεστάτη.

Κάλαθος: καλάθιον στενὸν καὶ ἐπίμηκες, χρησιμεύον πρὸς ἐναπόθεσιν ἰσοθεργῶν· ἔχει τὸν τονισμὸν τῆς ἀρχαίας λέξεως κάλαθος καὶ τὴν συνήθη τροπὴν τῆς καταλήξεως τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων εἰς τὴν τῶν

πρωτοκλίτων, ὡς ἐν τῇ λέξει μάγειρος, ἥτις ἐγένετο μάερας, καὶ ἄλλαις πλείσταις.
Καλαμιώνας (ὁ)· καλαμιών, δονακίων.
Κάλαμος (ὁ)· καλαμοστοιχία ἐν κήποις καὶ ἀμπελῶσι.
Καλαμουκάνι (τό)· (κάλαμος-κάννη) μικρὸν τμήμα καλάμου.
Καλαμωτή (ἡ)· πλέγμα ἐκ καλάμων χρησιμεῦον ὡς ὑπόστρωμα τῆς κλίνης.
Καλοήθης· ὁ χρηστός τὸ ἦθος ἀνθρώπος· ἡ λέξις εὔρηται παρὰ μεταγενεστέροις συγγραφεῦσι μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν (Μ. Ἀντωνίνος, I, 1.)
Καλοήθεια· ἡ τῶν ἠθῶν χρηστότης, χρηστοθήεια. «Δὲν θέλω, παιδί μου, νὰ πηγαίνης πλέον μ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ· τί καλοήθειαι θὰ μάθης ἀπ' αὐτὰ»;
Καλοκαιρινὸ (τό)· ἐν Μήλῳ καλοῦνται οὕτως οἱ ἀγροί, ἐν οἷς φύονται πέπωνες, βάμβαξ, ἀγγούρια, κτλ.
Καλόξυλος· χωρίον τοῦ δήμου Τραγίας τῆς Νάξου· ὁ κάτοικος Καλοξυλίτης.
Κάλυθα· ἡ καλύβη ὡς ὁ πετεινὸς εἰς τὰ μέρη τῆς Σιατίστης καὶ ἀλλαχοῦ λέγεται πέτεινος καὶ τούναντιον ὀρνίθα ἢ ὄρνιθα.
Καματεύω· ἐργάζομαι τὸν ἀγρόν, ἀρόω· (κάματος)· ὁ Κοραῆς ἐν τοῖς «Ἀτάκτοις» συμβουλεύει τὴν παραδοχὴν τῆς λέξεως ἐν τῇ νέῃ γλῶσση καὶ τοι μὴ συναντήσας αὐτήν, διότι, λέγει, ὑπάρχει τὸ ἀκαματεύω. Ἐν Θεσσαλίᾳ λέγεται κεντῶ=ἀρόω.
Καματερό· τὸ ζῶον τὸ πρὸς ἐργασίαν χρήσιμον, ἰδίως ἡ βοῦς.
Καματερό· μικρὸν χωρίον πλησίον τῶν Ἀθηνῶν κείμενον.
Κάματος· ἡ διὰ τῶν βοῶν ἐργασία τοῦ ἀγροῦ, ἡ ἄροσις.
Κανέθα· οὕτω λέγεται ἡ κανέλα ἐν τισὶ τῶν ὀρεινῶν χωρίων τῆς Νάξου (canula).
Καρπερός· ἐπίθ. καρποφόρος (ἀγρός, δένδρον, φυτὸν κτλ.)
Καρπίζω· λαμβάνω καρπὸν, παρέχω καρπὸν. «Αὐτὸ τὸ δένδρον δὲν ἠκάρπισεν ἐφέτος». «Ἠκάρπισες τίποτε μὲ τὰ πρόβατα· ποῦ ἠγόρασες»; ἥτοι ἔλαβες καρπὸν; ὠφελήθης τίποτε;
Καρποτρέγω· τρώγω τοὺς καρπούς, νέμομαι τὰ προϊόντα κτήματός τινος· ἡ λέξις συνήθης ἐν Μήλῳ.
Καταβολάδι (τό)· ἡ ἐν τῇ γῆ κεχωσμένη ρίζα τῆς ἀμπέλου.
Καταβολεύω· χώνω ἐν τῇ γῆ (καταβάλλω)

ρίζας τοῦ κλήματος τῆς ἀμπέλου, ἵνα φυτρώσῃ νέα ρίζα καὶ πυκνωθῶσιν οὕτω τὰ κλήματα.

Καταβόλωμα· ἡ ἐργασία τοῦ ἐμβάλλειν ἐν τῇ γῆ τὰς ρίζας τῆς ἀμπέλου.
Καταπονῶ· καταβάλλω, νικῶ τινα.
Κατασαλαγιάζω· καθησυχάζω, ἡρεμῶ. «Τὶ περιφέρεσαι ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ; κατασαλάγιασε ἕνα μέρος»· (κατασαλαγιάζω, ἴσως ἐκ τοῦ σάλος).
Καταγωνιάζω· κατακρύπτω τι εἰς τι μέρος. «Ποῦ ἐκαταχώνιασες αὐτὰ τὰ μῆλα καὶ δὲν ἔμπορῶ νὰ εὔρω κανένα»; (καταχώννυμι).
Καυκουλιάρης· κομπορρήμων, καυχηματίας.
Καψαλίζομαι· ἐκ τοῦ καυσαλίζομαι (ἴδ. Ἄτακτ. Κοραῆ).
Κεραμεῖ(ον)· (προφέρεται ἄνευ τῆς καταλήξεως *ον*)· χωρίον τῆς δήμου Τραγίας.
Κεραμωτή (ἡ)· ἕτερον χωρίον τοῦ αὐτοῦ δήμου.
Κλίναύτης· ὁ ἔχων ὄτα μεγάλα καὶ ὡς ἐκ τούτου κλίνοντα.
Κοιτάζω· φέρομαι εἰς τὴν κοίτην πρὸς ἀνάπαυσιν· λέγεται ἐπὶ τῶν κατοικιδίων πτηνῶν.
Κοίτη (ἡ)· τὸ ἐν τῷ κλωβῷ ξυλάριον, ἐφ' οὗ ἀναβαίνουν τὰ πτηνά.
Κοντολογία· ἡ βραχυλογία. «Ἐν κοντολογίᾳ μοῦ ἔδωκε νὰ ἐννοήσω, ὅτι δὲν ἔχει ἀπόφασιν νὰ κάμῃ τίποτε».
Κορακόχορτο· εἶδος φυτοῦ θαμνοειδοῦς μὲ φύλλα πλατέα ὡς τὰ τοῦ θριδάκος περίπου· ὁ Κοραῆς ἀναφέρει τὴν λέξιν κορακοβότανον ἐν τοῖς «Ἀτάκτοις» καὶ θεωρεῖ αὐτὴν ὡς οὖσαν τὸ ὑπόγλωσσον τῶν βοτανικῶν.
Κροκόδειλος· εἶδος σαύρας μεγάλης, ἥτις διέσωσε παλαιότερον τὸ ὄνομα αὐτῆς. Ὁ Ἡρόδοτος διηγούμενος περὶ τοῦ Αἰγυπτίου κροκοδείλου λέγει τάδε περὶ τοῦ ζῴου τούτου. «Καλέονται δὲ οὐ κροκόδειλοι [οἱ Αἰγύπτιοι κροκόδειλοι] ἀλλὰ χάμψαι· κροκοδείλους δὲ Ἴωνες οὐνόμασαν εἰκάζοντες αὐτῶν τὰ εἶδη τοῖσι παρὰ σφίσι γινόμενοισι κροκοδείλοισι τοῖσι ἐν τῇσι αἰμασιῇσι».
Κουκοῦλα (ἡ)· 1) κάλυμμα τῆς κεφαλῆς προσερραμμένον τῇ χλαίνῃ· 2) τὸ κωνοειδὲς κάλυμμα (στέγη) τῶν ἀνεμομύλων· 3) ἡ κεφαλὴ τοῦ ὀκτάποδος· 4) ὁ ἀραβόσιτος διὰ τὸ ἐν φύλλοις πολλοῖς ἐνεπιλῆχθαι· 5) ὁ σκουφός· ἡ λέξις λατινικὴ (cuculo=καλύπτω).
Κουκουλάκι· τὸ μικρὸν κουκούλιον, σκουφάκι.
Κουκοῦλι (τό)· κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, σκουφός ἐξ ὑφάσματος κατεσκευασμένος, οὐχὶ

πλεκτός ἐκ νήματος· τότε λέγεται σκούφια ἢ μπερέτα.

Κουκουλόνα· περικαλύπτω, σκεπάζω.
Κουκουλόσταρο· σίτος κουκούλας· ὁ ἀραβόσιτος.
Κουλουμπάδες· ἐλαῖαι, αἱ κολουμπάδες τῶν παλαιῶν.
Κούσουλο (τό)· σκουπίδι, σαρίδι· καὶ παροιμία ἐπὶ τῶν λίαν ἀδυνάτων ἀνθρώπων· «Ἄς τὸ κούσουλο σκουντάβγει».
Κουσουλοκάλαθο· καλάθιον διὰ τὰ κούσουλα.
Κτῆμα (τό)· κυρίως ὁ ὄνος ἐν Νάξῳ καὶ ἄλλαις νήσοις, πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ὀνόματος ὄνος. Ἐν Μήλῳ κτήματα λέγονται ἐν γένει τὰ ὑποζύγια.
Κύλιντρο(ν)· κιονίδιον συνήθως ἐκ μαρμάρου, σπανίως δ' ἐκ ξύλου, χρησιμεῦον πρὸς ἐπίστρωσιν καὶ στερέωσιν τῶν χωμάτων τοῦ δώματος τῶν οἰκιῶν ἐν ταῖς νήσοις (κύλινδρος).
Κωκωβιός· ὁ κωβιός τῶν παλαιῶν, εἶδος ἰχθύος μικροῦ.
Κωλατῶ· οὕτω λέγουσιν ἐν Τήνῳ τὸ κωπηλατῶ, ὅπερ εἰς τὰς ἄλλας νήσους λέγεται περιφραστικῶς λάμνω κουπί, ἥτοι κώπην ἐλαύνω. Οἱ Τήνιοι συνήθως συγκόπτουσι τὰ φωνήεντα καὶ τὰς διφθόγγους ἐν μέσῳ λέξεως· οὕτω λέγουσι τὸ παρομοιωδές· «παπᾶς εἶσαι, γιὰ πλάρι»; (πουλάρι).

Λ

Λάηνας (ὁ)· ἡ λάγηνος, εἶδος μικρᾶς διώτου ὑδρίας ὀμοιαζούσης πολὺ πρὸς τὸν ἀμφορέα τῶν παλαιῶν, διαφορῶσης δὲ κατὰ τὴν βάσιν, ἣν ἔχει κυκλικὴν καὶ ἐπομένως στερεάν.
Λαθεύω· κάμνω λάθος, λανθάνομαι. σφάλλομαι, ἀποτυγχάνω, ἀπατῶ· ἐκ τοῦ λάθος· (λέγεται καὶ λαφάρω)· «Ὅσαις τουφεκίαις ἔρριψα, δὲ μ' ἐλάθεισε καμμία».
Ἰαιοῦρι (τό)· ὁ ἐλαιῶν, ἐλαιογύριον (Ἰηοῦρι).
Ἰαιοφυτον (τό)· ἐν Μήλῳ ὁ ἐλαιῶν, μέρος ἐλαιόφυτον.
Λαός (ὁ)· λαγῶός, συνήθως ἄνευ τοῦ γ·
Ἰαιολαγιά (ἡ)· ὀλιγολαῖα· «Ἄς αὐτὸ τὸ παναῦρι ἦτανε Ἰαιολαγιά μεγάλη», ἥτοι ὀλιγανθρωπία (ὀλίγος-λαός).
Ἰαιοφαός· ὁ τρώγων ὀλίγον (ὀλιγόφαγος).
Λυγγάρι (τό)· ὁ λύχνος· λέγεται δὲ καὶ λουσέρνα (ἰταλικὴ λέξις, ἐκ τοῦ luceo).
Λυγγαράκι· ὁ μικρὸς λύχνος.
Ἰαιοθυμία· ἡ λιποθυμία, ὀλιγοψυχία.

Ἰαιοθυμῶ· λιποθυμῶ, ὀλιγοψυχῶ.
Ἰαιοθυμῶ (τό)· ἡ ὀλονυκτία τῆς μεγάλης ἐβδομάδος.
Ἰαιοθμός· ὁ λογισμός, ἡ σκέψις, ἡ φροντίς.
Ἰαιοθμός· 1) παῖω τινὰ λόγῳ· 2) προξενῶ τινι κακόν.
Ἰαιοθμός, ἀντι· λογαῖται, λογιζέται.

Μ

Μάερας· ὁ μάγειρος, ἀποβολὴ τοῦ γ· καὶ τροπὴ τοῦ εἰ εἰς ε· ὡς εἴθισται ἐν τῇ νέῃ γλῶσση· οὕτω λέγομεν ξερὸς ἀντὶ ξηρός, ἀκλερος ἀντὶ ἀκληρος κτλ.
Μαερεύω· 1) παρασκευάζω τὰ φαγητά· μαγειρεύω· 2) δολοπλοκίας ἐτοιμάζω τινί.
Μεθύρα· πίθος ἐβδομήκοντα ὀκάδων περίπου χωρητικότητος· ἴσως γραπτέον μεθήρα ἐκ τοῦ μέθη καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ μέθυ.
Μελισσομάγαιρο· μάχαιρα, δι' ἧς ἐκ τῆς κυψέλης ἐξάγουσι τὴν μελιγκρίδα, ἐν ἣ τὸ μέλι.
Μικροουσία· ἡ μικρόνοια, ἡ ἀνοησία.
Μικροουσίας· ὁ μικρόνοος, ὁ ἀνόητος, ὁ μωρός.
Μέρουλας· εἶδος πτηνοῦ ὀμοιζόντος τῷ κοσσύφῳ.
Μιαδί (τό)· μιγάδι, μεμιγμένος σίτος μετὰ κριθῆς (μιγνυσθαί)· συμμιγής.
Μιαδέριο (τό)· (ἐνν. ψωμί)· ὁ ἐκ μιγαδίου κατεσκευασμένος ἄρτος.
Μερσινιά (ἡ)· ἡ μυρσίνη, ἡ μύρτος.
Μέρσινο (τό)· ὁ καρπὸς τῆς μυρσίνης.

Μ(λανίτικο γλιουδι μέρσινο καὶ κουντουροῦδι).

Ν

Ναός (ὁ)· οὕτω καλεῖται ἐν Νάξῳ συνήθως ὁ τοῦ ὕδατος ὀχετός (ὕδραγωγεῖον). Ἐδυσκολεύθη πολὺ εἰς τὴν παραγωγὴν τῆς λέξεως, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐπέισθη, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἐστὶ παρὰ ἡ λέξις ἀγωγός τῶν παλαιῶν, ἀποβολὴ τῶν δύο γ· (συνήθει ἐν τῇ τῶν Ναξίων διαλέκτῳ κατὰ τὰ προσημειωθέντα) καὶ προσλήψει τοῦ ν ἐν τῇ ἀρχῇ. Τὴν ιδέαν ταύτην ἐπέρωσεν ἡ ἐν Πάτρῳ καὶ Σίφνῳ συνήθης λέξις ἀγός μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν καὶ χειρόγραφόν τι ναξιακόν τοῦ 1807 εὑρισκόμενον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἀθηνῆσι πανεπιστημίου, ἐνθα φέρεται ἡ φράσις «ἀνωθεν τοῦ ναγωῦ τοῦ νερομύλου»· ἐκ τούτου τοῦ ναγωῦ προδήλως ἐσχηματίσθη ἡ λέξις ναός.

Νιότη· συνήθως κατὰ πληθ. νιόταις· ἐν Σίφῳ οὕτω λέγονται τὰ καλά ἐνδύματα καὶ ἐν γένει οἱ καλλωπισμοί. «Σήμερον πάλιν εἶσαι ὅλο νιόταις», ἤτοι κεκαλλωπισμένος· ἐν δὲ τῇ Πάτρῳ γίνεται χρῆσις τῆς λέξεως ἐρωτευμένος ἐπὶ ταύτης τῆς σημασίας.

Νιάζω· ὡς παρὰ τοῖς παλαιοῖς περὶ τῶν ἀγρῶν, οἵτινες γεωργοῦνται ἐκ νέου, ἀφοῦ πρὸς καιρὸν ἔμειναν ἀγεώργητοι, ἵνα ἀναπαυθῶσι (νεάζω, νεάω).

Νιάσιμο (τό)· ἡ παρὰ παλαιοῖς νεάσις καὶ νεασμός, ἤτοι ἡ νέα γεωργία.

Νοικοκυρά· ἐκτός τῆς συνήθους παρ' ἀπασί σημασίας, ἐν Κύθῳ σημαίνει τὸ ἐκ χώματος κατασκευασμένον σκεῦος τὸ χρησιμεύον ὡς ἐστία, ἐφ' ἧς πρὸ πάντων παρασκευάζουσι τὸν καφέ, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ φαγητόν.

Νοσσά (ἡ)· τὸ μέρος, ἐνθα αἱ ἀλεκτορίδες ὠτοκοῦσι (νεοσιά).

Νοτιά (ἡ)· φυτὸν θαμνώδες φυόμενον εὐδοκίμως εἰς τοὺς ἀμμόδεις ἀγρούς καὶ παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν· ἔχει ὑγρὰ πάντοτε τὰ φύλλα του καὶ ἴσως ἐκ τούτου ὠνομάσθη νοτιά.

Νύμα· μικρὰ ῥάβδος ἀπολήγουσα εἰς αἰχμήν, δι' ἧς κεντῶσι τὰ ζῷα. τὸν ὄνον συνήθως καὶ ἡμίονον, ἵνα τρέχῳσι· (ἐκ τοῦ νύσειν, νύγμα).

Νυματίζω· 1) κεντῶ μετὰ τὸ νύμα τὸ ζῷον· 2) παρακινῶ τινα εἰς τι.

Ε

Ἐαρορεύω (ἐξαγορεύω)· 1) ἀνακρίνω, ἐξετάζω τινα, κυρίως ἐπὶ πνευματικοῦ ἱερέως, ὅστις ἐξομολογεῖ τοὺς μέλλοντας μεταλαβεῖν τῶν ἀχράντων μυστηρίων· 2) τιμωρῶ τινα· λέγεται καὶ ἔξομολογῶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας.

Ἐαρορευτής· ὁ πνευματικός.

Ἐανοστίζω· τρώγω μετὰ τὸ φαγητόν ὀπίσθας ἢ γλύκυσμά τι, ἵνα δι' αὐτοῦ ἀποβάλω τὴν τοῦ φαγητοῦ ἀνοστιγίαν.

Ἐεβρίζω· ἐξυβρίζω, ὑβρίζω τινα· ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ ἢ πρόθεσις ἐκ ἐφύλαξε τὴν παλαιὰν αὐτῆς σημασίαν τῆς ἐπιτάσεως καὶ οὐχὶ τῆς στερήσεως, ὡς ἐν τοῖς ἔξομαθαίνω, ἔξελέω κτλ.

Ἐεστεριά (ἡ)· αἰθρία καὶ ἀνέφελος νύξ.

Ἐενησιτόνομαι· τρώγω τὴν πρωίαν.

Ἐενησιτόνομα· ἡ πράξις τοῦ ἔξομαθίσθαι,

τὸ τῶν ἀγγλῶν breakfast, ἤτοι νηστείας θραύσις (κατάλυσις).

Ἐερερίζω· εἶμι ἢ ἔρχομαι ἐξω τῶν ὑδάτων.

Ἐεράκια (τά)· ἐν Σικίνῳ λέγεται οὕτως εἶδος κοχλιῶν, οὐχὶ ἐντόπιον ἀλλ' ἐπέισακτον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα.

Ἐεγάλα· τὸ ὀξύγαλα.

Ἐειρομηζύθρα· εἶδος μηζύθρας ἐκ τῶν ἀρίστων ἔξομαθίς.

Ἐειρότυρον· τυρὸς ὑπόξεινος θαυμασίος.

Ἐεωτάριχο· ὄρνις ἢ ἀλέκτωρ τῆς ἐξοχῆς, τοῦ χωρίου, ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει οὕτω καλούμενος.

Ἐεσποῦμαι (ἐκσπῶμαι), συνταράσσομαι, ἀνατινάζομαι· ὁ ἀόρ. ἔξομαθίσθηκα καὶ ἔξομαθίσθηκα, ἐξ οὗ ἐνόμισάν τινες, ὅτι γίνεται ἐκ τοῦ ἐξομαθίσθη, λίαν ἀτόπως, ὡς μοι φαίνεται.

Ἐεργίζω· ἀνοίγω τὸν δι' ἀσθέστου στερεῶς ἐπιχεχρισμένον πίθον, τὸν περιέχοντα σῦκα καὶ κάρυα· (ἐκ-χρίω, ἀποχρίω).

Ο

Ἐεξώπορτα· ἡ ἐξω θύρα τῆς οἰκίας, ἡ αὐλειος.

Ἐεοριθοτυφλίτης· ἡ μυωπία τῶν ὀφθαλμῶν.

Ἐεὐτος (ὁ)· γίνεται χρῆσις τῆς ἀντωνυμίας ταύτης ἐνάρθρως καὶ ἐξ αὐτῆς ἐσχημάτισαν καὶ θηλ. οὔτη οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀπειράνθου, ὀρεινοῦ χωρίου τῆς Νάξου. «Ὁ οὔτος καὶ οὔτη εἶναι οἱ νιόνουφοι.»

Ἐεχεντρα (ἡ)· ὁ ἔχισ.

Ἐεοριθα (ἡ)· ἡ ἀλεκτορίς.

Π

Πάλος· ὁ πάσσαλος. Ἡ λέξις ἰδίᾳ ἐν Σικίνῳ.

Παρασυνεϊκάζω· παρενοῶ, ἀφαιροῦμαι, λησμονῶ. «Ἡ παρασυνεϊκάσα καὶ ἀντίς νὰ τοῦ δώσω τὸ βιβλίον τοῦ ἴδινα τὴν εἰκόνα.»

Περικαύγω· καθαρίζω τὸν ἀγρὸν καὶ συναγαγὼν τὰ ἐν αὐτῷ ξύλα καὶ ξηρὰ χόρτα κατακαίω αὐτὰ πρὸς λίπανσιν τῆς γῆς. (Ἡ λ. τῆς Σικίνου).

Περίκαμα· ἡ τοῦ περικαίειν πράξις.

Πατεριά (τά)· κομβολόγιον, ὅπερ μεταχειρίζονται οἱ καλόγηροι λέγοντες τὸ πάτερ ἡμῶν, ἐξ οὗ ἡ λέξις.

Παλάτια (τά)· νησίς παρὰ τὴν πόλιν τῆς Νάξου, πρὸς τὸ ΒΔ μέρος αὐτῆς, ἔχουσα ἐπὶ τῆς κορυφῆς πελωρίαν πύλην παλαιὰν ἐκ τριῶν ὀγκωδεδεστάτων μαρμάρων· τὴν πύλην

ταύτην ὁ γερμανὸς Koelner θεωρεῖ ὡς προπύλαια τοῦ ἱεροῦ ἐπὶ τῆς νησίδος τόπου.

Περιστεριάνας· ὁ περιστερεῶν.

Πέτομαι· κομπορημονῶ, ὑπερηφανεύομαι ἐνεκα πλούτου, εὐγενείας, ἰκανότητος κτλ. «ποῦ πέτεσαι καὶ ἔχεις αὐτὰς τὰς ιδέας; ποῦ πέτεσαι καὶ λὲς αὐτὰ τὰ πράγματα.»

Πετεινός· ὁ ἀλέκτωρ.

Πετεινόπουλο· ὁ μικρὸς πετεινός.

Πετεινόμυαλας· ὁ ἐλαφρόνους, ὁ πετεινοῦ μυαλὸν ἔχων.

Πέδιλο· ἐν Τήνῳ λέγεται μετὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν τῶν παλαιῶν.

Πετρόφαρο· μικρὸς ἰχθύς χρώματος πρασίνου μετὰ στίγματα λευκὰ ἢ ἄλλα βαθυτέρου χρώματος, ὅστις μεταξὺ τῶν πετρῶν διαιτᾶται· ὁ παρ' Ἀριστοτέλους πετραῖος.

Πέρκα (ἡ)· ἡ πέρκη τῶν παλαιῶν· εἶδος ἰχθύος οὐχὶ μεγάλου· λέγεται καὶ περδικοῦ, διὰ τὸ παρδαλὸν τῶν χρωμάτων, καὶ πέρδικα ἐν Σερρίῳ.

Πασσουλαύτης (ὁ)· ἡ ὠτογλυφίς τῶν παλαιῶν.

Παστοῦρα (ἡ)· (τὸ π προφέρεται ὡς τὸ γαλλικὸν b)· τὸ πέδικλον τῶν ζῶων, οὗ γίνεται χρῆσις, ὅταν θέλωσι νὰ ἀφήσωσιν αὐτὰ ἐντὸς ὠρισμένου τόπου πρὸς νομήν· (pastore=ποιμήν). Ἐκ τούτου ῥήμα

Παστουρόνω· 1) θέτω πέδικλα εἰς τοὺς πόδας τῶν ζῶων, ἵνα μὴ φύγωσιν ἐκ τῆς νομῆς· 2) μεταφ. περιορίζω τινα παρεκτρέπόμενον.

Πελαῖσος=τοῦ πελάγους, πελάγιος,

Πιδέξιο (τό)· οὕτω καλοῦσιν οἱ Ψαριανοὶ τὴν ἀμίδα.

Πιθοῦλι (τό)· τὸ ὑπὸ τὸν ληνὸν τετραγώνον (ὑπολήνιον) πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ γλεύκου (ἐκ τοῦ πίθος)· ἐν Πάτρῳ καὶ σήμερον ἔτι γίνεται χρῆσις πίθου κεχωσμένου ἐν τῇ γῇ ὑπὸ τὸν ληνὸν διὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ γλεύκου.

Πιθουλίκι· 1) ἐν Χαλκίδι ὁ μικρὸς πίθος· 2) ὁ σκώληξ τοῦ τυροῦ.

Πιθάρι (τό)· ὁ πίθος.

Ὁ Γιώργης μας τὸ ἄξιον παλληκάρι, ὄντας ἀκούση πόλεμον, κρύβεται ἔς τὸ πιθάρι.

Πλάθω· πλάττω, κυρίως ἄρτους· καὶ μέσον πλάθωμαι. Οὕτως ἐν διστίχῳ εἰς κολουῦραν:

Ὅχι 'κεῖ 'ποῦ πλάθωσαι,
μόν' ἐκεῖ 'ποῦ μέλλωσαι.

Πλήθος (ὁ)· τοποθεσία παρὰ τὴν πόλιν τῆς Νάξου, ἣν ὁ ἱατρὸς κ. Καλλιθούρης θεω-

ρεῖ ὡς τὴν ἀγορὰν τῶν ἀρχαίων Ναξίων, ἐν ἣ τὸ πλήθος συνήρχετο· ἰδέα, ἣν μόνη ἢ ἐπὶ τόπου ἀνασκαφῆ δύναται νὰ βεβαιώσῃ.

Πλήμη (ἡ)· προφέρεται μ. πλήμη· ἡ πλήμμυρα τῶν παλαιῶν.

Πλάκα· θέσις τῆς παρὰ τὴν πόλιν τῆς Νάξου μεγάλης πεδιάδος.

Πορόφυγος· ὁ εὐαίσθητος εἰς τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας, ὁ συμπάσχων καὶ συμπονῶν τοῖς ἀτυχοῦσι.

Προσίναμμα (πρὸς-ἀναμμα)· τὸ πρὸς ἔναυσιν (ἔναυσμα) τοῦ πυρὸς φρύγανον ἢ δαδίον.

Προσάψμιον (τό)· ἔναυσμα· (πρὸς-ἄψμιον).

Προβολικά (τά)· παρὰ Κυθνίοις αἱ πέτραι, δι' ὧν ἐναύουσι τὴν ἴσκαν (κοιν. τσακμακόπετρα).

Ρ

Ράμνος (ὁ)· ἡ ῥάμνος τῶν παλαιῶν· εἶδος θάμνου, οὗ τρία εἶδη ἀναφέρει ὁ Διοσκορίδης.

Ράπη (ἡ)· ἡ καλάμη τοῦ σίτου ἢ κριθῆς, ἣτις μένει μετὰ τὸν θερισμόν.

Ρασέντορο (ἐκ τοῦ ρασοσέντορο, ὡς ἀστροπελέκι ἀντὶ ἀστροποπελέκι)· παρὰ Κυθνίοις τὸ μάλλινον κλινοσκέπασμα· (ράσον-σινδόνη).

Ρόος· ἀποθήκη γεννημάτων, ἣτις, ὅταν εἶναι καλῶς ἐκτισμένη, χρησιμεύει καὶ εἰς ὑποδοχὴν ἐλαίου· ὑπὸ τῶν Σικελῶν ῥογὸς ἐλέγετο ἢ ἀποθήκη τῶν καρπῶν.

Ρυάκας· ὁ ρυάξ· «Ἐρχομαι ἀπὸ τὸν ρυάκα.»

Σ

Σαλεύω· περιπατῶ (Μῆλος).

Σαραβάς (ὁ)· εἶδος ἰχθύος· σημειωτέον, ὅτι ἐν τῇ Λακωνίᾳ ὑπάρχει καὶ οἰκογενειακὸν ὄνομα Σαραβάς, ἐνεῦθεν ἔχον ἴσως τὴν ἀρχήν.

Σαργός (ὁ)· εἶδος ἰχθύος μικροῦ γνωστοτάτου καὶ συνηθεστάτου εἰς τὰς τραπέζας τῶν νησιωτῶν· ὁ παρὰ τοῖς παλαιοῖς σάργος· ὁμοιάζει τῷ μελανούρῳ πολὺ, ὀλίγον τι πλατύτερος ὢν.

Σάρπα· ἡ σάλπη τῶν παλαιῶν τροπῆ τοῦ λ εἰς ρ.

Σαλοβάρος· ἕτερον ὄνομα τοῦ σαραβά.

Σαλταδόρος· 1) ὁ ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἄλλεσθαι· 2) ὁ εὐκίνητος καὶ ζωηρός· (saltaro).

Σέσουλα· 1) σκεῦος χρήσιμον πρὸς ἀφαίρεσιν τῶν ἐν τοῖς λέμβοις ὑδάτων, ὅταν οὗτοι

διαρρέωσι, επίσης δ' ἐν χρήσει καὶ εἰς τοὺς παντοπόλους· ἔχει σχῆμα σκαφιδίου μὲ χεῖρα εἰς τὸ ὕψισθεν μέρος· (πιθανῶς ἐγένετο ἐκ τῆς λατ. λέξεως sextula, τὸ ἐκτημόριον τῆς οὐγκίας σημαίνουσης)· 2) μεταφ. ὁ μικρὸς λέμβος, εἰρωνικῶς.

Σκαμινιά (ἡ)· συκαμινέα, κατὰ παραφθοράν.

Σκαμινόφυλλο· τὸ φύλλον τῆς συκαμινέας.

Σκύλος· μικρὸς κοχλίας χρήσιμος εἰς κατασκευὴν κομβολογιῶν.

Σκορδαλός· ὁ κορδαλός, προσθέσει τοῦ σ.

Σκορκόδειλος· ὁ κορκόδειλος παρὰ τοῖς Παρίοις· εἶδος σαύρας· (ἴδ. τὴν λ. κορκόδειλος).

Σιοβράζω· βράζω ὀλίγον κατ' ὀλίγον (σιγὰ βράζω).

Σκαδόνι· εἶδος σύκου, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοῦ δένδρου διχάζεται καὶ τριγάζεται, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβεν, ἢ ἐκ τοῦ ἀρχ. σκαδὴν διὰ τὴν γλυκύτητα.

Σκοθιά (ἡ)· σκότῃσις, ζάλη. «Ἐκαὶ ποῦ περπατοῦσα, μοῦ ἤρθε σκοθιά καὶ ἐστηρίχθηκα ἔς τὸν τοῖχο».

Σκυλόψαρον καὶ σκύλος· εἶδος ἰχθύος· ὁ τῶν παλαιῶν κύων.

Σμύρα καὶ σμυραριά· ἡ μύραινα τῶν παλαιῶν· ἔχει πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὸν ἔχιν διὰ τὸ παρδαλὸν τοῦ χρώματος καὶ τὴν μορφήν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν τρώγεται ὑπὸ πολλῶν· ἔχει ὅμως κρέας νοστιμώτατον.

Συμπᾶ· ῥῆμα ἐκ τοῦ συμβάλλειν σχηματισθέν, σημαίνει δὲ τὸ ὠφελεῖν, λυσιτελεῖν.

Συμπάλλω· τακτοποιῶ, διορθῶν τὸ πῦρ τῆς ἐστίας ἀναρριπίζων αὐτό. «Σύμπαλε τὴ φωτιά», διόρθωσον τὴν φωτιά.

Συμπαίνω· σημαίνω, ἐπενθέσει τοῦ π.

Συντραυλίζω· συνδαυλίζω, τακτοποιῶ τὸ πῦρ τῆς ἐστίας· παρ' ἄλλοις λέγεται συνταυλίζω.

Σούρης (ὁ)· ὁ διασύρων, ὁ εἰρωνευόμενος τοὺς ἄλλους (σύρω, διασύρω).

Στατέρι (τό)· ὁ στατήρ παρὰ Κυθνίους.

Σχοινοπόδι· ὁ τῶν παλαιῶν ἔχινόπους· εἶδος φρουγάνου.

Στρόφι (τό)· ἐργαλεῖον τοῦ ἐλαιοτριβείου.

Συναλικιά (τά)· σχέσις, συναναστροφή· «μὴν ἔχεις συναλικιά μὲ αὐτὰ τὰ παιδιὰ, διότι εἶναι κακομαθημένα» (σύν-ἡλιξ)· τὸ ἀρχ. «ἡλιξ ἡλικα τέρπει», ᾧ παρομαρτεῖ ἡ οἰκειότης, ἢ συναναστροφή.

Σφουρίδα (ἡ)· 1) εἶδος ἰχθύος· 2) πλέγμα ἐκ βούρλων εἰς σχῆμα καλάθου πρὸς ὑποδοχὴν ἐλαιῶν.

Σπουρίτης· ὁ πυργίτης, στρουθός.

Στεῖρα (ἡ)· εἶδος ἰχθύος μικροῦ.

Τ

Ταχὺ (τό)· ἡ πρωία.

Ἔλα τὸ ταχύ,
νὰ μ' εὖρης μοναχῆ.

ἡ λέξις ἴδια ἐν Σικίνῳ· ἐν Νάξῳ δὲ γίνεται χρῆσις τῆς λέξεως ταχύτερου ἐπὶ τῆς σημασίας ταύτης· «Ὅποιος σμίξῃ μὲ στραβό, ταχύτερ' ἀλλοιθωρίζει».

Τρομιζόμενος· ὁ τολμῶν, τολμητίας· ἀμὴν εἶσαι τρομιζόμενος νὰ κάμῃς αὐτὸ τὸ κίνημα, γιὰτί, καὶ μὲνε, ἐχάθηκες = μὴ τολμήσης κτλ. πάντοτε δὲ γίνεται χρῆσις τῆς μετοχῆς ἐν τοιαύτῃ περιφράσει (ἐκ τοῦ τολμιζόμενος, νεοπλάστου ῥήματος, τροπῆ τοῦ λ εἰς ρ καὶ μεταθέσει αὐτῶν).

Τρυπολόος· μικρότατον πουλάκι, τὸ ὁποῖον χαμοπετᾷ ἀπὸ θάμνου εἰς θάμνον καὶ τρυπώνει ἥτοι εισδύεται εἰς αὐτούς, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔχει (τρυπολόος).

Τρυφέριο (τό)· εἶδος σταφυλῆς ῥάγας ἐχούσης μικράς, τρυφερωτάτας καὶ γλυκυτάτας.

Τρυφερότσια (τά)· αἱ τρυφερότητες, εἰς ἃς εισάγεται τὸ πρῶτον ἢ αἰσθηματικὴ νεότης· ὁ κ. Ν. Πεταλᾶς σημειοῖ, ὅτι ἐν Θήρῳ σημαίνει τὴν κοινωνίαν, τὸ φανερόν.

Τυροκομῶ· κατασκευάζω τυρόν.

Τυροβόλι (τό)· ὁ νωπότατος τυρός, μηζύθρα.

Τυρόσκαμνο (τό)· τράπεζα ἐπιμήκης, ἐφ' ἧς κατασκευάζουσι τὸν τυρόν.

Τυφλίτης (ὁ)· εἶδος ὄφως ἔχοντος τὴν κεφαλὴν στρογγύλην καὶ θεωρουμένου ὡς τυφλοῦ.

Υ

Υψέλη (ἡ)· ἡ κυψέλη τῶν παλαιῶν ἀπ. τοῦ κ.

Υγιά (ἡ)· ἡ νυχτὴ ἀποβολῆ τοῦ γ σημαίνει δὲ μικρὸν τι μέρος· «Δός μου μιὰ ὑγιά γλυκὴ», ἥτοι μικρὸν τι μέρος γλυκοῦ· (ἴρα Carle Wescher «Decret Dorien de Carpathos», ἐν τῷ τέλει τοῦ ὁποῖου προστεθῆνται καὶ Chants populaires).

Υγιᾶς· ἐπιφ. πρὸς ἐκφρασιν τῆς ἐκ τῆς εὐωδίας προερχομένης εὐχαριστήσεως. «Πῶς μυρίζουν αὐτὰ τὰ τριαντάφυλλα ὑγιᾶς». (Περὶ τῆς παραγωγῆς ἴδὲ «Ἄτακτα» Κοραῆ τόμ. Δ').

Φ

Φάσσα· εἶδος ἀγρίας περιστερᾶς μεγάλου σχήματος, ἢ φάττα καὶ φάσσα τῶν παλαιῶν.

Φηκάρι (τό)· ἡ θήκη τῆς μαχαίρας τροπῆ τοῦ θ εἰς φ (ἐκ τοῦ θηκάριον).

Φκαιρόνω· (εὐκαιρῶ) ἀδειάζω, ἢ μᾶλλον μεταγγίζω ὑγρὸν, βοηθῶν ἄλλον εἰς τὴν ἐργασίαν.

Φελοῦκα· μικρὸς λέμβος τοῦ πλοίου.

Φλοῖζομαι· φλογίζομαι, φλέγομαι ἐκ λύπης ἢ δυστυχίας, ταλαιπωροῦμαι, δυστυχῶ.

Φλόος· ὁ ἀτυχής, ὁ ταλαιπωρούμενος ἄνθρωπος, οἶονεὶ φλεγόμενος.

Φρύανο· τὸ φρύγανο.

Φυκιάδα (ἡ)· μέρος θαλάσσης, ἐνθα φύονται φύκη.

Φύκιο· 1) τὸ φύκος· 2) πᾶν πρᾶγμα ἐλαφρόν· «αὐτὸ τὸ τραπεζάκι εἶναι ἓνα φύκιο», ἥτοι εἶναι ἐλαφρότατον.

Φυλλάδα (ἡ)· ἡ φυλλάς τῶν παλαιῶν· κυρίως δὲ ἐν Νάξῳ φυλλάδα λέγουσι τὴν πικροδάφνην διὰ τὰ φύλλα τὰ πολλὰ· ἐπειδὴ ὅμως τὸ κυριώτατον γνώρισμα αὐτῆς εἶναι ἡ πικρία, διὰ τοῦτο πᾶν πικρὸν πρᾶγμα λέγεται φυλλάδα, ἵνα δηλωθῇ ἡ πικρὰ γεῦσις αὐτοῦ· τὸ πικρὸν ποτὸν φέρ' εἰπεῖν λέγεται ὅτι εἶναι φυλλάδα. Ἐκ ταύτης τῆς λέξεως ἐσχηματίσθη ἡ λέξις

Φυλλάθης, δυστυχής, ἄθλιος ἄνθρωπος, ὃν πικρία κατατρύχουσι καὶ βασανίζουσι.

Φύστος (ὁ)· πτηνὸν ὠδικὸν ἐκ τῶν στρουθοειδῶν, ὀνομασθὲν οὕτω ἐκ τῆς φωνῆς φύστ, φύστ, τὴν ὁποῖαν ἐκπέμπει.

Χ

Χάνος (ὁ)· εἶδος ἰχθύος μικροῦ μὲ στόμα μέγα, ἐξ οὗ καὶ ὀνομάσθη ὡς χαινῶν δῆθεν.

Χαράδιχο (τό)· πλοιάριον μικρὸν ἀλιευτικὸν ἰδίως τῶν χάνων.

Χαλκιάς· μικρὸν πτηνὸν ἐκ τῶν στρουθοειδῶν

διαφόρων εἰδῶν· καὶ τοῦτο ἐκ τῆς φωνῆς ἔχει τὸ ὄνομα, ὑποθέτω, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ τὸ ὑποστηρίξω.

Χάλαρα· μικροὶ βράχοι παρὰ τὴν θάλασσαν οὐχὶ ἀπότομοι.

Χασκαρίδα (ἡ)· καλοῦσιν οὕτω τὰς ροιάς, ὧν ὁ καρπὸς ἐπὶ τοῦ δένδρου διχάζεται καὶ τρόπον τινὰ χάσκει· ἐπιθ. μεταπεσὸν εἰς σημασίαν οὐσιαστικοῦ. «Νὰ μιὰ χασκαρίδα ὠραία».

Χειλοῦ καὶ χειλοῦτσα· ἰχθὺς ἔχων τρία χεῖλη.

Χιμαρίδι (τό)· ἡ χιμαίρα τῶν παλαιῶν, ἡ χίμαρος, ἥτοι ἡ μικρὰ αἶξ.

Χοιτρόσκον· εἶδος σύκου μεγάλου.

Χριστόψαρο (τό)· εἶδος ἰχθύος μικροῦ καὶ πλατέος· ὀνομάζεται δὲ καὶ σαιριπιέρρος ὑπὸ τῶν ἀλιέων, ἥτοι ἅγιος Πέτρος.

Χρουσαρλίδα (ἡ)· ἡ κοινὴ σαύρα· καλεῖται οὕτω ὡς ἐκ τῶν φολιδῶν αὐτῆς, αἵτινες χρυσίζουσι.

Χέροσσο (τό)· τὸ ἀκαλλιέργητον μέρος τῆς γῆς.

Ψ

Ψαλίδα (ἡ)· 1) μεγάλη ψαλῖς· 2) τὰ συλληπτῆρια ὄργανα τοῦ καρκίνου· 3) μικρὸν τῶν παίδων χαρτόπτηνον, διὰ μόνης τῆς ψαλίδος κατασκευαζόμενον.

Ψιάδι (τό)· ἐλάττωμα σωματικόν, ἀντὶ ψεγάδι, ἐκ τοῦ ψέγειν.

Ψιαδιάζομαι· ἀποκτῶ ψιάδι· σημαδεύομαι, σημειόνομαι, γίνομαι σημειωμένος.

Ψυχοταράζω· ταράττω τὴν τῆς ψυχῆς ἡσυχίαν ἢ τινός, παροργίζω, συγχίζω τινά. (ψυχή-ταράσσω).

Ω

*Ω· τοῦ κλητικοῦ τούτου ἐπιφωνήματος γίνεται χρῆσις πολλὴ παρὰ τοῖς χωρικοῖς ἐν Νάξῳ· «ὦ Νικόλα, ἐπότισε τὰ πρόβατα»;

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ

ΖΩΝΤΑ ΕΝ ΤΩ ΝΥΝ ΕΛΛ. ΛΑΩ

Α'

ΗΠΕΙΡΟΥ

α'. Κ. Βαρζώνα.	Σελ.	δ'. Α. Γονίου.	Σελ.
1. Λέξεις μετὰ τῶν οἰκείων φράσεων	1	1. Λεξιλόγιον	175
2. Δημοτικά ᾄσματα	6	2. Δημοτικά ᾄσματα	181
3. Διάφορα	7	3. Δίστιχα	189
4. Περιέργα	8	4. Αἰνίγματα	190
5. Ἀνέκδοτα ἐρωτικά δίστιχα . .	10	5. Ὄνόματα κύρια	—
6. Ἔτερα τετράστιχα	12	ε'. Ν. Βενέτη.	
7. Δεισιδαιμονίαι:		1. Λέξεις, φράσεις καὶ παροιμίαι.	191
Μαντεία	13	2. Δεισιδαιμονίαι	192
Μαγεία	15	3. Λέξεις ὑβριστικαὶ καὶ καταρα-	
Βασκανία	16	στικαὶ	193
8. Παίγνια	—	4. Ὄνόματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν	—
9. Αἰνίγματα	18	5. » ὄφρων	194
10. Παροιμίαι.	19	6. » φυτῶν	—
11. Ἀπειλαί	20	7. » θάμνων καὶ ποῶν	—
12. Ἔτερον λεξιλόγιον	—	8. Παραμύθια	—
β'. Γ. Δ. Ζηκίδου. <i>Νεοελληνικά ἀνάλεκτα.</i>		ς'. Ἀωνόμου.	
1. Λεξιλόγιον	25	1. Λέξεις φράσεις καὶ παροιμίαι .	198
2. ᾄσματα	58	2. Ὀνομασία τοποθεσιῶν	202
γ'. Ἀωνόμου.		ζ'. Ἀλεξ. Γεωργίτση.	
Δημοτικά ᾄσματα.	68	Ἦθη, ἔθιμα, κλπ. Χιμαραίων. .	202

ΝΗΣΩΝ

α. ΣΥΡΜΗΣ

	Σελ.
α'. Δημ. Χαδιαραῶ.	
1. Ἔθιμα, προλήψεις καὶ δεισι- δαιμονίαι	211
2. Ὅρκοι, ἀραὶ καὶ εὐχαί. . . .	217
3. Κύρια ὀνόματα	219
4. Ὄνόματα θέσεων, μονυδρίων, νησίδων κλπ.	221
5. Δημῶδη παραμύθια.	223
6. Ἔθιμα κατὰ τοὺς γάμους . .	265

β. ΤΗΛΟΥ

Τοῦ αὐτοῦ.

1. Γαμήλια δίστιχα	267
2. Δημῶδη ἄσματα	269

γ. ΝΟΤΙΩΝ ΣΠΟΡΑΔΩΝ

Τοῦ αὐτοῦ.

Ὄνόματα κύρια	271
-------------------------	-----

δ. ΚΑΡΠΑΘΟΥ

α'. Δημ. Χαδιαραῶ. Δημῶδη ἄ-
σματα.

1. Βαυκαλήματα	272
2. Ἄσματα ἐρωτικά	274
3. » διηγηματικά	278
4. » διάφορα	289
5. Μυρολόγια	290
6. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν διηγημα- τικῶν ἄσματων	291

β'. Ἀωνόμου.

Δημῶδη ἄσματα Καρπάθου . . .	293
------------------------------	-----

γ'. Ἐμ. Μανωλακάκη. Γλωσ-
σική ὕλη τῆς γῆσου Καρπάθου.

1. Λεξιλόγιον	318
2. Λέξεις γεωργικαί	327

Σελ.

3. Λέξεις ποιμενικαί	328
4. Ἔτερον λεξιλόγιον	330
5. Καρπαθιακαὶ φράσεις	335
6. Δημοτικαὶ φράσεις	336
7. Φράσεις ἐπὶ λεμβοδρομίαις . .	337
8. Ἄσματα	338
9. Δίστιχα	340

δ'. Παπαῖ Ἰω. Μανωλακάκη.

1. Παροιμίαι	343
2. Φρασεολογίαι	370
3. Αἰνίγματα	371
4. Δημοτικὰ ἄσματα	374

ε. ΝΙΣΥΡΟΥ

Γ. Παπαδοπούλου.

1. Λεξιλόγιον	381
2. Δημοτικὰ ἄσματα	389
3. Δίστιχα	402
4. Μυρολόγια	407
5. Παροιμίαι	410
6. Αἰνίγματα	413
7. Λογοπαίγνια	416
8. Ὄνόματα τοποθεσιῶν	—
9. Παραμύθια	417

f. ΙΚΑΡΙΑΣ, ΚΡΗΝΗΣ ΚΛΠ.

Δημ. Πουλάκη.

1. Λεξιλόγιον	428
2. Μῦθος	432
3. Ἔθιμα	433
4. Λογοπαίγνια	—

g. ΝΑΞΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ.

Κ. Ν. Δαμιράλη.

1. Λεξιλόγιον	433
-------------------------	-----